(F)

19296

دیوان حافظ

Call No.........

Date...14.8.[illegible]

Account No.........

J. & K. UNIVERSITY LIBRARY

This book should be returned on or before the last stamped above. An overdue charges of 6 nP. will be levied for each day. The book is kept beyond that day.

Asaf A. Fyzee

15 March 1925

Cambridge

W. H. Whitehorne
June, 88.

B/14

دیوان حافظ

جلد ثانی

ST 01
RO

Allama Iqbal Library
19296
JAMMU & KASHMIR UNIVERSITY
19296
3-12-6
ST|8

81.

بحر خفیف ‒ ‒ ⏓ , ‒ ⏑ ‒ ⏑ , ‒ ‒ ⏑ ⏓

1. حالِ دل با تو گفتنم هوس است،
خبرِ دل شنفتنم هوس است. ١

2. طمع خام بین، که قصهٔ فاش
از رقیبان نهفتنم هوس است. ٢

3. شبِ قدری چنین عزیز و شریف
با تو تا روز خفتنم هوس است. ٣

4. وه که دردانهٔ چنین نازک
در شبِ تار سفتنم هوس است. ۴

5. ای صبا امشبم مدد فرمای،
که سحرگه شکفتنم هوس است. ٥

6. از برایِ شرف بنوکِ مژه
خاکِ راهِ تو رفتنم هوس است. ٦

7. همچو حافظ برغمِ مدعیان
شعرِ رندانه گفتنم هوس است. ٧

Robinson 17

82.

بحر مضارع ‒⏑‒ ,⏑‒‒⏑ ,‒⏑‒⏑ ,‒‒⏑

1. ای هُدْهُدِ صَبا بِسَبا می فِرِسْتَمَت؛
بِنْگَر کِه از کُجا بِکُجا می فِرِسْتَمَت. ١

2. حَیْفَسْت طائری چو تو دَر خاکْدانِ غَم؛
زینْجا بَآشِیانِ وَفا می فِرِسْتَمَت. ٢

3. دَر راهِ عِشْق مَرْحَلهٔ قُرْب و بُعْد نیست؛
می بینَمَت عِیان، و دُعا می فِرِسْتَمَت. ٣

4. هَر صُبْح و شام قافِلهٔ از دُعاء خَیْر
دَر صُحْبَتِ شَمال و صَبا می فِرِسْتَمَت. ٤

5. ای غائب از نَظَر کِه شُدی هَمْنِشینِ دِل،
می گُویَمَت دُعاء و ثَنا می فِرِسْتَمَت. ٥

6. تا لَشْکَرِ غمت نَکُنَد مُلْکِ دِل خَراب،
جانِ عَزیزِ خود بِنَوا می فِرِسْتَمَت. ٦

7. تا مُطْرِبان زِ شَوْقِ مَنَت آگَهی دِهَند،
قَوْل و غَزَل بِساز و نَوا می فِرِسْتَمَت. ٧

8. ساقی بِیا کِه هاتِفِ غَیْبَم بِمُژْدِه گُفت:
با دَرْد صَبْر کُن، کِه دَوا می فِرِسْتَمَت. ٨

9. دَر رویِ خود تَفَرُّجِ صُنْعِ خُدا بِکُن،
کائینهٔ خُدای‌نُما می فِرِسْتَمَت. ٩

10. حافظ، سرودِ مجلسِ ما ذکرِ خیرِ تست؛
تعجیل کن، که اسپ و قبا می فرستمت. ۱۰

83.

بحر مضارع ‒‒◡, ‒◡‒◡, ◡‒‒◡, ‒◡‒

1. ای غائب از نظر بخدا می سپارمت؛
جانم بسوختی، و بدل دوست دارمت. ۱

2. تا دامنِ کفن نکشم زیرِ پایِ خاک،
باور مکن، که دست ز دامن بدارمت. ۲

3. محرابِ ابروان بنما، تا سحرگهی
دستِ دعا بر آرم و در گردن آرمت. ۳

4. گر بایدم شدن سویِ هاروتِ بابلی،
صدگونه جادوئی بکنم، تا بیارمت. ۴

5. بارم ده از کرم برِ خود، تا بسوزِ دل
در پات دمبدم گهر از دیده بارمت. ۵

6. صد جویِ آب بسته ام از دیده در کنار
بر بویِ تخمِ مهر که در دل بکارمت. ۶

7. [می گریم، و مرادم از این اشکِ سیلبار
تخمِ محبّتست که در دل بکارمت. ۷]

8. خونم بریخت، وز غمِ هجرم خلاص داد
منّت پذیرِ غمزهٔ خنجرگذارمت. ۸

9. خواهم که پیش میرمت ای بی‌وفا طبیب؛
بیمار باز پرس، که در انتظارمت. ٩

10. حافظ، شراب و شاهد و رندی نه وضع تست؛
فی الجمله می کنی، و فرو می گذارمت. ١٠

Robinson 19

84.

——⏑, ⏑——⏑, ⏑——⏑, ⏑—— بحر هزج

1. یا رب سببی ساز، که یارم بسلامت
باز آید و برهاندم از چنگ ملامت. ١

2. خاك ره آن یار سفرکرده بیارید،
تا چشم جهان‌بین کنمش جای اقامت. ٢

3. فریاد که از شش جهتم راه ببستند
آن خال و خط و زلف و رخ و عارض و قامت. ٣

4. امروز که در دست توام مرحمتی کن؛
فردا که شوم خاك چه سود اشك ندامت. ٤

5. ای آن که بتقریر و بیان دم زنی از عشق،
ما با تو نداریم سخن خیر و سلامت. ٥

6. درویش مکن ناله ز شمشیر احبا،
کین طائفه از کشته ستانند غرامت. ٦

7. در خرقه زن آتش، که خم ابروی ساقی
بر می شکند گوشهٔ محراب امامت. ٧

8. حاشا کِه مَن از جَوْر و جَفایِ تو بِنالَم؛
بیدادِ لَطیفان هَمه لُطْفَسْت و کَرامَت. ٨

9 کوتَه نَکُنَد بَحْثِ سَرِ زُلْفِ تو حافِظ؛
پَیْوَسْتَه شُد این سِلْسِلَه تا روزِ قِیامَت. ٩

85.

بحر مضارع – – ◡, – ◡ – –, ◡̄ – – ◡, – ◡ –

1. زان یارِ دِلْنَوازَم شُکْریسْت با شِکایَت؛
گَر نُکْتَه‌دانِ عِشْقی، خَوش بِشْنَو این حِکایَت. ١

2. بی مُزْد بود و مِنَّت هَر خِدْمَتی کِه کَرْدَم؛
یا رَب مَباد کَس را مَخْدومِ بی‌عِنایَت. ٢

3. رِنْدانِ تِشْنَه‌لَب را آبی نَمی دِهَد کَس؛
گوئی وَلی‌شِناسان رَفْتَنْد از این وِلایَت. ٣

4. دَر زُلْفِ چون کَمَنْدَش ای دِل مَپیچ، کانْجا
سَرْها بُریدَه بینی بی جُرْم و بی جِنایَت. ٤

5. چَشْمَت بِغَمْزَه ما را خون خَورْد، و می پَسَنْدی؛
جانا رَوا نَباشَد خون‌ریز را حِمایَت. ٥

6. دَر این شَبِ سِیاهَم گُم گَشْت راهِ مَقْصود؛
از گوشَهٔ بِرون آی ای کَوْکَبِ هِدایَت. ٦

7. از هَر طَرَف کِه رَفْتَم جُز وَحْشَتَم نَیَفْزود؛
زِنْهار از این بِیابان وین راهِ بی‌نِهایَت. ٧

8. این راه را نهایت صورت نمی توان بست،
کش صد هزار منزل بیشست در بدایت. ٨

9. ای آفتاب خوبان می جوشد اندرونم؛
یک ساعتم بگنجان در سایهٔ حمایت. ٩

10. هرچند بردی آبم، روی از درت نتابم؛
جور از حبیب خوشتر کز مدعی رعایت. ١٠

11. عشقت رسد بفریاد، گر خود بسان حافظ
قرآن ز بر بخوانی در چارده روایت. ١١

86.

بحر هزج ‿–––, ‿–––, ‿–––, ‿–––

1. مدامم مست می دارد نسیم جعد گیسویت،
خرابم می کند هر دم فریب چشم جادویت. ١

2. پس از چندین شکیبائی شبی یا رب توان دیدن،
که شمع دیده افروزیم در محراب ابرویت. ٢

3. سواد لوح بینش را عزیز از بهر آن دارم،
که جان را نسخهٔ باشد ز نقش خال هندویت. ٣

4. تو گر خواهی که جاویدان جهان یکسر بیارائی،
صبا را گو، که بردارد زمانی برقع از رویت. ٤

5. وگر رسم فنا خواهی که از عالم بر اندازی،
بیفشان، تا فرو ریزد هزاران جان ز هر مویت. ٥

6. مَن و بادِ صَبا مِسْکین دو سَرْگَرْدانِ بی‌حاصِل،
۶ مَن از اَفْسونِ چَشْمَت مَسْت و او از بویِ گیسویَت.
7. زِهی هِمَّت کِه حافِظ راسْت، کَز دُنْیی و از عُقْبی
۷ نَیایَد هیچ دَر چَشْمَش بِجُز خاکِ سَرِ کویَت.

87.

بحر هزج ——◡, ◡——◡, ◡——◡, ◡——

1. اَلْمِنَّةُ لِلّٰه کِه دَرِ مَیْکَدَه بازَسْت،
۱ زان رو کِه مَرا بَر دَرِ او رویِ نِیازَسْت.
2. خُمْها هَمَه دَر جوش و خُروشَنْد زِ مَسْتی،
۲ وَان مَیْ کِه دَر آن جاسْت حَقیقَت نَه مَجازَسْت.
3. از وَیْ هَمَه مَسْتی و خُروشَسْت و تَکَبُّر،
۳ وَز ما هَمَه بیچارَگی و عَجْز و نِیازَسْت.
4. رازی، کِه بَر خَلْق نَگُفْتیم و نَگوئیم،
۴ با دوسْت بِگوئیم، کِه او مَحْرَمِ رازَسْت.
5. شَرْحِ شِکَنِ زُلْفِ خَم اَنْدَر خَمِ جانان
۵ کوتَه نَتَوان کَرْد، کِه این قِصَّه دَرازَسْت.
6. بارِ دِلِ مَجْنون و خَمِ طُرَّهٔ لَیْلی،
۶ رُخْسارهٔ مَحْمود و کَفِ پایِ اَیازَسْت.
7. بَر دوخْتَه اَم دیدَه چو باز از هَمَه عالَم،
۷ تا دیدَهٔ مَن بَر رُخِ زیبایِ تو بازَسْت.

8. دَر کَعْبَهٔ کوی تو هَر آنْکَس کِه دَر آیَد
از قِبْلَهٔ اَبْروی تو دَر عَیْنِ نَمازَسْت. ۸

9. ای مَجْلِسِیان سوزِ دِلِ حافِظِ مِسْکین
از شَمْع بِپُرْسید، کِه دَر سوز و گُدازَسْت. ۹

Robinson 20.

88.

بحر رمل ‒ ‒ ⏑ ‒ , ⏑ ⏑ ‒ ‒ , ⏑ ⏑ ‒ ‒ , ⏑ ⏑ ‒

1. حاصِلِ کارگَهِ کَوْن و مَکان این هَمَه نیسْت؛
بادَه پیش آر، کِه اَسْبابِ جَهان این هَمَه نیسْت. ۱

2. از دِل و جان شَرَفِ صُحْبَتِ جانان غَرَضَسْت؛
هَمَه آنَسْت؛ وَگَر نَه، دِل و جان این هَمَه نیسْت. ۲

3. دَوْلَت آنَسْت، کِه بی خونِ دِل آیَد بِکَنار؛
وَر نَه، با سَعْی و عَمَل باغِ جِنان این هَمَه نیسْت. ۳

4. مِنَّتِ سِدْرَه و طوبی زِ پَیِ سایَه مَکَش،
کِه چو خوش بِنْگَری، ای سَرْوِ رَوان، این هَمَه نیسْت. ۴

5. پَنْج روزی، کِه دَر این مَرْحَلَه مُهْلَت داری،
خوش بِیاسای زَمانی، کِه زَمان این هَمَه نیسْت. ۵

6. بَر لَبِ بَحْرِ فَنا مُنْتَظِریم ای ساقی؛
فُرْصَتی دان، کِه زِ لَب تا بَدَهان این هَمَه نیسْت. ۶

7 از تَهِتُّك مَکُن اَنْدیشَه و چون گُل خوش باش،
زانْکِه تَمْکینِ جَهانِ گُذَران این هَمَه نیسْت. ۷

8. زاهِد ایمِن مَشَو از بازیء غَیْرَت، زِنْهار
که رَه از صَوْمَعه تا دَیْرِ مُغان این هَمه نیسْت. ٨

9. دَرْدمَنْدیء مَنِ سوخْتَهء زار و نِزار
ظاهِرًا حاجَتِ تَقْریر و بَیان این هَمه نیسْت. ٩

10. نامِ حافِظ رَقَمِ نیک پَذیرَفْت، وَلی
پیشِ رِنْدان رَقَمِ سود و زِیان این هَمه نیسْت. ١٠

89.

بحر مجتث ◡‒◡‒, ◡◡‒‒, ◡‒◡‒, ‒‒

1. چه لُطْف بود، که ناگاه رَشْحَهء قَلَمَت
حُقوقِ خِدْمَتِ ما عَرْضه کَرْد بَر کَرَمَت. ١

2. بَنَوْکِ خامه رَقَم کَرْدَهء سَلامِ مَرا؛
که کارْخانَهء دَوْران مَباد بی رَقَمَت. ٢

3. نَگویَم از مَنِ بیدِل بَسَهْو کَرْدی یاد،
که دَر حِسابِ خِرَد سَهْو نیسْت بَر قَلَمَت. ٣

4. مَرا ذَلیل مَگَرْدان بَشُکْرِ این تَوْفیق،
که داشْت دَوْلَتِ سَرْمَد عَزیز و مُحْتَرَمَت. ٤

5. بِیا که با سَرِ زُلْفَت قَرار خواهَم بَسْت،
که گَر سَرَم بِرَوَد، بَر نَدارَم از قَدَمَت. ٥

6. زِ حالِ ما دِلَت آگَه شَوَد، وَلی وَقْتی
که لاله بَر دَمَد از خاکِ کُشْتَگانِ غَمَت. ٦

7. صَبا زِ زُلْفِ تو با هَر گُلی حَدیثی رانْد؛
رَقیب کَی رَهِ غَمّاز داد دَر حَرَمَت. ٧

8. رَوانِ تِشْنَهٔ ما را بِجُرْعَهٔ دَرْیاب،
چو می دِهَنْد زُلالِ خِضَر زِ جامِ جَمَت. ٨

9. دِلَم مُقیمِ دَرِ تُسْت، حُرْمَتَش می دار
بِحُکْمِ آن کِه خُدا داشْتَسْت بی اَلَمَت. ٩

10. کَمین گَهَسْت، و تو خوش تیز می رَوی؛ هُش دار،
مَکُن کِه گَرْد بَر آیَد زِ شَهْرَهِ عَدَمَت. ١٠

11. هَمیشه وَقْتِ تو ای عیسَیِ صَبا خوش باد،
کِه جانِ حافِظِ دِلْخَسْته زِنْده شُد بَدَمَت. ١١

90.

——◡, ◡——◡, ◡——◡, ◡——
بحر هزج

1. ای شاهِدِ قُدْسی کِه کَشَد بَنْدِ نِقابَت،
وای مُرْغِ بَهِشْتی کِه دِهَد دانه و آبَت. ١

2. خوابَم بِشُد از دیده دَر این فِکْرِ جِگَرْسوز؛
کاغوشِ کِه شُد مَنْزِل و مَأواگَهِ خوابَت. ٢

3. [رَفْتی زِ کِنارِ مَنِ دِلْخَسْته بَناگاه؛
تا جایِ کِه شُد مَنْزِلِ آسایِشِ خوابَت] ٣

4. هَر ناله و فَرْیاد کِه کَرْدَم نَشَنیدی؛
پَیْداسْت نِگارا، کِه بَلَنْدَسْت جَنابَت. ۴

5. دَرْویش نَمی پُرْسی، و تَرْسَم کِه نَباشَد
اَنْدیشَهٔ آمُرْزِش و پَرْوایِ ثَوابَت. ٥

6. ای قَصْرِ دِلْاَفْروز، کِه مَنْزِلْگَهِ اُنْسی،
یا رَب مَکُناد آفَتِ اَیّام خَرابَت. ٦

7. دورَسْت سَرِ آب دَر این بادِیَه، هُش دار،
تا غولِ بِیابان نَفِریبَد بَسِرابَت. ٧

8. تیری، کِه زَدی بَر دِلَم از غَمْزه، خَطا رَفْت؛
تا باز چِه اَنْدیشه کُنَد رایِ صَوابَت. ٨

9. تا دَر رَهِ پیری بَچِه آئین رَوی ای دِل.
باری بَغَلَط صَرْف شُد اَیّامِ شَبابَت. ٩

10. راهِ دِلِ عُشّاق زَد آن چَشْمِ خَمّاری؛
پَیْداسْت از این شیوه کِه مَسْتَسْت شَرابَت. ١٠

11. حافِظ نه غُلامیسْت کِه از خواجه گُریزَد؛
لُطْفی کُن و باز آ، کِه خَرابَم زِ عِتابَت. ١١

91.

بحر هزج —◡◡— ،—◡◡— ،—◡◡— ،◡——

1. آن تُرْکِ پَری‌چِهْره، کِه دوش از بَرِ ما رَفْت،
آیا چِه خَطا دید، کِه از راهِ خَطا رَفْت. ١

2. تا رَفْت مَرا از نَظَر آن چَشْمِ جَهان‌بین،
کَس واقِفِ ما نیسْت کِه از دیدِه چِها رَفْت. ٢

3. بَر شَمْع نَرَفْت از گُذَرِ آتِشِ دِل دوش
آن دود، کِه از سوزِ جِگَر بَر سَرِ ما رَفْت. ٣
4. دور از رُخِ او دَمْبَدَم از چَشْمَهٔ چَشْمَم
سَیْلابِ سِرِشْك آمَد، و طوفانِ بَلا رَفْت. ٤
5. از پای فُتادیم، چو آمَد غَمِ هِجْران؛
دَر دَرْد بِماندیم، چو از دَسْت دَوا رَفْت. ٥
6. دِل گُفْت: وِصالَش بَدُعا باز تُوان یافْت. —
عُمْریسْت کِه عُمْرَم هَمه دَر کارِ دُعا رَفْت. ٦
7. اِحْرام چِه بَنْدیم، چو آن قِبْله نَه آنْجاسْت.
دَر سَعْی چِه کوشیم، چو از مَرْوه صَفا رَفْت. ٧
8. دی گُفْت طَبیب از سَرِ حَسْرَت چو مَرا دید:
هَیْهات کِه رَنْجِ تو زِ قانونِ شِفا رَفْت. — ٨
9. ای دوسْت بَپُرْسیدَنِ حافِظ قَدَمی نِه
زان پیش کِه گویَنْد کِه: از دارِ فَنا رَفْت. ٩

92.

⏑—⏑—, ⏑⏑——, ⏑—⏑—, ⏑⏑—
بحر مجتث

1. جُز آسْتانِ تُوام دَر جَهان پَناهی نیسْت،
سَرِ مَرا بَجُز این دَر حَوالهگاهی نیسْت. ١
2. عَدو چو تیغ کَشَد، ما سِپَر بِیَنْدازیم،
کِه تیغِ ما بَجُز از نالهٔ و آهی نیسْت. ٢

93.

3. چرا ز کوی خرابات روی بر تابم
۳ کزین بهم بجهان هیچ روی و راهی نیست.

4. زمانه گر فکند آتشم بخرمن عمر،
۴ بگو: بسوز، که بر من ببرگ کاهی نیست. —

5. غلام نرگس جماش آن سهی‌قدم،
۵ که از شراب غرورش بکس نگاهی نیست.

6. چنین که از همه سو دام راه می بینم،
۶ بجز حمایت زلفش مرا پناهی نیست.

7. عنان کشیده رو ای پادشاه کشور حسن،
۷ که نیست بر سر راهی که دادخواهی نیست.

8. مباش در پی آزار، و هرچه خواهی کن؛
۸ که در شریعت ما غیر از این گناهی نیست.

9. عقاب جور کشیدست بال در همه شهر؛
۹ کمان گوشه‌نشینی و تیر آهی نیست.

10. خزینهٔ دل حافظ بزلف و خال مده،
۱۰ که کارهای چنین حد هر سیاهی نیست.

93.

بحر مضارع —⏑⏑—, ⏑——⏑, —⏑—⏑, ——⏑

1. ساقی بیار باده، که ماه صیام رفت؛
۱ در ده قدح، که موسم ناموس و نام رفت.

2. وَقْتِ عَزِیز رَفْت؛ بِیَا تا قَضا کُنیم
عُمْرِی، کِه بی حُضُورِ صَراحی و جام رَفْت. ۲

3. دَر تابِ تَوْبه چَنْد تُوان سوخت هَمْچو عود؛
مَی دِه، کِه عُمْر دَر سَرِ سَوْدایِ خام رَفْت. ۳

4. مَسْتَم کُن آنْچُنان، کِه نَدانَم زِ بیخَودی،
دَر عَرْصَهٔ خِیال کِه آمَد کُدام رَفْت. ۴

5. بَر بُویِ آن کِه جُرْعَهٔ جامَت بَما رَسَد،
دَر مَصْطَبَه دُعایِ تو هَر صُبْح و شام رَفْت. ۵

6. دِل را کِه مُرْده بود حَیاتی بَجان رَسید،
تا بوئی از نَسیمِ تواَش دَر مَشام رَفْت. ۶

7. زاهِد غُرور داشْت، سَلامَت نَبُرْد راه؛
رِنْد از رَهِ نِیاز بَدارُ ٱلسَّلام رَفْت. ۷

8. نَقْدِ دِلی کِه بود مَرا صَرْفِ باده شُد؛
قَلْبِ سِیاه بود، از آن دَر حَرام رَفْت. ۸

9. دیگَر مَگو نَصیحَتِ حافِظ؛ کِه رَه نَیافْت
گُمگَشْتَهٔ کِه بادهٔ شیرین بَکام رَفْت. ۹

94.

بحر هزج ‿––– ,‿––– ,‿––

1. غَمَش تا دَر دِلَم مَأْوا گِرِفْتَسْت،
سَرَم چون زُلْفِ او سَوْدا گِرِفْتَسْت. ۱

2. لَب چون آتِشَش آبِ حَیاتَسْت،
زِ آبَش آتِشی دَر ما گِرِفْتَسْت. ٢

3. هُمای هِمَّتَم عُمْریسْت کَز جان
هَوای آن قَد و بالا گِرِفْتَسْت. ٣

4. شُدَم عاشِق بَبالای بَلَنْدَش،
کِه کارِ عاشِقان بالا گِرِفْتَسْت. ٤

5. چو ما دَر سایۀ اَلْطافِ اوئیم،
چِرا او سایه از ما وا گِرِفْتَسْت. ٥

6. نَسیمِ صُبْح عَنْبَرْبوسْت اِمْروز،
مَگَر یارَم رَهِ صَحْرا گِرِفْتَسْت. ٦

7. زِ دَرْیای دو چَشْمَم گَوْهَرِ اَشْک
جَهان دَر لولوی لالا گِرِفْتَسْت. ٧

8. حَدیثِ حافِظ، ای سَرْوِ سَمَن‌بَر،
چو وَصْفِ قَدِّ تُو بالا گِرِفْتَسْت. ٨

95.

—◡——, —◡——, —◡——, —◡— بحر رمل

1. میرِ مَن خوش می رَوی، کانْدَر سَراپا میرَمَت،
تُرْکِ مَن خوش می خِرامی، پیشِ بالا میرَمَت. ١

2. گُفْتِه بودی: کَیْ بِمیری پیشِ مَن؟ — تَعْجیل چیسْت؟
خوش تَقاضا می کُنی، پیشِ تَقاضا میرَمَت. ٢

3. عاشِقِ مَهجور، و مَخمورَم بُتِ ساقی کُجاست.
گو: خِرامان شَو، کِه پیشِ قَدِّ رَعنا میرَمَت. — ۳

4. آنکِه عُمری رَفت تا بیمارَم از هِجرانِ او
گو: نِگاهی کُن، کِه پیشِ چَشمِ شَهلا میرَمَت. — ۴

5. گُفتهٔ: لَعلِ لَبَم هَم دَرد بَخشَد هَم دَوا. —
گاه پیشِ دَرد و گَه پیشِ مُداوا میرَمَت. ۵

6. خوش خِرامان می رَوی، (چَشمِ بَد از رویِ تو دور)
دارَم اَندَر سَر خِیالِ آن، کِه دَر پا میرَمَت. ۶

7. گَرچِه جایِ حافِظ اَندَر خَلوَتِ وَصلِ تو نیست،
ای هَمَه جایِ تو خوش، پیشِ هَمَه جا میرَمَت. ۷

96.

بحر رمل —◡——، —◡——، —◡——، —◡—

1. مُدَّتی شُد کاتِشِ سَودایِ او دَر جانِ ماست
زان تَمَنّاها، کِه دائم دَر دِلِ ویرانِ ماست. ۱

2. مَردُمِ چَشمَم بَخونابِ جِگَر غَرقَند، از آن
چَشمَهٔ مِهرِ رُخَش دَر سینَهٔ نالانِ ماست. ۲

3. آبِ حَیوان قَطرَهٔ زان لَعلِ هَمچون شَکَّرَست،
قُرصِ خَور عَکسی زِ رویِ آن مَهِ تابانِ ماست. ۳

4. تا نَفَخْتُ فِیهِ مِنْ رُوحِی شَنیدَم، شُد یَقین
بَر مَن این مَعنی، کِه ما زانِ وَی و او زانِ ماست. ۴

5. هَر دِلی را اِطِّلاعی نیسْت بَر اَسْرارِ عِشْق؛
مَحْرَمِ این سِرِّ مَعْنی‌دارِ عُلْوی جانِ ماسْت. ٥

6. چَنْد گوئی ای مُذَکِّر شَرْحِ دین، خاموش باش؛
دینِ ما دَر هَر دو عالَم صُحْبَتِ جانانِ ماسْت. ٦

7. حافِظا تا روزِ آخِر شُکْرِ این نِعْمَت گُزار،
کان صَنَمْ از روزِ اَوَّل مُونِس و مِهْمانِ ماسْت. ٧

97.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏑⏑–

1. خَیالِ رویِ تو دَر هَر طَریق هَمْرَهِ ماسْت؛
نَسیمِ مویِ تو پَیْوَنْدِ جانِ آگَهِ ماسْت. ١

2. بَرَغْمِ مُدَّعِیانی، کِه مَنْعِ عِشْق کُنَنْد،
جَمالِ چِهْرَهٔ تُو حُجَّتِ مُوَجَّهِ ماسْت. ٢

3. بِبین کِه سیبِ زَنَخْدانِ تُو چِه می گُوید:
هَزار یُوسُفِ مِصْری فُتادِه دَر چَهِ ماسْت. — ٣

4. اَگَر بَزُلْفِ دَرازِ تو دَسْتِ ما نَرَسَد،
گُناهِ بَخْتِ پَریشان و دَسْتِ کوتَهِ ماسْت. ٤

5. بَحاجِب دَرِ خَلْوَت‌سَرایِ خاص بِگُو:
فُلان زِ گوشه‌نِشینانِ خاکِ دَرْگَهِ ماسْت؛ ٥

6. بَصورَت از نَظَرِ ما اَگَرچِه مَحْجوبَسْت،
هَمیشِه دَر نَظَرِ خاطِرِ مُرَفَّهِ ماسْت؛ ٦

7. اَگَر بَسائِلی حافِظ دَری زَنَد، بِکُشای؛
کِه سالْهاسْت کِه مُشْتاقِ رویِ چون مَهِ ماسْت. — ۷

Robinson 22

98.

بحر رمل –◡––, –◡––, –◡––, –◡–

1. گَر زِ دَسْتِ زُلْفِ مُشْکینَت خَطائی رَفْت، رَفْت؛
۱ وَر زِ هِنْدویِ شُما بَر ما جَفائی رَفْت، رَفْت.
2. بَرْقِ عِشْق ار خِرْمَنِ پَشْمینه‌پوشی سوخْت، سوخْت؛
۲ جَوْرِ شاهِ کامْران ار بَر گَدائی رَفْت، رَفْت.
3. گَر دِلی از غَمْزهٔ دِلْدار باری بُرْد، بُرْد؛
۳ دَر مِیانِ جان و جانان ماجَرائی رَفْت، رَفْت.
4. از سُخُن‌چینان مَلامَتْها پَدید آیَد، وَلی
۴ گَر مِیانِ هَمْنِشینان ناسَزائی رَفْت، رَفْت.
5. دَر طَریقَت رَنْجِشِ خاطِر نَباشَد؛ مَیْ بِیار؛
۵ هَر کُدورَت را کِه بینی چون صَفائی رَفْت، رَفْت.
6. عِشْق‌بازی را تَحَمُّل بایَد، ای دِل پای دار؛
۶ گَر مَلالی بود، بود؛ وُ گَر جَفائی رَفْت، رَفْت.
7. عَیْبِ حافِظ گو مَکُن واعِظ، کِه رَفْت از خانَقاه؛
۷ پایِ آزادی چِه بَنْدی: گَر بِجائی رَفْت، رَفْت.

99.

بحر مجتث ⏓⏓— ، ‿—‿— ، ‿‿—— ، ‿—‿—

1. هَر آن خُجَسْتهنَظَر، کَز پَیِ سَعادَت رَفْت،
بَکُنْجِ مَیْکَده وُ خانهء اِرادَت رَفْت. ۱

2. بِجامِ نیم‌مَنی کَشْف کَرْد سالِکِ راه
رُمُوزِ غَیْب، کِه دَر عالَمِ شَهادَت رَفْت. ۲

3. بِیَا و مَعْرِفَت از مَن شِنَوْ، کِه دَر سُخُنَم
زِ فَیْضِ روحِ قُدُس نُکْتهءِ اِسْتِفادَت رَفْت. ۳

4. مَجُو زِ طالِعِ مَوْلُودِ مَن بِجُز رِنْدی،
کِه این مُعامَله با کَوْکَبِ وِلادَت رَفْت. ۴

5. زِ بامْداد بَدَسْتِ دِگَر بَر آمَدهء؛
وَظیفهء مَیِ دوشین مَگَر زِیادَت رَفْت. ۵

6. مَگَر بِمُعْجِزه کوشَد طَبیبِ عیسیدَم،
چِرا کِه کارِ مَنِ خَسْته از عِیادَت رَفْت. ۶

7. هَزار شُکْر کِه حافِظ زِ کُنْجِ مَیْکَده دوش
بِکُنْجِ خانَقَهِ طاعَت وُ عِبادَت رَفْت. ۷

100.

بحر رمل ⏓⏓— ، ‿‿—— ، ‿‿—— ، ⏓‿——

1. شَرْبَتی از لَبِ لَعْلَش نَچَشیدیم، و بِرَفْت؛
رویِ مَهپَیْکَرِ او سیر نَدیدیم، و بِرَفْت. ۱

2. گوئی از صُحْبَتِ ما نیک بَتَنْگ آمَدَه بود؛
بار بَر بَسْت، و بَگَرْدَش نَرَسیدیم، و بِرَفْت. ۲

3. بَس کِه ما فاتِحَه وُ حِرْزِ یَمانی خوانْدیم
وَز پَسِ سورَهٔ اِخْلاص دَمیدیم، و بِرَفْت. ۳

4. عِشْوَه می داد کِه: از کویِ اِرادَت نَرَوَم. —
دیدی آخِر، کِه چِسان عِشْوَه خَریدیم، و بِرَفْت. ۴

5. گُفْت: از خود بِبُرَد هَر کِه وِصالَم طَلَبَد. —
ما بَاُمّیدِ وَی از خویش بُریدیم، و بِرَفْت. ۵

6. شُد چَمان دَر چَمَنِ حُسْن و لَطافَت؛ لیکِن
دَر گُلِسْتانِ وِصالَش نَچَمیدیم، و بِرَفْت. ۶

7. هَمْچو حافِظ هَمَه شَب ناله و زاری کَرْدیم:
کای دِریغا بَوَداعَش نَرَسیدیم، و بِرَفْت. ۸

101.

بحر مضارع ‒◡‒ ,◡‒‒◡ ,‒◡‒◡ ,‒‒◡

1. دَرْدا کِه یار دَر غَم و دَرْدَم بِمانْد و رَفْت؛
ما را چو دود بَر سَرِ آتِش نِشانْد و رَفْت. ۱

2. مَخْمورِ بادَهٔ طَرَب‌اَنْگیزِ عِشْق را
جامی نَداد، و زَهْرِ جُدائی چَشانْد و رَفْت. ۲

3. چون صَیْدِ او شُدَم، مَنِ مَجْروحِ خَسْتَه را
دَر بَحْرِ غَم بِمانْد، جَنیبَت بِرانْد و رَفْت. ۳

4. گُفْتَم: مَگَر بحیله بَقَیْدَش دَر آوَرَم. —
۴ از مَن رَمید و تَوسَنِ بَخْتَم رَمانْد و رَفْت.

5. خونِ دِلَم چو دَر دِلِ مَن جای تَنْگ یافْت،
۵ گُلْگون زِ راهِ دیده بَصَحْرا دَوانْد و رَفْت.

6. چون بَنْده را سَعادَتِ خِدْمَت نَداد دَسْت،
۶ بوسیدْ آسْتانه و خِدْمَت رَسانْد و رَفْت.

7. گُل دَر حِجاب بود، کِه مُرْغِ سَحَرْگَهی
۷ آمَد بباغِ حافِظ و فَرْیاد خوانْد و رَفْت.

102.

بحر هزج ‒‒◡, ◡‒‒◡, ◡‒‒◡, ◡‒‒

1. کَس نیسْت کِه اُفْتادَهٔ آن زُلْفِ دوتا نیسْت؛
۱ دَر رَهْگُذَرِ کیسْت کِه دامی زِ بَلا نیسْت.

2. رویِ تو مَگَرْ آئینَهٔ نورِ اِلَهیسْت؛
۲ حَقّا کِه چُنینَسْت، و دَر این روی و رِیا نیسْت.

3. زاهِد دِهَدَم تَوْبه زِ رویِ تو؛ زَهی روی،
۳ هیچَش زِ خُدا شَرْم و زِ رویِ تو حَیا نیسْت.

4. ای شَمْعِ سَحَر گِرْیه بِحالِ مَن و خود کُن،
۴ کین سوزِ نِهانی نه تُرا هَسْت و مَرا نیسْت.

5. اَللّٰهُ شَهیدٌ وَ کَفَی اللّٰهُ شَهیدًا،
۵ کین گِرْیه کَم از ریزِشِ خونِ شُهَدا نیسْت.

6. نَرْگِس طَلَبَد شیوهٔ چَشْمِ تو؛ زَهی چَشْم،
٦ مِسْکین خَبَرَش از سَر و دَر دیده ضِیَا نیسْت.

7. از بَهْرِ خُدا زُلْف مَیاراى، کِه ما را
٧ شَب نیسْت کِه صَد عَرْبَده با بادِ صَبا نیسْت.

8. دی می شُد و گُفْتَم: صَنَما عَهْد بَجای آر. —
٨ گُفْتا: غَلَطی خواجه، دَر این عَهْد وَفا نیسْت. —

9. چون چَشْمِ تو دِل می بَرَد از گوشه‌نِشینان،
٩ دُنْبالِ تو بودَن گُنَه از جانِبِ ما نیسْت.

10. باز آی، کِه بی روِی تو، ای شَمْعِ دِلْفُروز،
١٠ دَر بَزْمِ حَریفان اَثَرِ نور و صَفا نیسْت.

11. گَر پیرِ مُغان مُرْشِدِ مَن شُد، چِه تَفاوُت
١١ دَر هیچ سَری نیسْت، کِه سِرّی زِ خُدا نیسْت.

12. گُفْتَن بَرِ خورْشید کِه: مَن چَشْمهٔ نورَم؛
١٢ دانَنْد بُزُرْگان کِه سَزاوارِ سُها نیسْت.

13. تیمارِ غَریبان سَبَبِ ذِکْرِ جَمیلَسْت؛
١٣ جانا مَگَر این قاعِده دَر شَهْرِ شُما نیسْت.

14. عاشِق چِه کُنَد، گَر نَخورَد تیرِ مَلامَت.
١٤ با هیچ دِلاوَر سِپَرِ تیرِ قَضا نیسْت.

15. دَر صَوْمَعهٔ زاهِد و دَر خَلْوَتِ صوفی
١٥ جُز گوشهٔ اَبْروِی تو مِحْرابِ دُعا نیسْت.

16. ای چنگِ فرو بُرده بخونِ دلِ حافظ
فکرت مگر از غیرتِ قرآنِ خدا نیست. ۱۶

103.

بحر رمل ⏓⏑– –, ⏑⏑– –, ⏑⏑– –, ⏓⏓

1. روشن از پرتوِ رویت نظری نیست که نیست،
منّتِ خاکِ درت بر بصری نیست که نیست. ۱

2. ناظرِ روی تو صاحب‌نظرانند، آری
سرِ گیسوی تو در هیچ سری نیست که نیست. ۲

3. اشکِ من گر زِ غمت سُرخ برآمد، چه عجب:
خجل از کردهٔ خود پرده‌دری نیست که نیست. ۳

4. آبِ چشمم، که بر او منّتِ خاکِ درِ تست،
زیرِ صد منّتِ او خاکِ دری نیست که نیست. ۴

5. تا بدامن ننشیند زِ نسیمت گردی،
سیلِ اشک از نظرم رهگذری نیست که نیست. ۵

6. نازکان را سفرِ عشق حرامست حرام،
که بهر گام در آن ره خطری نیست که نیست. ۶

7. تا دم از شامِ سرِ زلفِ تو هر جا نزند،
با صبا گفت‌وشنیدم سحری نیست که نیست. ۷

8. مصلحت نیست، که از پرده برون افتد راز:
ور نه، در مجلسِ رندان خبری نیست که نیست. ۸

9. مَن از این طالِعِ شوریده بَرَنْجَم؛ وَر نی،
بَهْره‌مَند از سَرِ کویَت دِگَری نیسْت کِه نیسْت. ۹

10. از حَیایِ لَبِ شیرینِ تو، ای چَشْمهٔ نوش،
غَرْقِ آب وُ عَرَق اَکْنون شَکَری نیسْت که نیسْت. ۱۰

11. نه مَن دِلْشُده از دَسْتِ تو خونینِ جِگَرَم،
کَز غَمِ عِشْقِ تو پُر خون جِگَری نیسْت کِه نیسْت. ۱۱

12. شیر دَر بادِیهٔ عِشْقِ تو روباه شَوَد؛
آه از این راه، کِه دَر وَیْ خَطَری نیسْت کِه نیسْت. ۱۲

13. از وُجود این قَدَرَم نام وَ نِشان هَسْت کِه هَسْت؛
وَر نه، از ضَعْف دَر آنْجا اَثَری نیسْت کِه نیسْت. ۱۳

14. غَیْر از این نُکْته که حافِظ زِ تو ناخُشْنودَسْت،
دَر سَراپایِ وُجودَت هُنَری نیسْت کِه نیسْت. ۱۴

104.

بحر رمل ⏓⏑‒‒, ⏑⏑‒‒, ⏑⏑‒‒, ⏓⏓

1. نَظَرِ پیرِ مُغان مُوجِبِ عَیْش وُ طَرَبَسْت،
رَوْضهٔ مَیْکَده را آب وَ هَوایِ عَجَبَسْت. ۱

2. سَرِ اَرْبابِ کَرَم دَر قَدَمِ اولیسْت؛
غَیْر از این شَرْح وَ بَیان جُرْأَتِ تَرْکِ اَدَبَسْت. ۲

3. قِصّهٔ جَنَّت وَ آوازهٔ بَیْتُ ٱلْمَعْمور
شَرْحی از جَلْوهٔ خُمْخانهٔ بِنْتُ ٱلْعِنَبَسْت. ۳

105.

4. خاطِرِ عاطِرِ ما بادهٔ لَعْلی طَلَبَد،
٤ مُمْسِك اَنْدَر طَلَبِ نُقْره و جَذْبِ ذَهَبَسْت.

5. دَر اَزَل بَر سَرِ هَرْكَس قَلَمی رَفْت خَموش،
٥ كَعْبه وُ بُتْكَده وُ جَنَّت و دوزَخ سَبَبَسْت.

6. گَنْجِ بی‌مار مُیَسَّر نَشَوَد، قِصّه مَخوان،
٦ دَوْلَتِ مُصْطَفَوی را لَهَبِ بو لَهَبَسْت.

7. گَوْهَرِ پاك بُوَد جَوْهَرِ حِشْمَت، لیكِن
٧ بِعَمَل كوش، كِه حِشْمَت نه بَاَصْل وُ نَسَبَسْت.

8. دِلِ حافِظ بِهَمین راه بِتَوْفیقِ خُدای
٨ جاوِدان سَعْیِ كُنان روز و شَب اَنْدَر طَلَبَسْت.

105.

بحر هزج ◡———, ◡———, ◡——

1. خَمِ زُلْفِ تو دامِ كُفْر و دینَسْت،
١ زِ كارِسْتانِ او یَك شَمّه اینَسْت.

2. جَمالَت مُعْجِزِ حُسْنَسْت، لیكِن
٢ حَدیثِ غَمْزه‌اَت سِحْرِ مُبینَسْت.

3. لَبانَت مُعْجِزِ عیسیسْت، لیكِن
٣ حَدیثِ طُرّه‌اَت حَبْلُ ٱلْمَتینَسْت.

4. بِدان چَشْمِ سِیَه صَد آفَرین باد،
٤ كِه دَر عاشِق‌كُشی سِحْرآفَرینَسْت.

5. عَجَب عِلْمیسْت عِلْمِ هَیْئَتِ عِشْق،
کِه هَفْتُم آسْمان هَفْتُم زَمینَسْت. ٥

6. نَپِنْداری کِه بَدْگو رَفْت و جان بُرْد؛
حِسابَش با کِرامُ ٱلْکاتِبینَسْت. ٦

7. زِ چَشْمِ شوخِ تو جان چون تُوان بُرْد،
کِه دائم با کَمان اَنْدَر کَمینَسْت. ٧

8. مَشَوْ حافِظ زِ کَیْدِ زُلْفَش ایْمَن،
کِه دِل بُرْد وُ کُنون دَر بَنْدِ دینَسْت. ٨

9. [زِ جامِ عِشْق مَیْ نوشید حافِظ؛
مُدامَش رِنْدی وُ مَسْتی از اینَسْت. ٩

10. بِجان می کَش چو حافِظ نازَش ای دِل،
کِه نازِ نازَنینان نازَنینَسْت. ١٠]

Robinson 24.

106.

بحر رمل —⏑——, ⏑⏑——, ⏑⏑——, ⏑⏑—

1. روزه یَکْسو شُد و عید آمَد و دِلْها بَر خاسْت،
مَیْ زِ مَیْخانه بَجوش آمَد و مَیْ باید خواسْت. ١

2. نَوْبَتِ زُهْدفُروشانِ گِران‌جان بِگُذَشْت،
وَقْتِ شادی وَ طَرَب کَرْدَنِ رِنْدان بَر خاسْت. ٢

3. چِه مَلامَت رَسَد آن را کِه چو ما باده خورَد؛
این نه عَیْبَسْت بَر عاشِقِ رِنْد وُ نه خَطاسْت. ٣

4. بادہ‌نوشی، که در او روی و ریائی نبود،
بهتر از زهدفروشی، که در او روی ریاست. ۴

5. ما نه رندان ریائیم و حریفان نفاق؛
آن که او عالم سرّست بر این حال گواست. ۵

6. فرض ایزد بگزاریم و بکس بد نکنیم،
وان چه گویند روا نیست، نگوئیم رواست. ۶

7. چه شود گر من و تو چند قدح باده خوریم؛
باده از خون رزانست، نه از خون شماست. ۷

8. این نه عیبست، کزین عیب خلل خواهد بود؛
ور بود عیب، چه شد، مردم بی‌عیب کجاست. ۸

9. حافظ از چون و چرا بگذر و می نوش دمی؛
نزد حکمش چه مجال سخن چون و چراست. ۹

107.

⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏑⏑– بحر مجتث

1. دلم ملال گرفت از جهان و هر چه در اوست،
درون خاطر من کس نگنجد الّا دوست. ۱

2. اگر ز گلشن وصلت بما رسد بوئی،
دلم چو غنچه ز شادی نگنجد اندر پوست. ۲

3. نصیحت من دیوانه در طریقت عشق
همان حکایت دیوانهٔ و سنگ و سبوست. ۳

4. بِگُو بِزاهِدِ خَلْوَت‌نِشِین کِه: عَیب مَکُن
ازان کِه گُوشَهٔ مِحْرابِ ما خَمِ اَبْروسْت. ۴
5. مِیانِ کَعْبه و بُتْخانه هیچ فَرْقی نیسْت؛
بَهَر طَرَف کِه نَظَر می کُنی بَرابَر اوسْت. ۵
6. قَلَنْدَری نَه بَریشَسْت و مُوی یا اَبْرو؛
حِسابِ راهِ قَلَنْدَر بِدان کِه مُوی بَموسْت. ۶
7. گُذَشْتَن از سَرِ مو دَر قَلَنْدَری سَهْلَسْت؛
چو حافِظ آن کِه زِ سَر بِگْذَرَد، قَلَنْدَر اوسْت. ۷

108.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓–

1. حَدیثِ سَرْو کِه گُویَد بَپیشِ قامَتِ دوسْت؛
کِه سَرْبَلَنْدیِ سَرْوِ سَهی زِ قامَتِ اوسْت. ۱
2. خِیالِ قامَتِ سَرْوَش نَمی کُنَم زان رو؛
کِه سَرْو اَگَرْچِه بَلَنْدَسْت قامَتَش خوْدْروسْت. ۲
3. خِیالِ قامَتِ سَرْوَش مُقیمِ دیدَهٔ ماسْت؛
ازان کِه سَرْوِ سَهی را مَقام بَر لَبِ جوسْت. ۳
4. صَبا زِ زُلْف و خَط و خالِ او حَدیثی چَند
بَمُشْک گُفْت: از آنَسْت کین چُنین خوشْبوسْت. ۴
5. فِرازِ بَدْرِ مُنیرَش خَطیسْت، لیکن کَس
نَدانَد آن کِه هِلالَسْت یا خَمِ اَبْروسْت. ۵

109.

6 هزار جانِ گرامی فدایِ آن، که سرش
فتاده در خمِ چوگانِ زلفِ او چون گوست. ٦
7. تو از دهانش طلب، کامِ دل اگر جوئی؛
چو حافظ از پیِ چشمش مرو، که عربده‌جوست. ٧

109.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓–

1. سخن‌شناس نهٔ دلبرا، خطا اینجاست؛
چو بشنوی سخنِ اهلِ دل، مگو که خطاست. ١
2. سرم بدنیی و عقبی فرو نمی آید؛
تبارکَ ٱللّه از این فتنها که در سرِ ماست. ٢
3. در اندرونِ منِ خسته‌دل ندانم کیست؛
که من خموشم و او در فغان و در غوغاست. ٣
4. دلم زِ پرده برون شد؛ کجائی ای مطرب.
بنال هان، که از این پرده کارِ ما بنواست. ۴
5. مرا بکارِ جهان هرگز اِلتفات نبود؛
رخِ تو در نظرِ من چنین خوشش آراست. ٥
6. نخفته ام زِ خیالی که می پزم، شبهاست؛
خمار صد شبه دارم، شرابخانه کجاست. ٦
7. چنین که صومعه آلوده شد زِ خونِ دلم،
گرم بباده بشوئید، حق بدستِ شماست. ٧

8. از آن بَدَیْرِ مُغانَم عَزیز می دارَنْد،
کِه آتِشی کِه نَمیرَد هَمیشه دَر دِلِ ماسْت. ٨

9. چِه ساز بود کِه بِنْواخْت دوش آن مُطْرِب،
کِه رَفْت عُمْر، و دَماغَم هَنوز پُر زِ نَواسْت. ٩

10. نِداءِ عِشْقِ تو دوشَم دَر اَنْدَرون دادَنْد:
فَضایِ سینه زِ شَوْقَم هَنوز پُر زِ آَواسْت. ١٠

11. از آن زَمان کِه بِحافِظ رَسید صَوْتِ حَبیب،
زِ شَوْق کوهِ دِلِ او هَنوز پُر زِ صَداسْت. ١١

حرف الثاء .IV

110.

بحر رمل ‎—⏑——, —⏑——, —⏑—

1. دَرْدِ ما را نیسْت دَرْمان، اَلْغِیاث.
هَجْرِ ما را نیسْت پایان، اَلْغِیاث. ١

2. دین و دِل بُرْدَنْد، قَصْدِ جان کُنَنْد،
اَلْغِیاث از جورِ خُوبان، اَلْغِیاث. ٢

3. دَر بَهایِ بوسهٔ جانی طَلَب
می کُنَنْد این دِلْسِتانان، اَلْغِیاث. ٣

4. خونِ ما خَورْدَنْد این کافِرْدِلان؛
ای مُسُلْمانان چِه دَرْمان، اَلْغِیاث. ۴

5. دادِ مِسْکینان بِدِهْ ای روزِ وَصْل،
از شَبِ یَلْدایِ هِجْران اَلْغِیاث. ۵

6. هَر زَمانی دَرْدِ دیگَر می رَسَد
زین حَریفِ بی دِل وُ جان، اَلْغِیاث. ۶

7. هَمْچو حافِظ روز و شَب بیخویشْتَن
گَشْته اَم گِرْیان و سوزان، اَلْغِیاث. ٧

V. حرف الجیم

111.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓

1. سَزَد که از هَمهٔ دِلْبَران سِتانی باج،
که بَر سَر هَمه خوبانِ کِشْوَری چون تاج. ١

2. دو چَشْمِ مَسْتِ تو آشوبِ جُمْله تُرْکِسْتان،
بَچِینِ زُلْفِ تو ماچین و هِنْد داده خَراج. ٢

3. بَیَاضِ روی تو روشَنْتَر آمَد از رُخِ روز،
سَوادِ زُلْفِ تو تاریکْتَر زِ ظُلْمَتِ داج. ٣

4. از این مَرَض بَحَقیقَت شِفا کُجا یابَم،
گَر از تو دَرْدِ دِلِ مَن نَمی رَسَد بَعِلاج. ٤

5. دَهانِ تَنْگِ تو داده بَآبِ خِضْر بَقا،
لَبِ چو قَنْدِ تو بُرْده از نَباتِ مِصْر رَواج. ٥

6. چِرا هَمی شِکَنی، جانِ مَن، زِ سَنْگدِلی
دِلِ ضَعیف که هَسْت او زِ نازُکی چو زُجاج. ٦

7. [چِه گونه بَسْته بَموئی مِیان، و بِکْشاده
تَنِ چو فیل و سَرونی بَسانِ گُنْبَدِ عاج.] ٧

8. خَطِ تو خِضْر و دَهانِ تو آبِ حَیْوانَسْت،
قَدِ تو سَرْو و مِیانِ تو موی و بَر چون عاج. ٨

9. فُتاده دَر سَرِ حافِظ هَوایِ چون تو شَهی؛
کَمینه بَنْدهٔ خاکِ دَرِ تو بودی کاج. ٩

VI. حرف الحاء

112.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓

1. اگر بمذهبِ تو خونِ عاشقست مباح،
١ صلاحِ ما همه آنست، کان تراست صلاح.

2. سوادِ زلفِ تو بنمود جاعلُ ٱلظُّلمات،
٢ بیاضِ رویِ تو بکشود فالقُ ٱلاصباح.

3. زِ دیده‌ام شده یک چشمه در کنار روان،
٣ کِه آشنا نکند در میانِ آن ملّاح.

4. لب چو آبِ حیاتِ تراست قوّتِ روح،
٤ وجودِ خاکیء ما را از اوست لذّتِ راح.

5. زِ چنگِ زلفِ کمندت کسی نیافت نجات،
٥ نه از کمانچهء ابرو و تیرِ چشم نجاح.

6. صلاح و توبه و تقوی زِ ما مجو هرگز:
٦ زِ رند و عاشق و مجنون کسی نجست فلاح.

7. نداد لعلِ لبت بوسهء بصد تلبیس،
٧ نیافت کام دلم زو بصد هزار الحاح.

8. [پیاله چیست کِه با یادِ تو کشیم مدام:
٨ وَنحن نشرب شربا کذلک ٱلاقداح.]

9. دعایِ جانِ تو وردِ زبانِ حافظ باد،
٩ مدام تاکه بود متّصل مسا و صباح.

113.

بحر مجتث ‿–‿–، ‿‿––، ‿–‿–، ––

1. بِبین هِلالِ مُحَرَّم، بِخواه ساغَرِ راح،
کِه ماهِ اَمْن و اَمانَسْت و سالِ صُلْح و صَلاح. ١

2. نِزاع بَر سَرِ دُنْیایِ دون گَدا نَکُنَد:
بَپادْشَه بِنِه ای نورِ دیده کویِ فَلاح. ٢

3. عَزیز دار زَمانِ وِصال را، کان دَم
مُقابِلِ شَبِ قَدْرَسْت و روزِ اِسْتِفْتاح. ٣

4. بِیار باده، کِه روزَش بَخَیْر خواهَد بود
هَر آن کِه جامِ صَبوحی نِهَد چِراغِ صَباح. ٤

5. کُدام طاعَتِ شایَسْته آیَد از مَنِ مَسْت،
کِه بانْگِ شام نَدانَم زِ فالِقُ ٱلْاَصْباح. ٥

6. دِلا تو غافِلی از کارِ خویش؛ و می تَرْسَم،
کِه کَس دَرَت نَگُشایَد، چو گُم کُنی مِفْتاح. ٦

7. بَبویِ وَصْل چو حافِظ شَبی بَروز آوَر،
کِه بِشْکُفَد گُلِ بَخْتَت زِ جانِبِ فَتّاح. ٧

8. زَمانِ شاه شُجاعَسْت و دَوْرِ حِکْمَت و شَرْع:
بَراحَتِ دِل و جان کوش دَر صَباح و رَواح. ٨

VII. حرف الخاء

114.

بحر هزج ‿––– ,‿––– ,‿––

1. دِلِ مَن دَر هَوایِ رویِ فَرُّخ
بُوَدْ آشُفْته هَمْچون مویِ فَرُّخ. ١

2. بُجز هِنْدویِ زُلْفش هیچْکَس نیسْت،
کِه بَرْخَورْدار شُد از رویِ فَرُّخ. ٢

3. سِیاهِ نیکْبَخْتَسْت آن، کِه دائم
بُوَد هَمْراه و هَمْزانویِ فَرُّخ. ٣

4. شَوَد چون بید لَرْزان سَرْوِ بُسْتان،
اَگَر بینَد قَدِ دِلْجویِ فَرُّخ. ٤

5. بِدِه ساقی شَرابی اَرْغَوانی
بِیادِ نَرْگِسِ جادویِ فَرُّخ. ٥

6. دوتا شُد قامَتَم هَمْچون کَمانی
زِ غَم پَیْوَسْته چون اَبْرویِ فَرُّخ. ٦

7. نَسیمِ مُشْکِ تاتاری خَجِل کَرْد
شَمیمِ زُلْفِ عَنْبَرْبویِ فَرُّخ. ٧

8. اَگَر مَیْلِ دِلِ هَرْکَس بِجائیسْت،
بُوَد مَیْلِ دِلِ مَن سویِ فَرُّخ. ٨

9. غُلامِ هِمَّتِ آنَم، کِه باشَد
چو حافِظ چاکَرِ هِنْدویِ فَرُّخ. ٩

حرف الدال .VIII

115.

بحر رمل —◡——, ◡◡——, ◡◡——, ⏓⏓—

1. دیدی ای دل، که غم عشق دگر بار چه کرد ·
١ چون بشد دلبر و با یار وفادار چه کرد ·

2. آه از آن نرگس جادو، که چه بازی انگیخت ·
٢ واه از آن مست، که با مردم هشیار چه کرد ·

3. اشک من رنگ شفق یافت ز بی‌مهری یار ؛
٣ طالع بی‌شفقت بین، که در این کار چه کرد ·

4. برقی از منزل لیلی بدرخشید سحر ؛
٤ وه که با خرمن مجنون دل‌افگار چه کرد ·

5. ساقیا جام میم ده، که نگارندهٔ غیب
٥ کس ندانست که در گردش پرگار چه کرد.

6. آن که بر نقش زد این دائرهٔ مینائی
٦ نیست معلوم که در پردهٔ اسرار چه کرد.

7. فکر عشق آتش غم در دل حافظ زد و سوخت ؛
٧ یار دیرینه ببینید، که با یار چه کرد ·

116.

بحر هزج ◡———, ◡———, ◡——

1. سحر بلبل حکایت با صبا کرد
١ که: عشق روی گل با ما چها کرد ·

2. از آن رَنْگِ رُخَم خون دَر دِل اَنْداخت،
وَزین گُلْشَن بخارَم مُبْتَلا کَرْد. ٢

3. غُلامِ هِمَّتِ آن نازَنینَم،
کِه کارِ خَیْر بی روی وُ رِیا کَرْد. ٣

4. خَوشَش باد آن نَسیمِ صُبْحگاهی،
کِه دَرْدِ شَب‌نِشینان را دَوا کَرْد. ۴

5. مَن از بیگانَگان دیگَر نَنالَم،
کِه با مَن هَرْچِه کَرْد آن آشْنا کَرْد. ۵

6. گَر از سُلْطان طَمَع کَرْدَم، خَطا بود،
وَر از دِلْبَر وَفا جُسْتَم، جَفا کَرْد. ۶

7. بَهَر سو بُلْبُلِ عاشِق دَر اَفْغان،
تَنَعُّم دَر مِیانِ بادِ صَبا کَرْد، ٧

8. نِقابِ گُل کَشید وُ زُلْفِ سُنْبُل،
گِرِه‌بَنْدِ قَبایِ غُنْچه واکَرْد. ٨

9. بِشارَت بَر بَکویِ مَیْ‌فُروشان،
کِه حافِظ تَوْبه از زُهْد وُ رِیا کَرْد. ٩

10. وَفا از خواجَگانِ شَهْر با مَن
کَمالِ دَوْلَت وُ دین بو اَلْوَفا کَرْد. ١٠

117.

بحر رمل ⏓⏑——, ⏑⏑——, ⏑⏑——, ⏓⏓—

1. بُلْبُلی خونِ جِگَر خورْد و گُلی حاصِل کَرْد؛
بادِ غَیْرَت بَصَدَش خار پَریشان‌دِل کَرْد. ١

2. طوطیٔ را بَهَوایِ شَکَری دِل خَوش بود،
ناگَهَش سَیْلِ فَنا نَقْشِ اَمَل باطِل کَرْد. ٢

3. قُرَّةُ ٱلْعَیْنِ مَن آن مَیْوَهٔ دِل یادَش باد،
کِه خود آسان بِشُد و کارِ مَرا مُشْکِل کَرْد. ٣

4. ساربان، بارِ مَن اُفْتاد، خُدا را مَدَدی،
کِه اُمیدِ کَرَمَم هَمْرَهِ این مَحْمِل کَرْد. ٤

5. رویِ خاکی وَ نَمِ چَشْمِ مَرا خوار مَدار؛
چَرْخِ فیروزه طَرَبْخانه از این کَهْگِل کَرْد. ٥

6. آه و فَرْیاد کِه از چَشْمِ حَسودِ مَهِ چَرْخ
دَر لَحَد ماهِ کَمان‌اَبْرویِ مَن مَنْزِل کَرْد. ٦

7. نَزَدی شاه رُخ و فَوْت شُد اِمْکان، حافِظ؛
چِه کُنَم، بازیٔ اَیّام مَرا غافِل کَرْد. ٧

118.

بحر مجتث ⏑—⏑—, ⏑⏑——, ⏑—⏑—, ⏓⏓—

1. بِیا کِه تُرْکِ فَلَک خوانِ روزه غارَت کَرْد،
هِلالِ عید بَدَوْرِ قَدَحْ اِشارَت کَرْد. ١

2. ثواب روزه و حجّ قبول آن کس برد،
که خاک میکدهٔ عشق را زیارت کرد. ۲

3. مقام اصلیٔ ما گوشهٔ خراباتست:
خداش خیر دهاد آن که این عمارت کرد. ۳

4. خوشا نماز و نیاز کسی، که از سر درد
بآب دیده و خون جگر طهارت کرد. ۴

5. بروی یار نظر کن، ز دیده منّت دار،
که کار دیده همه از سر بصارت کرد. ۵

6. بهای بادهٔ چون لعل چیست· — جوهر عقل. —
بیا که سود کسی برد، کین تجارت کرد. ۶

7. فغان که نرگس جمّاش شیخ شهر امروز
نظر بدردکشان از سر حقارت کرد. ۷

8. نماز در خم آن ابروان محرابی
کسی کند، که بخوناب دل طهارت کرد. ۸

9. اگر امام جماعت طلب کند امروز،
خبر دهید که: صوفی بمی قصارت کرد. ۹

10. حدیث عشق ز حافظ شنو نه از واعظ،
اگرچه صنعت بسیار در عبارت کرد. ۱۰

119.

⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓– بحر مجتث

1. بَآبِ روشَنِ مَیْ عارِفی طَهارَت کَرْد،
١ عَلَی ٱلْصَّباح کِه مَیْخانه را زِیارَت کَرْد.

2. هَمین کِه ساغَرِ زَرّینِ خور نِهان گَرْدید،
٢ هِلالِ عید بَدَوْرِ قَدَحْ اِشارَت کَرْد.

3. دِلَم زِ حَلْقَهٔ زُلْفَش بَجان خَرید آشوب؛
٣ چِه سود دید نَدانَم، کِه این تِجارَت کَرْد.

4. اِمام خواجه، کِه بودَش سَرِ نَمازِ دَراز،
٤ بَخونِ دُخْتَرِ رَز خِرْقه را قَصارَت کَرْد.

5. بِیا بَمَیْکَدهٔ وُ وَضْعِ قُرْبِ جاهَم بین،
٥ اَگَرْچِه چَشْم بَما زاهِد از حَقارَت کَرْد.

6. نِشانِ عَهْدِ مُحَبَّت زِ جانِ حافِظ پُرْس،
٦ اَگَرْچِه خانهٔ دِل مِحْنَتِ تو غارَت کَرْد.

120.

⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓– بحر مجتث

1. چو باد عَزْمِ سَرِ کویِ یار خواهَم کَرْد،
١ نَفَس بَبویِ خَوشَش مُشْکبار خواهَم کَرْد.

2. هَر آبِرو، کِه اَنْدوخْتَم زِ دانِش و دین،
٢ نِثارِ خاکِ رَهِ آن نِگار خواهَم کَرْد.

121.

3. بَهَرْزه بی مَی و مَعْشوق عُمْر می گُذَرَد؛
بَطالَتَم پَس از اِمْروز کار خواهَم کَرْد. ۳

4. صَبا کُجاسْت؛ کِه این جانِ خون‌گِرِفْته چو گُل
فِدایِ نُکْهَتِ گیسویِ یار خواهَم کَرْد. ۴

5. چو شَمْعِ صُبْحْدَمَم شُد زِ مِهْرِ او روشَن؛
کِه عُمْر دَر سَرِ این کار و بار خواهَم کَرْد. ۵

6. بَیادِ چَشْمِ تو خود را خَراب خواهَم ساخْت،
بِنایِ عَهْدِ قَدیم اُسْتُوار خواهَم کَرْد. ۶

7. نِفاق و زَرْق نَبَخْشَد صَفایِ دِل، حافِظ؛
طَریقِ رِنْدی و عِشْق اِخْتیار خواهَم کَرْد. ۷

121.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏑⏑–

1. کُنون کِه دَر چَمَن آمَد گُل از عَدَم بِوُجود،
بُنَفْشه دَر قَدَمِ او نِهاد سَر بَسُجود، ۱

2. بِنوش جامِ صَبوحی بَنالهٔ دَف و چَنْگ،
بِبوس غَبْغَبِ ساقی بَنَغْمهٔ نَی و عود. ۲

3. بَدَوْرِ گُل مَنِشین بی شَراب و شاهِد و چَنْگ،
کِه هَمْچو دَوْرِ بَقا هَفْتهٔ بُوَد مَعْدود. ۳

4. شُد از بُروجِ رَیاحین چو آسْمان روشَن
زَمین بَاَخْتَرِ مَیْمون و طالِعِ مَسْعود. ۴

5. بَباغِ تازه کُن آئینِ دینِ زَرْدُشْتی
کُنون، کِه لاله بَر اَفْروخْت آتِشِ نَمرود. ۵

6. زِ دَسْتِ شاهِدِ نازُکْ‌عِذارِ عیسی‌دَم
شَراب نوش و رَها کُن حَدیثِ عاه و ثَمود. ۶

7. جَهان چو خُلْدِ بَرین شُد بِدَوْرِ سوسَن و گُل؛
وَلی چِه سود، کِه دَر وَیْ نه مُمْکِنَسْت خُلود. ۷

8. چو گُل سُوار شَوَد بَر هَوا سُلَیْمان وار،
سَحَر کِه مُرْغ دَر آیَد بِنَغْمهٔ داوُد، ۸

9. بِخواه جامِ لَبالَب بِیادِ آصَفِ دَهْر
وَزیرِ مُلْکِ سُلَیْمان عِمادِ دین مَحْمود. ۹

10. زِ عَیْش کامِ اَبَد جو بِدَوْلَتَش، حافِظ،
کِه باد تا بِاَبَد ظِلِّ رَأْفَتَش مَمْدود. ۱۰

[11. بِیار باده، کِه حافِظ مُدامَش اِسْتِظْهار
بِفَضْلِ رَحْمَتِ غَفّار بود و خواهَد بود. ۱۱]

122.

بحر مضارع ——⏑, —⏑—⏑, ⏑——⏑, —⏑—

1. صوفی نِهاد دام، سَرِ حُقّه باز کَرْد،
بُنْیادِ مَکْر با فَلَکِ حُقّه‌باز کَرْد؛ ۱

2. بازیءِ چَرْخ بِشْکَنَدَش بَیْضه دَر کُلاه،
زیرا کِه عَرْضِ شُعْبَده با اَهْلِ راز کَرْد. ۲

3. ساقی بِیا، کِه شاهِدِ رَعْنایِ صوفیان
دیگَر بجَلْوه آمَد و آغازِ ناز کَرْد. ٣

4. این مُطْرِب از کُجاسْت، کِه سازِ عِراق ساخْت،
وَاهَنْگِ بازْگَشْت زِ راهِ حَجاز کَرْد. ۴

5. ای دِل بِیا، که ما بَپَناهِ خُدا رَویم
زان چِه آسْتینِ کوتَه و دَسْتِ دَراز کَرْد. ٥

6. صَنْعَت مَکُن، کِه هَر کِه مُحَبَّت نه راسْت باخْت،
عِشْقَش بَروی دِل دَرِ مَعْنی فِراز کَرْد. ٦

7. فَرْدا کِه پیشْگاهِ حقیقَت شَوَد پَدید،
شَرْمَنْده رَهروی کِه عَمَل بَر مَجاز کَرْد. ٧

8. ای کَبْکِ خوش‌خِرام کُجا می رَوی، بِایسْت.
غِرّه مَشَوْ، کِه گُرْبهٔ عابِد نَماز کَرْد. ٨

9. حافِظ مَکُن مَلامَتِ رِنْدان، کِه دَر اَزَل
ما را خُدا زِ زُهْدِ رِیا بی نِیاز کَرْد. ٩

123.

بحر رمل ‒‒⏑⏓ , ‒‒⏑⏑ , ‒‒⏑⏑ , ⏓⏓

1. سالْها دِل طَلَبِ جامِ جَم از ما می کَرْد،
وان چِه خود داشْت زِ بیگانه تَمَنّا می کَرْد: ١

2. گَوْهَری، کَز صَدَفِ کَوْن و مَکان بیرون بود،
طَلَب از گُمْشُدگانِ لَبِ دَرْیا می کَرْد. ٢

3. مُشْکِلِ خویش بَرِ پیرِ مُغان بُرْدَم دوش،
کو بتأییدِ نَظَر حَلِّ مُعَمّا می کَرْد؛ ٣

4. دیدَمَش خُرَّم و خَنْدان قَدَحِ باده بَدَسْت،
وَانْدَر آن آئِنه صَد گونه تَماشا می کَرْد. ٤

5. گُفْتَم: این جامِ جَهان‌بین بِتو کَیْ داد حَکیم: —
گُفْت: آن روز کِه این گُنْبَدِ مینا می کَرْد. ٥

6. گُفْت: آن یار، کَزو گَشْت سَرْدارِ بُلَنْد،
جُرْمَش آن بود، کِه اَسْرار هُوَیْدا می کَرْد. ٦

7. بیدِلی دَر هَمه اَحْوال خُدا با وَیْ بود،
واو نَمی دیدَش و از دور خُدا را می کَرْد. ٧

8. آن هَمه شُعْبَدهٔ عَقْل کِه می کَرْد اینجا،
سامِری پیشِ عَصا وُ یَدِ بَیْضا می کَرْد. ٨

9. فَیْضِ روحُ ٱلْقُدُس ار باز مَدَد فَرْمایَد،
دیگَران هَم بِکُنَنْد آن چِه مَسیحا می کَرْد. — ٩

10. گُفْتَمَش: زُلْفِ چو زَنْجیرِ بُتان از پَیِ چیست: —
گُفْت: حافِظ گِلِهٔ از دِلِ شَیْدا می کَرْد. — ١٠

124.

بحر رمل —⏑——، ⏑⏑——، ⏑⏑——، ⏑⏑—

1. دوسْتان، دُخْتَرِ رَز تَوْبه زِ مَسْتوری کَرْد،
شُد سویِ مُحْتَسِب وُ کار بَدَسْتوری کَرْد. ١

125.

2. آمَد از پَرْدِه بمَجْلِس، عَرَقَش پاك كُنيد،
تا بِگُويَد بحَريفان كِه چِرا دوری كَرْد. ۲

3. جاىِ آنَسْت، كِه دَر عَقْدِ وِصالَش گيرَنْد
دُخْتَرِ مَسْت چُنين كين هَمه مَسْتوری كَرْد. ۳

4. مُژْدَگانی بِدِه ای دِل، كِه دِگَر مُطْرِبِ عِشْق
راهِ مَسْتانِه زَد و چارَهٔ مَخْموری كَرْد. ۴

5. نه شِكِفْت، ازگُلِ طَبْعَم و نَسيمَش بِشُكُفْت:
مُرْغِ شَبْخواب طَرَب از بَرْگِ گُلِ سوری كَرْد. ۵

6. نه بَهَفْت آب كِه رَنْگَش بَصَد آتِش نَرَوَد
آن چِه با خِرْقَهٔ صوفی مَیِ اَنْگوری كَرْد. ۶

7. حافِظ اُفْتادَگی از دَسْت مَدِه، زانكِه حَسود
عِرْض و مال و دِل و دين دَر سَرِ مَغْروری كَرْد. ۷

125.

بحر مجتث ‿–‿–, ‿‿––, ‿–‿–, ⏓⏓

1. بَسِرِّ جامِ جَم آنْگَه نَظَر تُوانی كَرْد،
كِه خاكِ مَيْكَدِه كُحْلِ بَصَر تُوانی كَرْد. ۱

2. مَباش بی مَی و مُطْرِب، كِه زيرِ طاقِ سِپِهْر
بَاين تَرانِه غَم از دِل بَدَر تُوانی كَرْد. ۲

3. گُلِ مُرادِ تو آنْگَه نِقاب بِگْشايَد،
كِه خِدْمَتَش چو نَسيمِ سَحَر تُوانی كَرْد. ۳

4. بعزمِ مرحلهٔ عشق پیش نِه قدمی،
کِه سودها کُنی، ازْ این سفر توانی کرْد. ۴

5. بِیا، کِه چارهٔ ذوق و حضور و نظمِ امور
بفیض‌بخشیٔ اهلِ نظر توانی کرد. ۵

6. جمالِ یار ندارد نِقاب و پرده، ولی
غبارِ ره بنشان، تا نظر توانی کرد. ۶

7. تو کز سرایِ طبیعت نمی روی بیرون،
کجا بکویِ حقیقت گذر توانی کرد. ۷

8. گدائیٔ درِ میخانه طرفه اِکسیریست؛
گر این عمل بکنی، خاک زر توانی کرد. ۸

9. دِلا ز نورِ ریاضت گر آگهی یابی،
چو شمع خنده زنان ترکِ سر توانی کرد؛ ۹

10. ولی تو تا لبِ معشوق و جامِ می خواهی،
طمع مدار کِه کارِ دِگر توانی کرد. ۱۰

11. گر این نصیحتِ شاهانه بِشنوی حافظ،
بشاه‌راهِ طریقت گذر توانی کرد. ۱۱

126.

⏓⏑——, ⏑⏑——, ⏑⏑——, ⏓⏓— بحر رمل

1. بعْد از این دستِ من و دامنِ آن سروِ بلند،
کِه ببالایِ چمان از بُنِ بیخم بر کند. ۱

127.

2. حاجَتِ مُطْرِب و مَیْ نیسْت؛ تو بُرْقَع بِگْشای،
کِه بَرَقْص آوَرَدَمْ آتِشِ رویَت چو سِپَنْد. ۲

3. هیچ روئی نَشَوَدْ آئِنَهٔ چِهْرَهٔ بَخْت،
مَگَر آن روی کِه مالَنْد بَر آن سُمِّ سَمَنْد. ۳

4. گُفْتَم اَسْرارِ غَمَت؛ هَرْ چِه بُوَد، گو می باش؛
صَبْر از این بیش نَدارَم؛ چِه کُنَم تاکَی و چَنْد. ۴

5. مَکُش آن آهویِ مُشْکینِ مَرا ای صَیّاد،
شَرْم از آن چَشْمِ سِیَه دار و مَبَنْدَش بِکَمَنْد. ۵

6. مَنِ خاکی، کِه از این دَر نَتُوانَم بَرْخاسْت،
از کُجا بوسه زَنَم بَر لَبِ آن قَصْرِ بَلَنْد. ۶

7. چون غَزَلْهایِ تَر و دِلْکَشِ حافِظ شِنَوَد،
گَر کَمالیش بُوَد شِعْر نَگُویَد بِخُجَنْد. ۷

8. [باز مَسْتان دِل از آن گیسویِ مُشْکین حافظ،
زانکه دیوانه هَمان بِه کِه بُوَدْ اَنْدَر بَنْد. ۸

9. جُز بَزُلْفِ تو نَدارَد دِلِ حافِظ مَیْلی؛
آه از این دِل کِه بَصَد بَنْد نَمی دارَد پَنْد.] ۹

127.

بحر رمل ⏓⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏓⏓

1. دَسْت دَر حَلْقَهٔ آن زُلْفِ دوتا نَتْوان کَرْد،
تَکْیه بَر عَهْدِ تو و بادِ صَبا نَتْوان کَرْد. ۱

2. آن چه سَعْیَست، مَن اَنْدَر طَلَبَت بِنمایَم؛
اين قَدَر هَسْت، كِه تَغْییرِ قَضا نَتْوان كَرْد. ۲

3. دامَنِ دوسْت بَصَد خونِ دِل اُفْتاد بَدَسْت؛
بَفِسوسی كِه كُنَد خَصْم رَها نَتْوان كَرْد. ۳

4. عارِضَش را بَمَثَل ماهِ فَلَك نَتْوان گُفْت؛
نِسْبَتِ یار بَهَر بی‌سَروپا نَتْوان كَرْد. ۴

5. سَرْوِ بالاىِ مَن آن لَحْظه كِه آيَد بَسَماع،
چِه مَحَل جامهٔ جان را كِه قَبا نَتْوان كَرْد. ۵

6. مَن چِه گويَم، كِه تُرا نازُكیِ طَبْعِ لَطيف
تا بَحَدّيسْت، كِه آهِسْته دُعا نَتْوان كَرْد. ۶

7. نَظَرِ پاك تُوانَد رُخِ جانان ديدَن،
كِه دَر آئينه نَظَر جُز بَصَفا نَتْوان كَرْد. ۷

8. غَيْرَتَم كُشْت كِه مَحْبوبِ جَهانی، لیكِن
روز و شَب عَرْبَده با خَلْقِ خُدا نَتْوان كَرْد. ۸

9. مُشْكِلِ عِشْق نَه دَر حَوْصَلهٔ دانِشِ ما؛
حَلِّ اين نُكْته بَدين فِكْرِ خَطا نَتْوان كَرْد. ۹

10. بَجُز اَبْروىِ تو مِحْرابِ دِلِ حافِظ نيسْت،
طاعَتِ غَيْرِ تو دَر مَذْهَبِ ما نَتْوان كَرْد. ۱۰

128.

بحر هزج ‒ ‒ ◡ , ◡ ‒ ‒ ‒ , ◡ ‒ ‒ ‒ , ◡

1. دِل از مَن بُرْد و روی از مَن نِهان کَرْد؛
خُدا را با کِه این بازی تُوَان کَرْد. ۱

2. سَحَر تَنْهائیَم دَر قَصْدِ جان بود،
خِیَالَش لُطفهایِ بی‌کَران کَرْد. ۲

3. چِرا چون لالِه خونین‌دِل نَباشَم،
کِه با ما نَرْگِسِ او سَر گِران کَرْد. ۳

4. صَبا گَر چاره داری، وَقْتِ وَقْتَسْت،
کِه دَرْدِ اِشْتِیَاقَم قَصْدِ جان کَرْد. ۴

5. بَدان سان سوخْت چون شَمْعَم، کِه بَر مَن
صَراحی گِرْیه وُ بَرْبَط فِغان کَرْد. ۵

6. کُجا گویَم، کِه با این دَرْدِ جان‌سوز
طَبیبَم قَصْدِ جانِ ناتُوَان کَرْد. ۶

7. مِیَانِ مِهْربانان کَیْ تُوَان گُفْت،
کِه یارِ ما چُنین گُفْت وُ چُنان کَرْد. ۷

8. عَدو با جانِ حافِظ آن نَکَرْدی،
کِه تیرِ چَشْمِ آن اَبْروکَمان کَرْد. ۸

129.

بحر رمل –‿––، ‿‿––، ‿‿––، ‿‿–

1. یاد باد آن، کِه زِ ما وَقْتِ سَفَر یاد نکَرْد،
١ بوداعی دِلِ غمْدیدهٔ ما شاد نکَرْد.

2. آن جوان‌بخت، کِه می زد رَقَمِ خَیْرِ قبول،
٢ بندهٔ پیر ندانم زِ چه آزاد نکَرْد.

3. کاغذین جامه بخونابه بِشوئیم، کِه فلک
٣ رهنمونیم بپایِ عَلَمِ داد نکَرْد.

4. دِل بامّیدِ صدائی کِه مگر دَر تو رسد،
٤ نالها کرد دَر این کوه، کِه فرهاد نکَرْد.

5. شاید ار پیکِ صبا از تو بیاموزد کار،
٥ زانکه چالاکتر از این حرکت باد نکَرْد.

6. سایه تا باز گرفتی زِ چمن، مُرغِ چمن
٦ آشیان دَر شِکَنِ طُرّهٔ شِمْشاد نکَرْد.

7. کِلْکِ مشّاطهٔ صُنْعش نکشد نَقْشِ مُراد،
٧ هرکه اِقْرار بدین حُسْنِ خُداداد نکَرْد.

8. مُطْرِبا پَرْده بِگردان و بِزن راهِ عِراق،
٨ کِه بدین راه بِشُد یار و زِ ما یاد نکَرْد.

9. غزلیّاتِ عِراقیست سُرودِ حافظ:
٩ کِه شنید این رَهِ دِلْسوز کِه فریاد نکَرْد.

130.

بحر مضارع ——∪, —∪—∪, ∪——∪, —∪—

1. دِلْبَر بِرَفْت و دِلْشُدَگان را خَبَر نَکَرْد،
یادِ حَرِیفِ شَهْر و رَفِیقِ سَفَر نَکَرْد. ۱

2. یا بَخْتِ مَن طَرِیقِ مَوَدَّت فِرو گُذاشْت،
یا او بَشاهراهِ طَرِیقَت گُذَر نَکَرْد. ۲

3. مَنْ ایسْتاده تا کُنَمَش جان‌فِدا چو شَمْع،
او خود گُذَر بَما چو نَسِیمِ سَحَر نَکَرْد. ۳

4. گُفْتَم: مَگَر بَگِرْیه دِلَش مِهْرْبان کُنَم. —
دَر سَنْگِ خاره قَطْرهٔ باران اَثَر نَکَرْد. ۴

5. دِل را اَگَرْچه بال و پَر از غَم شِکَسْته شُد،
سَوْدایِ خامِ عاشِقی از سَر بَدَر نَکَرْد. ۵

6. هَرْکَس کِه دِید رویِ تو بوسِید چَشْمِ مَن؛
کاری کِه کَرْد دِیدهٔ ما بی نَظَر نَکَرْد. ۶

7. کِلْکِ زَبان‌بُرِیدهٔ حافِظ دَر اَنْجُمَن
با کَس نَگُفْت رازِ تو، تا تَرْکِ سَر نَکَرْد. ۷

131.

بحر مضارع ——∪, —∪—∪, ∪——∪, —∪—

1. رو بَر رَهَش نِهادَم، و بَر مَن گُذَر نَکَرْد؛
صَد لُطْف چَشْم داشْتَم، وُ یَک نَظَر نَکَرْد. ۱

2. یا رَب تو آن جَوانِ دِلاوَر نِگاه دار،
کَز تیرِ آهِ گوشه‌نِشینان حَذَر نَکَرْد. ٢

3. سَیلِ سِرِشْکِ ما زِ دِلَش کین بَدَر نَبُرْد؛
دَر سَنْگِ خاره قَطْرَهٔ باران اَثَر نَکَرْد. ٣

4. می خواسْتَم کِه میرَمَش اَنْدَر قَدَم چو شَمْع،
او خود بَما گُذَر چو نَسیمِ سَحَر نَکَرْد. ۴

5. جانا، کُدام سَنْگ‌دِلِ بی‌کِفایَتَسْت،
کو پیشِ زَخْمِ تیرِ تو خود را سِپَر نَکَرْد. ۵

6. ماهی و مُرْغ دوش زِ اِفْغانِ مَن نَخُفْت،
وان شوخ‌دیده بین، کِه سَر از خواب بَر نَکَرْد. ۶

7. حافِظ، حَدیثِ نَغْزِ تو از بَس کِه دِلْکَشَسْت
نَشَنید کَس، کِه از سَرِ رَغْبَت زِبَر نَکَرْد. ٧

Robinson 27

132.

بحر رمل —◡——, —◡——, —◡——, —◡—

1. واعِظان کین جَلْوه دَر مِحْراب و مِنْبَر می کُنَنْد،
چون بَخَلْوَت می رَوَنْد، آن کار دیگَر می کُنَنْد. ١

2. مُشْکِلی دارَم؛ زِ دانِشْمَنْدِ مَجْلِس باز پُرْس:
تَوْبه‌فَرْمایان چِرا خود تَوْبه کَمْتَر می کُنَنْد. ٢

3. گوئیا باوَر نَمی دارَنْد روزِ داوَری،
کین هَمه قَلْب و دَغَل دَر کارِ داوَر می کُنَنْد. ٣

4. یا رَب این نَوْدَوْلَتان را بآخُرِ خَود شان نِشان،
کین هَمَه ناز از غُلامِ تُرْكِ اَسْتَر می کُنَنْد. ۴

5. بَر دَرِ مَیْخانَهٔ عِشْق ای مَلِك تَسْبیح گو،
کانْدَر آنْجا طینَتِ آدَم مُخَمَّر می کُنَنْد. ۵

6. حُسْنِ بیپایانِ او چَنْدانْکه عاشِق می کُشَد،
زُمْرَهٔ دیگَر بَعِشْق از غَیب سَر بَر می کُنَنْد. ۶

7. بَنْدَهٔ پیرِ خَراباتَم، کِه دَرْویشانِ او
گَنْج را از بینِیازی خاك بَر سَر می کُنَنْد. ۷

8. ای گَدایِ خانَقَه بَر جَه، کِه دَر دَیْرِ مُغان
می دِهَنْد آبی و دِلْها را تُوانْگَر می کُنَنْد. ۸

9. خانه خالی کُن زِ بُت، تا مَنْزِلِ جانان شَوَد،
کین هَوَسْناکان دِل و جان جایِ دیگَر می کُنَنْد. ۹

10. صُبْحَدَمْ از عَرْش می آمَد خُروشی؛ عَقْل گُفت:
قُدْسِیان گوئی کِه شِعْرِ حافِظ اَزْبَر می کُنَنْد. ۱۰

133.

بحر مضارع ——⏑, —⏑—⏑, ⏑——⏑, —⏑—

1. دانی کِه چَنْگ و عود چِه تَقْریر می کُنَنْد.
پِنْهان خَورید باده، کِه تَعْزیر می کُنَنْد؛ ۱

2. ناموسِ عِشْق و رَوْنَقِ عُشّاق می بَرَنْد،
عَیْبِ جَوان و سَرْزَنِشِ پیر می کُنَنْد. ۲

3. گُویَنْد: رَمْزِ عِشْق مَگُوئِید و مَشْنَوِید.
مُشْکِل حِکایَتِیسْت، کِه تَقْرِیر می کُنَنْد. ٣

4. ما از بِرونِ دَر شُدَه مَغْرورِ صَد فِریب؛
تا خُود دَرونِ پَرْدَه چِه تَدْبیر می کُنَنْد. ۴

5. تَشْویشِ وَقْتِ پیرِ مُغان می دِهَنْد باز
این سالِکان؛ نِگَر، کِه چِه با پیر می کُنَنْد. ۵

6. صَدْ آبِ رو بِنیمِ نَظَر می تُوان خَرید؛
خوبان دَر این مُعامَلَه تَقْصیر می کُنَنْد. ۶

7. قَوْمی بِجِدّ و جَهْد نِهادَنْد وَصْلِ دوسْت،
قَوْمی دِگَر حَوالَه بِتَقْدیر می کُنَنْد. ٧

8. فِی ٱلْجُمْلَه اِعْتِماد مَکُن بَر ثَباتِ دَهْر،
کین کارْخانَه‌ایسْت کِه تَغْییر می کُنَنْد. ٨

9. جُز قَلْبِ تیره هیچ نَشُد حاصِل، و هَنوز
باطِل دَر این خِیال کِه اِکْسیر می کُنَنْد. ٩

10. مَیْ خَور، کِه شَیْخ و حافِظ و مُفْتی و مُحْتَسِب،
چون نیك بِنْگَری، هَمَه تَزْویر می کُنَنْد. ١٠

134.

بحر مضارع ——⏑, —⏑—⏑, ⏑——⏑, —⏑—

1. آنان کِه خاك را بِنَظَر کیمِیا کُنَنْد،
آیا بُوَد کِه گُوشَهٔ چَشْمی بِما کُنَنْد. ١

2. دَرْدَم نِهُفْتَه بِه زِ طَبِیبانِ مُدَّعی؛
باشَد کِه از خِزانَهٔ غَیْبَش دَوا کُنَنْد. ۲

3. چو حُسْنِ عافِیَت نَه بَرِنْدی و زاهِدیسْت،
آن بِه کِه کارِ خَود بِعِنایَت رَها کُنَنْد. ۳

4. مَعْشوق چون نِقاب زِ رُخ بَر نَمی کَشَد،
هَر کَس حِکایَتی بِتَصَوُّر چِرا کُنَنْد. ۴

5. حالی دَرونِ پَرْدَه بَسی فِتْنَه می رَوَد،
تا آن گَهی کِه پَرْدَه بَر اُفْتَد چِها کُنَنْد. ۵

6. گَر سَنْگ از این حَدیث بِنالَد، عَجَب مَدار؛
صاحِبدِلان حِکایَتِ دِل خَوش اَدا کُنَنْد. ۶

7. بی مَعْرِفَت مَباش، کِه دَر مَنْیَزیدِ عِشْق،
اَهْلِ نَظَر مُعامَلَه با آشْنا کُنَنْد. ۷

8. مَیْ خَور، کِه صَد گُناه زِ اَغْیار دَر حِجاب
بِهْتَر زِ طاعَتی کِه بِرُوی و رِیا کُنَنْد. ۸

9. پیراهَنی، کِه آیَد از او بویِ یوسُفَم،
تَرْسَم بِرادَرانِ غَیورَش قَبا کُنَنْد. ۹

10. بِگْذَر بِکویِ مَیْکَدَه، تا زُمْرَهٔ حُضور
اَوْقاتِ خَود زِ بَهْرِ تو صَرْفِ دُعا کُنَنْد. ۱۰

11. پِنْهان زِ حاسِدان بِخَودَم خوان، کِه مُنْعِمان
خَیْرِ نِهان بَسی زِ بَرایِ خُدا کُنَنْد. ۱۱

12. حافِظ، دَوامِ وَصْل مُیَسَّر نَمی شَوَد؛
شاهان کَم اِلْتِفات بِحالِ گَدا کُنَنْد. ١٢

135.

بحر رمل —◡——، —◡——، —◡—

1. شاهِدان گَر دِلْبَری زین سان کُنَنْد،
زاهِدان را رَخْنه دَرْ ایمان کُنَنْد. ١

2. هَرْکُجا آن شاخِ نَرْگِس بِشْکُفَد،
گُلْرُخانَش دیده نَرْگِسْدان کُنَنْد. ٢

3. یارِ ما چون سازَد آغازِ سَماع،
قُدْسِیان از عَرْش دَسْت اَفْشان کُنَنْد. ٣

4. رو نُمایَدْ آفْتابِ دَوْلَتَت،
گَر چو صُبْحَتْ آئِنَه رُخْشان کُنَنْد. ٤

5. عاشِقان را بَر سَرِ خود حُکْم نیسْت،
هَر چه فَرْمانِ تو باشَد آن کُنَنْد. ٥

6. مَرْدُمِ چَشْمَم بَخون آغَشْته شُد؛
دَر کُجا این ظُلْم بَرْ اِنْسان کُنَنْد. ٦

7. ای جَوانِ سَرْوْقَد گوئی بِزَن،
پیش از آن کَز قامَتَت چَوْگان کُنَنْد. ٧

8. پیشِ چَشْمَم کَمْتَرَسْت از قَطْرَهٔ
آن حِکایَتْها، کِه از طوفان کُنَنْد. ٨

9. عیدِ رُخْسارِ تو کو، تا عاشِقان
دَر وَفایَت جانِ خود قُرْبان کُنَنْد. ۹
10. خوش بَر آ از غُصّه ای دِل، کاهْلِ راز
عَیْشِ خوش دَر بوتَهٔ هِجْران کُنَنْد. ۱۰
11. سَر مَکَش حافِظ زِ آهِ نیم‌شَب،
تا چو صُبْحَت آئینه رُخْشان کُنَنْد. ۱۱

136.

بحر مضارع ‒ ‒ ∪, ‒ ∪ ‒ ∪, ∪ ‒ ‒ ∪, ‒ ∪ ‒

1. گُفْتَم: کَیَم دَهان و لَبَت کامْران کُنَنْد.
گُفْتا: بَچَشْم، هَر چه تو گوئی چُنان کُنَنْد. ۱
2. گُفْتَم: خَراجِ مِصْر طَلَب می کُنَد لَبَت.
گُفْتا: دَر این مُعامَله کَمْتَر زیان کُنَنْد. ۲
3. گُفْتَم: بَنُقْطَهٔ دَهَنَت خود کِه بُرْد راه.
گُفْت: این حِکایَتیسْت، کِه با نُکْته‌دان کُنَنْد. ۳
4. گُفْتَم: صَنَم‌پَرَسْت مَشَو، با صَمَد نِشین.
گُفْتا: بَکویِ عِشْق هَمین وُ هَمان کُنَنْد. ۴
5. گُفْتَم: هَوایِ مَیْکَده غَم می بَرَد زِ دِل.
گُفْتا: خوش آن کَسان کِه دِلی شادْمان کُنَنْد. ۵
6. گُفْتَم: شَراب و خِرْقه نَه آئینِ مَذْهَبَسْت.
گُفْت: این عَمَل بَمَذْهَبِ پیرِ مُغان کُنَنْد. ۶

7. گُفْتَم: زِ لَعْلِ نوش‌لَبان پیر را چه سود،
گُفْتا: بَبوسهٔ شَکَرینَش جَوان کُنَنْد. ٧

8. گُفْتَم کِه: خواجه کَیْ بَسَرِ حَجْلَت می رَوَد،
گُفْت: آن زَمان کِه مُشْتَری و مَه قِران کُنَنْد. ٨

9. گُفْتَم: دُعاء دَوْلَتِ تُو وِرْدِ حافِظَسْت.
گُفْت: این دُعا مَلائِكِ هَفْت آسْمان کُنَنْد. ٩

137.

بحر مجتث ‿–‿–, ‿‿––, ‿–‿–, ––‿–

1. غُلامِ نَرْگِسِ مَسْتِ تُو تاجْدارانَنْد،
خَرابِ بادهٔ لَعْلِ تُو هوشْیارانَنْد. ١

2. گُذار کُن چو صَبا بَر بُنَفْشه‌زار و بِبین،
کِه از تَطاوُلِ زُلْفَت چه سوگْوارانَنْد. ٢

3. تُرا صَبا و مَرا آبِ دیده شُد غَمّاز،
وَگَر نه عاشِق و مَعْشوق رازْدارانَنْد. ٣

4. نه مَن بَر آن گُلِ عارِض غَزَل سَرایَم و بَس،
کِه عَنْدَلیبِ تُو از هَر طَرَف هَزارانَنْد. ٤

5. زِ زیرِ زُلْفِ دوتا چون گُذَر کُنی، بِنِگَر،
کِه از یَمین و یَسارَت چه بیقَرارانَنْد. ٥

6. نَصیبِ ماسْت بَهِشْت: ای خُداشِناس بِرَو،
کِه مُسْتَحِقِّ کَرامَت گُناهکارانَنْد. ٦

7. بِرَوْ بَمَیْکَدَه وُ چِهْرَه اَرْغَوَانی کُن؛
مَرَوْ بَصَوْمَعَه کانجا سِیَاهْکاراَنَنْد. ۷

8. تو دَسْتْگیر شَو ای خِضْرِ پَیْ‌خُجَسْتَه که مَن
پِیَادَه می رَوَم وُ هَمْرَهان سُوَارانَنْد. ۸

9. خَلاصِ حافِظ از آن زُلْفِ تابْدار مَباد،
کِه بَسْتَگانِ کَمَنْدِ تو رَسْتْگارانَنْد. ۹

10. [زِ نَقْشِ چِهْرَهٔ حافِظ هَمی تُوَان دانِسْت،
کِه ساکِنانِ دَرِ دوسْت خاکْسارانَنْد.] ۱۰

138.

بحر هزج ⏑–––, ⏑–––, ⏑–––, ⏑–––

1. سَمَن‌بویان غُبارِ غَم، چو بِنْشینَنْد، بِنْشانَنْد؛
پَری‌رویان قَرار از دِل، چو بِسْتیزَنْد، بِسْتانَنْد. ۱

2. بَفِتْراکِ جَفا دِلْها، چو بَر بَنْدَنْد، بَر بَنْدَنْد؛
زِ زُلْفِ عَنْبَرین جانْها، چو بِفْشانَنْد، بِفْشانَنْد. ۲

3. بَعُمْری یَک نَفَس با ما چو بِنْشینَنْد، بَر خیزَنْد؛
نِهالِ شَوْق دَر خاطِر چو بَر خیزَنْد، بِنْشانَنْد. ۳

4. زِ چَشْمَم لَعْلِ رُمّانی، چو می خَنْدَنْد، می بارَنْد؛
زِ رویَم رازِ پِنْهانی، چو می بینَنْد، می خوانَنْد. ۴

5. سِرِشْکِ گوشه‌گیران را چو دَر یابَنْد، دَر یابَنْد؛
رُخ از مِهْرِ سَحَرخیزان نَگَرْدانَنْد، اَگَر دانَنْد. ۵

6. دَوایِ دَرْدِ عاشِق را کَسی کو سَهْل پِنْدارَد،
زِ فِکْرِ آنان کِه دَر تَدْبیرِ دَرْمانَنْد، دَر مانَنْد. ۶

7. چو مَنْصوران مُراد آنان، کِه بَر دارَنْد، بَر دارَنْد؛
کِه با این دَرْد، اَگَر دَر بَنْدِ دَرْمانَنْد، دَر مانَنْد. ۷

8. دَر آن حَضْرَت چو مُشْتاقان نِیاز آرَنْد، ناز آرَنْد؛
بَر این دَرْگاه حافِظ را چو می خوانَنْد، میرانَنْد. ۸

139.

بحر مجتث —⏓⏓ ,◡—◡— ,◡◡—— ,◡—◡—

1. شَرابِ بی‌غَش و ساقیء خَوش دو دامِ رَهَنْد،
کِه زیرَکانِ جَهان از کَمَنْدَشان نَرَهَنْد. ۱

2. مَن اَرْچِه عاشِقَم وُ رِنْد و مَسْت و نامه‌سِیاه،
هَزار شُکْر کِه یارانِ شَهْر بی گُنَهَنْد. ۲

3. قَدَم مَنِه بِخَرابات جُز بِشَرْطِ اَدَب،
کِه ساکِنانِ دَرَش مَحْرَمانِ پادْشَهَنْد. ۳

4. جَفا نَه شیوَهء دَرْویشیَسْت و راه‌رَوی؛
بِیار باده، کِه این سالِکان نَه مَرْدِ رَهَنْد. ۴

5. مَکُن، کِه کَوْکَبَهء دِلْبَری شِکَسْته شَوَد،
چو بَنْدَگان بِگْریزَنْد و چاکَران بِجَهَنْد. ۵

6. مَبین حَقیر گَدایانِ عِشْق را، کین قَوْم
شَهانِ بی‌کَمَر وُ خُسْرَوانِ بی‌کُلَهَنْد. ۶

7. بَهوش باش، کِه هَنْگامِ بادِ اِسْتِغْنا
٧ هَزار خِرْمَنِ طاعَت بَنیمِ جَوْ نَنِهَنْد.
8. غُلامِ هِمَّتِ دُرْدی‌کَشانِ یَکْرَنْگَم،
٨ نَه آن گُروه کِه اَزْرَق‌لِباس و دِل‌سِیَهَنْد.
9. جَنابِ عِشْق بَلَنْدَسْت، هِمَّتی حافِظ،
٩ کِه عاشِقان رَهِ بی‌هِمَّتان بَخود نَدِهَنْد.

140.

بحر مجتث ⏓⏓ , ⏑–⏑– , ⏑⏑–– , ⏑–⏑–

1. چِه مَسْتِیَسْت نَدانَم کِه رو بَما آوَرْد.
١ کِه بود ساقی و این باده از کُجا آوَرْد.
2. چِه راه می زَنَد این مُطْرِبِ مَقام‌شِناس،
٢ کِه دَر مِیانِ غَزَل قَوْلِ آشْنا آوَرْد.
3. صَبا بَخوش‌خَبَری هُدْهُدِ سُلَیْمانَسْت،
٣ کِه مُژْدَهٔ طَرَب از گُلْشَنِ سَبا آوَرْد؛
4. تو نیز باده بَچَنْگ آر و راهِ صَحْرا گیر،
٤ کِه مُرْغِ نَغْمه‌سَرا سازِ خوش‌نَوا آوَرْد.
5. رَسیدَنِ گُل و نِسْرین بَخَیْر و خوبی باد؛
٥ بُنَفْشه شاد و کَش آمَد، سَمَن صَفا آوَرْد.
6. دلا چو غُنْچه شِکایَت زِ کارِ بَسْته مَکُن،
٦ کِه بادِ صُبْح نَسیمِ گِرِه‌گُشا آوَرْد.

7. عِلاجِ ضَعْفِ دِلِ ما کِرِشْمهٔ ساقیسْت؛
بَر آر سَر، کِه طَبیب آمَد و دَوا آوَرْد. ۷
8. مُریدِ پیرِ مُغانَم، زِ مَن مَرَنْج ای شَیْخ،
چِرا کِه وَعْده تو کَرْدی و او بجا آوَرْد. ۸
9. بِتَنْگ‌چَشْمیِ آن تُرْکِ لَشْکَری نازَم،
کِه حَمْله بَر مَنِ دَرْویش یَک‌قَبا آوَرْد. ۹
10. فَلَک غُلامیِ حافظ کُنون بَطَوْع کُنَد،
کِه اِلْتِجا بَدَرِ دَوْلَتِ شُما آوَرْد. ۱۰

141.

بحر رمل ⏓⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏓⏓–

1. حَسْبِ حالی نَنُوشْتی، وَ شُد اَیّامی چَنْد؛
مَحْرَمی کو، کِه فِرِسْتَم بَتو پَیْغامی چَنْد. ۱
2. ما بَدین مَقْصِدِ عالی نَتُوانیم رَسید،
هَم مَگَر پیش نِهَد لُطْفِ شُما گامی چَنْد. ۲
3. چون مَی از خُم بَسَبو رَفْت و گُل اَنْداخْت نِقاب،
فُرْصَتِ عَیْش نِگَهْدار و بِزَن جامی چَنْد. ۳
4. قَنْدِ آمیخْته با گُل نه عِلاجِ دِلِ ماسْت؛
بوسهٔ چَنْد بَر آمیز بَدُشْنامی چَنْد. ۴
5. زاهِد، از حَلْقهٔ رِنْدان بَسَلامَت بِگُذَر،
تا خَرابَت نَکُنَد صُحْبَتِ بَدْنامی چَنْد. ۵

6. عیبِ مَیْ جُمْله بِگُفتی، هُنَرَش نیز بِگو؛
٦ نَفْیِ حِکْمَت مَکُن از بَهْرِ دِلِ عامی چَنْد.

7. ای گَدایانِ خَرابات خُدا یارِ شُماسْت؛
٧ چَشْمِ اِنْعام مَدارید زِ اَنْعامی چَنْد.

8. پیرِ مَیْخانه چِه خوش گُفْت بَدُرْدی‌کَشِ خویش
٨ کِه: مَگو حالِ دِلِ سوخْته با خامی چَنْد. —

9. حافِظ از شَوْقِ رُخِ مِهْرفُروزِ تو بِسوخْت؛
٩ کامْکارا نَظَری کُن سوِی ناکامی چَنْد.

142.

بحر هزج ⏑ – – –، ⏑ – – –، ⏑ – – –، ⏑ – – –

1. دَمی با غَم بَسَر بُرْدَن جَهان یَکْسَر نَمی اَرْزَد؛
١ بَمَیْ بِفْروش دَلْقِ ما، کَزین بِهْتَر نَمی اَرْزَد.

2. [دِیارِ یار مَرْدُم را مُقَیَّد می کُنَد، وَر نَه،
٢ چِه جایِ فارْس، کین مِحْنَت جَهان یَکْسَر نَمی اَرْزَد.]

3. بَکویِ مَیْفُروشانَش بَجامی بَر نَمی گیرَد؛
٣ زَهی سَجّادهٔ تَقْوی، کِه یَک ساغَر نَمی اَرْزَد.

4. رَقیبَم سَرْزَنِشْها کَرْد: کَزْ این باب رُخ بَر تاب.
٤ چِه اُفْتاد این سَرِ ما را، کِه خاکِ دَر نَمی اَرْزَد.

5. بِشوی این دَلْقِ دِلْتَنْگی، کِه دَر بازارِ یَک‌رَنْگی
٥ مُرَقَّعْهایِ گوناگون مَیِ حَمْرا نَمی اَرْزَد.

6. بَس آسان می نُمود اَوَّل غَمِ دَرْیا بَبوی سود؛
۶ غَلَط گُفْتَم، کِه این طوفان بَصَد گَوْهَر نَمی اَرْزَد.
7. شُکوهِ تاجِ سُلْطانی، کِه بیمِ جان دَر او دَرْجَسْت،
۷ کُلاهِ دِلْکَشَسْت، اَمّا بَتَرْکِ سَر نَمی اَرْزَد.
8. تُرا آن بِه، کِه رویِ خود زِ مُشْتاقان بِپوشانی؛
۸ کِه شادیء جَهان‌گیری غَمِ لَشْکَر نَمی اَرْزَد.
9. چو حافِظ دَر قَناعَت کوش و از دُنْیایِ دون بِگْذَر،
۹ کِه یَک جَوْ مِنَّتِ دونان دو صَد مَن زَر نَمی اَرْزَد.

143.

بحر هزج ‿–––, ‿–––, ‿–––, ‿–––,

1. دِلَم جُز مِهْرِ مَه‌رویان طَریقی بَر نَمی گیرَد،
۱ زِ هَر دَر می دِهَم پَنْدَش، وَلیکِن دَر نَمی گیرَد.
2. خُدا را ای نَصیحَت‌گو حَدیث از خَطِّ ساقی گو،
۲ کِه نَقْشی دَر خِیالِ ما از این خوشْتَر نَمی گیرَد.
3. صُراحی می کَشَم پِنْهان، و مَرْدُم دَفْتَر اَنْگارَنْد؛
۳ عَجَب گَر آتِشِ این زَرْق دَر دَفْتَر نَمی گیرَد.
4. مَن این دَلْقِ مُلَمَّع را بِخواهَم سوخْتَن روزی،
۴ کِه پیرِ مَی‌فُروشانَش بِجامی بَر نَمی گیرَد.
5. نَصیحَت‌گویِ رِنْدان را، کِه با حُکْمِ خُدا جَنْگَسْت،
۵ دِلَش بَس تَنْگ می بینَم: مَگَر ساغَر نَمی گیرَد.

6. از آن رو پاک‌بازان را صفاها با مَیِ لعلست،
کِه غیر از راستی نقشی دَر این جوهر نمی گیرد. ۶

7. میانِ گریه می خندم، کِه چون شمع اندر این مجلس
زبانِ آتشینم هست، لیکن دَر نمی گیرد. ۷

8. سر و چشمی بدین خوبی تو گوئی: چشم از او بر دار. —
برو، کین وعظ بی‌معنی مرا دَر سر نمی گیرد. ۸

9. سخن دَر احتیاجِ ما و استغنای معشوقست:
چه سود افسون‌گری ای دل، چو دَر دلبر نمی گیرد. ۹

10. چه خوش صیدِ دلم کردی، بنازم چشمِ مستت را،
کِه کس مرغانِ وحشی را از این بهتر نمی گیرد. ۱۰

11. خدا را رحمی ای منعم، کِه درویشِ سرِ کویت
دَری دیگر نمی داند، رهی دیگر نمی گیرد. ۱۱

12. مَن از پیرِ مغان دیدم کراماتهای مردانه،
کِه آئینِ ریائی را بجامی بر نمی گیرد. ۱۲

13. مَن آن آئینه را روزی بدست آرم سکندروار،
اگر می گیرد این آتش زمانی ور نمی گیرد. ۱۳

14. بَاین شعرِ ترِ شیرین زِ شاهنشه عجب دارم،
کِه سر تا پای حافظ را چرا دَر زر نمی گیرد. ۱۴

144.

بحر هزج ‒‒‒◡ ,‒‒‒◡ ,‒‒‒◡ ,‒‒‒◡

1. بُتی دارَم، کِه گِرْدِ گُل زِ سُنْبُل سایَبان دارَد؛
بَهارِ عارِضَش خَطّی بِخُونِ اَرْغَوان دارَد. ١

2. غُبارِ خَط بِپوشانید خورْشیدِ رُخَش؛ یا رَب
حَیاتی جاوِدانَش دِه، کِه حُسْنِ جاوِدان دارَد. ٢

3. زِ چَشْمَش جان نَشایَد بُرْد، کَز هَر سو کِه می بینَم
کَمین از گوشَهٔ کَرْدَسْت، و تیر اَنْدَر کَمان دارَد. ٣

4. خُدا را دادِ مَن بِسْتان از او ای شَحْنَهٔ مَجْلِس،
کِه مَیْ با دیگَران خورْدَسْت و با مَن سَرگِران دارَد. ٤

5. چو عاشِق می شُدَم گُفْتَم کِه: بُرْدَم گَوْهَرِ مَقْصود. —
نَدانِسْتَم کِه این دَرْیا چِه مَوْجِ خونفِشان دارَد. ٥

6. زِ خَوْفِ هَجْرَم ایمَن کُن، اَگَر اُمّیدِ آن داری،
کِه از چَشْمِ بَداَنْدیشان خُدایَت دَر اَمان دارَد. ٦

7. زِ سَرْوِ قَدِّ دِلْجویَت مَکُن مَحْروم چَشْمَم را؛
بَدین سَرْچَشْمه‌اَش بِنْشان، کِه خوش آبِ رَوان دارَد. ٧

8. بَفِتْراك اَر هَمی بَنْدی، خُدا را زود صَیْدَم کُن،
کِه آفَتْهاسْت دَر تَأْخیر و طالِب را زِیان دارَد. ٨

9. چو دَر رویَت بِخَنْدَد گُل، مَشو دَر دامَش ای بُلْبُل،
کِه بَر گُل اِعْتِمادی نیسْت، وَر حُسْنِ جهان دارَد. ٩

10. بِیَفْشان جُرْعَهٔ بَر خاك و حالِ اَهْلِ شَوْکَت بین،
کِه از جَمْشید و کَیْخُسْرَوْ فِراوان داسْتان دارَد. ١٠

11. چو دامِ طُرّه اَفْشانَد زِ گَرْدِ خاطِرِ عُشّاق،
بِغَمّازِ صَبا گُوید کِه: رازِ ما نِهان دارَد. ١١

12. چِه اُفْتادَسْت دَرْ این رَه، کِه هَر سُلْطانِ مَعْنی را
بَدین دَرْگاه می بینَم، کِه سَر بَرْ آسْتان دارَد. ١٢

13. چِه عُذْرِ بَخْتِ خود گُویَم، کِه آن عَیّارِ شَهْرآشوب
بَتَلْخی کُشْت حافِظ را و شَکَّر دَر دَهان دارَد. ١٣

145.

بحر مجتث ‿–‿–, ‿‿––, ‿–‿–, ––

1. دِلی، کِه غَیْب‌نُمایَسْت و جامِ جَم دارَد،
زِ خاتَمی، کِه دَمی گُم شَوَد، چِه غَم دارَد. ١

2. بَخَطّ و خالِ گَدایان مَدِه خَزینهٔ دِل؛
بِدَسْتِ شاه‌وَشی دِه، کِه مُحْتَرَم دارَد. ٢

3. نه هَر دِرَخْت تَحَمُّل کُنَد جَفایِ خَزان؛
غُلامِ هِمَّتِ سَرْوَم، کِه این قَدَم دارَد. ٣

4. دِلَم، کِه لافِ تَجَرُّد زَدی، کُنون صَد شُغْل
بِبویِ زُلْفِ تو با بادِ صُبْحَدَم دارَد. ٤

5. رَسید مَوْسِمِ آن، کَز طَرَب چو نَرْگِسِ مَسْت
نِهَد بِپایِ قَدَح هَر کِه شَش دِرَم دارَد. ٥

6. مُرادِ دِل زِ کِه جویَم· کِه نیسْت دِلْداری،
کِه جَلْوَهٔ نَظَر وُ شیوَهٔ کَرَم دارَد. ٦

7. زَر از بَهایِ مَی اَکْنون چو گُل دِریغ مَدار،
کِه عَقْلِ کُل بَصَدَت عَیْب مُتَّهَم دارَد. ٧

8. زِ سِرِّ غَیْب کَس آگاه نیسْت؛ قِصّه مَخوان؛
کُدام مَحْرَمِ دِل رَه دَر این حَرَم دارَد· ٨

9. زِ جَیْبِ خِرْقَهٔ حافِظ چِه طَرْف بِتْوان بَسْت·
کِه ما صَمَد طَلَبیدیم و او صَنَم دارَد. ٩

146.

◡–◡–, ◡◡––, ◡–◡–, ◡◡–
بحر مجتث

1. هَر آن کِه جانِبِ اَهْلِ وَفا نِگَه دارَد،
خُداش دَر هَمه حال از بَلا نِگَه دارَد. ١

2. گَرَت هَواسْت کِه مَعْشوق نَگْسِلَد پَیْمان،
نِگاه دار سَرِ رِشْتَه، تا نِگَه دارَد. ٢

3. حَدیثِ دوسْت نَگویَم مَگَر بَحَضْرَتِ دوسْت،
کِه آشْنا سُخَنِ آشْنا نِگَه دارَد. ٣

4. چو گُفْتَمَش کِه: دِلِ مَن نِگاه دار؛ – چِه گُفْت.
زِ دَسْتِ بَنْدَه چِه خیزَد· خُدا نِگَه دارَد. – ٤

5. سَر وُ زَر وُ دِل و جانَم فِدایِ آن مَحْبوب،
کِه حَقِّ صُحْبَتِ مِهْر وُ وَفا نِگَه دارَد. ٥

6. صَبا، دَر آن سَرِ زُلْف اَر دِلِ مَرا بینی،
زِ رویِ لُطْف بِگُویَش، کِه جا نِگَه دارَد. ۶

7. دِلا مَعاش چُنان کُن، کِه گَر بِلَغْزَد پای
فِرِشْتِه‌اَت بَدو دَسْتِ دُعا نِگَه دارَد. ۷

8. [مُبارِزان و یَلان خواجه را نِگَه دارید،
کِه هَمْچو جانِ گِرامی شُما نِگَه دارَد.] ۸

9. غُبارِ راه‌گُذارَت کُجاسْت، تا حافِظ
بَیادْکارِ نَسیمِ صَبا نِگَه دارَد. ۹

147.

بحر رمل ‒ ⏓⏓ , ‒ ‒ ⏑⏑ , ‒ ‒ ⏑⏑ , ‒ ‒ ⏑ ⏓

1. شاهِد آن نیسْت، کِه موئی وَ مِیانی دارَد؛
بَنْدَه‌ءِ طَلْعَتِ آن باش، کِه آنی دارَد. ۱

2. شیوَه‌ءِ حور و پَری گَرْچِه لَطیفَسْت، وَلی
خوبی آنَسْت و لِطافَت، کِه فُلانی دارَد. ۲

3. چَشْمَه‌ءِ چَشْمِ مَرا ای گُلِ خَنْدان دَر یاب،
کِه بَاُمّیدِ تو خَوش آبِ رَوانی دارَد. ۳

4. خَمِ اَبْرویِ تو دَر صَنْعَتِ تیراَنْدازی
بِسْتَد از دَسْتِ هَر آنْکَس، کِه کَمانی دارَد. ۴

5. دِلْنِشان شُد سُخَنَم، تا تو قَبولَش کَرْدی؛
آری آری سُخَنِ عِشْق نِشانی دارَد. ۵

6. دَر رَهِ عِشْق نَشُد کَس بِیَقِین مَحْرَمِ راز؛
هَر کَسی بَر حَسَبِ فَهْم گُمانی دارَد. ۶

7. با خَراباتِ‌نِشِینان زِ کَرامات مَلاف؛
هَر سُخَن وَقْتی و هَر نُکْتَه مَکانی دارَد. ۷

8. مُرْغِ زِیرَک نَشَوَد دَر چَمَنَش نَغْمه‌سَرای
هَر بَهاری، کِه زِ دُنْبال خَزانی دارَد. ۸

9. گُویِ خوبی کِه بَرَدْ از تو، کِه خورْشِید اینْجا
نَه سَواریسْت، کِه دَر دَسْت عِنانی دارَد. ۹

10. مُدَّعی گُو: لُغَز و نُکْتَه بِحافِظ مَفْرُوش؛
کِلْکِ ما نِیز زَبانی و بَیانی دارَد. ۱۰

148.

بحر مضارع —◡—, ◡——◡, —◡—◡, ——◡

1. از دیده خونِ دِل همه بَر رویِ ما رَوَد.
بَر رویِ ما زِ دیده نَبِینی چِها رَوَد. ۱

2. ما دَر دَرونِ سینه هَوائی نِهُفْته ایم؛
بَر باد اَگَر رَوَد دِلِ ما، زان هَوا رَوَد. ۲

3. بَر خاکِ راهِ یار نِهادیم رویِ خویش؛
بَر رویِ ما رَواسْت اَگَرْ آشْنا رَوَد. ۳

4. سَیْلیسْت آبِ دیده، و بَر هَر کِه بِگْذَرَد،
گَرْچه دِلَش زِ سَنْگ بُوَد، هَم زِ جا رَوَد. ۴

149.

5. مـا را بَـآبِ دیده شب وُ روز ماجَراست
٥ زان رَهْگُذَر کِه بَر سَرِ کویَش چِرا رَوَد.

6. خَورْشیدِ خاوَری کُنَد از رَشْك جامه چاك،
٦ گَر ماهِ مِهرْپَرْوَرِ مَن دَر قَبا رَوَد.

7. حافِظ بَکویِ مَیْکَده دائم بَصِدْقِ دِل
٧ چون صوفِیانِ صَوْمَعه‌دار از صَفا رَوَد.

149.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏑⏑–

1. چو دَسْت دَر سَرِ زُلْفَش زَنَم، بَتاب رَوَد؛
١ وَر آشْتی طَلَبَم، با سَرِ عِتاب رَوَد.

2. چو ماهِ نَوْ رَهِ نَظّارَگانِ بیچاره
٢ زَنَد بَگوشَهٔ اَبْرو، وَ دَر نِقاب رَوَد.

3. شَبِ شَراب خَرابَم کُنَد بَبیداری؛
٣ وَگَر بَروز حِکایَت کُنَم، بَخواب رَوَد.

4. طَریقِ عِشْق پُر آشوب و فِتْنه‌اَسْت ای دل؛
٤ بِیُفْتَد آن کِه دَر این راه با شِتاب رَوَد.

5. حَباب را چو فُتَد بادِ نَخْوَت اَنْدَر سَر،
٥ کُلاه‌دارِیَش اَنْدَر سَرِ شَراب رَوَد.

6. دِلا چو پیر شُدی، حُسْن و نازُکی مَفْروش؛
٦ کِه این مُعامَلَه دَر عالَمِ شَباب رَوَد.

7. سَوادْ نامَهٔ مویِ سِیاه چون طَیْ شُد،
٧ بَیاض کَم نَشَوَد، گَر صَد اِنْتِخاب رَوَد.
8. گَدائیِ دَرِ جانان بَسَلْطَنَت مَفُروش؛
٨ کَسی زِ سایَهٔ این دَر بَآفْتاب رَوَد.
9. مَرا بَعَهْدْشِکَن خوانْدی، وُ هَمی تَرْسَم
٩ کِه با تو روزِ قِیامَت هَمین خِطاب رَوَد.
10. حِجابِ راه توئی، حافِظ از مِیان بَر خیز؛
١٠ خوشا کَسی کِه دَر این راه بی حِجاب رَوَد.

Robinson. 30

150.

بحر هزج ‒‒◡ ,‒‒‒◡ ,‒‒‒◡

1. مُسَلْمانان، مَرا وَقْتی دِلی بود،
١ کِه با وَیْ گُفْتَمی، گَر مُشْکِلی بود؛
2. دِلی هَمْدَرْد و یاری مَصْلَحَتبین،
٢ کِه اِسْتِظْهارِ هَر اَهْلِ دِلی بود؛
3. مَنِ آشُفْتَه را دَر هَر بَلائی
٣ رَفیقِ کارْدانی قابِلی بود؛
4. بَگَرْدابی چو می اُفْتادَم از چَشْم،
٤ بَتَدْبیرَش اُمیدِ ساحِلی بود؛
5. زِ مَن ضائع شُد اَنْدَر کویِ جانان؛
٥ چِه دامَنگیر یا رَب مَنْزِلی بود.

6. سِرِشْکَم دَر طَلَب دُرْها چِکانید،
وَلی از وَصْلِ او بیحاصِلی بود. ۶

7. هُنَر بی عَیْبِ حِرْمان نیسْت؛ لیکِن
زِ مَن مَحْرومْتَر کَسْ سائِلی بود. ۷

8. بَدین مَسْتِ پَریشان رَحْمَت آرید،
کِه روزی کارْدانی کامِلی بود. ۸

9. مَرا تا عِشْق تَعْلیمِ سُخُن کَرْد،
حَدیثَم نُکْتَۀ هَر مَحْفِلی بود. ۹

10. مَگو دیگَر، کِه حافِظ نُکْتَهدانَسْت؛
کِه ما دیدیم، مُحْکَم جاهِلی بود. ۱۰

151.

بحر هزج ‒ ‒ ⏑, ⏑ ‒ ⏑ ‒, ⏑ ‒ ‒

1. یارَم چو قَدَح بَدَسْت گیرَد،
بازارِ بُتان شِکَسْت گیرَد. ۱

2. دَر بَحْر فُتادِه اَم چو ماهی،
تا یار مَرا بَشَسْت گیرَد. ۲

3. هَرْکَس کِه بِدید چَشْمِ او گُفْت:
کو مُحْتَسِبی کِه مَسْت گیرَد. — ۳

4. دَر پاش فُتادِه اَم بَزاری،
تا یار مَرا بَدَسْت گیرَد. ۴

5. خُرَّم دِلِ آن، کِه هَمْچو حافِظ
جامی زِ مَیِ اَلَسْت گیرَد. ٥

152.

بحر مضارع – – ‿ , – ‿ – – , – – ‿ , – ‿ – –

1. دَر هَر هَوا کِه جُز بَرْق اَنْدَر طَلَب نَباشَد،
گَر خِرْمَنی بِسوزَد، چَنْدان عَجَب نَباشَد. ١
2. مُرْغی کِه با غَمِ دِل شُدْ اُلْفَتیش حاصِل،
بَر شاخْسارِ عُمْرَش بَرْگِ طَرَب نَباشَد. ٢
3. دَر کارْخانهٔ عِشْق از کُفْر ناگُزیرَسْت؛
آتِش کِرا بِسوزَد، گَر بو لَهَب نَباشَد. ٣
4. دَر کیشِ جان‌فُروشان فَضْل و اَدَب نَبایَد؛
اینْجا نَسَب نَگُنْجَد، وانْجا حَسَب نَباشَد. ٤
5. دَر مَحْفِلی، کِه خورْشید اَنْدَر شُمارِ ذَرَّسْت،
خود را بُزُرْگ دیدَن شَرْطِ اَدَب نَباشَد. ٥
6. مَیْ خور، کِه عُمْرِ سَرْمَد گَر دَر جَهان تُوان یافْت،
جُز بادهٔ بَهِشْتی هیچَش سَبَب نَباشَد. ٦
7. حافِظ، وِصالِ جانان با چون تو تَنْگ‌دَسْتی
روزی شَوَد، کِه با آن پَیْوَنْدِ شَب نَباشَد. ٧

153.

بحر رمل ⏓⏓— , ◡◡—— , ◡◡—— , ⏓◡——

1. ساقی اَر باده از این دَسْت بجام اَنْدازَد،
عارِفان را هَمه دَر شَرْبِ مُدام اَنْدازَد؛ ١

2. وَر چُنین زیرِ خَمِ زُلْف نِهَد دانهٔ خال،
ای بَسا مُرْغِ خِرَد را کِه بَدام اَنْدازَد. ٢

3. ای خَوشا حالَتِ آن مَسْت، کِه دَر پایِ حَریف
سَر و دَسْتار نَدانَد کِه کُدام اَنْدازَد. ٣

4. زاهِدِ خام طَمَع تَر سَرِ اِنْکار بِمانْد؛
پُخْته گَرْدَد، چو نَظَر بَر مَیِ خام اَنْدازَد. ۴

5. روز دَر کَسْبِ هُنَر کوش، کِه مَیْ خَورْدَنِ روز
دِلِ چون آئنه دَر زَنْگِ ظَلام اَنْدازَد. ۵

6. آن زَمان وَقْتِ مَیِ صُبْح فُروغَسْت، کِه شَب
گِرْدِ خِرْگاهِ اُفُق پَرْدهٔ شام اَنْدازَد. ۶

7. باده با مُحْتَسِبِ شَهْر نَنوشی زِنْهار،
بِخَورَد بادهاَت وُ سَنْگ بَجام اَنْدازَد. ٧

8. حافِظا سَر زِ کُلَه‌گوشهٔ خَورْشید بَر آر،
بَخْتَت اَر قُرْعه بَدان ماهِ تَمام اَنْدازَد. ٨

Robinson 31.

154.

بحر رمل ‒ ⏓ ‒ ‒ ، ‒ ‒ ◡ ◡ ، ‒ ‒ ◡ ◡ ، ‒ ‒ ◡ ⏓

1. مژده ای دل، که دگر باد صبا باز آمد،
هدهد خوش‌خبر از طرف سبا باز آمد. ۱

2. برکش ای مرغ سحر نغمهٔ داوودی باز،
که سلیمان گل از طرف هوا باز آمد. ۲

3. لاله بوی می نوشین بشنید از دم صبح،
داغ دل بود، باُمید دوا باز آمد. ۳

4. عارفی کو، که کند فهم زبان سوسن،
تا بپرسد، که چرا رفت و چرا باز آمد. ۴

5. چشم من در پی آن قافله بس آب کشید،
تا بگوش دلم آواز درا باز آمد. ۵

6. مردمی کرد و کرم بخت خداداد بمن،
کان بت سنگ‌دل از بهر خدا باز آمد. ۶

7. گرچه حافظ در رنجش زد و پیمان بشکست،
لطف او بین، که بصلح از در ما باز آمد. ۷

Robinson 32.

155.

بحر هزج ‒ ‒ ◡ ، ◡ ‒ ◡ ‒ ، ◡ ‒ ‒

1. گل بی رخ یار خوش نباشد،
بی باده بهار خوش نباشد. ۱

156.

2. طَرْفِ چَمَن وُ هَوَایِ بُسْتان
بی لالهعِذار خوش نَباشَد. ۲

3. با یارِ شَکَرْلَبِ گُلاَنْدام
بی بوس و کَنار خوش نَباشَد. ۳

4. رَقْصیدَنِ سَرْو و حالَتِ گُل
بی صَوْتِ هَزار خوش نَباشَد. ۴

5. هَر نَقْش، کِه دَسْتِ عَقْل بَنْدَد،
جُز نَقْشِ نِگار خوش نَباشَد. ۵

6. باغ وُ گُل و مُل خوشَسْت، لیکِن
بی صُحْبَتِ یار خوش نَباشَد. ۶

7. جان نَقْدِ مُحَقَّرَسْت، حافِظ،
از بَهْرِ نِثار خوش نَباشَد. ۷

156.

بحر مضارع —◡— ,◡——◡, ◡—◡—, ◡——

1. دوش آگَهی زِ یارِ سَفَرْکَرْده داد باد،
مَن نیز دِل بَباد دِهَم، هَرْچه باد، باد. ۱

2. کارَم بَدان رَسید، کِه هَمْرازِ خود کُنَم
هَر شام بَرْقِ لامِع و هَر بامْداد باد. ۲

3. دَر چینِ طُرَّهٔ تو دِلِ بیحِفاظِ مَن
هَرْگِز نَگُفْت: مَسْکِنِ مَأْلوف یاد باد. ۳

4. اِمْروز قَدْرِ پَنْدِ عَزیزان شِناخْتَم.
یا رَب رَوانِ ناصِحِ ما از تو شاد باد. ۴

5. دِل خون شُدَم بَیادِ تو هَرگَه، کِه دَر چَمَن
بَنْدِ قَبایِ غُنْچَهء گُل می کُشاد باد. ۵

6. طَرْفِ کُلاهِ شاهیَسْت آمَد بَخاطِرَم
آنْجا، کِه تاج بَر سَرِ نَرْگِس نِهاد باد. ۶

7. از دَسْت رَفْته بُرد وُجودِ ضَعیفِ مَن؛
صُبْحَم بَبویِ زُلْفِ تو جان باز داد باد. ۷

8. حافِظ، نِهادِ نیکِ تو کامَت بَر آوَرَد؛
جانْها فِدایِ مَرْدُمِ نیکونِهاد باد. ۸

157.

بحر رمل –⏑––، ⏑⏑––، ⏑⏑––، ⏑⏑–

1. خُسْرَوا گویِ فَلَك دَر خَمِ چَوْگانِ تو باد،
ساحَتِ کَوْن و مَکان عَرْصَهء مَیْدانِ تو باد. ۱

2. هَمه آفاق گِرِفْت وُ هَمه اَطْراف کُشاد
صیتِ خُلْقِ تو، کِه پَیْوَسْته نِگَهْبانِ تو باد. ۲

3. زُلْفِ خاتونِ ظَفَر شیفْتَهء پَرْچَمِ تُسْت؛
دیدَهء فَتْحِ اَبَد عاشِقِ جَوْلانِ تو باد. ۳

4. ای کِه اِنْشاء عُطارِد صِفَتِ شَوْکَتِ تُسْت،
عَقْلِ کُل چاکَرِ طُغْراکَشِ دیوانِ تو باد. ۴

5. طیرهٔ جلوهٔ طوبی قدِ چون سروِ تو شد؛
غیرتِ خلدِ برین ساحتِ ایوانِ تو باد. ٥

6. نه بتنها حیوانات و نباتات و جماد،
هرچه در عالمِ امرست بفرمانِ تو باد. ٦

7. حافظِ خسته باخلاص ثناخوانِ تو شد؛
لطفِ عامِ تو شفابخشِ ثناخوانِ تو باد. ٧

158.

بحر مضارع ‿ – –، ‿ – – ‿، ‿ – ‿ –، – ‿ ‿ –

1. ساقی حدیثِ سرو و گل و لاله می رود،
وین بحث با ثلاثهٔ غساله می رود. ١

2. می خور، که نو عروسِ چمن حدِّ حسن یافت؛
کار این زمان ز صنعتِ دلّاله می رود. ٢

3. شکّرشکن شوند همه طوطیانِ هند
زین قندِ پارسی، که ببنگاله می رود. ٣

4. طیِّ مکان ببین و زمان در سلوکِ شعر،
کین طفلِ یکشبه رهِ یکساله می رود. ٤

5. آن چشمِ جادوانهٔ عابدفریب بین،
کش کاروانِ سحر ز دنباله می رود. ٥

6. خوی کرده می خرامد، و بر عارضِ سمن
از شرمِ روی او عرقِ ژاله می رود. ٦

7. از رَه مَرَوْ بِعِشْوَهٔ دُنْیِی، کِه این عَجوز
مَکّارِه می نِشیند و مُحْتالِه می رَوَد. ٧

8. چون سامِری مَباش، کِه زَر دید و از خَری
موسی بِهِشْت و از پَیِ گوسالِه می رَوَد. ٨

9. بادِ بَهار می وَزَد از گُلْسِتانِ شاه،
وَز ژالِه بادِه دَر قَدَحِ لالِه می رَوَد. ٩

10. حافِظ، زِ شَوْقِ مَجْلِسِ سُلْطانِ غِیاثِ دین
خامُش مَشَوْ، کِه کارِ تو از نالِه می رَوَد. ١٠

159.

بحر منسرح —◡◡—, —◡—◡, —◡◡— ——

1. بَر سَرِ آنَم، کِه گَر زِ دَسْت بَر آیَد
دَسْت بِکاری زَنَم، کِه غُصّه سَر آیَد. ١

2. مَنْظَرِ دِل نیسْت جایِ صُحْبَتِ اَضْداد؛
دیو چو بیرون رَوَد، فِرِشْته دَر آیَد. ٢

3. صُحْبَتِ حُکّام ظُلْمَتِ شَبِ یَلْداسْت؛
نور زِ خورْشید خواه، بو کِه بَر آیَد. ٣

4. بَر دَرِ اَرْبابِ بی‌مُرُوَّتِ دُنْیِی
چَنْد نِشینی، کِه خواجه کَیْ بِدَر آیَد. ٤

5. تَرْکِ گَدائی مَکُن، کِه گَنْج بِیابی
از نَظَرِ رَهْرَوی، کِه دَر نَظَر آیَد. ٥

160.

6. صالِحِ و طالِحِ مَتاعِ خویش نُمودَنْد،
تا کِه قبول اُفْتَد، وُ کِه دَر نَظَر آیَد. ٦

7. بُلْبُلِ عاشِق تو عُمْر خواه، کِه آخِر
باغ شَوَد سَبْز و شاخِ گُل بَبَر آیَد. ٧

8. غَفْلَتِ حافِظ دَر این سَراچه عَجَب نیسْت،
هَر کِه بَمَیْخانه رَفْت، بی‌خَبَر آیَد. ٨

160.

بحر هزج ‿– – –, ‿– – –, ‿– –

1. جَمالَتْ آفْتابِ هَر نَظَر باد،
زِ خوبی رویِ خوبَت خوبْتَر باد. ١

2. هُمایِ زُلْفِ شاهین‌شَهْپَرَت را
دِلِ شاهانِ عالَم زیرِ پَر باد. ٢

3. کَسی کو بَسْتهٔ زُلْفَت نَباشَد،
چو زُلْفَت دَرْهَم وُ زیر وُ زَبَر باد. ٣

4. دِلی کو عاشِقِ رویَت نَباشَد،
هَمیشَه غَرْقه دَر خونِ جِگَر باد. ٤

5. بُتا چون غَمْزه‌اَت ناوَك فِشانَد،
دِلِ مَجْروحِ مَن پیشَش سِپَر باد. ٥

6. چو لَعْلِ شَکَّرینَت بوسه بَخْشَد،
مَذاقِ جانِ مَن زو پُر شَکَر باد. ٦

7. مَرا از تُسْت هَر دَم تازه عِشْقی،
تُرا هَر ساعَتی حُسْنی دِگَر باد. ٧

8. بِجان مُشْتاقِ روی تُسْت حافِظ؛
تُرا بَر حالِ مُشْتاقان نَظَر باد. ٨

Robinson 33

161.

بحر هزج — — ᴗ, ᴗ — ᴗ —, ᴗ — —

1. حُسْنِ تو هَمیشه دَر فُزون باد،
رویَت هَمه ساله لالهگون باد. ١

2. اَنْدَر سَرِ مَن خِیالِ عِشْقَت
هَر روز کِه هَسْت دَر فُزون باد. ٢

3. قَدِّ هَمه دِلْبَرانِ عالَم
دَر خِدْمَتِ قامَتَت چو نون باد. ٣

4. هَر سَرْو، کِه دَر چَمَن بَر آیَد،
پیشِ اَلِفِ قَدَت نِگون باد. ٤

5. چَشْمی، کِه نَه فِتْنَهٔ تو باشَد،
از گَوْهَرِ اَشْك بَحْرِ خون باد. ٥

6. چَشْمِ تو زِ بَهْرِ دِلْرُبائی
دَر کَرْدَنِ سِحْر ذو فُنون باد. ٦

7. هَر جا کِه دِلیسْت دَر غَمِ تو،
بی صَبْر و قَرار و بی سُکون باد. ٧

8. لَعْلِ تو، کِه هَسْت جانِ حافِظ،

دور از لَبِ هَر خَسیس و دون باد. ۸

162.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓–

1. تَنَت بِنازِ طَبیبان نِیازمَنْد مَباد،

وُجودِ نازُکَت آزُرْدَهٔ گُزَنْد مَباد. ۱

2. سَلامَتِ هَمه آفاق دَر سَلامَتِ تُسْت،

بِهیچ عارِضَه شَخْصِ تو دَرْدمَنْد مَباد. ۲

3. جَمالِ صورَت و مَعْنَی زِ یُمْنِ صِحَّتِ تُسْت،

کِه ظاهِرَت دِژَم و باطِنَت نَژَنْد مَباد. ۳

4. دَر این چَمَن چو دَر آیَد خَزان بِیَغْمائی،

رَهَش بِسَرْوِ سَهی‌قامَتِ بَلَنْد مَباد. ۴

5. دَر آن مَقام کِه حُسْنِ تو جَلْوه آغازَد،

مَجالِ طَعْنَهٔ بَدْبین و بَدْپَسَنْد مَباد. ۵

6. هَر آن کِه رویِ چو ماهَت بِچَشْمِ بَد بینَد،

بُجُز بَر آتِشِ غَم جانِ او سِپَنْد مَباد. ۶

7. شِفا زِ گُفْتَهٔ شَکَّرفِشانِ حافِظ جو،

کِه حاجَتَت بِعِلاجِ گُلاب و قَنْد مَباد. ۷

163.

بحر هزج ‎– – ◡, ◡ – ◡ –, ◡ – –

1. آن کَس کِه بَدَسْت جام دارَد،
سُلْطانیء جَم مُدام دارَد. ۱

2. آبی کِه خَضِر حَیات از او یافْت،
دَر مَیْکَده جو، کِه جام دارَد. ۲

3. سَرْرِشْتَهء جان بَجام بِگْذار،
کین رِشْتَه از او نِظام دارَد. ۳

4. ما وُ مَی، و زاهِدان و تَقْوَی؛
تا یار سَرِ کُدام دارَد. ۴

5. بیرون زِ لَبِ تو ساقِیَا نیسْت
دَر دَوْر کَسی، کِه کام دارَد. ۵

6. نَرْگِس هَمَه شیوَهایِ مَسْتی
از چَشْمِ خَوشِ تو وام دارَد. ۶

7. ذِکْرِ رُخ و زُلْفِ تُو دِلَم را
وِرْدیسْت، کِه صُبْح و شام دارَد. ۷

8. بَر سینَهء ریشِ دَرْدمَنْدان
لَعْلَت نَمَکی تَمام دارَد. ۸

9. دَر چاهِ ذَقَن چو حافِظ، ای جان،
حُسْنِ تو دو صَد غُلام دارَد. ۹

164.

بحر مجتث –⏓⏓, ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–,

1. كسى كه حسنِ خطِ دوست در نظر دارد،
١ محققست كه او حاصلِ بصر دارد.

2. چو خامه بر خطِ فرمانِ او سرِ طاعت
٢ نهاده ايم، مگر او بتيغ بر دارد.

3. كسى بوصلِ تو چون شمع يافت پروانه،
٣ كه زيرِ تيغِ تو هر دم سرى دگر دارد.

4. بپاى‌بوسِ تو دستِ كسى رسيد، كه او
٤ چو آستانه بر اين در هميشه سر دارد.

5. بزد رقيبِ تو روزى بسينه‌ام تيرى،
٥ ز بس كه تيرِ غمت سينه بى سپر دارد.

6. ز زهدِ خشك ملولم؛ بيار بادهٔ ناب،
٦ كه بوىِ باده دماغم مدام تر دارد.

7. ز باده هيچت اگر نيست، اين نه بس كه ترا
٧ دمى ز وسوسهٔ عقل بى خبر دارد.

8. كسى كه از درِ تقوى قدم برون ننهاد،
٨ بعزمِ ميكده اكنون سرِ سفر دارد.

9. دلِ شكستهٔ حافظ بخاك خواهد برد
٩ چو لاله داغِ هوائى، كه بر جگر دارد.

165.

بحر رمل ‒⏑‒‒ , ⏑⏑‒‒ , ⏑⏑‒‒ , ⏑⏑‒

1. آن کِه از سُنْبُلِ او غالیه تابی دارَد،
١ باز با دِلْشُدَگان ناز و عِتابی دارَد.

2. از سَرِ کُشْتهٔ خود می گُذَرَد همْچون باد؛
٢ چه تُوان کَرْد، کِه عُمْرَسْت، و شِتابی دارَد.

3. آبِ حَیْوان اَگَر آنسْت، کِه دارَد لَبِ یار،
٣ روشَنَسْت این، کِه خَضِر بَهْره سَرابی دارَد.

4. ماهِ خورْشیدْنُمایَش زِ پَسِ پَرْدهٔ زُلْف
۴ آفْتابیسْت، کِه دَر پیش سَحابی دارَد.

5. چَشْمِ مَن کَرْد بَهر گوشه رَوان سَیْلِ سِرِشْك،
۵ تا سَهی سَرْوِ تُرا تازه بَآبی دارَد.

6. غَمْزهٔ شوخِ تو خونَم بَخَطا می ریزَد؛
۶ فُرْصَتَش باد، کِه خوش فِکْرِ صَوابی دارَد.

7. چَشْمِ مَخْمورِ تو دارَد زِ دِلَم قَصْدِ جِگَر؛
٧ تُرْكِ مَسْتَسْت، مَگَر مَیْلِ کَبابی دارَد.

8. جانِ بیمارِ مَرا نیسْت زِ تُو رویِ سُؤال؛
٨ ای خَوش آن خَسْته، کِه از دوسْت جَوابی دارَد.

9. کَیْ کُنَد سویِ دِلِ خَسْتهٔ حافِظ نَظَری
٩ چَشْمِ مَسْتَت، کِه بَهر گوشه خَرابی دارَد.

166.

—— ᴗ, —ᴗ—— ,   —— ᴗ, —ᴗ—— بحر مضارع

1. دوش از جَنابِ آصَف پَیْكِ بِشارَت آمد،
کَز حَضْرَتِ سُلَیْمان عِشْرَت اِشارَت آمد. ١

2. خاكِ وُجودِ ما را از آبِ دیده گِل کُن،
وَیْران سَرایِ دِل را گاهِ عِمارَت آمد. ٢

3. عَیْبَم بِپوش زِنْهار ای خِرْقهٔ مَی‌آلود،
کان پاكِ پاكْدامَن بَهْرِ زِیارَت آمد. ٣

4. این شَرْحِ بی‌نِهایَت، کَز حُسْنِ یار گُفْتَنْد،
حَرْفیسْت از هَزاران، کانْدَر عِبارَت آمد. ۴

5 اِمْروز جایِ هَرْکَس پَیْدا شَوَد زِ خوبان،
کان ماهِ مَجْلِس‌اَفْروز اَنْدَر صَدارَت آمد. ٥

6. بَر تَخْتِ جَم، کِه تاجَش مِعْراجِ آفْتابَسْت،
هِمَّت نِگَر، کِه موری با این حَقارَت آمد. ٦

7. از چَشْمِ شوخَش ای دِل ایمانِ خود نِگَه دار،
کان جادویِ کَمانْکَش از بَهْرِ غارَت آمد. ٧

8. آلودهٔ تو حافِظ، فَیْضی زِ شاه دَر خواه،
کان عُنْصُرِ سَماحَت بَهْرِ طَهارَت آمد. ٨

9. دَرْیاسْت مَجْلِسِ شَه، دَر یاب وَقْت دَر یاب:
هان ای زِیان‌کَشیده، گاهِ تِجارَت آمد. ٩

167.

بحر مجتث ⏓⏓–, ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–

1. بَرِیدِ بادِ صَبا دوشَم آگَهی آوَرْد
١ کِه: روزِ مِحْنَت و غَم رو بَکوتَهی آوَرْد.

2. بِمُطْرِبانِ صَبوحی دِهیم جامهٔ چاك
٢ بَدین نَویدْ، کِه بادِ سَحَرْگَهی آوَرْد.

3. بِیا بِیا، کِه تو حورِ بِهِشْت را رِضْوان
٣ بَدین جَهان زِ بَرایِ دِلِ رَهی آوَرْد.

4. هَمی رَویم بَشیراز با عِنایَتِ دوسْت؛
٤ زَهی رَفیق، کِه بَخْتَم بَهَمْرَهی آوَرْد.

5. چِه نالَها کِه رَسید از دِلَم بَخَرْگَهِ ماه،
٥ چو یادِ عارِضِ آن ماهِ خَرْگَهی آوَرْد.

6. بَجَبْرِ خاطِرِ ما کوش، کین کُلاهِ نَمَد
٦ بَسا شِکَسْت کِه بَر اَفْسَرِ شَهی آوَرْد.

7. رَسانْد رایَتِ مَنْصور بَر فَلَك حافِظ،
٧ چو اِلْتِجا بَجَنابِ شَهَنْشَهی آوَرْد.

168.

Robinson 34.

بحر رمل ⏓⏓–, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏓⏑––

1. آن کِه رُخْسارِ تُرا رَنْگِ گُل و نَسْرین داد،
١ صَبْر و آرام تُوانَد بَمَنِ مِسْکین داد؛

2. وان کِه گیسوىِ تُرا رَسْمِ تَطاوُلْ آموخْت،
هَم تُوانَد کَرَمَش دادِ مَنِ غَمْگین داد. ٢

3. مَن هَمان روز زِ فَرْهاد طَمَع بِبُریدَم،
کِه عِنانِ دِلِ شَیْدا بَلَبِ شیرین داد. ٣

4. گَنْجِ زَر گَر نَبُوَد، کُنْجِ قَناعَت باقیسْت؛
آن کِه آن داد بَشاهان، بَگَدایان این داد. ۴

5. خَوش عَروسیسْت جَهان از رَهِ صورَت، لیکِن
هَر کِه پَیْوَسْت بَدو، عُمْرِ خودَش کابین داد. ٥

6. بَعْد از این دَسْتِ مَن وُ دامَنِ سَرْو وُ لَبِ جوى،
خاصِه اَکْنون کِه صَبا مُژْدَهٔ فَرْوَرْدین داد. ٦

7. دَر کَفِ غُصَّهٔ دَوْران دِلِ حافِظ خون شُد؛
از فِراقِ رُخَت اى خواجه قِوامُ ٱلدّین داد. ٧

169.

بحر مجتث
⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏑⏑–

1. اَگَر رَوَم زِ پَیَش، فِتْنَها بَر اَنْگیزَد؛
وَر از طَلَب بِنِشینَم، بَکینه بَر خیزَد. ١

2. وَگَر بَرَهْگُذَری یَکْدَم از هَوَاداری
چو گَرْد دَر پَیَش اُفْتَم، چو باد بِگْریزَد. ٢

3. وَگَر کُنَم طَمَعِ نیم‌بوسه، صَدْ اَفْسوس
زِ حُقَّهٔ دَهَنَش چون شَکَر فِرو ریزَد. ٣

4. فِراز و شیبِ بِیابانِ عِشق دامِ بَلاسْت؛
کُجاسْت شیرْدِلی کَز بَلا نَپَرْهیزَد. ۴

5. مَن آن فِریب کِه دَر نَرْگِسِ تو می بینَم
بَس آبِ روی کِه با خاکِ رَه بَر آمیزَد. ۵

6. چو گُویَمَش کِه: چِرا با کَسان بَر آمیزی؛
چُنان کُنَد، کِه سِرِشْکَم بِخون بِیامیزَد. ۶

7. تو عُمْر خواه و صَبوری، کِه چَرْخِ شُعْبَدهباز
هَزار بازی از این طُرْفهتَر بَر اَنْگیزَد. ۷

8. بَر آسْتانهٔ تَسْلیم سَر بِنِه حافِظ؛
کِه گَر سِتیزه کُنی، روزْگار بِسْتیزَد. ۸

170.

– – ‿

بحر مضارع – – ‿ , – ‿ – ‿ – , ‿ – – ‿ , – – ‿ –

1. جان بی جَمالِ جانان مَیْلِ جَهان نَدارَد،
وانْکَس کِه این نَدارَد، حَقّا کِه آن نَدارَد. ۱

2. با هیچْکَس نِشانی زان دِلْسِتان نَدیدَم،
یا مَن خَبَر نَدارَم، یا او نِشان نَدارَد. ۲

3. سَر مَنْزِلِ قَناعَت نَتْوان زِ دَسْت دادَن؛
ای سارْبان فِرو کَش، کین رَه کَران نَدارَد. ۳

4. هَر شَبْنَمی دَر این رَه صَد بَحْرِ آتِشینَسْت؛
دَرْدا کِه این مُعَمّا شَرْح و بَیان نَدارَد. ۴

171.

5. ذَوْقی چُنان نَدارَد بی دوسْت زِنْدَگانی،
بی دوسْت زِنْدَگانی ذَوْقی چُنان نَدارَد. ٥

6. ای دِل طَریقِ رِنْدی از مُحْتَسِب بِیاموز؛
مَسْتَسْت، و دَر حَقِ او کَسْ این گُمان نَدارَد. ٦

7. گَر خود رَقیب شَمْعَسْت، اَسْرار از او بِپوشان،
کان شوخِ سَرْبُریدَه بَنْدِ زَبان نَدارَد. ٧

8. آن را کِه خوانی اُستاد، گَر بِنْگَری بَتَحْقیق،
صَنْعَتْگَرَسْت، لیکِن شِعْرِ رَوان نَدارَد. ٨

9. چَنْگِ خمیده‌قامَت می خوانَدَت بَعِشْرَت؛
بِشْنَوْ، کِه پَنْدِ پیران هیچَت زِیان نَدارَد. ٩

10. اَحْوالِ گَنْجِ قارون، کایّام داد بَر باد،
با غُنْچه باز گوئید، تا زَر نِهان نَدارَد. ١٠

11. کَس دَر جَهان نَدارَد یَك بَنْدَه هَمْچو حافِظ،
زیرا کِه چون تو شاهی کَس دَر جَهان نَدارَد. ١١

171.

بحر منسرح —⏑⏑—, —⏑—⏑, —⏑⏑—, ——

1. روشَنیءِ طَلْعَتِ تو ماه نَدارَد،
پیشِ تو گُل رَوْنَقِ گِیاه نَدارَد. ١

2. گوشَهءِ اَبْرویِ تُسْت مَنْزِلِ جانَم؛
خوشْتَر از این گوشه پادْشاه نَدارَد. ٢

3. تا چه کُنَد با رُخِ تو دودِ دِلِ مَن·
آئِنه دانی کِه تابِ آه نَدارَد. ۳

4. نی مَنِ تَنْها کَشَم تَطاوُلِ زُلْفَت؛
کیسْت کِه او داغِ این سِیاه نَدارَد· ۴

5. دیده ام آن چَشْمِ دِلْسِیَه کِه تو داری؛
جانِبِ هیچ آشْنا نِگاه نَدارَد. ۵

6. رَطْلِ گِرانَم دِه ای مُرِیدِ خَرابات؛
شادیء شَیْخی کِه خانَقاه نَدارَد. ۶

7. خون خَور و خامُش نِشین، کِه آن دِلِ نازُك
طاقَتِ فَرْیادِ دادْخواه نَدارَد. ۷

8. شوخیء نَرْگِس نِگَر، کِه پیشِ تو بِشْكُفْت؛
چَشْمِ دَرِیده اَدَب نِگاه نَدارَد. ۸

9. گو: بِرَو وُ آسْتین بِخونِ جِگَر شوی؛
هَر کِه دَر این آسْتانه راه نَدارَد. ۹

10. حافِظ اَگَر سَجْدهء تو کَرْد، مَکُن عَیْب؛
کافِرِ عِشْق ای صَنَم گُناه نَدارَد. ۱۰

172.

بحر رمل –⏓–, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏓⏑––

1. سالْها دَفْتَرِ ما دَر گِرَوِ صَهْبا بود،
رَوْنَقِ مَیْکَده از دَرْس و دُعایِ ما بود. ۱

2. نیکیِ پیرِ مُغان بین، کِه چو ما بَدمَستان
۲ هَر چِه کَردیم، بچَشمِ کَرَمَش زیبا بود.

3. دَفتَرِ دانِشِ ما جُمله بِشوئید بمَیْ،
۳ کِه فَلَك دیدَم و دَر کینِ دِلِ دانا بود.

4. دِل چو پَرگار بهَر سو دَورانی می کَرد،
۴ واندَر آن دائره سَرگَشتَهٔ پا بَر جا بود.

5. مُطرِب از دَردِ مُحَبَّت عَمَلی می پَرداخت،
۵ کِه حَکیمانِ جهان را مِژه خون‌پالا بود.

6. می شِگُفتَم زِ طَرَب، زان کِه چو گُل بَر لَبِ جوی
۶ بَر سَرَم سایَهٔ آن سَروِ سَهی‌بالا بود.

7. از بُتان آن طَلَب، ار حُسن‌شِناسی ای دل:
۷ کین کَسی گُفت کِه دَر عِلمِ نَظَر بینا بود.

8. پیرِ گُلرَنگِ مَن اَندَر حَقِ اَزرَق‌پوشان
۸ رُخصَتِ خُبث نَداد، ار نَه حِکایَتها بود.

9. قَلبِ اَندودَهٔ حافِظ بَرِ او خَرج نَشُد،
۹ کِه مُعامِل بهَمَه عَیبِ نِهان دانا بود.

173.

بحر رمل —⏓⏓ ,⏑⏑—— ,⏑⏑—— ,———

1. دوش دَر حَلقَهٔ ما قِصَّهٔ گیسویِ تو بود،
۱ تا دِلِ شَب سُخَن از سِلسِلَهٔ مویِ تو بود.

2. دِل کِه از ناوَکِ مُژگانِ تو دَر خون می گَشت،
بازْ مُشْتاقِ کَمانْخانهٔ اَبْرویِ تو بود. ٢

3. هَم عَفَی اَللّٰه زِ صَبا، کَز تو پَیامی آوَرْد؛
وَر نه دَرکَس نَرَسیدیم کِه از کویِ تو بود. ٣

4. عالَم از شور و شَرِ عِشْق خَبَر هیچ نَداشْت؛
فِتْنه‌اَنْگیزِ جَهان غَمْزهٔ جادویِ تو بود. ٤

5. مَنِ سَرْگَشْته هَم از اَهْلِ سَلامَت بودَم،
دامِ راهَم شِکَنِ طُرّهٔ هِنْدویِ تو بود. ٥

6. بِگُشا بَنْدِ قَبا، تا بِگُشایَد دِلِ مَن؛
کِه گُشادی کِه مَرا بود زِ پَهْلویِ تو بود. ٦

7. بَوَفایِ تو کِه بَر تُرْبَتِ حافِظ بِگُذَر؛
کَز جَهان می شُد، و دَرْ آرْزویِ رویِ تو بود. ٧

174.

بحر رمل ‿‿—— , ‿‿—— , ‿‿—— , ‿‿—

1. یاد باد آن کِه سَرِ کویِ تواَم مَنْزِل بود،
دیده را روشَنی از خاکِ دَرَت حاصِل بود. ١

2. راسْت چون سوسَن و گُلْ از اَثَرِ صُحْبَتِ پاک
دَر زَبان بود مَرا آن چِه تُرا دَر دِل بود. ٢

3. دِل چو از پیرِ خِرَد نَقْلِ مَعانی می کَرْد،
عِشْق می گُفت بَشَرْح آن چِه بَر او مُشْکِل بود. ٣

175.

4. دَر دِلَم بود کِه: بی دوسْت نَباشَم هَرْگِز.
۴ چِه تُوان کَرْد، کِه سَعْیِ مَن و دِل باطِل بود:

5. دوش بَر یادِ حَریفان بَخَرابات شُدَم؛
۵ خُمِ مَیْ دیدَم، و خون دَر دِل و پا دَر گِل بود.

6. بَس بِگَشْتَم کِه بِپُرْسَم سَبَبِ دَرْدِ فِراق؛
۶ مُفْتیِٔ عَقْل در این مَسْئَلَه لایَعْقِل بود.

7. راسْتی خاتَمِ فیروزَهٔ بو اِسْحاقی
۷ خَوش دُرَخْشید، وَلی دَوْلَتِ مُسْتَعْجِل بود.

8. آه از این جَوْر و تَظَلُّم کِه دَر این دامْگَهَسْت،
۸ واه از آن ناز و تَنَعُّم کِه در آن مَحْفِل بود.

9. دیدی آن قَهْقَهَهٔ کَبْكِ خِرامان، حافِظ:
۹ زِ سَرِ پَنْجَهٔ شاهینِ قَضا غافِل بود.

175.

بحر رمل –⏓⏓, ––⏑⏑, ––⏑⏑, ––⏑⏓

1. تا زِ مَیْخانه و مَیْ نام و نِشان خواهَد نود،
۱ سَرِ ما خاكِ رَهِ پیرِ مُغان خواهَد بود.

2. بَر سَرِ تُرْبَتِ ما چون گُذَری، هِمَّت خواه،
۲ کِه زِیارَتْگَهِ رِنْدانِ جَهان خواهَد بود.

3. حَلْقَهٔ پیرِ مُغانَم زِ اَزَل دَر گوشَسْت؛
۳ بَر هَمانیم کِه بودیم، هَمان خواهَد بود.

4. بِرَو ای زاهِدِ خَودبین، کِه زِ چَشْمِ مَن و تو
رازِ این پَرْده نِهانَست و نِهان خواهَد بود. ۴

5. تُرْکِ عاشِق‌کُشِ مَن مَسْت بِرون رَفْت اِمْروز،
تا دِگَر خونِ کِه از دیده رَوان خواهَد بود. ۵

6. بَر زَمینی، کِه نِشانِ کَفِ پایِ تُو بود،
سَجْده‌گاهِ هَمه صاحِب‌نَظَران خواهَد بود. ۶

7. چَشْمَم آن شَب، کِه زِ شَوْقِ تو نِهَد سَر بَلَحَد،
تا دَمِ صُبْحِ قِیامَت نِگَران خواهَد بود. ۷

8. بَخْتِ حافِظ گَر از این گونه مَدَد خواهَد کَرْد،
زُلْفِ مَعْشوق بَدَسْتِ دِگَران خواهَد بود. ۸

Robinson 35

176.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏑⏑–

1. رَسیده مُژده کِه: اَیّامِ غَم نَخواهَد ماند.
چُنان نَماند، چُنین نیز هَم نَخواهَد ماند. ۱

2. مَن اَرچه دَر نَظَرِ دوست خاکسار شُدَم،
رَقیب نیز چُنین مُحْتَرَم نَخواهَد ماند. ۲

3. چو پَرْده‌دار بَشَمْشیر می زَنَد هَمه را،
کَسی مُقیمِ حَریمِ حَرَم نَخواهَد ماند. ۳

4. غَنیمَتی شُمُر ای شَمْعِ وَصْلِ پَرْوانه،
کِه این مُعامَله تا صُبْحَدَم نَخواهَد ماند. ۴

5. سَروشِ عالَمِ غَیْبَم بِشارَتی خَوش داد
کِه: کَس هَمیشه بَگیتی دِژَم نَخواهَد مانْد. ٥

6. چِه جایِ شُکْر و شِکایَت زِ نَقْشِ نیك و بَدَسْت،
چو بَر صَحیفهٔ هَسْتی رَقَم نَخواهَد مانْد. ٦

7. سُرودِ مَجْلِسِ جَمْشید گُفْته اَنْد این بود
کِه: جامِ باده بِیاوَر، کِه جَم نَخواهَد مانْد. ٧

8. تُوانْگَرا دِلِ دَرْویشِ خود بَدَسْت آوَر،
کِه مَخْزَنِ زَر و گَنْجِ دِرَم نَخواهَد مانْد. ٨

9. بَر این رِواقِ زَبَرْجَد نُوِشْته اَنْد بَزَر
کِه: جُز نِکوئیِ اَهْلِ کَرَم نَخواهَد مانْد. ٩

10. سَحَر کِرِشْمهٔ وَصْلَش بِشارَتی خَوش داد
کِه: کَس هَمیشه گِرِفْتارِ غَم نَخواهَد مانْد. ١٠

11. زِ مِهْربانیِ جانان طَمَع مَبُر حافِظ،
کِه نَقْشِ جَوْر و نِشانِ سِتَم نَخواهَد مانْد. ١١

177.

بحر رمل ⏓⏓‒ , ‒‒⏑⏑ , ‒‒⏑⏑ , ‒‒⏑⏓

1. هَر کِه شُد مَحْرَمِ دِل، دَر حَرَمِ یار بِمانْد:
وان کِه این کار نَدانِسْت، دَر اِنْکار بِمانْد. ١

2. اَگَر از پَرْده بِرون شُد دِلِ مَن، عَیْب مَکُن:
شُکْرِ ایزِد کِه نه دَر پَرْدهٔ پِنْدار بِمانْد. ٢

3. داشْتَم دَلْقی، و صَد عَیْبِ نِهان می پوشید؛
خِرْقه رَهْنِ مَی و مُطْرِب شُد، و زُنّار بِمانْد. ۳

4. صوفِیان وا سِتَدَنْد از گِرَوِ مَیْ خِرْقه؛
دَلْقِ ما بود کِه دَر خانهء خَمّار بِمانْد. ۴

5. از صَدایِ سُخَنِ عِشْق نَدیدَم خوشْتَر
یادْگاری، کِه دَر این گُنْبَدِ دَوّار بِمانْد. ۵

6. خِرْقهپوشانِ دِگَر مَسْت گُذَشْتَنْد و گُذَشْت؛
قِصّهء ماسْت کِه بَر هَر سَرِ بازار بِمانْد. ۶

7. جُز دِلِ مَن، کَز اَزَل تا بِاَبَد عاشِق رَفْت،
جاوِدان کَس نَشَنیدیم کِه دَر کار بِمانْد. ۷

8. هَر مَیِ لَعْل، کَزان دَسْتِ بِلَوْرین سِتَدَم،
آبِ حَسْرَت شُد و دَر چَشْمِ گُهَرْبار بِمانْد. ۸

9. بَر جَمالِ تو چُنان صورَتِ چین حَیْران شُد،
کِه حَدیثَش هَمه جا بَر دَر و دیوار بِمانْد. ۹

10. گَشْت بیمار، کِه چون چَشْمِ تو گَرْدَد نَرْگِس؛
شیوَهء او نَشُدَش حاصِل، و بیمار بِمانْد. ۱۰

11. بِتَماشاگَهِ زُلْفَش دِلِ حافِظ روزی
شُد، کِه باز آیَد و جاوید گِرِفْتار بِمانْد. ۱۱

178.

بحر رمل —◡——, —◡——, —◡——, —◡—

1. پیش از اینت بیش از این اندیشهٔ عشّاق بود،
مهرورزیّ تو با ما شهرهٔ آفاق بود. ۱

2. یاد باد آن صحبت شبها، که با نوشین‌لبان
بحث سرّ عشق و ذکر حلقهٔ عشّاق بود. ۲

3. حسن مهرویان مجلس گرچه دل می بُرد و دین،
عشق ما با لطف طبع و خوبیِ اخلاق بود. ۳

4. سایهٔ معشوق اگر افتاد بر عاشق، چه شد:
ما به او محتاج بودیم، او بما مشتاق بود. ۴

5. پیش از آن کین سقف سبز و طاق مینا بر کشند،
منظر چشم مرا ابروی جانان طاق بود. ۵

6. از دم صبح ازل تا آخر شام ابد
دوستی و مهر بر یک عهد و یک میثاق بود. ۶

7. در شب قدر ار صبوحی کرده‌ام، عیبم مکن:
سرخوش آمد یار و جامی بر کنار طاق بود. ۷

8. رشتهٔ تسبیح اگر بگسست، معذورم بدار:
دستم اندر ساعد ساقیِ سیمین‌ساق بود. ۸

9. بر در شاهم گدائی نکته در کار کرد،
گفت: بر هر خوان که بنشستم خدا رزّاق بود. ۹

10. شِعْرِ حافِظ دَر زَمانِ آدَم اَنْدَر باغِ خُلْد
دَفْتَرِ نَسْرِین و گُل را زِینَتِ اَوْراق بود. ١٠

179.

بحر رمل ‒⏑‒‒ , ⏑⏑‒‒ , ⏑⏑‒‒ , ⏑‒‒

1. عَکْسِ رویِ تو چو دَرْ آئینهٔ جام اُفْتاد،
عارِف از خَنْدهٔ مَیْ دَر طَمَعِ خام اُفْتاد. ١

2. حُسْنِ رویِ تو بِیَک جَلْوه، کِه دَرْ آئینه کَرْد،
این هَمه نَقْش دَر آئینهٔ اَوْهام اُفْتاد. ٢

3. چِه کُنَد، کَز پَیِ دَوْران نَرَوَد چون پَرْگار
هَر کِه دَر دائِرهٔ گَرْدِشِ اَیّام اُفْتاد. ٣

4. آن شُد ای خواجه، کِه دَر صَوْمَعه بازَم بینی؛
کارِ مَن با رُخِ ساقی و لَبِ جام اُفْتاد. ٤

5. زیرِ شَمْشیرِ غَمَش رَقْص کُنان بایَد رَفْت،
کان کِه شُد کُشْتهٔ او نیک سَرَانْجام اُفْتاد. ٥

6. مَن زِ مَسْجِد بِخَرابات نَه خَوْد اُفْتادَم،
اینَم از عَهْدِ اَزَل حاصِلِ فَرْجام اُفْتاد. ٦

7. غَیْرَتِ عِشْق زَبانِ هَمه خاصان بِبُرید؛
کَز کُجا سِرِّ غَمَش دَر دَهَنِ عام اُفْتاد. ٧

8. هَر دَمَش با مَنِ دِلسوخْته لُطْفی دِگَرَسْت؛
این گَدا بین، کِه چِه شایَسْتهٔ اِنْعام اُفْتاد. ٨

9. دَر خَمِ زُلْفِ تو آویخْت دِل از چاهِ ذَقَن،
آه کَز چاه بِرون آمَد و دَر دام اُفْتاد. ٩

10. صوفِیان جُمْله حَریفَنْد و نَظَرْباز، وَلی
زین مِیان حافِظِ دِلسوخْته بَدْنام اُفْتاد. ١٠

180.

بحر رمل ≚⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ≚≚

1. نَقْدِ صوفی نه هَمَه صافیِ بیغَش باشَد،
اِی بَسا خِرْقه کِه شایَسْتَهٔ آتَش باشَد. ١

2. صوفیِ ما، کِه زِ وِرْدِ سَحَری مَسْت شُدی،
شامْگاهَش نِگَران باش کِه سَرْخوش باشَد. ٢

3. خوش بُوَد گَر مِحَكِ تَجْرِبه آید بِمِیان،
تا سِیَه‌روی شَوَد هَر کِه دَر او غَش باشَد. ٣

4. نازْپَرْوَرْدِ تَنَعُّم نَبَرَد راه بَدوسْت،
عاشِقی شیوَهٔ رِنْدانِ بَلاکَش باشَد. ٤

5. غَمِ دُنْیَیِ دَنی چَنْد خوری، باده بِخور،
حَیْف باشَد دِلِ دانا کِه مُشَوَّش باشَد. ٥

6. خَطِّ ساقی گَر از این گونه زَنَد نَقْش بَر آب،
اِی بَسا رُخ کِه بِخونابه مُنَقَّش باشَد. ٦

7. دَلْق و سَجّادَهٔ حافِظ بِبَرَد باده‌فُروش،
گَر شَراب از کَفِ آن ساقیِ مَهْوَش باشَد. ٧

181.

بحر مجتث ‒⏓⏓, ⏑‒⏑‒, ⏑⏑‒‒, ⏑‒⏑‒

1. نَفَس بَر آمَد، و کام از تو بَر نمی آید؛
فِغان که بَخْتِ مَن از خواب دَر نَمی آید. ١

2. صَبا بَچَشْمِ مَن اَنْداخْت خاکی از کویَش،
که آبِ زِنْدَگِیَم دَر نَظَر نَمی آید. ٢

3. قَدِ بَلَنْدِ تُرا تا بَبَر نَمی گیرَم،
دِرَخْتِ کام و مُرادَم بَبَر نَمی آید. ٣

4. مُقیمِ زُلْفِ تو شُد دِل که خوش سَوادی دید،
وَز آن غَریبِ بَلاکَش خَبَر نَمی آید. ۴

5. مَگَر بَروی دِلارایِ یارِ ما، وَر نی،
بَهیچ وَجْهِ دِگَر کار بَر نَمی آید. ٥

6. زِ شَسْتِ صِدْق کُشادَم هَزار تیرِ دُعا؛
وَلی چه سود، یَکی کارْگَر نَمی آید. ٦

7. کَمینه شَرْطِ وَفا تَرْکِ سَر بُوَد، حافِظ؛
بِرَوْ، اَگَر زِ تو کارِ این‌قَدَر نَمی آید. ٧

182.

بحر مجتث ‒⏓⏓, ⏑‒⏑‒, ⏑⏑‒‒, ⏑‒⏑‒

[1.] زِ دِل بَر آمَدَم، وُ کار بَر نَمی آید؛
زِ خود بَدَر شُدَم، وُ یار دَر نَمی آید. ١

2. دَر این خِیَال بسَر شُد زَمانِ عُمْر، هَنوز
بَلای زُلْفِ دَرازَش بسَر نمی آید. ۲

3. بسَم حِکایَتِ دِل هَسْت با نَسیمِ سَحَر،
وَلی بَبَخْتِ مَن اِمْشَب سَحَر نمی آید. ۳

4. همیشه آهِ سَحَرْگاهِ مَن خطا نَشُدی؛
کُنون چِه شُد، کِه یَکی کارْگَر نمی آید. ۴

5. فِدای دوسْت نَکَرْدیم عُمر و مال؛ دِریغ،
کِه کارِ عِشْق زِ ما اینقَدَر نمی آید. ۵

6. زِ بَس کِه شُد دِلِ حافِظ رَمیده از همه کَس،
کُنون زِ حَلْقَهٔ زُلْفَش بَدَر نمی آید. ۶]

183.

بحر مجتث ⏓⏓, ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–

1. خوشا دِلی کِه مُدام از پَیِ نَظَر نَرَوَد،
بهَر دَرَش کِه نَخوانَنْد بی خَبَر نَرَوَد. ۱

2. طَمَع دَر آن لَبِ شیرین نَکَرْدَنَم اَوْلیسْت؛
وَلی چِه گونه مَگَس از پَیِ شَکَر نَرَوَد. ۲

3. تو کَز مَکارِمِ اَخْلاقِ عالَمِ دِگَری،
وَفای عَهْدِ مَن از خاطِرَت مَگَر نَرَوَد. ۳

4. سَوادِ دیدهٔ غَمدیده‌اَم بَاَشْک مَشوی،
کِه نَقْشِ خالِ تواَم هَرْگِز از نَظَر نَرَوَد. ۴

5. سِیَاه‌نامه‌تَر از خود کَسی نَمی بینَم؛
چِه گونه دودِ دِلَم چون قَلَم بَسَر نَرَوَد. ٥

6. دِلا مَباش چُنین هَرزه‌گَرْد و هَرْجائی،
کِه هیچ کار زِ پیشَت بَدین هُنَر نَرَوَد. ٦

7. بَتاجِ هُدْهُدَم از رَه مَبَر، کِه بازِ سَفید
زِ کِبْر دَر پَیِ هَر صَیْدِ مُخْتَصَر نَرَوَد. ٧

8. زِ مَن چو بادِ صَبا بویِ خود دِریغ مَدار،
چِرا کِه بی سَرِ زُلْفِ تواَم بَسَر نَرَوَد. ٨

9. بِپوش دامَنِ عَفْوی بَزَلَّتِ مَنِ مَسْت،
کِه آبِ رویِ شَریعَت بَدین قَدَر نَرَوَد. ٩

10. مَنِ گَدا هَوَسِ سَرْوقامَتی دارَم،
کِه دَسْت دَر کَمَرَش جُز بَسیم و زَر نَرَوَد. ١٠

11. بِیار باده و اَوَّل بَدَسْتِ حافِظ دِه
بَشَرْطِ آن، کِه زِ مَجْلِس سُخَن بَدَر نَرَوَد. ١١

184.

بحر مجتث

⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, –⏑⏑

1. گُداخْت جان کِه شَوَد کارِ دِل تَمام، و نَشُد؛
بِسوخْتیم دَر این آرْزویِ خام، و نَشُد. ١

2. فِغان کِه دَر طَلَبِ گَنْجِ نامهٔ مَقْصود
شُدَم خَرابِ جَهان از غَمَش تَمام، و نَشُد. ٢

185.

3. دِریغ و دَرْد کِه دَر جُسْت‌وجویِ نَقْدِ حُضور
بَسی شُدَم بِگَدائی بَرِ کِرام، و نَشُد. ٣

4. بَلابِه گُفْت شَبی: میرِ مَجْلِسِ تو شَوَم. —
شُدَم بَرَغْبَتِ خویشَش کَمین غُلام، و نَشُد. ٤

5. پَیام داد کِه: خواهَم نِشَسْت با رِنْدان. —
بِشُد بِرِنْدی و دُرْدی‌کَشیم نام، و نَشُد. ٥

6. رَواسْت دَر بَر اَگَر می طَپَد کَبوتَرِ دِل،
کِه دید دَر رَهِ خود پیچ و تابِ دام، و نَشُد. ٦

7. دَر آن هَوَس کِه بِمَسْتی بِبوسَم آن لَبِ لَعْل
چِه خون کِه دَر دِلَم اُفْتاد هَمْچو جام، و نَشُد. ٧

8. بِکویِ عِشْق مَنِه بی دَلیلِ راه قَدَم،
کِه مَن بِخویش نُمودَم صَد اِهْتِمام، و نَشُد. ٨

9. هَزار حیله بَر اَنْگیخْت حافِظ از سَرِ فِکْر
بِدان هَوَس، کِه شَوَدْ آن حَریف رام، و نَشُد. ٩

185.

بحر هزج ∪−−− ,∪−−− ,∪−−− ,∪−−−

١. مَرا مِهْرِ سِیَه‌چَشْمان زِ سَر بیرون نَخواهَد شُد؛
قَضایِ آسْمانَسْت این، و دیگَر گون نَخواهَد شُد. ١

٢. رَقیب آزارْها فَرمود و جایِ آشْتی نَگْذاشْت؛
مَگَر آهِ سَحَرْخیزان سویِ گَردون نَخواهَد شُد. ٢

3. مرا روز ازل کاری بجز رندی نفرمودند؛
هر آن قسمت که اینجا رفت از آن افزون نخواهد شد. ۳

4. شراب لعل و جای امن و یار مهربان ساقی؛
دلا کی به شود کارت، اگر اکنون نخواهد شد. ۴

5. خدا را محتسب ما را بفریاد دف و نی بخش،
که ساز شرع از این افسانه بی قانون نخواهد شد. ۵

6. مجال من همین باشد، که پنهان عشق او ورزم؛
کنار و بوس و آغوشش چه گویم، چون نخواهد شد. ۶

7. مشوی ای دیده نقش غم ز لوح سینهٔ حافظ،
که زخم تیغ دلدارست، و رنگ خون نخواهد شد. ۷

186.

بحر رمل ‒ ⏓ ⏓ , ‒ ‒ ⏑ ⏑ , ‒ ‒ ⏑ ⏑ , ‒ ⏑ ‒ ⏓

1. در ازل پرتو حسنت ز تجلی دم زد،
عشق پیدا شد و آتش بهمه عالم زد. ۱

2. جلوهٔ کرد رخت، دید ملک عشق نداشت،
عین آتش شد از این غیرت و بر آدم زد. ۲

3. عقل می خواست کز آن شعله چراغ افروزد؛
برق غیرت بدرخشید و جهان برهم زد. ۳

4. مدعی خواست که آید بتماشاگه راز؛
دست غیب آمد و در سینهٔ نامحرم زد. ۴

187.

5. دیگَران قُرْعهٔ قِسْمَت هَمه بَر عَیْش زَدَنْد،
٥ دِلِ غَمْدیدهٔ ما بود کِه هَم بَر غَم زَد.
6. جانِ عُلْوی هَوَسِ چاهِ زَنَخْدانِ تو داشْت،
٦ دَسْت دَر حَلْقهٔ آن زُلْفِ خَم اَنْدَر خَم زَد.
7. حافِظ آن روز طَرَبْنامهٔ عِشْقِ تو نُوِشْت،
٧ کِه قَلَم بَر سَرِ اَسْبابِ دِلِ خُرَّم زَد.

187.

بحر رمل ‒⏑‒‒ , ⏑⏑‒‒ , ⏑⏑‒‒ , ⏑⏑‒

1. یاد باد آن کِه نِهانَت نَظَری با ما بود،
١ رَقَمِ مِهْرِ تو دَر چِهْرهٔ ما پَیْدا بود.
2. یاد باد آن کِه چو چَشْمَت بِعِتابَم می کُشْت،
٢ مُعْجِزِ عیسَوِیَت دَر لَبِ شَکَّرْخا بود.
3. یاد باد آن کِه صَبوحی زَده دَر مَجْلِسِ اُنْس
٣ جُز مَن وُ یار نَبودیم، و خُدا با ما بود.
4. یاد باد آن کِه مَهِ مَن چو کُلَه بَر بَسْتی،
٤ دَر رِکابَش مَهِ نَوْ پَیْکِ جهان‌پیما بود.
5. یاد باد آن کِه خَراباتْ‌نِشین بودَم و مَسْت،
٥ وان کِه دَر مَسْجِدَم اِمْروز کَمَسْت آنْجا بود.
6. یاد باد آن کِه چو یاقوتِ قَدَح خَنْده زَدی،
٦ دَر مِیانِ مَن و لَعْلِ تو حِکایَتْها بود.

7. یاد باد آن کِه رُخَت شَمْعِ طَرَب می اَفْروخْت،
وین دِلِ سوخْتهٔ پَرْوانهٔ ناپَرْوا بود. ٧

8. یاد باد آن کِه دَر آن بَزْمَگَهِ خُلْق و اَدَب
آن کِه او خَنْدهٔ مَسْتانه زَدی صَهْبا بود. ٨

9. یاد باد آن کِه بَاِصلاحِ شُما می شُد راسْت
نَظْمِ هَر گَوْهَرِ ناسُفْته کِه حافِظ را بود. ٩

188.

بحر رمل – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ – –

1. باشَد ای دِل کِه دَرِ مَیْکَدَها بِکْشایَنْد.
گِرِه از کارِ فِروبَسْتهٔ ما بِکْشایَنْد. ١

2. اَگَر از بَهْرِ دِلِ زاهِدِ خودْبین بِسْتَنْد،
دِل قَوی دار، کِه از بَهْرِ خُدا بِکْشایَنْد. ٢

3. بَصَفایِ دِلِ رِنْدانِ صَبوحی‌زَدگان
بَس دَرِ بَسْته بَمِفْتاحِ دُعا بِکْشایَنْد. ٣

4. نامهٔ تَعْزِیَتِ دُخْتَرِ رَز بِنْویسید،
تا حَریفان هَمه خون از مِژَها بِکْشایَنْد. ٤

5. گیسویِ چَنْگ بِبُرید بَمَرْگِ مَیِ ناب،
تا هَمه مُغْبَچگان زُلْفِ دوتا بِکْشایَنْد. ٥

6. دَرِ مَیخانه بِبَسْتَنْد؛ خُدایا مَپَسَنْد،
کِه دَرِ خانهٔ تَزْویر و رِیا بِکْشایَنْد. ٦

7. حافِظ، این خِرْقه کِه داری تو بِبینی فَرْدا،
کِه چه زُنّار زِ زیرَش بَجفا بِکْشایَنْد. ٧

189.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏑⏑–

1 خَوشَسْت خَلْوَت، اَگَر یار یارِ مَن باشَد،
نَه، مَن بِسوزَم، و او شَمْعِ اَنْجُمَن باشَد. ١

2. مَن آن نِگینِ سُلَیْمان بِهیچ نَسْتانَم،
کِه گاه گاه بَر او دَسْتِ اَهْرِمَن باشَد. ٢

3. رَوا مَدار خُدایا، کِه دَر حَریمِ وِصال
رَقیب مَحْرَم و حِرْمان نَصیبِ مَن باشَد. ٣

4. هُمای گو: مَفِکَن سایهٔ شَرَف هَرْگِز
بَر آن دِیار، کِه طوطی کَم از زَغَن باشَد. ۴

5. هَوایِ کویِ تو از سَر نَمی رَوَد ما را:
غَریب را دِلِ سَرْگَشْته با وَطَن باشَد. ٥

6. بَیانِ شَوْق چِه حاجَت، کِه شَرْحِ آتِشِ دِل
تُوان شِناخْت زِ سوزی کِه دَر سُخَن باشَد. ٦

7. بَسانِ سوسَن اَگَر دَه زَبان شَوَد حافِظ،
چو غُنْچه پیشِ تواَش مُهْر بَر دَهَن باشَد. ٧

190.

بحر رمل ‎— — ⏑ —‎ ، ‎— — ⏑ ⏑‎ ، ‎— — ⏑ ⏑‎ ، ‎— — ⏑ ⏑

1. مَن و اِنْکارِ شَراب این چه حِکایَت باشَد٬
۱ غالِبًا این‌قَدَرَم عَقْل و کِفایَت باشَد.

2. مَن که شَبْها رَهِ تَقْوَی زَده اَم با دَف و چَنْگ٬
۲ ناگَهان سَر بَرَه آرَم، چه حِکایَت باشَد٬

3. تا بَغایَت رَهِ مَیْخانه نَمی دانِسْتیم٬
۳ وَر نه مَسْتوریِٔ ما تا بَچه غایَت باشَد٬

4. زاهِد اَر راه بَرِنْدی نَبَرَد، مَعْذورَسْت؛
۴ عِشْق کاریسْت، کِه مَوْقوفِ هِدایَت باشَد.

5. بَنْدهٔ پیرِ مُغانَم، کِه زِ جَهْلَم بِرَهانْد؛
۵ پیرِ ما هَرچِه کُنَد عَیْنِ وِلایَت باشَد.

6. زاهِد و عُجْب و نَماز، و مَن و مَسْتی و نِیاز؛
۶ تا تُرا خود زِ مِیان با کِه عِنایَت باشَد٬

7. دوش از این فِکْر نَخُفْتَم کِه حَکیمی می گُفت:
۷ حافِظ اَر مَسْت بُوَد، جایِ شِکایَت باشَد.

191.

بحر مضارع ‎— ⏑ —‎ ، ‎⏑ — — ⏑‎ ، ‎⏑ — ⏑ —‎ ، ‎⏑ — —

1. تَرْسَم کِه اَشْکِ دَر غَمِ ما پَرْده‌دَر شَوَد٬
۱ وین رازِ سَر بَمُهْر بَعالَم سَمَر شَوَد.

2. گویند سنگ لعل شود در مقام صبر؛
آری شود، ولیک بخون جگر شود. ٢

3. در تنگنای حیرتم از نخوت رقیب؛
یا رب مباد آن، که گدا معتبر شود. ٣

4. این سرکشی، که در سر سرو بلند تست،
کی با تو دست کوته ما در کمر شود. ٤

5. از هر کرانه تیر دعا کرده ام روان؛
باشد کز آن میانه یکی کارگر شود. ٥

6. این قصر سلطنت، که تواش ماه منظری،
سرها بر آستانهٔ او خاک در شود. ٦

7. از کیمیای مهر تو زر گشت روی من؛
آری بیمن لطف شما خاک زر شود. ٧

8. بس نکته غیر حسن بباید، که تا کسی
مقبول طبع مردم صاحب نظر شود. ٨

9. خواهم شدن بمیکده گریان و دادخواه،
کز دست غم خلاص من آنجا مگر شود. ٩

10. ای جان حدیث ما بر دلدار باز گوی؛
لیکن چنان مگو، که صبا را خبر شود. ١٠

11. روزی اگر غمی رسدت، تنگدل مباش؛
رو، شکر کن، مباد که از بد بتر شود. ١١

12. ای دِل صَبور باش و مَخور غَم، کِه عاقِبَت
این شام صُبْح گَرْدَد و این شَب سَحَر شَوَد. ۱۲
13. حافِظ، چو نافهٔ سَرِ زُلْفَش بَدَسْتِ تُسْت،
دَم دَرکَش: اَرنَه بادِ صَبا را خَبَر شَوَد. ۱۳
[14. حافِظ سَر از لَحَد بَدَر آرَد بَپای بوس،
گَر خاکِ او بَپایِ شُما پَیْسِپَر شَوَد. ۱۴]

192.

بحر رمل ⏓⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏓⏓–

1. روزِ هِجْران و شَبِ فُرْقَتِ یار آخِر شُد:
زَدَم این فال، و گُذَشْت اَخْتَر و کار آخِر شُد. ۱
2. آن هَمَه ناز و تَنَعُّم، کِه خَزان می فَرْمود،
عاقِبَت دَر قَدَمِ بادِ بَهار آخِر شُد. ۲
3. صُبْحِ اُمّید، کِه شُد مُعْتَکِفِ پَرْدهٔ غَیْب،
گو: بِرون آی، کِه کارِ شَبِ تار آخِر شُد. ۳
4. شُکْرِ ایزِد کِه بَاِقْبالِ کُلَهگوشهٔ گُل
نَخْوَتِ بادِ دَی و شَوْکَتِ خار آخِر شُد. ۴
5. آن پَریشانیٔ شَبْهایِ دَراز و غَمِ دِل
هَمه دَر سایهٔ گیسویِ نِگار آخِر شُد. ۵
6. گَرچِه آشُفْتَگیٔ کارِ مَن از زُلْفِ وَیَسْت،
حَلِّ این عُقْده هَم از رویِ نِگار آخِر شُد. ۶

7. بَعْد از این بَر دَرِ مَیْخانه رَوَم با دَف و چَنْگ،
قِصَّهٔ غُصَّه کِه دَر دَوْلَتِ یار آخِر شُد. ٧

8. باوَرَم نیسْت زِ بَدْعَهْدیِ اَیّام هَنوز،
قِصَّهٔ هَجْر کِه دَر وُصْلَتِ یار آخِر شُد. ٨

9. ساقِیا لُطْف نُمودی، (قَدَحَت پُر مَیْ باد)
کِه بَتَدْبیرِ تو تَشْویشِ خُمار آخِر شُد. ٩

10. دَر شُمار اَرْچِه نَیاوَرْد کَسی حافِظ را،
شُکْر کان مِحْنَتِ بی حَدّ و شُمار آخِر شُد. ١٠

193.

بحر رمل ⏓⏑‒‒, ⏑⏑‒‒, ⏑⏑‒‒, ⏓⏓

1. گَرْچِه بَر واعِظِ شَهْر این سُخَن آسان نَشَوَد،
تا رِیا وَرْزَد و سالوس، مُسْلمان نَشَوَد. ١

2. رِنْدی آموز و کَرَم کُن، کِه نه چَنْدان هُنَریسْت
حَیَوانی کِه نَنوشَد مَی و اِنْسان نَشَوَد. ٢

3. اِسْمِ اَعْظَم بِکُنَد کارِ خود، ای دِل خوش باش،
کِه بَتَلْبیس و حِیَل دیو سُلَیْمان نَشَوَد. ٣

4. گَوْهَرِ پاک بِبایَد کِه شَوَد قابِلِ فَیْض،
وَرْنه هَر سَنْگ و گِلی لُؤلُو و مَرْجان نَشَوَد. ٤

5. عِشْق می وَرْزَم، و اُمّید کِه این فَنِّ شَریف
چون هُنَرهایِ دِگَر موجِبِ حِرْمان نَشَوَد. ٥

6. دوش می گُفت کِه: فَرْدا بِدِهَم کامِ دِلَت. —
سَبَبی ساز خُدایا، کِه پشیمان نَشَوَد. ۶

7. حُسْنِ خُلْقی زِ خُدا می طَلَبَم خویِ تُرا،
تا دِگَر خاطِرِ ما از تو پَریشان نَشَوَد. ۷

8. ذَرّه را تا نَبُوَد هِمَّتِ عالی، حافِظ،
طالِبِ چَشْمهٔ خورْشیدِ دِرَخْشان نَشَوَد. ۸

194.

بحر مضارع – ‿ – – , ‿ – – ‿ , – ‿ – – , – – ‿

1. گُفْتَم: غَمِ تو دارَم. گُفْتا: غَمَت سَر آیَد.
گُفْتَم کِه: ماهِ مَن شَو. گُفْتا: اَگَر بَر آیَد. ۱

2. گُفْتَم: رُخِ تو ماهَسْت. گُفْتا: وَلی دو هَفْته.
گُفْتَم: بِمَن نُمایَد. گُفْتا: اَگَر بَر آیَد. ۲

3. گُفْتَم: زِ مِهْرْبانان رَسْمِ وَفا بِیاموز.
گُفْتا: زِ ماه‌رویان این کار کَمْتَر آیَد. ۳

4. گُفْتَم کِه: بَر خِیالَت راهِ نَظَر بِبَنْدَم.
گُفْتا کِه: شَب‌رَوانَسْت، از راهِ دیگَر آیَد. ۴

5. گُفْتَم کِه: بوی زُلْفَت گُمْراهِ عالَمَم کَرْد.
گُفْتا: اَگَر بِدانی، هَمْ اوت رَهْبَر آیَد. ۵

6. گُفْتَم: خوشا هَوائی کَز باغِ عِشْق خیزَد.
گُفْتا: خُنُك نَسیمی کَز کویِ دِلْبَر آیَد. ۶

195.

7. گُفْتَم کِه: نوشِ لَعْلَت ما را بَآرْزو کُشْت.
گُفْتا: تو بَنْدَگی کُن، کو بَنْده‌پَرْوَر آیَد. ٧

8. گُفْتَم: دِلِ رَحیمَت کَیْ عَزْمِ صُلْح دارَد·
گُفْتا: بَکَس مَگو این، تا وَقْتِ آن دَر آیَد. ٨

9. گُفْتَم: زَمانِ عِشْرَت دیدی کِه چون سَر آمَد·
گُفْتا: خَموش حافِظ، کین غُصّه هَم سَر آیَد. ٩

195.

⏓⏑‒‒, ⏑⏑‒‒, ⏑⏑‒‒, ⏓⏓‒ بحر رمل

1. هَر کِرا با خَطِ سَبْزَت سَرِ سَوْدا باشَد،
پای از این دائره بیرون نَنِهَد تا باشَد. ١

2. مَن چو از خاکِ لَحَد لالهٔ‌صِفَت بَر خیزَم،
داغِ سَوْدایِ تواَم سِرِّ سُوَیْدا باشَد. ٢

3. تا کَی ای گَوْهَرِ یَکْدانه رَوا می داری،
کَز غَمَت دیدَهٔ مَرْدُم هَمه دَرْیا باشَد· ٣

4.] تو خود ای گَوْهَرِ یَکْدانه کُجائی آخِر،
کَز خِیالِ تو مَرا دیده چو دَرْیا باشَد· ٤]

5. ظِلِّ مَمْدودِ خَمِ زُلْفِ تواَم بَر سَر باد،
کانْدَر آن سایه قَرارِ دِلِ شَیْدا باشَد. ٥

6. از بُنِ هَر مِژه‌اَم آب رَوانَسْت: بِیا،
اَگَرَت مَیْلِ لَبِ جوی و تَماشا باشَد. ٦

7. چون دِلِ مَن دَمی از پَرْدِه بِرون آی و دَر آی،
کِه دِگَر بارِه مُلاقات نَه پَیْدا باشَد. ٧

8. چَشْمَت از ناز بِحافِظ نَکُنَد مَیْل، آری،
سَرْگِرانی صِفَتِ نَرْگِسِ شَهْلا باشَد. ٨

196.

بحر مجتث ‿–‿–, ‿‿––, ‿–‿–, ‿‿––

1. چو آفْتابِ مَی از مَشْرِقِ پِیالِه بَر آیَد،
زِ باغِ عارِضِ ساقی هَزار لالِه بَر آیَد. ١

2. نَسیم دَر سَرِ گُل بِشْکَنَد کُلالِهٔ سُنْبُل،
چو از مِیانِ چَمَن بویِ آن کُلالِه بَر آیَد. ٢

3. زِ گِرْدخوانِ نِگونِ فَلَك طَمَع مَکُن ای دِل،
کِه بی مَلالَت و صَد غُصّه یَك نَوالِه بَر آیَد. ٣

4. شِکایَتِ شَبِ هِجْران نَه آن حِکایَتِ حالَسْت،
کِه شَمّهٔ زِ بَیانَش بَصَد رِسالِه بَر آیَد. ٤

5. گَرَت چو نوحِ نَبی صَبْر هَسْت بَر غَمِ طوفان،
بَلا بِگَرْدَد و کامِ هَزار سالِه بَر آیَد. ٥

6. بَسَعْیِ خود نَتَوان بُرْد پَیْ بَگَوْهَرِ مَقْصود؛
خِیال بود، کِه این کار بی حَوالِه بَر آیَد. ٦

7. نَسیمِ لُطْفِ تو گَر بِگْذَرَد بَتُرْبَتِ حافِظ،
زِ خاكِ کالْبُدَش صَد هَزار نالِه بَر آیَد. ٧

197.

بحر رجز ◡–◡– ,–◡◡– ,◡–◡– ,–◡◡–

1. سَرْوِ چَمانِ مَن چِرا مَیْلِ چَمَن نَمی کُنَد
هَمْدَمِ گُل نَمی شَوَد یادِ سَمَن نَمی کُنَد ۱

2. تا دِلِ هَرزه‌گَرْدِ مَن رَفت بَچینِ زُلْفِ او
زان سَفَرِ دَرازِ خود عَزْمِ وَطَن نَمی کُنَد ۲

3. دِل بَاُمیدِ وَصْلِ تُو هَمْدَمِ جان نَمی شَوَد
جان بَهَوایِ کویِ تُو خِدْمَتِ تَن نَمی کُنَد ۳

4. پیشِ کَمانِ اَبْرُویَش لابه هَمی کُنَم، وَلی
گوش کَشیده‌اَسْت؛ از آن گوش بَمَن نَمی کُنَد ۴

5. دی گِلَه‌ء زِ طُرّه‌اَش کَرْدَم، و از سَرِ فُسوس
گُفْت کِه: این سِیاهِ کَج گوش بَمَن نَمی کُنَد ۵

6. چون زِ نَسیم می شَوَد زُلْفِ بُنَفْشه پُر شِکَن
وَه کِه دِلَم چِه یادِ آن عَهدشِکَن نَمی کُنَد ۶

7. ساقیء سیم‌ساقِ مَن گَر هَمه دُرْد می دِهَد
کیسْت کِه تَن چو جامِ مَیْ جُمْله دَهَن نَمی کُنَد ۷

8. لَخْلَخه‌سای شُد صَبا؛ دامَنِ پاکَت از چِه رو
خاکِ بُنَفْشه‌زار را مُشْکِ خُتَن نَمی کُنَد ۸

[9. با هَمه عِطْرِ دامَنَتْ آیَدَم از صَبا عَجَب
کَز گُذَرِ تو خاک را مُشْکِ خُتَن نَمی کُنَد ۹]

10. دَستکَشِ جَفا مَکُن آبِ رُخَم، کِه فَیضِ اَبر
بی مَدَدِ سِرِشکِ مَن دُرِّ عَدَن نَمی کُنَد. ١٠
11. کُشتهٔ غَمزهٔ تو شُد حافِظِ ناشَنیده‌پَند؛
تیغ سَزاست هَر کِرا دَردِ سُخَن نَمی کُنَد. ١١

198.

بحر رمل ‿‿–‿, –‿––, ‿‿–‿, –‿––

1. دِلِ ما بَدَورِ رویَش زِ چَمَن فَراغ دارَد،
کِه چو سَرو پایبَندَست و چو لاله داغ دارَد. ١
2. سَرِ ما فِرو نَیایَد بَکَمانِ اَبرویِ کَس،
کِه دَرونِ گوشه‌گیران زِ جَهان فَراغ دارَد. ٢
3. زِ بُنَفشه تابدارَم، کِه زِ زُلفِ او زَنَد دَم؛
تو سِیاهِ کَم‌بَها بین کِه چه دَر دَماغ دارَد. ٣
4. شَبِ ظُلمَت و بِیابان بَکُجا تُوان رَسیدَن
مَگَر آن، کِه شَمعِ رویَش بَرَهَم چِراغ دارَد. ٤
5. مَن و شَمعِ صُبحگاهی سَزَد اَر بَهَم بِگِرییم،
کِه بِسوختیم و از ما بُتِ ما فَراغ دارَد. ٥
6. بَچَمَن خِرام و بِنگَر بَرِ تَختِ گُل، کِه لاله
بَندیمِ شاه مانَد کِه بَکَف اَیاغ دارَد. ٦
7. سَزَدَم چو اَبرِ بَهمَن کِه دَر این چَمَن بِگِرییم؛
طَرَب‌آشیانِ بُلبُل بِنِگَر، کِه زاغ دارَد. ٧

199.

8. بَفُروغِ چِهْرِه زُلْفَت رَهِ دِلِ زَنَد هَمَه شَب؛
٨ چِه دِلاوَرَسْت دُزْدی کِه بَشَب چِراغ دارَد.
9. سَرِ دَرْسِ عِشْق دارَد دِلِ دَرْدمَنْدِ حافِظ،
٩ کِه نَه خاطِرِ تَماشا نَه هَوایِ باغ دارَد.

199.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓–

1. شَراب و عَیْشِ نِهان چیسْت؟ کارِ بی‌بُنْیاد. —
١ زَدیم بَر صَفِ رِنْدان؛ و هَر چِه باد، آباد.
2. گِرِه زِ دِل بِگُشا وَز سِپِهْر یاد مَکُن،
٢ کِه فِکْرِ هیچ مُهَنْدِس چُنین گِرِه نَگُشاد.
3. زِ اِنْقِلابِ زَمانَه عَجَب مَدار، کِه چَرْخ
٣ از این فَسانَه هَزاران هَزار دارَد یاد.
4. قَدَح بَشَرْطِ اَدَب گیر، زان کِه تَرْکیبَش
۴ زِ کاسَهٔ سَرِ جَمْشید و بَهْمَنَسْت و قُباد.
5. کِه آگَهَسْت کِه کاوُس و کَیْ کُجا رَفْتَنْد؟
٥ کِه واقِفَسْت کِه چون رَفْت تَخْتِ جَم بَر باد؟
6. زِ حَسْرَتِ لَبِ شیرین هَنوز می بینَم،
٦ کِه لالَه می دَمَد از خونِ دیدَهٔ فَرْهاد.
7. بِیا بِیا، کِه زَمانی زِ مَیْ خَراب شَویم؛
٧ مَگَر رَسیم بَگَنْجی دَر این خَرابآباد.

8. مَگَر کِه لالِه بِدانِسْت بیوَفائیِ دَهر،
کِه تا بِزاد و بِشُد جامِ مَیْ زِ کَف نَنِهاد. ۸
9. نَمی دِهَنْد اِجازَت مَرا بَسَیْرِ سَفَر
نَسیمِ خاکِ مُصَلّی و آبِ رُکْناباد. ۹
10. رَسید دَر غَمِ عِشْقَش بِجانَم آن چِه رَسید؛
کِه چَشْمِ زَخْمِ زَمانِه بِجانِ او مَرَساد. ۱۰
11. قَدَح مَگیر چو حافِظ مَگَر بِنالِهٔ چَنْگ،
کِه بَسْتِه اَنْد بَر اَبْریشُمِ طَرَب دِلِ شاد. ۱۱

200.

بحر رمل —◡——، —◡——، —◡——، —◡—

1. دَرْ اَزَل هَرکو بِفَیْضِ دَوْلَت اَرْزانی بُوَد،
تا اَبَد جامِ مُرادَش هَمْدَمِ جانی بُوَد. ۱
2. مَن هَمان ساعَت، کِه از مَیْ خواسْتَم شُد تَوْبِه‌کار،
گُفْتَم: این شاخ اَر دِهَد باری، پَشیمانی بُوَد. ۲
3. خود گِرِفْتَم: کافْگَنَم سَجّادِه چون سوسَن بَدوش،
هَمْچو گُل بَر خِرْقِه رَنْگِ مَیْ مُسُلْمانی بُوَد. ۳
4. بی چِراغِ جام دَر خَلْوَت نَمی یارَم نِشَسْت،
زان کِه کُنْجِ اَهْلِ دِل بایَد کِه نورانی بُوَد. ۴
5. خَلْوَتِ ما را فُروغ از نورِ شَمْع و بادِه باد؛
وَقْتِ گُل مَسْتوریِ مَسْتان زِ نادانی بُوَد. ۵

201.

6. مَجْلِسِ اُنْس وُ بَهار وُ بَحْثِ عِشق، اَنْدَر مِیان
نَسْتَدَن جامِ مَی از جانان گِران‌جانی بُوَد. ٦

7. هِمَّتِ عالی طَلَب، جامِ مُرَصَّع گو مَباش؛
رِنْد را آبِ عِنَب یاقوتِ رُمّانی بُوَد. ٧

8. نیکْنامی خواهی ای دِل، با بَدان صُحْبَت مَدار؛
بَدْپَسَنْدی، جانِ مَن، بُرْهانِ نادانی بُوَد. ٨

9. گَرْچِه بیسامان نُمایَد کارِ ما، سَهْلَش مَبین؛
کانْدَر این کِشْوَر گَدائی رَشْکِ سُلْطانی بُوَد. ٩

10. دی عَزیزی گُفْت: حافِظ می خورَد پِنْهان شَراب. —
ای عَزیزِ مَن، نه عَیْب آن کِه پِنْهانی بُوَد. ١٠

201.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓–

1. اَگَر نه بادِه غَمِ دِل زِ یادِ ما بِبَرَد،
نِهیبِ حادِثِه بُنْیادِ کارِ ما بِبَرَد. ١

2. وَگَر نه عَقْل بَمَسْتی فِرو کَشَد لَنْگَر،
چِه گونه کَشْتی از این وَرْطِهٔ بَلا بِبَرَد. ٢

3. فِغان کِه با هَمِه کَس غائِبانه باخْت فَلَک؛
کَسی نَبود کِه دَسْتی از این دَغا بِبَرَد. ٣

4. دِلِ ضَعیفَم از آن می کَشَد بَطَرْفِ چَمَن،
کِه جان زِ مَرْگ بَبیماریِ صَبا بِبَرَد. ٤

5. گُذار بَر ظُلُماتَسْت، خِضْرِ راهی کو:
مَباد کاتِشِ مَحْرومی آبِ ما بِبَرَد. ٥

6. طَبیبِ عِشْقِ مَنَم: باده خَور، کِه این مَعْجون
فَراغَت آرَد و اَنْدیشَهٔ خَطا بِبَرَد. ٦

7. بِسوخْت حافِظ، و کَس حالِ او بَیار نَگُفْت،
مَگَر نَسیم پَیامی خُدای را بِبَرَد. ٧

202.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓–

1. مَرا بَرِنْدی و عِشْق آن فُضول عَیْب کُنَد،
کِه اِعْتِراض بَر اَسْرارِ اَهْلِ غَیْب کُنَد. ١

2. کَمالِ سِرِّ مُحَبَّت بِبین نه نَقْصِ گُناه،
کِه هَر کِه بی هُنَر اُفْتَد نَظَر بَعَیْب کُنَد. ٢

3. چُنان بِزَد رَهِ اِسْلام غَمْزَهٔ ساقی،
کِه اِجْتِناب زِ صُهْبا مَگَر صُهَیْب کُنَد. ٣

4. زِ عِطْرِ حورِ بَهِشْت آن زَمان بَر آیَد بوی،
کِه خاکِ مَیْکَدَهٔ ما عَبیرِ جَیْب کُنَد. ٤

5. کِلیدِ گَنْجِ سَعادَت قَبولِ اَهْلِ دِلَسْت:
مَباد کَس کِه دَر این نُکْته شَکّ و رَیْب کُنَد. ٥

6. شُبانِ وادیء ایمَن گَهی رَسَد بَمُراد،
کِه چَنْد سال بَجان خِدْمَتِ شُعَیْب کُنَد. ٦

7. زِ دیدهٔ خون بِچکاند فسانهٔ حافِظ،
چو یادِ وَقْتِ شَباب وُ زَمانِ شَیْب کُنَد. ۷

203.

بحر رمل ⏓⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏓⏓–

1. طائِرِ دَوْلَت اَگَر باز گُذاری بِکُنَد،
یار باز آیَد و با وَصْل قَراری بِکُنَد. ۱

2. دیده را دَسْتگَهِ دُرّ و گُهَر گَرْچِه نَمانْد،
بِخَورَد خونی و تَدْبیرِ نِثاری بِکُنَد. ۲

3. کَس نَیارَد بَرِ او دَم زَدَن از قِصّهٔ ما،
مَگَرَش بادِ صَبا گوشگُذاری بِکُنَد. ۳

4. داده اَم بازِ نَظَر را بَتَذَرْوی پَرْواز،
باز خوانَد، مَگَرَش نَقْش و شِکاری بِکُنَد. ۴

5. دوش گُفْتَم: بِکُنَد لَعْلِ لَبَش چارهٔ مَن׃ —
هاتِفِ غَیْب نِدا داد کِه: آری بِکُنَد. ۵

6. شَهْر خالیسْت زِ عُشّاق؛ بُوَد کَز طَرَفی
مَرْدی از خویش بِرون آیَد و کاری بِکُنَد. ۶

7. کو کَریمی، کِه زِ بَزْمِ طَرَبَش غَمْزَدهٔ
جُرْعَهٔ دَر کَشَد وُ دَفْعِ خُماری بِکُنَد׃ ۷

8. یا وَفا یا خَبَرِ وَصْلِ تو یا مَرْگِ رَقیب؛
بازیٔ چَرْخ از این یَکْدوسِه کاری بِکُنَد. ۸

9. حافِظا از دَرِ او گَر نَرَوی، هَم روزی
گُذَری بَر سَرَت از گوشه‌کَناری بِکُنَد. ۹

204.

بحر هزج ‿––– ,‿––– ,‿––

1. خوش آمَد گُل، وَز آن خوشْتَر نَباشَد،
کِه دَر دَسْتَت بَجُز ساغَر نَباشَد. ۱

2. غَنیمَت دان و مَیْ خور دَر گُلِسْتان،
کِه گُل تا هَفْتَهٔ دیگَر نَباشَد. ۲

3. زَمانِ خوشْدِلی دَر یاب دَر یاب،
کِه دائم دَر صَدَف گَوْهَر نَباشَد. ۳

4. عَجَب راهیسْت راهِ عِشْق، کانْجا
کَسی سَر بَر کُنَد کَش سَر نَباشَد. ۴

5. بِشوی اَوْراق، اَگَر هَمْدَرْسِ مائی،
کِه عِلْمِ عِشْق دَر دَفْتَر نَباشَد. ۵

6. زِ مَن بِنْیوش و دِل دَر شاهِدی بَنْد،
کِه حُسْنَش بَسْتهٔ زیوَر نَباشَد. ۶

7. بِیا ای شَیْخ، دَر خُمْخانهٔ ما
شَرابی خور کِه دَر کَوْثَر نَباشَد. ۷

8. اَیا پُر لَعْل کَرْدَه جامِ زَرّین
بِبَخْشا بَر کَسی، کَش زَر نَباشَد. ۸

9. شَرابی بی‌خُمارَم بَخْش یا رَب،
کِه با او هیچ دَرْدِ سَر نَباشَد. ٩

10. بَنامیزِد بُتی سیمین‌تَنَم هَسْت،
کِه دَر بُتْخانَهٔ آزَر نَباشَد. ١٠

11. مَن از جان بَنْدَهٔ سُلْطان اُوَیْسَم،
اَگَرْچِه یادَش از چاکَر نَباشَد. ١١

12. بَتاجِ عالَم‌آرایَش، کِه خورْشید
چُنین زیبَنْدَهٔ اَفْسَر نَباشَد. ١٢

13. کَسی گیرَد خَطا بَر نَظْمِ حافِظ،
کِه هیچَش لُطْف دَر گَوْهَر نَباشَد. ١٣

205.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓

1. مُعاشِران زِ حَریفِ شَبانه یاد آرید،
حُقوقِ بَنْدَگیِ مُخْلِصانه یاد آرید. ١

2. بَوَقْتِ سَرْخوشی از آه و نالَهٔ عُشّاق
بَصَوْتِ نَغْمَهٔ چَنْگ وُ چَغانه یاد آرید. ٢

3. چو دَر مِیانِ مُراد آوَرید دَسْتِ اُمید،
زِ عَهْدِ صُحْبَتِ ما دَر مِیانه یاد آرید. ٣

4. چو عَکْسِ باده کُنَد جَلْوه دَر رُخِ ساقی،
زِ عاشِقان بَسُرود وُ تَرانه یاد آرید. ٤

5. نمی خورید زمانی غمِ وفاداران؛
زِ بیوفائیء دَورِ زمانه یاد آرید. ٥
6. سمندِ دولت اگر چند سرکشست، ولی
زِ همرهان بسر تازیانه یاد آرید. ٦
7. بوجهِ مرحمت، ای ساکنانِ صدرِ جلال،
زِ رویِ حافظ و آن آستانه یاد آرید. ٧

206.

بحر رمل —◡——, ◡◡——, ◡◡——, ——

1. مژده ای دل، کِه مسیحانفسی می آید،
کِه زِ انفاسِ خوشش بویِ کسی می آید. ١
2. از غمِ هجر مکن ناله و فریاد، کِه دوش
زده ام فالی و فریادرسی می آید. ٢
3. زآتشِ وادیء ایمن نه منم خرّم و بس؛
موسی آنجا بامیدِ قبسی می آید. ٣
4. هیچ کس نیست کِه در کویِ تواش کاری نیست؛
هر کس آنجا بطریقِ هوسی می آید. ٤
5. کس ندانست، کِه منزلگهِ معشوق کجاست؛
این قدر هست کِه بانگِ جرسی می آید. ٥
6. جرعهء ده، کِه بمیخانهء اربابِ کرم
هر حریفی زِ پیِ ملتمسی می آید. ٦

207.

7. دوست را گر سرِ پُرسیدنِ بیمارِ غمست،
گو: بِران خوش، که هنوزش نفسی می آید. ٧

8. خبرِ بُلبُلِ این باغ بِپُرسید، که مَن
نالهٔ می شِنَوَم کز قفسی می آید. ٨

9. یار دارد سرِ صیدِ دلِ حافظ، یاران:
شاهبازی بشکارِ مگسی می آید. ٩

207.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓

1. رسید مُژده، که آمد بهار و سبزه دمید؛
وظیفه گر برسد، مصرفش گلست و نبید. ١

2. صفیرِ مُرغ بر آمد: بطِ شراب کجاست·
فغان فتاد ببلبل: نقابِ گل که کشید· ٢

3. مَن این مُرقّعِ رنگین چو گل بخواهم سوخت،
که پیرِ باده‌فروشش بجرعهٔ نخرید. ٣

4. ز رویِ ساقیٔ مهوش گلی بچین امروز،
که گردِ عارضِ بستان خطِ بنفشه دمید. ٤

5. بکویِ عشق منه بی دلیلِ راه قدم،
که گم شد آن که در این ره برهبری نرسید. ٥

6. ز میوهایِ بهشتی چه ذوق در یابد
هر آن که سیبِ زنخدانِ شاهدی نگزید· ٦

7. چُنان كِرِشْمَهٔ ساقی دِلَم زِ دَسْت بِبُرْد،
كِه با كَسی دِكَرَم نیسْت بَرْگِ كُفْت و شَنید. ٧

8. عَجائِب رَهِ عِشْق، ای رَفیق، بِسْیارَسْت؛
زِ پیشِ آهوی این دَشْت شیرِ نَر بِرَمید. ٨

9. مَكُن زِ غُصّه شِكایَت، كِه دَر طَریقِ طَلَب
بِراحَتی نَرَسید آن كِه زَحْمَتی نَكَشید. ٩

10. خُدای را مَدَدی ای دَلیلِ راهِ حَرَم،
كِه نیسْت بادِیَهٔ عِشْق را كَرانه پَدید. ١٠

11. شَراب نوش كُن و جامِ زَر بِحافِظ بَخْش،
كِه پادْشَه زِ كَرَم جُرْمِ صوفِیان بَخْشید. ١١

[12. كُلی نَچید زِ بُسْتانِ حُسْنِ او حافِظ؛
مَكَر نَسیمِ مُرُوَّت دَر این چَمَن نَوَزید. ١٢

13. بَهار می كُذَرَد، دادْكُسْتَرا دَر یاب،
كِه رَفْت مَوْسِم و حافِظ هَنوز مَیْ نَچَشید. ١٣]

208.

بحر مضارع ‒ ‒ ⏑ ‒, ⏑ ‒ ‒ ⏑, ‒ ⏑ ‒ ⏑, ‒ ‒ ⏑ ‒

1. كَر مَیْفُروش حاجَتِ رِنْدان رَوا كُنَد،
ایزِد كُنَه بِبَخْشَد و دَفْعِ بَلا كُنَد. ١

2. ساقی بِجامِ عَدْل بِدِه باده، تا كَدا
غَیْرَت نَیاوَرَد كِه جَهان پُر بَلا كُنَد. ٢

209.

3. مُطْرِب بِساز عود کِه: کَس بی اَجَل نَمُرْد. —
٣ وان کو نه این تَرانه سَرایَد، خَطا کُنَد.

4. گَر رَنْج پیشَت آیَد و گَر راحَت ای حَکیم،
٤ نِسْبَت مَکُن بَغَیْر، کِه اینْها خُدا کُنَد.

5. دَر کارْخانهٔ کِه رَهِ عَقْل و فَضْل نیسْت،
٥ وَهْمِ ضَعیف رایِ فُضولی چِرا کُنَد:

6. حَقّا کَز این غَمان بِرَسَد مُژْدهٔ اَمان،
٦ گَر سالِکی بَعَهْدِ اَمانَت وَفا کُنَد.

7. ما را کِه دَرْدِ عِشْق و بَلایِ خُمار هَسْت،
٧ یا لَعْلِ دوسْت یا مَیِ صافی دَوا کُنَد.

8. جان رَفْت دَر سَرِ مَی و حافِظ بَعِشْق سوخْت؛
٨ عیسَیدَمی کُجاسْت کِه اِحْیایِ ما کُنَد:

209.

بحر رمل ⏓⏑––، ⏑⏑––، ⏑⏑––، ⏑⏑⏓

1. نَقْدها را بُوَد آیا کِه عِیاری گیرَنْد،
١ تا هَمه صَوْمَعهداران پَیِ کاری گیرَنْد:

2. مَصْلَحَتدیدِ مَن آنَسْت، کِه یاران همه کار
٢ بِگْذارَنْد و خَمِ طُرّهٔ یاری گیرَنْد.

3. خوش گِرِفْتَنْد حَریفان سَرِ زُلْفِ ساقی،
٣ گَر فَلَکْشان بِگْذارَد، کِه قَراری گیرَنْد.

210.

4. زاغ چون شرم ندارد که نهد پا بر گل،
بلبلان را سزد ار دامن خاری گیرند. ۴

5. قوت بازوی پرهیز بخوبان مفروش،
که در این خیل حصاری بسواری گیرند. ۵

6. یا رب این بچهء ترکان چه دلیرند بخون،
که بتیر مژه هر لحظه شکاری گیرند. ۶

7. رقص بر شعر خوش و نالهء نی خوش باشد،
خاصه رقصی که در او دست نگاری گیرند. ۷

8. حافظ، ابنای زمان را غم مسکینان نیست؛
زین میان گر بتوان به، که کناری گیرند. ۸

210.

بحر مضارع ‒ ‒ ◡ , ‒ ◡ ‒ ◡ , ◡ ‒ ‒ ◡ , ‒ ◡ ‒

1. دیدم بخواب خوش، که بدستم پیاله بود؛
تعبیر رفت، و کار بدولت حواله بود. ۱

2. چل سال رنج و غصه کشیدیم، و عاقبت
تدبیر آن بدست شراب دوساله بود. ۲

3. آن نافهء مراد، که می خواستم ز بخت،
در چین زلف آن بت مشکین کلاله بود. ۳

4. از دست برده بود خمار غمم سحر؛
دولت مساعد آمد، و می در پیاله بود. ۴

5. خون می خورم، وَلیك نه جایِ شِکایتست:
روزیء ما زِ خوانِ کَرَمْ این نَواله بود. ٥

6.[بَرْ آسْتانِ مَیْکَده خون می خورم مُدام،
روزِ نُخُسْت چونْکه همینم حَواله بود. ٦]

7. نالان و دادْخواه بمَیْخانه می رَوَم،
کانْجا کُشادِ کارِ مَن ازْ آه و ناله بود. ٧

8. هَر کو نَکاشْت مِهْر و زِ خوبی کُلی نچید،
دَر رَهْکُذارِ باد نِکَهْبانِ لاله بود. ٨

9. بَر طَرْفِ کُلْشَنَم کُذَر اُفْتاد وَقْتِ صُبْح
آن دَم، کِه کارِ مُرْغِ سَحَرْ آه و ناله بود. ٩

10. دیدیم شِعْرِ دِلْکَشِ حافِظ بمَدْحِ شاه،
هَر بَیْت از آن سَفینه بِه از صَد رِساله بود، ١٠

11. آن شاهِ تُندْحَمْله، کِه خورْشیدِ شیرْکیر
پیشش بَروزِ مَعْرَکه کَمْتَر غَزاله بود. ١١

12.[کُل بَر جَریدهء کُفْتهء حافِظ هَمی نُوشْت
شِعْری، کِه نُکْتهایش بِه از صَد رِساله بود. ١٢]

13. آتِش فِکَنْد دَر دِلِ بُلْبُل نَسیمِ باغ،
زان داغِ سَر بَمُهْر کِه بَر جانِ لاله بود. ١٣

211.

بحر مجتث ــ⏑ـ⏑ , ــ⏑⏑ , ـ⏑ـ⏑ , ــ

1. نه هر که چهره بر افروخت، دلبری داند،
نه هر که آئنه سازد، سکندری داند. ١

2. نه هر که طرفِ کله کج نهاد و تند نشست،
کلاهداری و آئینِ سروری داند. ٢

3. هزار نکتهٔ باریکتر ز موی اینجاست،
نه هر که سر بتراشد قلندری داند. ٣

4. وفا و عهد نکو باشد ار بیاموزی،
وگر نه، هر که تو بینی ستمگری داند. ٤

5. مدارِ نقطهٔ بینش ز خالِ تست مرا،
که قدرِ گوهرِ یکدانه گوهری داند. ٥

6. تو بندگی چو گدایان بشرطِ مزد مکن،
که دوست خود روشِ بنده‌پروری داند. ٦

7. در آبِ دیدهٔ خود غرقه‌ام؛ چه چاره کنم،
که در محیط نه هر کس شناوری داند. ٧

8. غلامِ همتِ آن رندِ عافیت‌سوزم،
که در گداصفتی کیمیاگری داند. ٨

9. بباختم دلِ دیوانه، و ندانستم،
که آدمی‌بچهٔ شیوهٔ پری داند. ٩

10. بقدّ و چهره هر آن کس که شاهِ خوبان شد
جهان بگیرد، اگر دادگستری داند. ١٠

11. ز نظمِ دلکشِ حافظ کسی شود آگه،
که لطفِ طبع و سخن گفتنِ دری داند. ١١

212.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓–

1. بحسنِ خلق و وفا کس بیارِ ما نرسد؛
ترا در این سخن انکارِ کارِ ما نرسد. ١

2. بحقِ صحبتِ دیرین، که هیچ محرمِ راز
بیارِ یکجهتِ حق‌گزارِ ما نرسد. ٢

3. اگرچه حسن‌فروشان بجلوه آمده اند،
کسی بحسن و ملاحت بیارِ ما نرسد. ٣

4. هزار نقد ببازارِ کائنات آرند،
یکی بسکهٔ صاحب‌عیارِ ما نرسد. ٤

5. هزار نقش بر آید ز کلکِ صنع، و یکی
بدلپذیریِ نقشِ نگارِ ما نرسد. ٥

6. دلا ز طعنِ حسودان مرنج و واثق باش،
که بد بخاطرِ امیدوارِ ما نرسد. ٦

7. دریغ قافلهٔ عمر کانچنان رفتند،
که گردشان بهوای دیارِ ما نرسد. ٧

8. چنان بزی که، اگر خاکِ ره شوی، کس را
غبارِ خاطری از رهگذارِ ما نرسد. ٨

9. بسوخت حافظ، و ترسم که شرحِ قصهٔ او
بسمعِ پادشهِ کامکارِ ما نرسد. ٩

213.

Robinson 38

بحر رمل — ⏑ — — , ⏑ ⏑ — — , ⏑ ⏑ — — , ⏑ ⏑ —

1. نفسِ بادِ صبا مشکفشان خواهد شد،
عالمِ پیر دگر باره جوان خواهد شد. ١

2. ارغوان جامِ عقیقی بسمن خواهد داد،
چشمِ نرگس بشقائق نگران خواهد شد. ٢

3. این تطاول که کشید از غمِ هجران بلبل،
تا سراپردهٔ گل نعره زنان خواهد شد. ٣

4. گر ز مسجد بخرابات شدم، خرده مگیر:
مجلسِ وعظ درازست، و زمان خواهد شد. ٤

5. ای دل ار عشرتِ امروز بفردا فگنی،
مایهٔ نقدِ بقا را که ضمان خواهد شد. ٥

6. ماهِ شعبان قدح از دست منه، کین خورشید
از نظر تا شبِ عیدِ رمضان خواهد شد. ٦

7. گل عزیزست: غنیمت شمریدش صحبت،
که بباغ آمد از این راه و از آن خواهد شد. ٧

214.

8. مُطْرِبا مَجْلِسِ اُنْسَسْت، غَزَل خوان و سُرود،
چَنْد گوئی کِه: چُنین رَفْت و چُنان خواهَد شُد. ٨

9. حافِظ از بَهْرِ تو آمَد سوی اِقْلیمِ وُجود؛
قَدَمی نِه بَوَداعَش، کِه رَوان خواهَد شُد. ٩

214.

بحر رمل ⏓⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑⏓

1. کِلکِ مُشْکینِ تو روزی کِه زِ ما یاد کُنَد،
بِبَرَد اَجْرِ دو صَد بَنْدِه کِه آزاد کُنَد. ١

2. قاصِدِ حَضْرَتِ سَلْمی، کِه سَلامَت بادَش،
چِه شَوَد گَر بَسَلامی دِلِ ما شاد کُنَد. ٢

3. یا رَب اَنْدَر دِلِ آن خُسْرَوِ شیرین اَنْداز،
کِه بَرَحْمَت گُذَری بَر سَرِ فَرْهاد کُنَد. ٣

4. حالیا عِشْوَهٔ عِشْقِ تو زِ بُنْیادَم بُرْد؛
تا دِگَر بارِه حَکیمانِه چِه بُنْیاد کُنَد. ٤

5. گَوْهَرِ پاکِ تو از مِدْحَتِ ما مُسْتَغْنیسْت؛
فِکْرِ مَشّاطِه چِه با حُسْنِ خُداداد کُنَد. ٥

6. اِمْتِحان کُن، کِه بَسی گَنْجِ مُرادَت بِدِهَنْد،
گَر خَرابی چو مَرا لُطْفِ تو آباد کُنَد. ٦

7. شاه را بِه بُوَد از طاعَتِ صَدْساله و زُهْد
قَدْرِ یَکْساعَتِه عُمْری، کِه دَر او داد کُنَد. ٧

8. رَه نَبُرْدیم بِمَطْلوبِ خود اَنْدَر شیراز؛
خُرَّم آن روز کِه حافِظ رَهِ بَغْداد کُنَد. ٨

215.

بحر مضارع ‒‒⏑, ‒⏑‒⏑, ⏑‒‒⏑, ‒⏑‒

1. بویِ خوشِ تو هَر کِه زِ بادِ صَبا شَنید،
از یارِ آشْنا سُخَنِ آشْنا شَنید. ١

2. اینَش سَزا نَبود دِلِ حَق‌گُزارِ مَن،
کَز غَمْگُسارِ خود سُخَنِ ناسَزا شَنید. ٢

3. ای شاهِ حُسْن چَشْم بِحالِ گَدا فِکَن،
کین گوش بَس حِکایَتِ شاه و گَدا شَنید. ٣

4. ما مَیْ بِبانْگِ چَنْگ نه اِمْروز می خوریم؛
بَس دَوْر شُد کِه گُنْبَدِ چَرْخ این صَدا شَنید. ٤

5. ما بادِه زیرِ خِرْقه نه اِمْروز می کَشیم،
صَد بار پیرِ مَیْکَدِه این ماجَرا شَنید. ٥

6. سِرِّ خُدا، کِه عارِفِ سالِك بِکَس نَگُفْت،
دَر حَیْرَتَم کِه بادِه‌فُروش از کُجا شَنید. ٦

7. مَحْروم اَگَر شُدَم زِ سَرِ کویِ او، چِه شُد:
از گُلْشَنِ زَمانه کِه بویِ وَفا شَنید. ٧

8. یا رَب کُجاسْت مَحْرَمِ رازی، کِه یَکْزَمان
دِل شَرْحِ آن دِهَد کِه چِه گُفْت و چِها شَنید. ٨

216.

9. ساقی بِیا، کِه عِشْق نِدا می کُنَد بُلَنْد:
کان کَس کِه گُفْت قِصّهٔ ما هَم زِ ما شَنید. ٩
10. خوش می کُنَم بِبادهٔ مُشْکین مَشامِ جان،
کَز دَلْق‌پوشِ صَوْمَعه بویِ رِیا شَنید. ١٠
11. پَنْدِ حَکیم عَیْنِ صَوابَسْت و مَحْضِ خَیْر:
فَرْخُنْده بَخْتِ آن کِه بِسَمْعِ رِضا شَنید. ١١
12. هَر شام ماجَرایِ مَن و دِلِ شَمال گُفْت،
هَر صُبْح گُفْت‌وگویِ مَن و او صَبا شَنید. ١٢
13. حافِظ، وَظیفهٔ تو دُعا گُفْتَنَسْت و بَس:
دَر بَنْدِ آن مَباش کِه نَشْنید و یا شَنید. ١٣

216.

بحر رمل ⏓⏑‒‒, ⏑⏑‒‒, ⏑⏑‒‒, ⏓⏓‒

1. خَسْتَگان را چو طَلَب باشَد و قُوَّت نَبُوَد،
گَر تو اَفْسوس کُنی، شَرْطِ مُرُوَّت نَبُوَد. ١
2. ما جَفا از تو نَدیدیم، و تو خود نَپسَنْدی
آن چِه دَر مَذْهَبِ پیرانِ طَریقَت نَبُوَد. ٢
3. چون طَهارَت نَبُوَد، کَعْبه و بُتْخانه یَکیسْت:
نَبُوَد خَیْر دَر آن خانه کِه عِصْمَت نَبُوَد. ٣
4. تا بَاَفْسون نَکُنَد جادویِ چَشْمِ تو مَدَد،
نور دَر سوخْتَنِ شَمْعِ مَحَبَّت نَبُوَد. ٤

5. خیره آن دیده کِه آبَش نَبَرْد آتِشِ عِشْق،
تیره آن دِل کِه دَر او نورِ مَوَدَّت نَبُوَد. ۵

6.] حُسْنِ تُو کَرْد زِ سَرْرِشْتهٔ خود باخَبَرَم؛
آن مَبادا، کِه مَدَدْکاریِ دَوْلَت نَبُوَد. ۶]

7. دَوْلَت از مُرْغِ هُمایون طَلَب وُ سایهٔ او،
زان کِه با زاغ و زَغَن شَهْپَرِ دَوْلَت نَبُوَد. ۷

8. گَر مَن از مَیْکَده هِمَّت طَلَبَم، عَیْب مَکُن؛
پیرِ ما گُفْت کِه: دَر صَوْمَعه هِمَّت نَبُوَد. ۸

9. حافِظا عِلْم و اَدَب وَرْز، کِه دَر مَجْلِسِ شاه
هَر کِرا نیسْت اَدَب، لائِقِ صُحْبَت نَبُوَد. ۹

217.

بحر مجتث ⏓⏓– ,⏑–⏑– ,⏑⏑–– ,⏑–⏑–

1. هُمایِ اَوْجِ سَعادَت بِدامِ ما اُفْتَد،
اَگَر تُرا گُذَری بَر مَقامِ ما اُفْتَد. ۱

2. حَباب‌وار بَر اَنْدازَم از نِشاط کُلاه،
اَگَر زِ رویِ تو عَکْسی بِجامِ ما اُفْتَد. ۲

3. شَبی کِه ماهِ مُراد از اُفُق طُلوع کُنَد،
بُوَد کِه پَرْتَوِ نوری بِبامِ ما اُفْتَد. ۳

4. بِبارْگاهِ تو چون باد را نَباشَد بار،
کَی اِتِّفاقِ مَجالِ سَلامِ ما اُفْتَد. ۴

5. چو جان فِدایِ لَبَت شُد، خِیَال می بَسْتَم،
کِه قَطْرَهٔ زِ زُلالَش بکامِ ما اُفْتَد. ٥

6. خِیَالِ زُلْفِ تو گُفْتا کِه: جان وَسیله مَساز،
کَز این شِکارِ فِراوان بَدامِ ما اُفْتَد. ٦

7. بَنااُمیدی از این دَر مَرَو، بِزَن فالی،
بُوَد کِه قُرْعَهٔ دَوْلَت بَنامِ ما اُفْتَد. ٧

8. زِ خاکِ کویِ تو هَرْگَه کِه دَم زَنَد حافِظ،
نَسیمِ گُلْشَنِ جان دَر مَشامِ ما اُفْتَد. ٨

218.

بحر رمل ⏓⏑——, ⏑⏑——, ⏑⏑——, ⏓⏓

1. دوش وَقْتِ سَحَر از غُصّه نَجاتَم دادَنْد،
واَنْدَر آن ظُلْمَتِ شَبْ آبِ حَیَاتَم دادَنْد. ١

2. بیخود از شَعْشَعَهٔ پَرْتَوِ ذاتَم کَرْدَنْد،
باده از جامِ تَجَلّیء صِفاتَم دادَنْد. ٢

3. چِه مُبارَک سَحَری بود و چِه فَرْخُنْده دَمی
آن شَبِ قَدْر، کِه این تازه بَراتَم دادَنْد. ٣

4. هاتِف آن روز بَمَن مُژْدَهٔ این دَوْلَت داد،
کِه بَر آن جَوْر و جَفا صَبْر و ثَباتَم دادَنْد. ٤

5. بَعْد از این رویِ مَن وُ آئنَهٔ وَصْفِ جمال،
کِه دَر آنْجا خَبَر از جِلْوَهٔ ذاتَم دادَنْد. ٥

6. مَن اَگَر کامْرَوا گَشْتَم و خوشْدِل، چه عَجَب.
مُسْتَحَق بودَم و اینْها بِزَکاتَم دادَنْد. ۶

7. این هَمَه شَهْد و شَکَر، کَز سُخَنَم می ریزَد،
اَجْرِ صَبْریسْت کَز آن شاخِ نَباتَم دادَنْد. ۷

8. مَن هَمان روز بِدیدَم کِه ظَفَر خواهَم یافْت،
کِه بَر اَفْسوسِ عَدو صَبْر و ثَباتَم دادَنْد. ۸

9. هِمَّتِ حافِظ و اَنْفاسِ سَحَرْخیزان بود،
کِه زِ بَنْدِ غَمِ اَیّام نَجاتَم دادَنْد. ۹

[10. حافِظ آن دَم، کِه بِبَنْدِ سَرِ زُلْفِ تو فُتاد،
گُفْت: کَز بَنْدِ غَم و غُصّه نَجاتَم دادَنْد. ۱۰

11. شَکَرِ شُکْر بِشُکْرانه بِیَفْشان حافِظ،
کِه نِگارِ کَشِ شیرین حَرَکاتَم دادَنْد. ۱۱]

219.

بحر رمل ‒ᴗ‒‒, ᴗᴗ‒‒, ᴗᴗ‒‒, ᴗᴗ‒

1. گَوْهَرِ مَخْزَنِ اَسْرار هَمانَسْت کِه بود،
حُقّهٔ مِهْر بَدان مُهْر و نِشانَسْت کِه بود. ۱

2. عاشِقان زُمْرَهٔ اَرْبابِ اَمانَت باشَنْد،
لاجَرَم چَشْمِ گُهَرْبار هَمانَسْت کِه بود. ۲

3. از صَبا پُرْس، کِه ما را هَمه شَب تا دَمِ صُبْح
بویِ زُلْفِ تو هَمان مُونِسِ جانَسْت کِه بود. ۳

4. طالِبِ لَعْل و گُهَر نیسْت، وَگَر نَه خورْشید
همچُنان دَر عَمَلِ مَعْدَن و کانَسْت کِه بود. ۴

5. رَنْگِ خونِ دِلِ ما را، کِه نِهان می کَرْدی،
همچُنان دَر لَبِ لَعْلِ تو عِیانَسْت کِه بود. ۵

6. کُشْتَهٔ غَمْزَهٔ خود را بَزِیارَت می آی،
زان کِه بیچاره هَمان دِل نِگَرانَسْت کِه بود. ۶

7. زُلْفِ هِنْدوی تو گُفْتَم کِه دِگَر رَه نَزَنَد؛
سالْها رَفْت، و بَدان سیرَت و سانَسْت کِه بود. ۷

8. حافِظا باز نُما قِصَّهٔ خونابَهٔ چَشْم،
کِه دَر این چَشْمه هَمان آب رَوانَسْت کِه بود. ۸

220.

بحر هزج ‿–––، ‿–––، ‿–––، ‿–––

1. دِرَخْتِ دوسْتی بِنْشان، کِه کامِ دِل بِبار آرَد؛
نِهالِ دُشْمَنی بَر کَن، کِه رَنْج بی‌شُمار آرَد. ۱

2. چو مِهْمانِ خَراباتی، بَعِزَّت باش با رِنْدان،
کِه دَرْدِ سَرکَشی جانا، گَر این مَسْتی خُمار آرَد. ۲

3. شَبِ صُحْبَت غَنیمَت دان، کِه بَعْد از روزْگارِ ما
بَسی گَرْدِش کُنَد گَرْدون، بَسی لَیْل و نَهار آرَد. ۳

4. عَماری‌دارِ لَیْلی را، کِه مَهْدِ ماه دَر حُکْمَسْت،
خُدایا دَر دِل اَنْدازَش، کِه بَر مَجْنون گُذار آرَد. ۴

5. بَهارِ عُمْر خواه ای دِل، وَگَر نَه این چَمَن هَر سال
چو نَسْرین صَد گُلِ رَعْنا و چون بُلْبُل هَزار آرَد. ٥

6. خُدا را چون دِلِ ریشَم قَراری بَسْت با زُلْفَت،
بِفَرْما لَعْلِ نوشین را، کِه حالَش با قَرار آرَد. ٦

7. زِ کار اُفْتادهٔ ای دِل، کِه صَد مَن بارِ غَم داری؛
بِرَوْ، یَك جُرْعَه مَیْ دَر کَش، کِه دَر حالَت بَکار آرَد. ٧

8. دَر این باغ از خُدا خواهَد دِگَر پیرانه‌سَر حافِظ،
نِشینَد بَر لَبِ جوئی و سَرْوی دَر کَنار آرَد. ٨

221.

بحر رمل ⏓⏑——, ⏑⏑——, ⏑⏑——, ⏓⏓—

1. دَر نَظَربازیء ما بی‌بَصَران حَیْرانَنْد؛
مَن چُنینَم کِه نُمودَم، دِگَر ایشان دانَنْد. ١

2. عاقِلان نُقْطَهٔ پَرْگارِ وُجودَنْد؛ وَلی
عِشْق دانَد، کِه دَر این دائِره سَرْگَرْدانَنْد. ٢

3. لافِ عِشْق وُ گِلِه از یار، زَهی لافِ دُروغ؛
عِشْق‌بازانِ چُنین مُسْتَحَقِ هِجْرانَنْد. ٣

4. عَهْدِ مَن با لَبِ شیرین‌دَهَنان بَسْت خُدای؛
ما هَمَه بَنْدِه و این قَوْم خُداوَنْدانَنْد. ٤

5. مَگَر از چَشْمِ سِیاهِ تو بِیاموزَد کار،
وَرْ نَه مَسْتوری و مَسْتی هَمَه کَس نَتْوانَنْد. ٥

6. جَلْوه‌گاهِ رُخِ او دیدهٔ مَن تَنْها نیسْت،
ماه و خورْشید هَمین آئنه می گَرْدانَنْد. ٦

7. گَر شَوَنْد آگَه از اَنْدیشهٔ ما مُغْبَچگان،
بَعْد از این خِرْقهٔ صوفی بَگِرَوْ نَسِتانَنْد. ٧

8.[مُفْلِسانیم و هَوایِ مَی و مُطْرِب داریم؛
آه اَگَر خِرْقهٔ پَشْمین بَگِرَوْ نَسِتانَنْد.]٨

9. گَر بَنُزْهَتْگَهِ اَرْواح بَرَد بویِ تو باد،
عَقْل و جان گَوْهَرِ هَسْتی بِنِثار اَفْشانَنْد. ٩

10. وَصْلِ خورْشید بَشَبْپَرّهٔ اَعْمَی نَرَسَد،
کِه دَر این آئنه صاحِب‌نَظَران حَیْرانَنْد. ١٠

11. زاهِد اَر رِنْدیِ حافِظ نَکُنَد فَهْم، چِه شُد.
دیو بِگْریزَد از آن قَوْم کِه قُرْآن خوانَنْد. ١١

222.

بحر رمل ⏓⏑— —, ⏑⏑— —, ⏑⏑— —, ⏓⏓

1. دوش دیدَم، کِه مَلائِك دَرِ مَیْخانه زَدَنْد،
گِلِ آدَم بِسِرِشْتَنْد و بَپَیْمانه زَدَنْد. ١

2. ساکِنانِ حَرَمِ سَتْر و عَفافِ مَلَکوت
با مَنِ خاك‌نِشین بادهٔ مَسْتانه زَدَنْد. ٢

3. آسْمان بارِ اَمانَت نَتَوانِسْت کَشید،
قُرْعهٔ کار بَنامِ مَنِ دیوانه زَدَنْد. ٣

4. شُکْرِ ایزد کِه مِیانِ مَن و او صُلْح اُفْتاد،
۴ حوریان رَقْص کُنان ساغَرِ شُکْرانه زَدَنْد.

5. ما بَصَد خِرْمَنِ پِنْدار زِ رَه چون نَرَویم،
۵ چون رَهِ آدَمِ بیدار بَیَک دانه زَدَنْد.

6. جَنْگِ هَفْتاد و دو مِلَّت هَمه را عُذْر بِنِه،
۶ چون نَدیدَنْد حَقیقَت، دَرِ اَفسانه زَدَنْد.

7. آتِش آن نیسْت، کِه بَر شُعْلهٔ او خَنْدَد شَمْع،
۷ آتِش آنَسْت، کِه دَر خِرْمَنِ پَرْوانه زَدَنْد.

8. نُقْطهٔ عِشْق دِلِ گوشه‌نِشینان خون کَرْد،
۸ هَمْچو آن خال کِه بَر عارِضِ جانانه زَدَنْد.

9. کَس چو حافِظ نَکَشید از رُخِ اَنْدیشه نِقاب،
۹ تا سَرِ زُلْفِ عَروسانِ سُخَن شانه زَدَنْد.

Robinson 39.

223.

بحر رمل —◡——, —◡——, —◡——, —◡—

1. یاری اَنْدَر کَس نَمی بینیم؛ یاران را چِه شُد.
۱ دوسْتی کَیْ آخِر آمَد. دوسْتداران را چِه شُد.

2. آبِ حَیْوان تیره‌گون شُد؛ خِضْرِ فَرُّخ‌پَیْ کُجاسْت.
۲ گُل بِگَشْت از رَنْگِ خود؛ بادِ بَهاران را چِه شُد.

3. کَس نَمی گوید کِه: یاری داشْت حَقِّ دوسْتی. —
۳ حَق‌شِناسان را چِه حال اُفْتاد و یاران را چِه شُد.

224.

4. گوىِ تَوْفيق وُ كَرامَت دَر مِيان اَفْكَنْدَه اَنْد،
۴ كَس بَمَيْدان دَر نَمى آيَد؛ سُوَاران را چِه شُد.
5. صَد هَزاران گُل شِگُفْت، وُ بانْگِ مُرْغى بَر نَخاسْت؛
۵ عَنْدَليبان را چِه پيش آمَد. هَزاران را چِه شُد.
6. زُهْرَه سازى خوش نَمى سازَد؛ مَگَر عودَش بِسوخْت.
۶ كَس نَدارَد ذَوْقِ مَسْتى؛ مَیْگُساران را چِه شُد.
7. شَهْرْيَاران بود و خاكِ مِهْرْبانان اين دِيَار؛
۷ مِهْرْبانى كَیْ سَر آمَد. شَهْرْيَاران را چِه شُد.
8. لَعْلى از كانِ مُرُوَّت بَر نَيامَد سالْهاسْت؛
۸ تابِشِ خَوَرْشيد و سَعْىِ باد و باران را چِه شُد.
9. حافِظ، اَسْرارِ اِلَهى كَس نَمى دانَد، خَموش؛
۹ از كِه مى پُرْسى كِه: دَوْرِ روزْگاران را چِه شُد.

224.

بحر مضارع – ⏑ – – , – – ⏑ , – – ⏑ – , – – ⏑

1. راهى بِزَن كِه آهى بَر سازِ آن تُوَان زَد؛
۱ شِعْرى بِخوان كِه با آن رِطْلِ گِران تُوَان زَد.
2. بَر آسْتانِ جانان گَر سَر تُوَان نِهادَن،
۲ گُلْبانْگِ سَرْبَلَنْدى بَر آسْمان تُوَان زَد.
3. اَهْلِ نَظَر دو عالَم دَر يَك نَظَر بِبازَنْد؛
۳ عِشْقَسْت، و داوِ اَوَّل بَر نَقْدِ جان تُوَان زَد.

4. دَر خانَقَه نَگُنْجَدْ اَسْرارِ عِشْقبازی،
جامِ مَیِ مُغانَه باهَم مُغان تُوان زَد. ۴

5. بَر عَزْمِ کامْرانی فالی بِزَن؛ چِه دانی؛
شایَد کِه گُویِ فُرْصَتْ از این مِیان تُوان زَد. ۵

6. دَرْویش را نَباشَد نُزْلِ سَرایِ سُلْطان؛
مائیم و کُهْنَه دَلْقی کاتِش دَر آن تُوان زَد. ۶

7. عِشْق و شَباب و رِنْدی مَجْموعَهٔ مُرادَسْت؛
چون شَمْع شُد مَعانی، گُویِ بَیان تُوان زَد. ۷

8. شُد رَهْزَنِ سَلامَت زُلْفِ تو، وین عَجَب نیسْت؛
گَر راهْزَن تو باشی، صَد کارْوان تُوان زَد. ۸

9. از شَرْم دَر حِجابَم؛ ساقی تَلَطُّفی کُن،
باشَد کِه بوسَهٔ چَنْد بَرْ آن دَهان تُوان زَد. ۹

10. بَر جویبارِ چَشْمَم گَر سایَه اَفْکَنَد دوسْت،
بَر خاکِ رَهْگُذارَش آبِ رَوان تُوان زَد. ۱۰

11. با عَقْل و فَهْم و دانِش دادِ سُخَن تُوان داد؛
چون جُمْلَه گَشْت حاصِل، گُوی از مِیان تُوان زَد. ۱۱

12. قَدِّ خَمیدَهٔ ما سَهْلَت نُمایَد، اَمّا
بَر چَشْمِ دُشْمَنان تیر از این کَمان تُوان زَد. ۱۲

13. گَر دَوْلَتِ وِصالَش خواهَد دَری کُشودَن،
سَرْها بَدین تَخَیُّل بَرْ آسْتان تُوان زَد. ۱۳

14. حافظ، بحقّ قرآن کز زرق و شید باز آی؛
باشد که گوی دولت با مخلصان توان زد. ١۴

225.

بحر متقارب ⏑ – –, ⏑ – –, ⏑ – –, ⏑ –

1. مرا می دگر باره از دست برد،
بمن باز بنمود می دستبرد. ١

2. هزار آفرین بر می سرخ باد،
که از روی من رنگ زردی ببرد. ٢

3. بنازم بدستی که انگور چید،
مریزاد پائی که درهم فشرد. ٣

4. مرا از قضا عشق شد سرنوشت،
قضای نوشته نشاید سترد. ۴

5. مزن دم ز حکمت، که در وقت مرگ
ارسطو دهد جان چو بیچاره کرد. ٥

6. برو زاهدا، خرده بر ما مگیر،
که کار خدائی نه کاریست خرد. ٦

7. چنان زندگانی مکن در جهان،
که چون مرده باشی نگویند: مرد. ٧

8. شود مست وحدت ز جام الست
هر آن، کو چو حافظ می صاف خورد. ٨

Robinson 41

226.

بحر هزج ——⏑, ⏑———, ——⏑, ⏑———

1. کَیْ شِعْرِ تَر اَنْگیزَد خاطِر کِه حَزین باشَد·
۱ یَك نُکْتَه از این دَفْتَر کُفْتیم هَمین باشَد.

2. از لَعْلِ تو گَر یابَمْ اَنْگُشْتَریء زِنْهار،
۲ صَد مُلْكِ سُلَیْمانَم دَر زیرِ نِگین باشَد.

3. غَمْناك نَبایَد بود از طَعْنِ حَسود ای دِل؛
۳ شایَد کِه چو وا بینی خَیْرِ تو دَر این باشَد.

4. هَر کو نَکُنَد فَهْمی زین کِلْكِ خِیالْ‌اَنْگیز،
۴ نَقْشَش نَخَرام، اَر خود صورَتْگَرِ چین باشَد.

5. جامِ مَی و خونِ دِل هَر یَك بَکَسی دادَنْد؛
۵ دَر دائِرَهء قِسْمَتْ اَوْضاع چُنین باشَد.

6. دَر کارِ گُلاب وُ گُل حُکْمِ اَزَلی این بود،
۶ کان شاهِدِ بازاری وین پَرْدِه‌نِشین باشَد.

7. آن نیسْت کِه حافِظ را رِنْدی بِشُد از خاطِر،
۷ کان سابِقَهء پیشین تا روزِ پَسین باشَد.

Robinson 42

227.

Lament for his

بحر هزج ——⏑, ⏑——⏑, ⏑——⏑, ⏑——

1. آن یار، کَز او خانهء ما جایِ پَری بود،
۱ سَر تا قَدَمَش چون پَری از عَیْب بَری بود.

2. مَنْظُورِ خِرَدْمَنْدِ مَن آن ماه، کِه او را
با حُسْنِ اَدَب شیوَهٔ صاحِب‌نَظَری بود. ۲

3. دِل گُفْت: فِروکَش کُنَم این شَهْر بَبویَش. —
بیچاره نَدانِسْت، کِه یارَش سَفَری بود. ۳

4. از چَنْگِ مَنَش اَخْتَرِ بَدْمِهْر بَدَر کَرْد؛
آری چِه کُنَم· فِتْنَهٔ دَوْرِ قَمَری بود. ۴

5. تَنْها نَه زِ رازِ دِلِ مَن پَرْدَه بَر اُفْتاد،
تا بود فَلَك شیوَهٔ او پَرْدَه‌دَری بود. ۵

6. خَوش بودِ لَبِ آب و گُل و سَبْزَه، وَلیکِن
اَفْسوس کِه آن گَنْجِ رَوان رَهْگُذَری بود. ۶

7. اَوْقاتِ خَوش آن بود کِه با دوسْت بَسَر رَفْت،
باقی هَمَه بیحاصِلی و بیخَبَری بود. ۷

8. خَود را بِکُشَد بُلْبُل از این رَشْك، کِه گُل را
با بادِ صَبا وَقْتِ سَحَر جَلْوَه‌گَری بود. ۸

9. عُذْری بِنِه ای دِل، کِه تو دَرْویشی، و او را
دَر مَمْلَکَتِ حُسْن سَرِ تاجْوَری بود. ۹

10. هَر گَنْجِ سَعادَت، کِه خُدا داد بَحافِظ،
از یُمْنِ دُعایِ شَب و وِرْدِ سَحَری بود. ۱۰

228.

بحر مضارع ——◡, —◡—◡, ◡——◡, —◡—

1. بَخْت از دَهانِ دوسْت نِشانَم نَمی دِهَد،
دَوْلَت خَبَر زِ رازِ نِهانَم نَمی دِهَد. ۱

2. مُرْدَم زِ اِشْتِیاق، و دَر این پَرْده راه نیسْت،
یا هَسْت، و پَرْده‌دار نِشانَم نَمی دِهَد. ۲

3. از بَهْرِ بوسه‌ٔ زِ لَبَش جان هَمی دِهَم،
اینَم نَمی سِتانَد و آنَم نَمی دِهَد. ۳

4. زُلْفَش کَشید بادِ صَبا؛ چَرْخِ سُفْله بین،
کانْجا مَجالِ بادِ وَزانَم نَمی دِهَد. ۴

5. چَنْدان کِه بَر کَنار چو پَرْگار می رَوَم،
دَوْران چو نُقْطَه رَه بِمِیانَم نَمی دِهَد. ۵

6. شُکَّر بِصَبْر دَسْت دِهَد عاقِبَت، وَلی
بَدْعَهْدیِ زَمانه زَمانَم نَمی دِهَد. ۶

7. گُفْتَم رَوَم بِخواب و بِبینَم جَمالِ دوسْت،
حافِظ زِ آه و ناله اَمانَم نَمی دِهَد. ۷

229.

بحر رمل ⏓◡——, ◡◡——, ◡◡——, ⏓⏓—

1. سَحَرَم دَوْلَتِ بیدار بِبالین آمَد،
گُفْت: بَر خیز، کِه آن خُسْرَوِ شیرین آمَد. ۱

230.

2. قدحی درکش و سرخوش بتماشا بخرام،
۲ تا ببینی که نگارت بچه آئین آمد.

3. مژدگانی بده ای خلوتیٔ نافه‌گشای،
۳ که ز صحرای ختن آهوی مشکین آمد. —

4. گریه آبی برخ سوختگان باز آورد،
۴ ناله فریادرس عاشق مسکین آمد.

5. ساقیا باده بده، غم مخور از دشمن و دوست،
۵ که بکام دل ما آن بشد و این آمد.

6. مرغ دل باز هوادار کمان‌ابروئیست؛
۶ ای کبوتر نگران باش، که شاهین آمد.

7. رسم بدعهدیٔ ایام چو دید ابر بهار،
۷ گریه‌اش بر سمن و سنبل و نسرین آمد.

8. چون صبا گفتهٔ حافظ بشنید از بلبل،
۸ عنبرافشان بتماشای ریاحین آمد.

230.

بحر رمل ‒⏓⏓, ‒‒⏑⏑, ‒‒⏑⏑, ‒‒⏑⏓

1. در نمازم خم ابروی تو با یاد آمد؛
۱ حالتی رفت، که محراب بفریاد آمد.

2. از من اکنون طمع صبر و دل و هوش مدار،
۲ کان تحمّل که تو دیدی همه بر باد آمد.

231.

3. بادهٔ صافی شُد و مُرْغانِ چَمَن مَسْت شُدَنْد؛
مَوْسِمِ عاشِقی وُ کار بَبُنْیاد آمَد. ٣

4. بوی بِهْبود زِ اَوْضاعِ جَهان می شِنَوَم؛
شادی آوَرْد گُل وُ بادِ صَبا شاد آمَد. ۴

5. ای عَروسِ هُنَر از بَخْت شِکایَت مَنُمای؛
حَجْلَهٔ حُسْن بِیارای، کِه داماد آمَد. ۵

6. دِلْفِریبانِ نَباتی هَمَه زیوَر بَسْتَنْد،
دِلْبَرِ ماسْت کِه با حُسْنِ خُداداد آمَد. ۶

7. زیرِ بارَنْد دِرَخْتان کِه تَعَلُّق دارَنْد،
ای خوشا سَرْو کِه از بارِ غَم آزاد آمَد. ٧

8. مُطْرِب از گُفْتَهٔ حافِظ غَزَلی نَغْز بِخْوان،
تا بِگُویَم کِه: زِ عَهْدِ طَرَبَم یاد آمَد. ٨

231.

⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓ بحر مجتث

1. مُعاشِران گِرِه از زُلْفِ یار باز کُنید؛
شَبی خوشَسْت، بَدین وَصْلَه‌اَش دَراز کُنید. ١

2. حُضورِ مَجْلِسِ اُنْسَسْت و دوسْتان جَمْعَنْد،
وَ آن یَکادُ بِخْوانید و دَر فِراز کُنید. ٢

3. مِیانِ عاشِق و مَعْشوق فَرْق بِسْیارَسْت،
چو یار ناز نُمایَد، شُما نِیاز کُنید. ٣

232.

4. رُباب و چَنْگ بِبانگِ بُلَنْد می گویَنْد
کِه: گوشِ هوش بِپَیْغامِ اَهْلِ راز کُنید. ۴
5. هَر آن کَسی کِه دَر این خانه نیسْت زِنْدِه بِعِشْق،
بَر او نَمُرْدِه بِفَتْوَیِ مَن نَماز کُنید. ۵
6. نُخُسْت مَوْعِظهٔ پیرِ مَجْلِس این حَرْفَسْت
کِه: از مُصاحِبِ ناجِنْس اِحْتِراز کُنید. ۶
7. بِجانِ دوسْت، کِه غَم پَرْدِه بَر شُما نَدَرَد،
گَر اِعْتِماد بَر اَلْطافِ کارْساز کُنید: ۷
8. وَگَر طَلَب کُنَد اِنْعامی از شُما حافِظ،
حَوالِه‌اَش بِلَبِ یارِ دِلْنُواز کُنید. ۸

232.

——◡, ◡——◡, ◡——◡, ◡—— بحر هزج

1. پیرانه‌سَرَم عِشْقِ جَوانی بِسَر اُفْتاد،
وان راز کِه دَر دِل بِنِهُفْتَم بِدَر اُفْتاد. ۱
2. از راهِ نَظَر مُرْغِ دِلَم گَشْت هَواگیر؛
ای دیدِه نِگَه کُن، کِه بِدامِ کِه دَر اُفْتاد. ۲
3. دَرْدا کِه از آن آهویِ مُشْکینِ سِیَه‌چَشْم
چون نافه بَسی خونِ دِلَم دَر جِگَر اُفْتاد. ۳
4. از رَهْگُذَرِ خاکِ سَرِ کویِ شُما بود
هَر نافه، کِه دَر دَسْتِ نَسیمِ سَحَر اُفْتاد. ۴

5. مِژگانِ تو تا تیغِ جهانگیر بَر آوَرد،
بَس کُشتهٔ دِلِ زِنده کِه بَر یَکدِگَر اُفتاد. ٥

6. این بادِه کِه پَروَرد، کِه خَمّارِ خَرابات
از بویِ بَهِشتیش چُنین بیخَبَر اُفتاد· ٦

7. گَر جان بِدِهَد سَنگِ سِیَه، لَعل نَگَردَد؛
با طینَتِ اَصلی چِه کُنَد· بَدگُهَر اُفتاد. ٧

8. بَس تَجرِبه کَردیم دَر این دَیرِ مُکافات:
با دُردکَشان هَر کِه دَر اُفتاد، بَر اُفتاد؛ ٨

9. هَم دَردِ دِلی عاقِبَتَش راه بِگیرَد
زین آتشِ دِلسوز کِه دَر خُشک و تَر اُفتاد. ٩

10. فَریاد کِه با زیرَکی آن مُرغِ سُخَن‌سَنج
پِندار زَدَش راه و بَدامِ خَطَر اُفتاد. ١٠

11. حافِظ کِه سَرِ زُلفِ بُتان دَست‌کَشَش بود،
بَس طُرفه حَریفیست کِش اَکنون بِسَر اُفتاد. ١١

Robinson 44.

233.

بحر رمل ⏓⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏓⏓

1. گَر مَن از باغِ تو یَک میوه بِچینَم، چِه شَوَد·
پیشِ پائی بَچِراغِ تو بِبینَم، چِه شَوَد· ١

2. یا رَب اَندَر کَنَفِ سایهٔ آن سَروِ بُلَند
گَر مَنِ سوخته یَکدَم بِنِشینَم، چِه شَوَد· ٢

234.

3. آخِر ای خاتَمِ جَمْشیدِ هُمایون‌آثار
گَر فُتَد عَکْسِ تو بَر لَعْلِ نِگینَم، چِه شَوَد. ٣

4. عَقْلَم از خانه بَدَر رَفْت، و اَگَر مَیْ اینَسْت،
دیدَم از پیش کِه: دَر خانَهٔ دینَم چِه شَوَد. ۴

5. زاهِدِ شَهْر چو مِهْرِ مَلِك وُ شَحْنه گُزید،
مَن اَگَر مِهْرِ نِگاری بِگُزینَم، چِه شَوَد. ٥

6. صَرْف شُد عُمْرِ گِرانْمایه بمَعْشوقه و مَیْ؛
تا از آنَم، چِه بَپیش آیَد. و زینَم، چِه شَوَد. ٦

7. خواجه دانِسْت کِه مَن عاشِقَم، وُ هیچ نَگُفْت؛
حافِظ ار نیز بِدانَد کِه چُنینَم، چِه شَوَد. ٧

234.

بحر مجتث
⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓–

1. دِلا بِسوز، کِه سوزِ تو کارْها بِکُنَد؛
نِیازِ نیم‌شَبی دَفْعِ صَد بَلا بِکُنَد. ١

2. عِتابِ یارِ پَری‌چِهْره عاشِقانه بِکَش،
کِه یَك کِرِشْمه تَلافیِٔ صَد جَفا بِکُنَد. ٢

3. زِ مُلْك تا مَلَکوتَش حِجاب بَر دارَنْد
هَر آن، کِه خِدْمَتِ جامِ جَهان‌نُما بِکُنَد. ٣

4. طَبیبِ عِشْق مَسیحادَمَسْت و مُشْفِق، لیك
چو دَرْد دَر تو نَبینَد، کِرا دَوا بِکُنَد. ۴

5. تو با خُدای خَود اَنْداز کار و دِل خَوش دار،
کِه رَحْم اَگَر نَکُنَد مُدَّعی، خُدا بِکُنَد. ٥

6. زِ بَخْتِ خُفْتهٔ مَلولَم: بُوَد کِه بیداری
بَوَقْتِ فاتِحهٔ صُبْح یَک دُعا بِکُنَد. ٦

7. بِسوخْت حافِظ، و بوئی زِ زُلْفِ یار نَبُرْد،
مَگَر دَلالَتِ این دَوْلَتَش صَبا بِکُنَد. ٧

235.

بحر مجتث ‿–‿–, ‿‿––, ‿–‿–, ‿‿–

1. صَبا بَتَهْنِیَتِ پیرِ مَیْفُروش آمَد
کِه: مَوْسِمِ طَرَب وُ عَیْش و ناز و نوش آمَد. ١

2. هَوا مَسیحْنَفَس گَشْت و خاک نافهکُشای،
دِرَخْت سَبْز شُد وُ مُرْغ دَر خُروش آمَد. ٢

3. تَنورِ لالِه چُنان بَر فِروخْت بادِ بَهار،
کِه غُنْچِه غَرْقِ عَرَق گَشْت و گُل بَجوش آمَد. ٣

4. بَگوشِ هوش نِیُوش از مَن وُ بَعِشْرَت کوش،
کِه این سُخَن سَحَر از هاتِفَم بَگوش آمَد. ٤

5. زِ مُرْغِ صُبْح نَدانَم کِه سوزَنِ آزاد
چِه گوش کَرْد، کِه با دَه زَبان خَموش آمَد. ٥

6. چِه جایِ صُحْبَتِ نامَحْرَمَسْت مَجْلِسِ اُنْس:
سَرِ پِیالِه بِپوشان، کِه خِرْقِهپوش آمَد. ٦

236.

7. زِ فِکْرِ تَفْرِقه باز آی، تا شَوی مَجْموع،
بَحُکْمِ آن کِه چو شُدْ اَهْرِمَن، سَروش آمَد. ٧

8. بِگُویَمَت سُخَنِ خَوش، بِیار بادهٔ ناب،
کِه: زاهِد از بَرِ ما رَفْت و مَیْفُروش آمَد. ٨

9. زِ خانَقاه بَمَیْخانه می رَوَد حافِظ،
مَگَر زِ مَسْتیِٔ زُهْد وُ رِیا بَهوش آمَد. ٩

236.

بحر رمل —◡——, —◡——, —◡——, —◡—

1. اَبْرِ آزاری بَر آمَد، بادِ نَوْروزی دَمید،
وَجْهِ مَیْ می خواهَم وُ مُطْرِب کِه می گُویَد: رَسید. ١

2. شاهِدان دَر جَلْوه وُ مَن شَرْمْسارِ کیسه اَم:
ای فَلَک این شَرْمْساری تا بَکَیْ خواهَم کَشید. ٢

3. قَحْطِ جودَسْت: آبِ رویِ خود نَمی باید فِروخْت،
باده وُ گُل از بَهایِ خِرْقه می باید خَرید. ٣

4. غالِبًا خواهَد گُشود از دَوْلَتَم کاری، کِه دوش
مَن هَمی کَرْدَم دُعا وُ صُبْحِ صادِق می دَمید. ٤

5. با لَبی وُ صَد هَزاران خَنْده آمَد گُل بَباغ:
از کَریمی گُوئیا دَر گوشهٔ بوئی شَنید. ٥

6. دامَنی گَر چاک شُد دَر عالَمِ رِنْدی، چه باک.
جامهٔ دَر نیکْنامی نیز می باید دَرید. ٦

7. آن لَطافَت کَز لَبِ لَعْلِ تو مَن گُفْتَم، کِه گُفت.

٧ وان تَطاوُل کَز سَرِ زُلْفِ تو مَن دیدَم، کِه دید.

8. تیرِ عاشِق‌کُش نَدانَم بَر دِلِ حافِظ کِه زَد؛

٨ این‌قَدَر دانَم کِه از شِعْرِ تَرَش خون می چَکید.

9. عَدْلِ سُلْطان گَر نَپُرْسَد حالِ مَظْلومانِ عِشق،

٩ گوشه‌گیران را از آسایِش طَمَع بایَد بُرید.

237.

بحر رمل ⏓⏑– –, ⏑⏑– –, ⏑⏑– –, –⏓⏓

1. صوفی اَر بادە بَاَنْدازە خَوَرَد، نوشَش باد،

١ وَر نە اَنْدیشەء این کار فَراموشَش باد؛

2. وان کِه یَک جُرْعه مَی از دَسْت تُوانَد دادَن،

٢ دَسْت با شاهِدِ مَقْصود دَراغوشَش باد.

3. پیرِ ما گُفْت: خَطا بَر قَلَمِ صُنْع نَرَفْت. —

٣ آفَرین بَر نَظَرِ پاکِ خَطاپوشَش باد.

4. شاهِ تُرْکان سُخَنِ مُدَّعِیان می شِنَوَد؛

٤ شَرْمی از مَظْلِمەء خونِ سِیاوَشَش باد.

5. چَشْمَم از آئنه‌دارانِ خَط و خالَش گَشْت،

٥ لَبَم از بوسه‌رُبایانِ بَر و دوشَش باد.

6. گَرْچه از کِبْر سُخَن با مَنِ دَرْویش نَگُفْت،

٦ جان فِدایِ شَکَرینِ پِسْتەء خاموشَش باد.

7. نَـرْگِـسِ مَـسْـتِ نُـوَازِش‌کُـنِ مَـرْدُم‌دارَش
خـونِ عـاشِـق بَـقَـدَح گَر بِخَورَد، نوشَش بـاد. ٧

8. بَـغُـلامـیِ تـو مَشْهورِ جَهان شُـد حـافِـظ:
حَلْقَهٔ بَنْدَگیِ زُلْـفِ تـو دَر گـوشَـش بـاد. ٨

238.

بحر مجتث ◡–◡–, ◡◡––, ◡–◡–, ⏓⏓

1. بَـکـویِ مَیْـکَـدَه یا رَب سَحَر چِه مَشْغَلَه بود،
کِه جوشِ شاهِد و ساقی و شَمْع و مَشْعَلَه بود. ١

2. حَدیثِ عِشْق، کِه از حَرْف و صَوْت مُسْتَغْنیسْت،
بَنالَـهٔ دَف و نَـیْ دَر خُـروش و غُلْغُلَه بـود. ٢

3. مَباحِثی، کِـه دَر آن حَلْقَهٔ جُنون مـی رَفْـت،
وَرایِ مَـدْرَسَـه وُ قـیـل و قـالِ مَسْئَلَه بـود. ٣

4. دِل از کِـرِشْـمَـهٔ ساقـی بَـشُـکْـر بـود، وَلی
زِ نـامُـساعِـدیِ بَخْتَم اَنْـدَکی گِـلَـه بـود. ٤

5. قِـیـاس کَـرْدَم، و آن چَـشْـمِ شـوخِ شُعْبَدَه‌باز
هَـزار ساحِـرِ چـون سامِریش دَر گَلَه بـود. ٥

6. بِگُفْتَمَش: بَـلَـبَـم بـوسَـهٔ حَـوالَـت کُـن.
بَخَنْدَه گُـفْـت: کَیَت بـا مَـن این مُعامَلَه بود. ٦

7. زِ اَخْـتَـرَم نَـظَـرِ سَعْد دَر رَهَسْت، کِه دوش
مِـیـانِ مـاه و رُخِ یـارِ مَـن مُـقـابَـلَـه بـود. ٧

8. دَهانِ یار، کِه دَرْمانِ دَرْدِ حافِظ داشْت،
فِغان کِه وَقْتِ مُرُوَّت چِه تَنْگْ‌حَوْصَلَه بود. ٨

239.

بحر رمل —ᴗ——, —ᴗ——, —ᴗ——, —ᴗ—

1. یَکْدو جامَم دَر سَحَرْگَهْ اِتِّفاق اُفْتاده بود،
وَز لَبِ ساقی شَرابَم دَر مَذاق اُفْتاده بود. ١

2. از سَرِ مَسْتی دِگَر با شاهِدِ عَهْدِ شَباب
رَجْعَتی می خواسْتَم، لیکِن طَلاق اُفْتاده بود. ٢

3. نَقْش می بَسْتَم، کِه گیرَم گوشَهٔ زان چَشْمِ مَسْت؛
طاقَتِ صَبْر از خَمِ اَبْروش طاق اُفْتاده بود. ٣

4. ای مُعَبِّر مُژْدَهٔ فَرْما، کِه دوشَمْ آفْتاب
دَر شَکَرْخوابِ صَبوحی هَمْوِثاق اُفْتاده بود. ۴

5. دَر مَقاماتِ طَریقَت هَرْکُجا کَرْدیم سَیْر،
عافِیَت را با نَظَرْبازی فِراق اُفْتاده بود. ۵

6. ساقِیا جام دَمادَم دِه، کِه دَر سَیْرِ طَریق
هَر کِه عاشِق‌وَش نَیامَد، دَر نِفاق اُفْتاده بود. ۶

7. حافِظ آن ساعَت کِه این نَظْمِ پَریشان می نُوِشْت،
طائِرِ فِکْرَش بَدامِ اِشْتِیاق اُفْتاده بود. ٧

240.

بحر رمل ⏓⏑– –, ⏑⏑– –, ⏑⏑– –, ⏓⏓

1. اَگَر آن طائرِ قُدسی زِ دَرَم باز آید،
عُمْرِ بِگْذَشته بپیرانه‌سَرَم باز آید. ١

2. دارم اُمّید بَدین اَشْکِ چو باران، کِه دِگَر
بَرْقِ دَوْلَت، کِه بِرَفْت از نَظَرَم، باز آید. ٢

3. آن کِه تاجِ سَرِ مَن خاکِ کَفِ پایَش بود
پادْشاهی بِکُنَم، گَر بَسَرَم باز آید. ٣

4. گَر نِثارِ قَدَمِ یارِ گِرامی نَکُنَم،
جَوْهَرِ جان بَچه کارِ دِگَرَم باز آید. ٤

5. خواهَم اَنْدَر عَقِبَش رَفْت، و بَیارانِ عَزیز
شَخْصَم اَر باز نَیایَد، خَبَرَم باز آید. ٥

6. مانِعَش غُلْغُلِ چَنْگَسْت و شَکَرخوابِ صَبوح،
وَر نه گَر بِشْنَوَد آهِ سَحَرَم، باز آید. ٦

7. کوسِ نَوْدَوْلَتی از بامِ سَعادَت بِزَنَم،
گَر بِبینَم کِه مَهِ نَوْسَفَرَم باز آید. ٧

8. آرْزومَنْدِ رُخِ شاهِ چو ماهَم؛ حافِظ،
هِمَّتی تا بَسَلامَت زِ دَرَم باز آید. ٨

241.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓–

1. سِتارهٔ بِدرَخشید و ماهِ مَجْلِس شُد،
دِلِ رَمیدهٔ ما را رَفیق و مونِس شُد. ۱

2. نِگارِ مَن، کِه بَمَکْتَب نَرَفْت و خَط نَنِوِشْت،
بَغَمْزه مَسْئَله‌آموزِ صَد مُدَرِّس شُد. ۲

3. طَرَب‌سَرایِ مُحَبَّت کُنون شَوَد مَعْمور،
کِه طاقِ اَبْرویِ یارِ مَنَش مُهَنْدِس شُد. ۳

4. کِرِشْمهٔ تو شَرابی بَعاشِقان پَیْمود،
کِه عِلْم بیخَبَر اُفْتاد و عَقْل بیحِس شُد. ۴

5. لَب از تَرَشُّحِ مَیْ پاک کُن زِ بَهْرِ خُدا،
کِه خاطِرَم بَهَزاران گُنَه مُوَسْوِس شُد. ۵

6. بَصَدْرِ مَصْطَبه‌اَم می نِشانَد اَکْنون دوسْت؛
گَدایِ شَهْر نِگَه کُن کِه میرِ مَجْلِس شُد. ۶

7. بَبویِ او دِلِ بیمارِ عاشِقان چو صَبا
فِدایِ عارِضِ نَسْرین و چَشْمِ نَرْگِس شُد. ۷

8. زِ راهِ مَیْکَده یاران عِنان بِگَرْدانید،
چرا کِه حافِظ از این راه رَفْت و مُفْلِس شُد. ۸

9. خَیالِ آبِ خَضِر بَسْت و جامِ کَیْخُسْرو،
بَجُرْعه‌نوشیِ سُلْطان اَبو اَلْفَوارِس شُد. ۹

10. چو زر عزیز وجودست شعر من، آری
١٠ قبول دولتیان کیمیای این مس شد.

242.

بحر رجز ——◡—, ——◡—, ——◡—, ——◡—

1. آن کیست کز روی کرم با من وفاداری کند.
١ بر جای بدکاری چو من یکدم نکوکاری کند.

2. اوّل ببانگ چنگ و نی آرد بدل پیغام وی.
٢ وانگه بیک پیمانه می با من وفاداری کند.

3. دلبر، که جان فرسود از او، کام دلم نگشود از او؛
٣ نومید نتوان بود از او، باشد که دلداری کند.

4. گفتم: گره نگشوده ام زان طرّه، تا من بوده ام.
٤ گفتا: منش فرموده ام، تا با تو طرّاری کند.

5. پشمینه‌پوش تندخو از عشق نشنیدست بو؛
٥ از مستیش رمزی بگو، تا ترک هشیاری کند.

6. چون من گدای بی‌نشان مشکل بود یاری چنان؛
٦ سلطان کجا عیش نهان با رند بازاری کند.

7. زان طرّهٔ پر پیچ و خم سهلست اگر بینم ستم؛
٧ از بند و زنجیرش چه غم هرکس که عیّاری کند.

8. شد لشکر غم بی‌عدد، از بخت می خواهم مدد،
٨ تا فخر دین عبد الصّمد باشد که غمخواری کند.

9. با چَشْمِ پُرْنیرَنْگِ او حافِظ مَکُنْ آهَنْگِ او،
کان طُرَّهٔ شَبْرَنْگِ او بِسْیار مَکّاری کُنَد. ۹

Robinson 45.

243.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ––

1. اَگَر بِبادهٔ مُشْکین دِلَم کَشَد، شایَد،
کِه بویِ خَیْر زِ زُهْد وُ رِیا نَمی آیَد. ۱

2. جَهانِیان هَمه گَر مَنْعِ مَن کُنَنْد از عِشْق،
مَن آن کُنَم کِه خُداوَنْدگار فَرْمایَد. ۲

3. طَمَع زِ فَیْضِ کَرامَت مَبُر، کِه خُلْقِ کَریم
گُنَه بِبَخْشَد و بَر عاشِقان بِبَخْشایَد. ۳

4. مُقیمِ حَلْقهٔ ذِکْرَسْت دِل بَدان اُمّید،
کِه حَلْقهٔ زِ سَرِ زُلْفِ یار بِگْشایَد. ۴

5. تُرا کِه حُسْنِ خُداداده اَسْت و حَجْلهٔ بَخْت،
چِه حاجَتَسْت کِه مَشّاطه‌اَت بِیارایَد. ۵

6. چَمَن خَوَشَسْت و هَوا دِلْکَشَسْت و مَیْ بیغَش؛
کُنون بَجُز دِلِ خوش هیچ دَر نَمی بایَد. ۶

7. جَمیله‌ایسْت عَروسِ جَهان، وَلی هُشْدار،
کِه این مُخَدَّره دَر عَقْدِ کَس نَمی آیَد. ۷

8. نَخواهَد این چَمَن از سَرْو و لاله خالی مانْد؛
یَکی هَمی رَوَد وُ دیگَری هَمی آیَد. ۸

244.

9. ز دِل گدائیِ اَخلاقِ ما مَپُرس و بِبین،
٩ که هر چه هَست دَر آئینه، روی بِنَمایَد.

10. بَلابه گُفتَمَش: ای ماهرُخ چه باشد، اگر
١٠ بَیَك شکر ز تو دِلخَستهٔ بیاسایَد.

11. بخنده گُفت که: حافظ خُدای را مَپَسَند،
١١ که بوسهٔ تو رُخِ ماه را بیالاید.

244.

بحر رمل ⏓∪——, ∪∪——, ∪∪——, ⏓⏓

1. از سرِ کویِ تو هر کو بملالت بِرَود،
١ نَرَوَد کارش و آخر بخجالت بِرَود.

2. سالِك از نورِ هِدایت طَلَبَد راه بدوست،
٢ که بجائی نَرَسَد، گر بضلالت بِرَود.

3. گُروی آخرِ عُمر از مَی و مَعشوقه بگیر،
٣ حیفِ اَوقات که یکسر ببطالت بِرَود.

4. ای دَلیلِ دِلِ گُمگشته خُدا را مَدَدی،
٤ که غریب، ار نَبَرَد رَه، بدلالت بِرَود.

5. حُکمِ مستوری و مستی همه بر خاتمت است:
٥ کس ندانست، که آخر بچه حالت بِرَود.

6. کاروانی، که بُوَد بدرقه‌اش حفظِ خُدا،
٦ بتجمُّل بنشیند، بجلالت بِرَود.

7. حافِظ از چَشْمهٔ حِکْمَت بَکَف آوَر جامی،
بو کِه از لَوْحِ دِلَت نَقْشِ جَهالَت بِرَوَد. ۷

245.

Robinson 47

بحر هزج ⏑– – –, ⏑– – –, ⏑– – –, ⏑– – –

1. صَبا وَقْتِ سَحَر بوئی زِ زُلْفِ یار می آوَرْد،
دِلِ دیوانهٔ ما را زِ نَو دَرکار می آوَرْد. ۱
2. مَن آن شاخِ صَنوبَر را زِ باغِ سینه بَر کَنْدَم،
کِه هَر گُل، کَز غَمَش بِشْکُفْت، مِحْنَت بار می آوَرْد. ۲
3. زِ بیمِ غارَتِ عِشْقَش دِلِ خونین رَها کَرْدَم،
وَلی می ریخْت خون دَر رَه، بَدان هَنْجار می آوَرْد. ۳
4. فُروغِ ماه می دیدَم زِ بامِ قَصْرِ او روشَن،
کِه روی از شَرْمِ آن خورْشید دَر دیوار می آوَرْد. ۴
5. بَقَوْلِ مُطْرِب وُ ساقی بِرون رَفْتَم گَه وُ بیگَه،
کَز آن راهِ گِران قاصِد خَبَر دُشْوار می آوَرْد. ۵
6. سَراسَر بَخْشِشِ جانان طَریقِ لُطْف و اِحْسان بود،
اَگَر تَسْبیح می فَرْمود، اَگَر زُنّار می آوَرْد. ۶
7. عَفا اَللّه چینِ اَبْرویَش: اَگَرچه ناتُوانَم کَرْد،
بَعِشْوَه هَم پَیامی بَر سَرِ بیمار می آوَرْد. ۷
8. خَوشا آن وَقْت و آن ساعَت، کِه از زُلْفِ گِرِه‌بَنْدَش
بَدَر می بُرْد دِلِ کاری، کِه خَصْم اِقْرار می آوَرْد. ۸

246.

9. زِ رَشْکِ تارِ زُلْفِ یار بَر بادِ هَوا می داد
صَبا هَر نافهٔ مُشْکین، کِه از تاتار می آوَرْد. ٩

10. عَجَب می داشْتَم دی شَب زِ حافِظ جام و پَیمانه،
وَلی بَحْثی نَمی کَرْدَم، کِه صوفی‌وار می آوَرْد. ١٠

246.

⏑–––, ⏑–––, ⏑–––, ⏑––– بحر هزج

1. هَر آن کو خاطِرِ مَجْموع و یارِ نازَنین دارَد،
سَعادَت هَمْدَمِ او گَشْت و دَوْلَت هَمْنِشین دارَد. ١

2. حَریمِ عِشْق را دَرْگَه بَسی بالاتَر از عَقْلَسْت،
کَسی آن آسْتان بوسَد، کِه جان دَر آسْتین دارَد. ٢

3. دَهانِ تَنْگِ شیرینَش مَگَر مُهْرِ سُلَیْمانَسْت،
کِه نَقْشِ خاتَمِ لَعْلَش جَهان زیرِ نِگین دارَد. ٣

4. لَبِ لَعْل و خَطِ مُشْکین چو آنَش هَسْت و اینَش هَسْت،
بِنازَم دِلْبَرِ خود را کِه حُسْنَش آن و این دارَد. ٤

5. چو بَر رویِ زَمین باشی، تُوانائی غَنیمَت دان،
کِه دَوْران ناتُوانیها بَسی زیرِ زَمین دارَد. ٥

6. بَخواری مَنْگَر ای مُنْعِم ضَعیفان و نَحیفان را،
کِه صَدْرِ مَجْلِسِ عِزَّت فَقیرِ رَهْنِشین دارَد. ٦

7. بَلاگَرْدانِ جان و تَن دُعایِ مُسْتَمَنْدانَسْت:
کِه بینَد خَیْر از آن خِرْمَن، کِه نَنْگ از خوشه‌چین دارَد. ٧

8. صَبا از عِشْقِ مَن رَمْزی بِگو با خُسْرَوِ خوبان،
کِه صَد جَمْشید و کَیْخُسْرَوْ غُلامِ کَمْتَرین دارَد: ٨
9. وَگَر گویَد: نَمی خواهَم چو حافِظِ عاشِقِ مُفْلِس.
بِگوئیدَش کِه: سُلْطانی گَدائی هَمْنِشین دارَد. ٩

247.

بحر هزج – – ◡, ◡ – – ◡, ◡ – – ◡, ◡ – –

1. دیرَسْت کِه دِلْدار پَیامی نَفِرِسْتاد،
نَنْوِشْت کَلامی و سَلامی نَفِرِسْتاد. ١
2. صَد نامه فِرِسْتادَم، و آن شاهِ سُواران
پَیْکی نَدَوانید و پَیامی نَفِرِسْتاد. ٢
3. سویِ مَنِ وَحْشی‌صِفَتِ عَقْل‌رَمیده
آهوروِشی کَبْک‌خِرامی نَفِرِسْتاد. ٣
4. دانِسْت کِه خواهَد شُدَنَم مُرْغِ دِل از دَسْت،
وَزْ آن خَطِ چون سِلْسِله دامی نَفِرِسْتاد. ٤
5. فَرْیاد کِه آن ساقیِ شَکَّرْلَبِ سَرْمَسْت
دانِسْت کِه مَخْمورَم، و جامی نَفِرِسْتاد. ٥
6. چُنان کِه زَدَم لافِ کَرامات و مَقامات،
هیچَم خَبَر از هیچ مَقامی نَفِرِسْتاد. ٦
7. حافِظ بِاَدَب باش، کِه واخواسْت نَباشَد،
گَر شاه پَیامی بِغُلامی نَفِرِسْتاد. ٧

248.

بحر مضارع – ⏑ –, ⏑ – – ⏑, – ⏑ – ⏑, – – ⏑

1. ای پِسْتهٔ تو خَنْده زَده بَر حَدیثِ قَنْد،
مُشْتاقَم، از بَرایِ خُدا یك شَکَر بِخَنْد. ۱

2. جائی کِه یارِ مَن بَشَکَرْخَنْده دَم زَنَد،
ای پِسْته کیسْتی تو؟ خُدا را بَخود مَخَنْد. ۲

3. طوبی زِ قامَتِ تو نَیارَد کِه دَم زَنَد؛
زین قِصّه بِگْذَرَم، کِه سُخَن می شَوَد بَلَنْد. ۳

4. گَر طیره می نُمائی وَگَر طَعْنه می زَنی،
ما نیسْتیم مُعْتَقِدِ مَرْدِ خودْپَسَنْد. ۴

5. زاشُفْتَگیءِ حالِ مَن آگاه کَیْ شَوَد
آن را، کِه دِل نَگَشْت گِرِفْتارِ این کَمَنْد. ۵

6. خواهی کِه بَر نَخیزَدَت از دیده رودِ خون،
دِل دَر وَفایِ صُحْبَتِ رودِ کَسان مَبَنْد. ۶

7. بازارِ شَوْق گَرْم شُد؛ آن شَمْعِ رُخ کُجاسْت،
تا جان و دِل بَر آتِشِ رویَش کُنَم سِپَنْد. ۷

8. حافِظ، چو تَرْکِ غَمْزهٔ تُرْکان نَمی کُنی،
دانی کُجاسْت جایِ تو؟ خوارَزْم یا خُجَنْد. ۸

249.

بحر مضارع — — ◡ , — ◡ — — , ◡ — — ◡ , — ◡ — —

1. دَسْت از طَلَب نَدارَم، تا کامِ مَن بَر آیَد،
یا تَن رَسَد بِجانان، یا جان زِ تَن بَر آیَد. ١

2. هَر دَم چو بی‌وَفایان نَتْوان گِرِفْت یاری،
مائیم و خاکِ کویَش، تا جان زِ تَن بَر آیَد. ٢

3. جان بَر لَبَسْت و حَسْرَت دَر دِل، کِه از دَهانَش
نَگْرِفْتِه هیچ کامی جان از بَدَن بَر آیَد. ٣

4. از حَسْرَتِ دَهانَش آیَد بِتَنْگ جانَم؛
خود کامِ تَنْگ‌دَسْتان کَیْ زان دَهان بَر آیَد. ٤

5. بِگْشای تُرْبَتِ مَن بَعْد از وَفات و بِنْگَر،
کَز آتِشِ دَرونَم دود از کَفَن بَر آیَد. ٥

6. بَر خیز، تا چَمَن را از قامَت و قِیامَت
هَم سَرْو دَر بَر آیَد هَم نارْوَن بَر آیَد. ٦

7. بَر بویِ آن کِه دَر باغ یابَد گُلی چو رویَت،
آیَد نَسیم و هَر دَم گِرْدِ چَمَن بَر آیَد. ٧

8. بِنْمای رو، کِه خَلْقی والِه شَوَنْد و حَیْران؛
بِگْشای لَب، کِه فَرْیاد از مَرْد و زَن بَر آیَد. ٨

9. هَر یَک شِکَسْتِ زُلْفَت پَنْجاه شَسْت دارَد؛
چون این دِلِ شِکَسْتِه با آن شِکَن بَر آیَد. ٩

10. گویند ذِکرِ خیرش در خَیلِ عِشق‌بازان
هَر جا کِه نامِ حافِظ دَر اَنْجُمَن بَر آید. ١٠

250.

بحر رمل ‒ ◡ ‒ ‒ , ‒ ◡ ‒ ‒ , ‒ ◡ ‒ ‒ , ‒ ◡ ‒

1. نِسْبَتِ رویَتْ اَگَر با ماه و پَرْوین کَرْده اَنْد،
صورَتی نا دیده اِطْلاقی بَتَخْمین کَرْده اَنْد. ١

2. شَمَّهٔ از داسْتانِ عِشْقِ شوراَنْگیزِ ماسْت
آن حِکایَتْها کِه از فَرْهاد و شیرین کَرْده اَنْد. ٢

3. ساقِیا مَیْ دِه، کِه با حُکْمِ اَزَل تَدْبیر نیسْت؛
قابِلِ تَغْییر نَبْوَدْ آن چِه تَعْیین کَرْده اَنْد. ٣

4. هیچ مُژْگانِ دَراز و غَمْزهٔ جادو نَکَرْد
آن چِه آن خالِ سِیاه و زُلْفِ مُشْکین کَرْده اَنْد. ۴

5. دَر سِفالین کاسهٔ رِنْدان بَخواری مَنْگَرید،
کین حَریفان خِدْمَتِ جامِ جَهان‌بین کَرْده اَنْد. ٥

6. از خِرَه بیگانهٔ چون دانَد اَنْدَر بَر کَشید
دُخْتَرِ رَز را، کِه نَقْدِ عَقْل کابین کَرْده اَنْد. ٦

7. خاکِیان بی‌بَهْره اَنْد از جُرْعهٔ کَأْسُ ٱلْکِرام؛
این تَطاوُل بین، کِه با عُشّاقِ مِسْکین کَرْده اَنْد. ٧

8. شَهْپَرِ زاغ و زَغَن زیبایِ صَیْد و قَیْد نیسْت،
این کَرامَت هَمْرَهِ شَهْباز و شاهین کَرْده اَنْد. ٨

9. نُکْهَتِ جان‌بَخْش دارَد خاكِ کویِ دِلْبَران؛
عاشِقان اینْجا مَشامِ عَقْل مُشْکین کَرْده اَنْد. ٩

10. شِعْرِ حافِظ را، کِه یَکْسَر وَصْفِ اِحْسانِ شُماسْت،
هَر کُجا بِشْنیده اَنْد از صِدْق تَحْسین کَرْده اَنْد. ١٠

251.

بحر رمل –◡––, –◡––, –◡––, –◡–

[1. صورَتِ خوبَت نِگارا خوش بَآئین بَسْته اَنْد،
گوئیا نَقْشِ لَبَتْ از جانِ شیرین بَسْته اَنْد. ١

2. خَطِّ سَبْز و عارِضَت بَس خوب و دِلْکَش یافْتَم،
سایَبان از گَرْدِ عَنْبَر گِرْدِ نَسْرین بَسْته اَنْد. ٢

3. از بَرایِ مَقْدَمِ خَیْلِ خِیالَت مَرْدُمان
زاشْكِ رَنْگین دَر دِیارِ دیده آئین بَسْته اَنْد. ٣

4. کارِ زُلْفِ تُسْت مُشْك‌اَفْشانی، اَمّا حالِیا
مَصْلَحَت را تُهْمَتی بَر نافهٔ چین بَسْته اَنْد. ٤

5. یا رَب آن رویَسْت و دَر پیرامَنَش بَنْدِ کُلاه،
یا بَگِرْدِ ماهِ تابان عِقْدِ پَرْوین بَسْته اَنْد. ٥

6. جُمْله وَصْفِ عِشْقِ مَن بودَسْت و حُسْنِ رویِ او
پیش از این آنها، کِه بَر فَرْهاد و شیرین بَسْته اَنْد. ٦

7. حافِظا مَحْضِ حَقیقَت گوی یَعْنی سِرِّ عِشْق؛
غَیْر از این دیگَر خِیالاتی بَتَخْمین بَسْته اَنْد. ٧]

252.

بحر رمل ⏓⏓— ,⏑⏑—— ,⏑⏑—— ,⏓⏑——

[1. بوی مشک از ختن باد صبا می آید؛
این چه بادست کز او بوی شما می آید. ١

2. نکهت مشک ختن می دمد از جیب نسیم؛
کاروانی مگر از ملک خطا می آید. ٢

3. بر ندارم دل از او، تا نرود جان ز تنم؛
گوش کن کز سخنم بوی وفا می آید. ٣

4. پیش تیر غمش ای دل سپر از سینه مساز؛
دیده بر بند، که پیکان ز هوا می آید. ٤

5. عشق ابروی تو پیوسته مرا می پرسد؛
پادشاهیست که یادش ز گدا می آید. ٥

6. بس که از اشک منت پای فرو رفت بگل؛
مردم چشم مرا از تو حیا می آید. ٦

7. حافظ از باده مپرهیز، که گل باز بباغ
از پی عیش بصد برگ و نوا می آید. ٧]

253.

بحر رمل —⏑— ,—⏑—— ,—⏑——

1. روز وصل دوستداران یاد باد،
یاد باد آن روزگاران یاد باد. ١

2. کامَم از تَلْخیِ غَم چون زَهْر گَشْت،
بانْگِ نوشِ باده‌خواران یاد باد. ۲

3. گَرْچه یاران فارِغَنْد از یادِ مَن،
از مَن ایشان را هَزاران یاد باد. ۳

4. مُبْتَلا گَشْتَم دَر این بَنْدِ بَلا
کوشِشِ آن حَق‌گُزاران یاد باد. ۴

5. گَرْچه صَد رودَسْت دَر چَشْمَم مُدام،
زِنْده‌رودِ باغْکاران یاد باد. ۵

6. نیک دَر تَدْبیرِ غَم دَرْمانْده اَم:
چارهٔ آن غَمْگُساران یاد باد. ۶

7. رازِ حافِظ بَعْد از این ناگُفْته مانْد:
ای دِریغ آن رازْداران یاد باد. ۷

254.

بحر رمل ‒⏓⏓ ، ‒‒⏑⏑ ، ‒‒⏑⏑ ، ‒‒⏑⏓

1. مُطْرِبِ عِشْق عَجَب ساز و نَوائی دارَد،
نَقْشِ هَر نَغْمه کِه زَد راه بَجائی دارَد. ۱

2. عالَم از نالهٔ عُشّاق مَبادا خالی،
کِه خَوش‌آهَنْگ و فَرَح‌بَخْش صَدائی دارَد. ۲

3. پیرِ دُرْدی‌کَشِ ما گَرْچه نَدارَد زَر و زور،
خَوش عَطابَخْش و خَطاپوش خُدائی دارَد. ۳

255.

4. مُحْتَشَم دار دِلَم، کین مَگَسِ قَنْدپَرَسْت
تا هَوَادارِ تو شُد فَرِّ هُمائی دارَد. ۴

5. از عَدالَت نَبُوَد دور، اَگَرَش پُرْسَد حال
پادْشاهی کِه بَهَمْسایه گَدائی دارَد. ۵

6. اَشْکِ خونین بِنُمودَم بَطَبیبان؛ گُفْتَنْد:
دَرْدِ عِشْقَسْت، و جِگَرْسوز دَوائی دارَد. ۶

7. سِتَم از غَمْزه مَیَاموز، کِه دَر مَذْهَبِ عِشْق
هَر عَمَلْ اَجْری و هَر کَرْده جَزائی دارَد. ۷

8. نَغْز گُفْت آن بُتِ تَرْسابَچَهٔ بادهفُروش:
شادیٔ رویِ کَسی خور کِه صَفائی دارَد. ۸

9. خُسْرَوا حافِظِ دَرْگاهنِشین فاتِحه خوانْد،
وَز زَبانِ تو تَمَنّایِ دُعائی دارَد. ۹

255.

بحر رمل ـ⏓⏓, ⏑⏑ــ, ⏑⏑ــ, ⏓⏑ــ

1. نیسْت دَر شَهْر نِگاری کِه دِلِ ما بِبَرَد؛
بَخْتَم اَر یار شَوَد، رَخْتَم از اینْجا بِبَرَد. ۱

2. کو حَریفی کَشِ سَرْمَسْت، کِه پیشِ کَرَمَش
عاشِقِ سوخْتهدِل نامِ تَمَنّا بِبَرَد. ۲

3. باغْبانا زِ خَزان بیخَبَرَت می بینَم؛
آه از آن روز کِه بادَت گُلِ رَعْنا بِبَرَد. ۳

4. رَهزَنِ دَهر نَخُفتَست، مَشَو ایمِن از او،
اَگَر اِمروز نَبُردَست، کِه فَردا بِبَرَد. ۴

5. دَر خِیالِ این هَمه لُعبَت بَهَوَس می بازَم،
بو کِه صاحِبنَظَری نامِ تَماشا بِبَرَد. ۵

6. عِلم و فَضلی، کِه بَچِل سال دِلَم جَمع آوَرد،
تَرسَم آن نَرگِسِ مَستانه بَیَغما بِبَرَد. ۶

7. سِحر با مُعجِزه پَهلو نَزَنَد: ایمِن باش،
سامِری کیست، کِه دَست از یَدِ بَیضا بِبَرَد. ۷

8. راهِ عِشق اَرچه کَمینگاهِ کَماندارانست،
هَر کِه دانِسته رَوَد، صَرفه زِ اَعدا بِبَرَد. ۸

9. جامِ مینائیِ مَی سَدِّ رَهِ تَنگدِلیست،
مَنِه از دَست، کِه سَیلِ غَمَت از جا بِبَرَد. ۹

10. حافِظ، اَر جان طَلَبَد غَمزهٔ مَستانهٔ یار،
خانه از غَیر بِپَرداز و بِهِل، تا بِبَرَد. ۱۰

256.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓–

1. جَهان بَر اَبروی عید از هِلال وَسمه کَشید،
هِلالِ عید بَر اَبروی یار باید دید. ۱

2. شِکَسته گَشت چو پُشتِ هِلال قامَتِ مَن،
کَمانِ اَبرویِ یارَم چو وَسمه باز کَشید. ۲

3. مَپوش روی و مَشَوْ دَر خَط از تَفَرُّجِ خَلْق،
کِه خوانْد خَطِّ تو بَر رو وَإِنْ یَکاد و دَمید. ٣

4. مَگَر نَسیمِ تَنَت صُبْح دَر چَمَن بِگُذَشْت،
کِه گُل بَبویِ تو بَر تَن چو صُبْح جامه دَرید. ۴

5. نَبود چَنْگ و رُباب و گُل و نَبید، کِه بود
گِلِ وُجودِ مَن آغشْتهٔ گُلاب و نَبید. ٥

6. بِیا کِه با تو بِگُویَم غَم و مَلالَتِ دِل،
چِرا کِه بی تو نَدارَم مَجالِ گُفْت و شَنید. ٦

7. بَهایِ وَصْلِ تو گَر جان بُوَد، خَریدارَم،
کِه جِنْسِ خوب مُبَصِّر بَهَر چِه دید خَرید. ٧

8. مَریز آبِ سِرِشْکَم، کِه بی تو (دور از تو)
چو باد می شُد و دَر خاکِ راه می غَلْطید. ٨

9. چو ماهِ رویِ تو دَر شامِ زُلْف می دیدَم،
شَبَم بَرویِ تو روشَن چو روز می گَرْدید. ٩

10. بَلَب رَسید مَرا جان، و بَر نَیامَد کام؛
بَسَر رَسید اُمیدَم، طَلَب بَسَر نَرَسید. ١٠

11. زِ شَوْقِ رویِ تو حافِظ نُوِشْت حَرفی چَنْد؛
بِخوان بَنَظْمَش و دَر گوش کُن چو مَرْوارید. ١١

257.

—⏑⏑—, —⏑—⏑, —⏑⏑—, —⏑— بحر منسرح

1. حافظ خلوت‌نشین دوش بمیخانه شد؛
١ از سر پیمان برفت، با سر پیمانه شد.
2. شاهد عهد شباب آمده بودش بخواب،
٦ باز بپیرانه‌سر عاشق و دیوانه شد.
3. مغبچهٔ می گذشت راه‌زن دین و دل؛
٣ در پی آن آشنا از همه بیگانه شد.
4. آتش رخسار گل خرمن بلبل بسوخت،
٤ چهرهٔ خندان شمع آفت پروانه شد.
5. گریهٔ شام و سحر شکر که ضائع نگشت،
٥ قطرهٔ باران ما گوهر یکدانه شد.
6. صوفیٔ مجنون، که دی جام و قدح می شکست،
٦ دوش بیک جرعه می عاقل و فرزانه شد.
7. نرگس ساقی بخواند آیت افسونگری،
٧ حلقهٔ اوراد ما مجلس افسانه شد.
8. منزل حافظ کنون بزمگه پادشاست،
٨ دل بر دلدار رفت، جان بر جانانه شد.

258.

بحر رمل ⏓⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏓⏓–

1. هَرْگِزَم نَقْشِ تو از لَوْحِ دِلِ وُ جان نَرَوَد،
هَرْگِز از یادِ مَن آن سَرْوِ خِرامان نَرَوَد. ١

2. از دَماغِ مَنِ سَرْگَشْته خِیالِ رُخِ تو
بَجَفایِ فَلَك وُ غُصّهٔ دَوْران نَرَوَد. ٢

3. دَر اَزَل بَسْت دِلَم با سَرِ زُلْفَت پَیْوَنْد،
تا اَبَد سَر نَكَشَد وَز سَرِ پَیْمان نَرَوَد. ٣

4. هَر چِه جُز بارِ غَمَت دَر دِلِ مِسْكینِ مَنَسْت
بِرَوَدْ از دِلِ مَن، وَز دِلِ مَنْ آن نَرَوَد. ۴

5. آنْچُنان مِهْرِ تواَم دَر دِل و جان جای گِرِفْت،
كِه اَگَر سَر بِرَوَد، مِهْرِ تو از جان نَرَوَد. ۵

6. گَر رَوَدْ از پَیِ خوبان دِلِ مَن، مَعْذورَسْت؛
دَرْد دارَد؛ چِه كُنَد، گَز پَیِ دَرْمان نَرَوَد. ۶

7. هَر كِه خواهَد كِه چو حافِظ نَشَوَد سَرْگَرْدان،
دِل بَخوبان نَدِهَد وَز پَیِ ایشان نَرَوَد. ٧

259.

بحر هزج ––⏑, ⏑–⏑–, ⏑––

1. عِشْقِ تو نِهالِ حَیْرَت آمَد،
وَصْلِ تو كَمالِ حَیْرَت آمَد. ١

2. بَس غَرْقَهٔ بَحْرِ وَصْل، کاخِر
هَم با سَرِ حالِ حَیْرَت آمَد. ٢

3. نَه وَصْل بِمانَد و نَه واصِل
آنْجا، کِه خِیالِ حَیْرَت آمَد. ٣

4. از هَر طَرَفی کِه گوش کَرْدَم،
آوازِ سُؤالِ حَیْرَت آمَد. ۴

5. یَك دِل بِنُما، کِه دَر رَهِ او
بَر چِهْره نَه خالِ حَیْرَت آمَد. ٥

6. شُد مُنْهَزِم از کَمالِ عِزَّت
آن را کِه جَلالِ حَیْرَت آمَد. ٦

7. سَر تا قَدَمِ وُجودِ حافِظ
دَر عِشْق نِهالِ حَیْرَت آمَد. ٧

260.

بحر رمل ‒ ⏑ ‒ ‒ , ⏑ ⏑ ‒ ‒ , ⏑ ⏑ ‒ ‒ , ⏑ ⏑ ‒

1. دوش می آمَد و رُخْساره بَر اَفْروخْته بود؛
تا کُجا باز دِلِ غَمْزَدَهٔ سوخْته بود. ١

2. رَسْمِ عاشِق‌کُشی و شیوَهٔ شَهْرآشوبی
جامَهٔ بود، کِه بَر قامَتِ او دوخْته بود. ٢

3. جانِ عُشّاق سِپَنْدِ رُخِ خود می دانِسْت،
واتِش چِهْره بَدین کار بَر اَفْروخْته بود. ٣

4. كُفْرِ زُلْفَش رَهِ دين مى زَد، و آن سَنْگين دِل
دَر رَهَش مَشْعَلَه از چِهْره بَر اَفْروخْته بود. ٤

5. دِل بَسى خون بَكَف آوَرْد، وَلى ديده بِريخْت؛
اَللّٰه اَللّٰه كِه تَلَف كَرْد و كِه اَنْدوخْته بود. ٥

6. يار مَفْروش بَدُنْيا، كِه بَسى سود نَكَرْد
آن كِه يوسُف بَزَرِ ناسَره بِفْروخْته بود. ٦

7. گَرْچِه مى گُفْت كِه: زارَت بِكُشَم. مى ديدَم،
كِه نِهانَش نَظَرى با مَنِ دِلْسوخْته بود. ٧

8. گُفْت و خَوش گُفْت: بِرَو، خِرْقه بِسوزان حافِظ. —
يا رَب اين قَلْب‌شِناسى زِ كِه آموخْته بود. ٨

261.

بحر رمل —⏑—— , ⏑⏑—— , ⏑⏑—— , ⏑⏑—

1. قَتْلِ اين خَسْته بَشَمْشيرِ تو تَقْدير نَبود،
وَر نَه از غَمْزهٔ جادوىِ تو تَقْصير نَبود. ١

2. يا رَب آئينهٔ حُسْنِ تو چِه جَوْهَر دارَد،
كِه دَر او آهِ مَرا قُوَّتِ تَأْثير نَبود. ٢

3. مَنِ ديوانه چو زُلْفِ تو رَها مى كَرْدَم،
هيچ لائِقْتَرَم از حَلْقهٔ زَنْجير نَبود. ٣

4. نازَنينْتَر زِ قَدَت دَر چَمَنِ ناز نَرُسْت،
خوشْتَر از نَقْشِ تو دَر عالَمِ تَصْوير نَبود. ٤

5. تا مَگَر هَمْچو صَبا باز بِزُلْفِ تو رَسَم،
حاصِلَم دوش بُجز نالهٔ شَبْگیر نَبود. ٥
6. سَر زِ حَیْرَت بِدَرِ مَیْکَدَها بَر کَرْدَم،
چون شِناسایِ تو دَر صَوْمَعه یَک پیر نَبود. ٦
7. آن کَشیدَم زِ تو ای آتِشِ هِجْران، کِه چو شَمْع
جُز فَنایِ خودَم از دَسْتِ تو تَدْبیر نَبود. ٧
8. آیَتی بود عَذابِ اَنْدُهِ حافِظ بی تو،
کِه بَرِ هیچْکَسَش حاجَتِ تَفْسیر نَبود. ٨

262.

بحر هزج — — ⏑, ⏑ — ⏑ —, ⏑ — —

1. دِل شَوْقِ لَبَت مُدام دارَد؛
یا رَب زِ لَبَت چِه کام دارَد. ١
2. جان شَرْبَتِ مِهْر و بادهٔ شَوْق
دَر ساغَرِ دِل تَمام دارَد. ٢
3. سَوْدائیِ زُلْفِ یار دائم
دَر دامِ بَلا مَقام دارَد. ٣
4. تا صَیْد کُند دِلی بَشوخی،
بَر گُل زِ بُنَفْشه دام دارَد. ٤
5. آخِر رَسَدَم، کِه باز پُرْسَم،
کان دِلْبَرِ ما چِه نام دارَد. ٥

6. بـا یـار کُجا نِشینَد آن، کـو
٦ اَنْدیشَهٔ خاص و عام دارَد.

7. خُرَّم دِلِ آن کَسی، کِه صُحْبَت
٧ بـا یـار عَلَی ٱلدَّوام دارَد.

8. حافِظ، چِه دَمی خوشَسْت مَجْلِس:
٨ کاسْباب طَرَب تَمام دارَد.

263.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓

1. مَن و صَلاح و سَلامَت، کَس این گُمان نَبَرَد،
١ کِه کَس بَرِنْدِ خَرابات ظَنِّ آن نَبَرَد.

2. مَن این مُرَقَّعِ دیرینَه بَهْرِ آن دارَم،
٢ کِه زیرِ خِرْقَه کَشَم مَیْ کَس این گُمان نَبَرَد.

3. مَباش غُرَّه بَعِلْم و عَمَل، فَقیه، مُدام،
٣ کِه هیچْکَس زِ قَضایِ خُدای جان نَبَرَد.

4. مَشَوْ فَریفْتَهٔ رَنْگ و بو: قَدَح دَرکَش،
٤ کِه زَنْگِ غَم زِ دِلَت جُز مَیِ مُغان نَبَرَد.

5. اَگَرچِه دیدَه بُوَد پاسْبانِ تُو ای دِل،
٥ بَهوش باش، کِه نَقْدِ تُو پاسْبان نَبَرَد.

6. بَسَعْی کوش، اَگَر مُزْد بایَدَت ای دِل:
٦ کَسی کِه کار نَکَرْد، اَجْرِ رائِگان نَبَرَد.

7. سُخُن بَنَزْدِ سُخُنْدان اَدا مَکُن حافِظ،
کِه تُحْفِه کَس دُر و گَوْهَر بَبَحْر و کان نَبَرَد. ۷

264.

بحر مضارع ——⏑, —⏑—⏑, ⏑——⏑, —⏑—

1. دی پیرِ مَیْفُروش، کِه ذِکْرَش بَخَیر باد،
گُفْتا: شَراب نوش و غَمِ دِل بِبَر زِ یاد. ۱

2. گُفْتَم: بَباد مَی دِهَدَم بادِه نام و نَنْگ.
گُفْتا: قَبول کُن سُخُن، وُ هَر چِه باد باد. ۲

3. سود وُ زِیان و مایِه چو خواهَد شُدَن زِ دَسْت،
گو بَهْرِ این مُعامَلِه غَمْگین مَباش و شاد. ۳

4. بادَت بَدَسْت باشَد، اَگَر دِل نِهی بَهیچ
دَر مِعْرَضی کِه تَخْتِ سُلَیْمان رَوَد بَباد. ۴

5. بی‌خارِ گُل نَباشَد و بی‌نیش نوش هَم؛
تَدْبیر چیسْت: وَضْعِ جَهان این چُنین فُتاد. ۵

6. پُر کُن زِ بادِه جام؛ دَمادَم بِگوشِ هوش
بِشْنَوْ از او حِکایَتِ جَمْشید و کَیْقُباد. ۶

7. حافِظ، گَرَت زِ پَنْدِ حَکیمان مَلالَتَسْت،
کوتَه کُنیم قِصّه، کِه عُمْرَت دَراز باد. ۷

265.

بحر مضارع — — ⏑, — ⏑ — ⏑, ⏑ — — ⏑, — ⏑ —

1. آن را کِه جامِ صافیء صَهْباش می دِهَنْد،
مَیْدان کِه دَر حَریمِ حَرَم جاش می دِهَنْد. ١

2. صوفی، مَباش مُنْکِرِ رِنْدان، کِه سِرِّ عِشق
روزِ اَزَل بَمَرْدُمِ قَلّاش می دِهَنْد. ٢

3. ساقی، بِیار بادَهء گُلْرَنْگِ مُشْکبوی،
کارْبابِ عَقْل زَحْمَتِ اَوْباش می دِهَنْد. ٣

4. از لَذَّتِ حَیات نَدارَد تَمَتُّعی
اِمْروز هَر کِه وَعْده بفَرْداش می دِهَنْد. ۴

5. حافِظ بتَرْکِ جَنَّتِ فِرْدَوْس می کُنَد،
گَر دَر حَریمِ وَصْلِ تو مَأْواش می دِهَنْد. ٥

266.

بحر مضارع — — ⏑, — ⏑ — ⏑, ⏑ — — ⏑, — ⏑ —

1. کارَم زِ دَوْرِ چَرْخ بَسامان نَمی رَسَد؛
خون شُد دِلَم زِ دَرْد، و بَدَرْمان نَمی رَسَد. ١

2. با آن کِه خاکِ کوی شُدَم هَمْچو سَگ، هَنوز
آبِ رُخَم هَمی رَوَد، وُ نان نَمی رَسَد. ٢

3. پَیْ پارَهء نَمی کَنَم از هیچْ اُسْتُخوان،
تا صَد هَزار زَخْم بَدَنْدان نَمی رَسَد. ٣

4. سیرَم زِ جانِ خود بَدِلِ دوسْتان؛ وَلی
بیچاره را چِه چاره چو فَرْمان نمی رَسَد. ۴

5. یَعْقوب را دو دیده زِ حَسْرَت سفید گَشْت،
واوازهٔ زِ مِصْر بِکَنْعان نَمی رَسَد. ۵

6. از آرْزوت گَشْته گِران‌بارِ غَم دِلَم؛
آوَخ کِه آرْزو بِمَن اَرْزان نَمی رَسَد. ۶

7. تا صَد هَزار خار نَمی رویَد از زَمین،
از گُلْبُنی گُلی بِگُلِسْتان نَمی رَسَد. ۷

8. از دَسْت‌بُرْدِ جَوْرِ زَمان اَهْلِ فَضْل را
این غُصّه بَس، کِه دَسْت سویِ جان نَمی رَسَد. ۸

9. از حِشْمَت اَهْلِ جَهْل بِکَیْوان رَسیده اَنْد،
جُزْ آهِ اَهْلِ فَضْل بِکَیْوان نَمی رَسَد. ۹

10. حافِظ صَبور باش، کِه دَر راهِ عاشِقی
هَر کَس کِه جان نَداد بِجانان نَمی رَسَد. ۱۰

267.

بحر مجتث ◡–◡–, ◡◡––, ◡–◡–, ⏓⏓–

1. زِهی خُجَسْته زَمانی کِه یار باز آیَد،
بِکامِ غَمْزَدِگان غَمْگُسار باز آیَد. ۱

2. بِپیشِ شاهِ خِیالَش کَشیدَم اَبْلَقِ چَشْم
بِدان اُمید، کِه آن شَهْسُوار باز آیَد. ۲

268.

3. دَر اِنْتِظارِ خَدَنْگَش هَمی پَرَد دِلِ صَیْد
خِیالِ آن، کِه بَعَزْمِ شِکار باز آیَد. ٣

4. مُقیم بَر سَرِ راهَش نِشَسْته اَم چون گَرْد
بَدان هَوَس، کِه بَدین رَهْگُذار باز آیَد. ٤

5. اَگَر نَه دَر خَمِ چَوْگانِ او رَوَد سَرِ مَن،
زِ سَر چِه گویَم و سَر خود چِه کار باز آیَد. ٥

6. دِلی کِه با سَرِ زُلْفَیْنِ او قَراری داد،
گُمان مَبَر کِه دَر آن دِل قَرار باز آیَد. ٦

7. سِرِشْكِ مَن نَزَنَد مَوْج دَر کَنار چو بَحْر،
اَگَر میانِ وَیَم دَر کَنار باز آیَد. ٧

8. چِه جَوْرها کِه کَشیدَنْد بُلْبُلان از دَیْ
بَبویِ آن، کِه دِگَر نَوْبَهار باز آیَد. ٨

9. زِ نَقْش‌بَنْدِ قَضا هَسْت اُمیدِ آن، حافِظ،
کِه هَمْچو سَرْو بَدَسْتَم نِگار باز آیَد. ٩

268.

بحر رمل —◡—, —◡——, —◡——, —◡——

1. بَر سَرِ بازارِ جانْبازان مُنادَی می زَنَنْد؛
بِشْنَوید ای ساکِنانِ کویِ جانان بِشْنَوید: ١

2. دُخْتَرِ رَز چَنْد روزی شُد کِه از ما گُم شُدَسْت؛
رَفْت تا گیرَد سَرِ خود: هان و هان، حاضِر شَوید. ٢

3. جامهٔ دارد ز لعل و نیم‌تاجی از حباب؛
عقل و دانش می برد؛ تا ایمن از وی نغنوید. ۳

4. هر که آن تلخم دهد، حلوابها جانش دهم؛
ور بود پوشیده و پنهان بدوزخ، در روید. ۴

5. دختری شبگرد و تلخ و تیز و گلرنگست و مست،
گر بیابیدش، بسوی خانهٔ حافظ برید. ۵

269.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏑⏑–

1. بنفشه دوش بگل گفت و خوش نشانی داد
که: تاب من بجهان طرّهٔ فلانی داد. ۱

2. دلم خزانهٔ اسرار بود، و دست قضا
درش ببست و کلیدش بدلستانی داد. ۲

3. شکسته‌وار بدرگاهت آمدم، که طبیب
بمومیائیِ لطفِ توام نشانی داد. ۳

4. گذشت بر منِ مسکین و با رقیبان گفت:
دریغ عاشقِ مقتولِ من چه جانی داد. ۴

5. تنش درست و دلش شاد باد و خاطر خوش،
که دست دادش و یاریِ ناتوانی داد. ۵

6. برو معالجت خود کن ای نصیحت‌گوی:
شراب و شاهدِ شیرین کرا زیانی داد. ۶

7. خزینهٔ دلِ حافظ ز گوهرِ اسرار
بیُمنِ عشقِ تو سرمایهٔ جهانی داد. ۷

270.

بحر مضارع ——◡, —◡—◡, ◡——◡, —◡—

1. عشقت نه سرسریست که از سر بدر شود،
مهرت نه عارضیست که جایِ دگر شود. ۱

2. عشقِ تو در درونم و مهرِ تو در دلم
با شیر اندرون شد و با جان بدر شود. ۲

3. دردیست دردِ عشق که اندر علاجِ او،
هرچند سعی بیش نمائی، بتر شود. ۳

4. اوّل یکی منم که در این شهر هر شبی
فریادِ من ز عشق بافلاک بر شود. ۴

5. گر زانکه من سرشک فشانم بزنده‌رود،
کشتِ عراق جمله بیکبار تر شود. ۵

6. دی در میانِ زلف بدیدم رخِ نگار
بر هیأتی، که ابرِ محیطِ قمر شود. ۶

7. گفتم که: ابتدا کنم از بوسه. گفت: نی،
بگذار تاکه ماه ز عقرب بدر شود. ۷

8. حافظ. بیادِ لعلش اگر باده می خوری،
مگذار هان، که مدّعیان را خبر شود. ۸

Robinson 49.

271.

بحر مجتث ––⏓⏓, ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–

1. اَگَر خُدای کَسی را بَهَر گُناه بِگیرَد،
زَمین بِنالَه دَر آیَد، زَمانَه آه بِگیرَد. ١

2. بَرابَرَسْت کَه وُکوه پیشِ حَضْرَتِ مَوْلَی،
گَهی بَکوه بِبَخْشَد، گَهی بَکاه بِگیرَد. ٢

3. گُناهِ رویِ زَمین می کُنی؛ نَمی دانی،
کِه ماه بَر فَلَك از شومیءِ گُناه بِگیرَد. ٣

4. تو پاكدامَنی آری، وَلی شَوَد پَیْدا
گُناهْهایِ تو فَرْدا، کِه دادْخواه بِگیرَد. ٤

5. شَبی زِ شَرْمِ گُنَه مَن چُنان بِگِرْیَم زاری،
کِه سَجْدَه‌گاهِ مَن آن شَب هَمَه گِیاه بِگیرَد. ٥

6. گَهِ وَداع بِگِرْیَم بَدان مَثابَه، کِه یار
بَهَر زَمین کِه رَوَدْ آبِ دیدَه راه بِگیرَد. ٦

7. چو شاه قَصْدِ هَلاكِ کَسی کُنَد، حافِظ،
کِراسْت زَهْرَه و یارا کِه پیشِ شاه بِگیرَد. ٧

272.

بحر رمل ⏓⏓–, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏓⏑––

1. سِرِّ سَوْدایِ تو اَنْدَر سَرِ ما می گَرْدَد؛
بِبین کِه اَنْدَر سَرِ شوریدَه چِها می گَرْدَد. ١

2. هَر كِه دِل دَر خَمِ چَوْگانِ سَرِ زُلْفِ تو بَسْت،
لاجَرَم گُوی‌صِفَت بَر سَر و پا می گَرْدَد. ۲

3. گَرْچِه بیداد و جَفا می كُنَد آن دِلْبَرِ ما،
هَمْچُنان دَر پَیِ او دِل بَوَفا می گَرْدَد. ۳

4. از جَفایِ فَلَك وُ غُصّهٔ دَوْران صَد بار
بَر تَنَم پیرَهَنِ صَبْر قَبا می گَرْدَد. ۴

5. دَر ضَعیفی و نِزاری تَنِ بیچارهٔ مَن
چو هِلالیسْت كِه اَنْگُشْت‌نُما می گَرْدَد. ۵

6. بُلْبُلِ طَبْعِ مَن از فُرْقَتِ گُلْزارِ رُخَش
دیر گاهیسْت كِه بی بَرْگ و نَوا می گَرْدَد. ۶

7. چَنْد گُویَم: مَرَو ای دِل زِ پَیِ نَفْس و هَوا،
كین هَوائیسْت كِه دَر عَیْنِ خَطا می گَرْدَد. ۷

8. بَهَواداریَت، ای سَرْوقَدِ لالهٔ‌عِذار،
بَس كِه آشُفْته و سَرْگَشْته چو ما می گَرْدَد. ۸

9. دِلِ حافِظ چو صَبا بَر سَرِ كویِ تو مُقیم
دَرْدمَنْدَسْت، و بَاُمّیدِ دَوا می گَرْدَد. ۹

273.

بحر رمل ×ᴗ——, ᴗᴗ——, ᴗᴗ——, ××—.

1. می زَنَم هَر نَفَس از دَسْتِ فِراقَت فَرْیاد؛
آه اَگَر نالهٔ زارَم نَرَساند بَتو باد. ۱

2. چِه کُنَم، گَر نَکُنَم ناله و فَرْیاد و فِغان.
کَز فِراقِ تو چُنانَم، کِه بَداَنْدیشِ تو باد. ٢

3. روز و شَب غُصّه و غَم می خورَم، و چون نَخورَم.
چون زِ دیدارِ تو دورَم، بَچِه باشَم دِلْشاد. ٣

4. تا تو از چَشْمِ مَنِ سوخْته‌دِل دور شُدی،
ای بَسا چَشْمَهٔ خونین کِه دِل از دیده کُشاد. ٤

5. از بُنِ هَر مِژه صَد قَطْرَهٔ خون بیش چِکَد،
چون بَر آرَد دِلَم از دَسْتِ فِراقَت فَرْیاد. ٥

6. حافِظِ دِلْشُده مُسْتَغْرِقِ یادَت شَب و روز،
تو از این بَنْدَهٔ دِلْرَفْته بِکُلّی آزاد. ٦

274.

بحر مجتث ⏑–⏑– ، ⏑⏑–– ، ⏑–⏑– ، ⏑⏑–

1. مَرا بِوَصْلِ تو گَر زانکِه دَسْتْرَس باشَد،
دِگَر زِ طالِعِ خویشَم چِه مُلْتَمَس باشَد. ١

2. بَر آسْتانِ تو غَوْغایِ عاشِقان چِه عَجَب.
کِه هَرکُجا شَکَرِسْتان بُوَد، مَگَس باشَد. ٢

3. چِه حاجَتَسْت بِشَمْشیر قَتْلِ عاشِق را.
کِه نیم‌جانِ مَرا یَک کِرِشْمه بَس باشَد. ٣

4. اَگَر بِهَر دو جَهان یَک نَفَس زَنَم با دوسْت،
مَرا زِ هَر دو جَهان حاصِل آن نَفَس باشَد. ٤

5. از این هَوَس کِه مَرا دَسْتِ بَخْت کوتاهَسْت،
کَیم بَسَرْوِ بَلَنْدِ تو دَسْتْرَس باشَد. ٥

6. رَهِ خَلاص کُجا باشَد آن غَریقَت را،
کِه سَیْلِ مِحْنَتِ عِشْقَش زِ پیش و پَس باشَد. ٦

7. هَزار بار شَوَمْ آشْنا، و دیگَر بار
مَرا بِبینَنْد و گُویَنْد کِه: این چِه کَس باشَد. ٧

275.

بحر رمل ‒‒‿‒, ‿‿‒‒, ‿‿‒‒, ‿‿‒

1. هَوَسِ بادِ بَهارَم بَسَرِ صَحْرا بُرْد،
بادِ بویِ تو بِیاوَرْد و قَرار از ما بُرْد. ١

2. هَرْکُجا بود دِلی، چَشْمِ تو بُرْد از راهَش،
نَه دِلِ خَسْتَه و بیمارِ مَرا تَنْها بُرْد. ٢

3. آمَد و کَرَم بِبُرْد آبِ رُخَمْ اَشْکِ چو سیم،
زَر بَزَر داد کَسی کامَد و این کالا بُرْد. ٣

4. دِلِ سَنْگینِ تُرا اَشْکِ مَن آوَرْد بَراه:
سَنْگ را سَیْل تُوانَد بَلَبِ دَرْیا بُرْد. ٤

5. دوش ذَوْقِ طَرَبَم سِلْسِلَهٔ شَوْقِ تو بَسْت،
پایِ خَیْلِ خِرَدَم لَشْکَرِ غَمْ از جا بُرْد. ٥

6. راهِ ما غَمْزَهٔ آن تُرْکِ کَمان‌اَبْرو زَد،
رَخْتِ ما سُنْبُلِ آن سَرْوِ سَهی‌بالا بُرْد. ٦

7. جامِ مَیْ دی بَلَبَت لافِ رَوان‌بَخْشی زَد،
آبِ مَیْ را لَبِ جان‌بَخْشِ رَوان‌اَفْزا بُرْد. ۷
8. بَحْثِ بُلْبُل بَرِ حافِظ مَکُن از خوش‌سُخَنی،
پیشِ طوطی نَتَوان نامِ هَزارآوا بُرْد. ۸

276.

بحر هزج ◡———, ◡———, ◡———, ◡———

1. سَحَر چون خُسْرَوِ خاوَر عَلَم بَر کوهْساران زَد،
بَدَسْتِ مَرْحَمَت یارَم دَرِ اُمّیدْواران زَد. ۱
2. چو پیشِ صُبْحِ روشَن شُد کِه حالِ مِهْرِ گَرْدون چیسْت،
بَر آمَد، خَنْدَهٔ خوش بَر غُرورِ کامْکاران زَد. ۲
3. نِگارَم دوش دَر مَجْلِس بِعَزْمِ رَقْص چون بَر خاسْت،
گِرِه بِگْشاد از گیسو و بَر دِلْهایِ یاران زَد. ۳
4. مَن از رَنْگِ صَلاح آن دَم بِخونِ دِل بِشُسْتَم دَسْت،
کِه چَشْمِ بادهٔ‌پَیْمایَش صَلا بَر هوشیاران زَد. ۴
5. کُدام آهَن‌دِلَش آموخْت این آئینِ عَیّاری،
کِه اَوَّل چون بِرون آمَد، رَهِ شَب‌زِنْدهٔ‌داران زَد. ۵
6. خَیالِ شَهْسَواری پُخْت و شُد ناگَه دِلِ مِسْکین؛
خُداوَنْدا نِگَه دارَش، کِه بَر قَلْبِ سُواران زَد. ۶
7. دَر آب و رَنْگِ رُخْسارَش چه جان دادیم و خون خوردیم؛
چو نَقْشَش دَسْت داد، اَوَّل رَقَم بَر جان‌سِپاران زَد. ۷

8. مَنَش با خِرْقَهٔ پَشْمِین کُجا اَنْدَر کَمَنْد آرَم
زِرِه‌مُوئی، کِه مُژْگانَش رَهِ خَنْجَرْگُزاران زَد. ٨

9. نَظَر بَر قُرْعَهٔ تَوْفِیق و یُمْنِ دَوْلَتِ شاهَسْت؛
بِدِه کامِ دِلِ حافِظ، کِه فالِ بَخْتِیاران زَد. ٩

10. شَهَنْشاهِ مُظَفَّرْفَر شُجاعِ مُلْك و دِین مَنْصور،
کِه جودِ بی‌دِریغَش خَنْدِه بَر اَبْرِ بَهاران زَد. ١٠

11. از آن ساعَت کِه جامِ مَیْ بَدَسْتِ او مُشَرَّف شُد،
زَمانِه ساغَرِ شادی بَیادِ مَیْگُساران زَد. ١١

12. زِ شَمْشیرِ زَرافْشانَش ظَفَرْ آن روز بِدْرَخْشید،
کِه چون خورْشیدِ اَنْجُم‌سوز تَنْها بَر هَزاران زَد. ١٢

13. دَوامِ عُمْر و مُلْکِ او بِخواه از لُطْفِ حَق ای دِل،
کِه چَرْخ این سِکَّهٔ دَوْلَت بَدَوْرِ روزْگاران زَد. ١٣

277.

بحر مجتث ◡–◡–, ◡◡––, ◡–◡–, –◡◡

1. بِیا کِه رایَتِ مَنْصورِ پادْشاه رَسید،
نَویدِ فَتْح و بِشارَت بَمِهْر و ماه رَسید. ١

2. جَمالِ بَخْت زِ رویِ ظَفَر نِقاب اَنْداخْت،
کَمالِ عَدْل بَفَرْیادِ دادْخواه رَسید. ٢

3. سِپِهْر دَوْرِ خوش اَکْنون زَنَد، کِه ماه آمَد،
جَهان بَکامِ دِل اَکْنون رَسَد، کِه شاه رَسید. ٣

4. زِ قاطِعانِ طَریق این زَمان شَوَنْد ایمَن
قَوافِلِ دِل و دانِش، کِه مَرْدِ راه رَسید. ۴

5. عَزیزِ مِصْر بَرَغْمِ بِرادَرانِ غَیور
زِ قَعْرِ چاه بَر آمَد، بَر اَوْجِ ماه رَسید. ۵

6. کُجاسْت صوفیِٔ دَجّال‌شَکْلِ مُلْحِدْکیش:
بِگو: بِسوز، کِه مَهْدیِٔ دین‌پَناه رَسید. ۶

7. صَبا بِگو کِه: چِها بَر سَرَم دَر این غَمِ عِشْق
زِ آتِشِ دِلِ سوزان و دودِ آه رَسید. ۷

8. زِ شَوْقِ رویِ تو شاها بَدین اَسیرِ فِراق
هَمان رَسید، کَز آتِش بَرویِ کاه رَسید. ۸

9. مَرَوْ بَخواب، کِه حافِظ بَبارْگاهِ قَبول
زِ وِرْدِ نیم‌شَب وُ دَرْسِ صُبْحْگاه رَسید. ۹

278.

بحر رجز —◡◡—, ◡—◡—, —◡◡—, ◡—◡—

1. دادْگَرا تُرا فَلَک جُرْعه‌کَشِ پِیالِه باد،
دُشْمَنِ دِلْسِیاهِ تو غَرْقهٔ بَخون چو لالِه باد. ۱

2. ذِرْوهٔ کاخِ رِفْعَتَت راسْت زِ فَرْطِ اِرْتِفاع
راه‌رَوانِ وَهْم را راهِ هَزار سالِه باد. ۲

3. زُلْفِ سِیاهِ پُرْخَمَت چَشْم و چِراغِ عالَمَسْت،
جان زِ نَسیمِ دَوْلَتَش دَر شِکَنِ کُلالِه باد. ۳

4. ای مهِ چرخِ معدلت چشم و چراغِ عالمی،
بادهٔ صاف دائمت در قدح و پیاله باد. ۴

5. چون بنوای مدحتت زهره شود ترانه‌ساز،
حاسدت از سماعِ آن همدمِ آه و ناله باد. ۵

6. نه طبقِ سپهر و آن قرصهٔ سیم و زر که هست
از لبِ خوانِ حشمتت سهلترین نواله باد. ۶

7. دخترِ فکرِ بکرِ من محرمِ مدحتِ تو شد،
مهرِ چنین عروس را هم بکفت حواله باد. ۷

8. حافظِ تو در این غزل حجتِ بندگی بداد،
لطفِ عبیدپرورت شاهدِ این قباله باد. ۸

279.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, –⏓

1. سپیده‌دم که صبا بوی لطفِ جان گیرد،
چمن ز لطفِ هوا نکته بر جنان گیرد؛ ۱

2. هزار نکهتِ گل در چمن تتق بندد،
افق ز عکسِ شفق رنگِ گلستان گیرد؛ ۲

3. نوای چنگ بدان سان زند صلای صبوح،
که پیرِ صومعه راهِ درِ مغان گیرد؛ ۳

4. شهِ سپهر چو زرین سپر کشد بر روی،
بتیغِ صبح و عمودِ افق جهان گیرد؛ ۴

5. بَرَغْمِ زاغِ سِیَه شاهْبازِ زَرّین بال
دَر این مُقَرْنَسِ زَنْگاری آشِیان گیرَد: ٥

6. بِبَزْمْگاهِ چَمَن رَوْ، کِه خوش تَماشائیسْت،
کِه لالِه کاسَهٔ نَسْرین و اَرْغَوان گیرَد. ٦

7. چِه حالَتَسْت، کِه گُل دَر چَمَن نُمایَد رُخ.
چِه آتِشَسْت، کِه دَر مُرْغِ صُبْحْخوان گیرَد. ٧

8. چِه پَرْتَوَسْت، کِه نورِ چِراغِ صُبْح دِهَد.
چِه شُعْلِه اَسْت، کِه دَر شَمْعِ آسْمان گیرَد. ٨

9. خِیالِ شاهی اَگَر نیسْت دَر سَرِ حافِظ،
چِرا بَتیغِ زَبان عَرْصَهٔ جَهان گیرَد. ٩

10. صَبا نِگَر، کِه دَمادَم چو رِنْدِ شاهِدْباز
گَهی لَبِ گُل و گَه زُلْفِ ضَیْمَران گیرَد. ١٠

11. زِ اِتِّحادِ هَیُولی و اِخْتِلافِ صُوَر
خِرَد زِ هَر گُلِ نَوْ نَقْشِ صَد بَیان گیرَد. ١١

12. مَن اَنْدَر آن کِه: دَمِ کیسْت این مُبارَک دَم،
کِه وَقْتِ صُبْح دَر این تیره خاکْدان گیرَد. ١٢

13. چِرا بَصَد غَم و حَسْرَت سِپِهْرِ دائره‌شَکْل
مَرا چو نُقْطَهٔ پَرْگار دَر مِیان گیرَد. ١٣

14. ضَمیرِ دِل نَگُشایَم بَکَس، مَرا آن بِه:
کِه روزْگار غَیورَسْت، ناگَهان گیرَد. ١٤

15. چو شمع هر که بافشای راز شد مشغول،
شبش زبانهٔ مقراض در زبان گیرد. ١٥

16. کجاست ساقیِ مهرویِ من، که از سرِ مهر
بنیم مستِ خودش ساغرِ گران گیرد. ١٦

17. پیامی آورد از یار، و در پیش جامی
بشادیِ رخِ آن یارِ مهربان گیرد. ١٧

18. نوایِ مجلسِ ما را اگر کشد مطرب،
گهی طریقِ عراق و گه اصفهان گیرد. ١٨

19. سکندری، که مقیمِ حریمِ او چون خضر
ز فیضِ خاکِ درش عمرِ جاودان گیرد، ١٩

20. جمالِ چهرهٔ تأیید شیخ ابو اسحاق،
که ملک در قدمش زیبِ بوستان گیرد. ٢٠

21. گهی که بر فلک سروری عروج کند،
نخست پایهٔ خود فرقِ فرقدان گیرد. ٢١

22. چراغِ دیدهٔ محمود شه، که دشمن را
ز برقِ تیغ وی آتش بده زبان گیرد. ٢٢

23. باوجِ ماه رسد موجِ خون، چو تیغ کشد؛
بتیرِ چرخ برد حمله، چون کمان گیرد. ٢٣

24. عروسِ خاوری از شرمِ رایِ انورِ او
بجایِ خود بود، ار راهِ قیروان گیرد. ٢۴

25. اَیا عَظیم وَقاری، کِه هَر کِه بَنْدَهٔ تُسْت
زِ رَفْعِ قَدْرِ کَمَرْبَنْدِ تَوْاَمان گیرَد. ۲۵

26. رَسَد زِ چَرْخِ عُطارِد هَزار تَهْنِیَتَت،
چو فِکْرَتَت صِفَتِ اَمْرِ کُن‌فَکان گیرَد. ۲۶

27. مُدام دَر پَیِ طَعْنَسْت بَر حَسود و عَدوت
سِماکِ رامِح، از آن روز و شَب سِنان گیرَد. ۲۷

28. فَلَک چو جَلْوه کُنان بِنْگَرَد سَمَنْدِ تُرا،
کَمینه پایگَهَش اَوْجِ کَهْکَشان گیرَد. ۲۸

29. مَلالَتی کِه کَشیدی سَعادَتی دِهَدَت،
کِه مُشْتَری نَسَقِ کارِ خودْ از آن گیرَد. ۲۹

30. از اِمْتِحانِ تو اَیّام را غَرَضْ اینَسْت،
کِه از صَفایِ رِیاضَت دِلَت نِشان گیرَد. ۳۰

31. وَگَر نَه پایَهٔ مُصْحَفْ از آن بَلَنْدتَرَسْت،
کِه روزگار بَر او حَرْفِ اِمْتِحان گیرَد. ۳۱

32. دِلیر دَر خِرَد آن کَس بُوَد، کِه دَر هَمه حال
نُخُسْت بِنْگَرَد، آنْگَه طَریقِ آن گیرَد. ۳۲

33. مَذاقِ جانْش زِ تَلْخیِ غَم شَوَدْ ایمَن،
هَر آن کِه شَکَّرِ شُکْرِ تو دَر دَهان گیرَد. ۳۳

34. زِ عُمْر بَر خورَد آن کَس، کِه دَر جَمیعِ صِفات
بِخویش بِنْگَرَد، آنْگَه طَریقِ آن گیرَد: ۳۴

35. چو جای جنگ نبیند، بجام آرد دست،
چو وقت کار بود، تیغ جانستان گیرد. ٣٥

36. ز لطف غیب بسختی رخ از امید متاب،
که مغز نغز مکان اندر استخوان گیرد. ٣٦

37. شکر کمال حلاوت پس از ریاضت یافت،
نخست در شکن تنگ از آن مکان گیرد. ٣٧

38. در آن مقام، که سیل حوادث از چپ و راست
چنان رسد، که امان از میان کران گیرد، ٣٨

39. چه غم بود بهمه حال کوه ثابت را،
که موجهای چنان قلزم گران گیرد. ٣٩

40. اگرچه خصم تو گستاخ می رود حالی،
تو شاه باش، که گستاخیش عنان گیرد؛ ٤٠

41. اگرچه بد حق این خاندان دولت گفت،
جزاش در زن و فرزند و خانمان گیرد. ٤١

42. زمان عمر تو پاینده باد، کین دولت
عطیّه‌ایست که در جان انس و جان گیرد. ٤٢

43. سر ملوک سخن حافظست، از آن هر دم
بذو الفقار سخن عرصهٔ بیان گیرد. ٤٣

280.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏓⏓––, ⏑–⏑–, ⏓⏓–

1. تَنَم زِ رَنْجِ فِراوان دَمی نَیاسایَد،
دِلَم زِ اَنْدُهِ بیحَد هَمی بِفَرْسایَد. ۱

2. بُخارِ حَسْرَتِ او چون رَوَد زِ دِل بَسَرَم،
زِ دیدگان نَمِ بارانِ غَم فِرو آیَد. ۲

3. دو چَشْمِ مَن رُخِ مَن زَرْد دید نَتْوانِسْت،
از آن بَخونِ دِل آن را هَمی بِیَنْدایَد، ۳

4. کِه گَر بِبینَد بَدْخواه رویِ مَن روزی،
بَچَشْمِ او رُخِ مَن زَرْد رَنْگ نَنْمایَد. ۴

5. زَمانهٔ بَد، هَرجا کِه فِتْنَهٔ باشَد،
چو نَوْ عَروسی دَر چَشْمِ مَن بِیارایَد. ۵

6. زَمانه خود بِرُبود از مَن آن چه بود مَرا
بَجُز مُحَبَّتِ جانان، کِه او هَمی پایَد. ۶

7. چِرا نَگِرْیَد چَشْمَم: چِرا نَنالَد جان:
چِه گونه کَم نَشَوَد صَبْر و غَم نَیَفْزایَد: ۷

8. فَلَك چو شادیٔ مَن دید، آن هَمه بِشُمُرْد،
کُنون کِه می دِهَدَم غَم، هَمی نَپَیْمایَد. ۸

9. چو دوستدارِ مَن از مَن گِرِفت بیزاری،
چِه گونه دُشْمَنِ مَن بر تَنَم بِبَخْشایَد: ۹

10. اَگَر نَنالَم، گُویَنْد: نیسْت حاجَتْمَنْد.
وَگَر بِنالَم، گُویَنْد: زاژ می خایَد. ١٠

11. غَمی نَباشَد از آن کِه خُدایِ عَزَّ وَ جَلّ
دَری نَبَنْدَد، تا دیگَری نَبِگْشایَد. ١١

281.

بحر هزج ——◡, ◡——◡, ◡——◡, ◡——

1. گُفْتَم کِه: خَطا کَرْدی، و تَدْبیر نَه این بود.
گُفْتا: چِه تُوان کَرْد، کِه تَقْدیر چُنین بود. ١

2. گُفْتَم کِه: بَسی خَطِّ خَطا بَر تو کَشیدَنْد.
گُفْتا: هَم از آن بود، کِه بَر لَوْحِ جَبین بود. ٢

3. گُفْتَم کِه: قَرینِ بَدَت اَفْکَنْد بَدین روز.
گُفْتا کِه: مَرا بَخْتِ بَدِ خویش قَرین بود. ٣

4. گُفْتَم: زِ مَن ای ماه چِرا مِهْر بُریدی.
گُفْتا کِه: فَلَک با مَنِ بَدْمِهْر بَکین بود. ٤

5. گُفْتَم کِه: بَسی جامِ طَرَب خوردی از این پیش.
گُفْتا کِه: شِفا دَر قَدَحِ بازْپَسین بود. ٥

6. گُفْتَم کِه: تویی عُمْر، چِرا باز بِرَفْتی.
گُفْتا کِه: فُلانی، چِه کُنَم. عُمْر هَمین بود. ٦

7. گُفْتَم کِه: نَه وَقْتٖ سَفَرَت بود چُنین زود.
گُفْتا کِه: مَگَر مَصْلَحَتٖ وَقْت دَر این بود. ٧

8. گُفْتَم کِه: زِ حافِظ بَچِه موجِب شُدَه دور.
گُفْتا کِه: هَمَه وَقْت مَرا داعِیه این بود. ٨

IX. حرف الراء

282.

‿ – – –, ‿ – – –, ‿ – – بحر هزج

1. اَلا ای طوطیء گویای اَسْرار
مَبادا خالیَت شَکَّر زِ مِنْقار ١

2. سَرَت سَبْز و دِلَت خوش باد جاوید
کِه خوش نَقْشی نُمودی از خَطِ یار ٢

3. سُخَن سَر بَسْته گُفْتی با حَریفان
خُدا را زین مُعَمّا پَرْده بَر دار ٣

4. بَروی ما زَن از ساغَر گُلابی
کِه خوابآلوده ایم ای بَخْتِ بیدار ٤

5. چِه رَه بود این کِه زَد دَر پَرْده مُطْرِب
کِه می رَقْصَنْد باهَم مَسْت و هُشْیار ٥

6. از این اَفْیون، کِه ساقی دَر مَی اَفْکَنْد
حَریفان را نَه سَر مانَد نَه دَسْتار ٦

7. سِکَنْدَر را نَمی بَخْشَنْد آبی
بَزور و زَر مُیَسَّر نیسْت این کار ٧

8. خِرَد هَرْچَنْد نَقْدِ کائناتَسْت
چِه سَنْجَد پیشِ عِشْق کیمیاگار ٨

9. بِیا و حالِ اَهْلِ دَرْد بِشْنَو
بَلَفْظِ اَنْدَك و مَعْنیء بِسْیار ٩

10. بُتِ چینی عُدُوِّ دینِ ما شُد؛
خُداوَندا دِل و دینَم نِگَه دار. ١٠

11. بِمَسْتوران مَگو اَسْرارِ مَسْتی،
حَدیثِ جان مَپُرْس از نَقْشِ دیوار. ١١

12. بِیُمْنِ رایَتِ مَنْصورِ شاهی
عَلَم شُد حافِظ اَنْدَر نَظْمِ اَشْعار. ١٢

13. خُداوَنْدی بِجایِ بَنْدَگان کَرْد؛
خُداوَنْدا زِ آفاتَش نِگَه دار. ١٣

283.

بحر رمل ⏓⏑——, ⏑⏑——, ⏑⏑——, ⏓⏓—

1. گَر بُوَد عُمْر و بِمَیْخانه رَسَم بارِ دِگَر،
بِجُز از خِدْمَتِ رِنْدان نَکُنَم کارِ دِگَر. ١

2. خُرَّم آن روز کِه با دیدهٔ گِرْیان بِرَوَم،
تا زَنَم آبِ دَرِ مَیْکَدِه یَکْبارِ دِگَر. ٢

3. مَعْرِفَت نیسْت دَر این قَوْم؛ خُدایا سَبَبی،
تا بَرَم جَوْهَرِ خود را بِخَریدارِ دِگَر. ٣

4. یار اَگَر رَفْت و حَقِ صُحْبَتِ دیرین نَشِناخْت،
حاشَ لِلّه کِه رَوَم مَن زِ پَیِ یارِ دِگَر. ٤

5. گَر مُساعِد شَوَدَم دائرهٔ چَرْخِ کَبود،
هَم بِدَسْت آوَرَمَش باز بِپَرْگارِ دِگَر. ٥

6. عافِیَت می طَلَبَد خاطِرَم، اَر بِگْذارَنْد
غَمْزَهٔ شوخَش و آن طُرَّهٔ طَرّار دِگَر. ٦

7. رازِ سَرْبَسْتَهٔ ما بین، کِه بَدَسْتان گُفْتَنْد
هَر زَمان با دَف و نَیْ بَر سَرِ بازارِ دِگَر. ٧

8. هَر دَم از دَرْد بِنالَم، کِه فَلَك هَر ساعَت
کُنَدَم قَصْدِ دِلِ ریش بَآزارِ دِگَر. ٨

9. باز گویَم: نَه دَر این واقِعَه حافِظ تَنْهاسْت،
غَرْقَه گَشْتَنْد دَر این بادِیَه بِسْیارِ دِگَر. ٩

284.

بحر رمل —◡——, —◡——, —◡——, —◡—

1. یوسُفِ گُم‌گَشْتَه باز آیَد بِکَنْعان، غَم مَخُور:
کُلْبَهٔ اِحْزان شَوَد روزی گُلِسْتان، غَم مَخُور. ١

2. ای دِلِ غَمْدیدَه حالَت بِه شَوَد، دِل بَد مَکُن:
وین سَرِ شوریدَه باز آیَد بَسامان، غَم مَخُور. ٢

3. گَر بَهارِ عُمْر باشَد باز بَر تَخْتِ چَمَن،
چَتْرِ گُل بَر سَر کَشی، ای مُرْغِ شَبْخوان غَم مَخُور. ٣

4. هان مَشَوْ نومید، چون واقِف نَهٔ از سِرِّ غَیْب:
باشَد اَنْدَر پَرْدَه بازیهایِ پِنْهان، غَم مَخُور. ٤

5. دَوْرِ گَرْدون گَر دو روزی بَر مُرادِ ما نَگَشْت،
دائِما یَکْسان نَباشَد حالِ دَوران، غَم مَخُور. ٥

6. دَر بِیابان گَر زِ شَوْقِ کَعْبه خواهی زَد قَدَم،
سَرْزَنِشْها گَر کُنَد خارِ مُغَیْلان، غَم مَخور. ٦

7. ای دِل اَر سَیْلِ فَنا بُنْیادِ هَسْتی بَر کَنَد،
چون تُرا نوحَسْت کَشْتیبان زِ طوفان، غَم مَخور. ٧

8. گَرْچه مَنْزِل بَس خَطَرْناکَسْت و مَقْصَد ناپَدید،
هیچ راهی نیسْت کان را نیسْت پایان، غَم مَخور. ٨

9. حالِ ما دَر فُرْقَتِ جانان و اِبْرامِ رَقیب
جُمْله می دانَد خُدایِ حالگَردان، غَم مَخور. ٩

10. حافِظا دَر کُنْجِ فَقْر وُ خَلْوَتِ شَبْهایِ تار
تا بُوَد وِرْدَت دُعا وُ دَرْسِ قُرْآن، غَم مَخور. ١٠

285.

بحر رمل ×‿––، ‿‿––، ‿‿––، ‿‿×

1. روی بِنْما و وُجودِ خودَم از یاد بِبَر،
خِرْمَنِ سوخْتَگان را هَمه گو: باد بِبَر. ١

2. ما چو دادیم دِل وُ دیده بَطوفانِ بَلا،
گو: بِیا سَیْلِ غَم وُ خانه زِ بُنْیاد بِبَر. ٢

3. دَوْلَتِ پیرِ مُغان باد، کِه باقی سَهْلَسْت:
دیگَری گو: بِرَو وُ نامِ مَن از یاد بِبَر. ٣

4. زُلْفِ چون عَنْبَرِ خامَش کِه بِبویَد: هَیْهات.
ای دِل خامطَمَع این سُخَن از یاد بِبَر. ٤

5. دوش می گُفت: بمژگانِ سِیاهت بِکُشم. —
٥ یا رَب از خاطِرَش اَنْدیشهٔ بیداد بِبَر.

6. سینه گو: شُعْلَهٔ آتِشْکَدَهٔ پارْس بِکُش.
٦ دیده گو: آبِ رُخِ دِجْلَهٔ بَغْداد بِبَر.

7. سَعْی نا بُرْده دَر این راه بَجائی نَرَسی:
٧ مُزْد اَگَر می طَلَبی، طاعَتِ اُسْتاد بِبَر.

8. روزِ مَرْگَم نَفَسی وَعْدَهٔ دیدار بِدِه،
٨ وانْگَهَم تا بَلَحَد فارِغ و آزاد بِبَر.

9. حافِظ اَنْدیشه کُن از نازُکیٔ خاطِرِ یار،
٩ بِرَو، از دَرْگَهَش این ناله و فَرْیاد بِبَر.

286.

بحر رمل —⏑——, ⏑⏑——, ⏑⏑——, ⏑⏑—

1. ای صَبا نُکْهَتی از خاکِ رَهِ یار بِیار:
١ بِبَر اَنْدوهِ دِل و مُژْدَهٔ دِلْدار بِیار.

2. نُکْتَهٔ روح‌فِزا از دَهَنِ یار بِگو،
٢ نامَهٔ خوش‌خَبَر از عالَمِ اَسْرار بِیار.

3. گَرْدی از رَهْگُذَری دوسْت بَکوریٔ رَقیب
٣ بَهْرِ آسایِشِ این دیدَهٔ خونْبار بِیار.

4. خامی و سادَه‌دِلی شیوَهٔ جانْبازان نیسْت:
٤ خَبَری از بَرِ آن دِلْبَرِ عَیّار بِیار.

5. تا مُعَطَّر کُنَم از لُطْفِ نَسیمِ تو مَشام،
شَمَّهٔ از نَفَحاتِ نَفَسِ یار بِیَار. ٥
6. بَوَفایِ تو کِه: خاکِ رَهِ آن یارِ عَزیز،
بی غُباری کِه پَدید آید از اَغْیار، بِیَار. ٦
7. روزْگاریسْت کِه دِل چِهْرَهٔ مَقْصود نَدید؛
ساقِیَا آن قَدَحِ آئِنهکَرْدار بِیَار. ٧
8. شُکْرِ آن را کِه تو دَر عِشْرَتی ای مُرْغِ چَمَن،
بَاَسیرانِ قَفَس مُژْدهٔ گُلْزار بِیَار. ٨
9. کامِ جان تَلْخ شُد از صَبْر کِه کَرْدَم بی دوسْت،
عِشْوَهٔ زان لَبِ شیرینِ شَکَرْبار بِیَار. ٩
10. دَلْقِ حافِظ بَچِه اَرْزَد، بَمَیَش رَنْگین کُن،
وَانْگَهَش مَسْتِ خَراب از سَرِ بازار بِیَار. ١٠

287.

بحر رمل ‒ ⏑ ‒ ‒ ، ⏑ ⏑ ‒ ‒ ، ⏑ ⏑ ‒ ‒ ، ⏑ ⏑ ‒

1. ای صَبا نُکْهَتی از کویِ فُلانی بَمَن آر؛
زار و بیمارِ غَمَم، راحَتِ جانی بَمَن آر. ١
2. قَلْبِ بیحاصِلِ ما را بِزَن اِکْسیرِ مُراد،
یَعْنی از خاکِ دَرِ دوسْت نِشانی بَمَن آر. ٢
3. دَر کَمینْگاهِ نَظَر با دِلِ خویشَم جَنْگَسْت،
زابْرو و غَمْزهٔ او تیر و کَمانی بَمَن آر. ٣

4. دَر غَریبی و فِراق و غَمِ دِل پیر شُدَم،
ساغَرِ مَی زِ کَفِ تازه جَوانی بَمَن آر. ۴

5. مُنْکِران راهَم ازاین مَی دو سِه ساغَر بِچَشان،
وَگَر ایشان نَسِتانَنْد، رَوانی بَمَن آر. ۵

6. ساقِیا عِشْرَتِ اِمْروز بَفَرْدا مَفِکَن،
یا زِ دیوانِ قَضا خَطِّ اَمانی بَمَن آر. ۶

7. دِلَم از پَرْده بِشُد دوش که حافِظ می گُفت:
ای صَبا نُکْهَتی از کویِ فُلانی بَمَن آر. ۷

288.

بحر مضارع ‒ ‒ ◡, ‒ ◡ ‒ ◡, ◡ ‒ ‒ ◡, ‒ ◡ ‒

1. ای خُرَّم از فُروغِ رُخَت لالهزارِ عُمْر،
باز آ، کِه ریخْت بی گُلِ رویَت بَهارِ عُمْر. ۱

2. اَنْدیشه از مُحیطِ فَنا نیسْت هَر کِرا
بَر نُقْطهٔ دَهانِ تو باشَد مَدارِ عُمْر. ۲

3. از دیده گَر سِرِشْك چو باران چَکَد، رَواسْت،
کانْدَر غَمَت چو بَرْق بِشُد روزْگارِ عُمْر. ۳

4. بی عُمْر زِنْده اَم مَن، و این بَس عَجَب مَدار؛
روزِ فِراق را کِه نِهَد دَر شُمارِ عُمْر. ۴

5. از هَر طَرَف زِ خَیْلِ حَوادِث کَمینْگَهیسْت،
زان رو عِنان کَشیده دَوانَد سُوارِ عُمْر. ۵

6. این یَك دو دَم كِه دَوْلَتِ دیدار مُمْكِنَسْت
دَر یاب كارِ ما، كِه نه پَیْداسْت كارِ عُمْر. ۶

7. تا كَیْ مَیِ صَبوح و شَكَرْخوابِ بامْداد؛
بیدار گَرْد هان، كِه گُذَشْت اِخْتِیارِ عُمْر. ۷

8. دی دَر گُذار بود، و نَظَر سویِ ما نَكَرْد؛
بیچاره دِل، كِه هیچ نَدید از گُذارِ عُمْر. ۸

9. حافِظ سُخَن بِگوی، كِه دَر صَفْحَهٔ جَهان
این نَقْش مانَد از قَلَمَت یادْگارِ عُمْر. ۹

289.

بحر مضارع —ᴗ—, ᴗ——ᴗ, —ᴗ—ᴗ, ——ᴗ

1. عیدَسْت و آخِرِ گُل و یاران دَر اِنْتِظار؛
ساقی، بَرویِ شاه ببین ماه، و مَیْ بِیار. ۱

2. دِل بَر گِرِفْته بودَم از اَیّامِ گُل، وَلی
كاری بِكَرْد هِمَّتِ رِنْدانِ روزه‌دار. ۲

3. دِل دَر جَهان مَبَنْد، و زِ مَسْتی سُؤال كُن
از فَیْضِ جام و قِصّهٔ جَمْشیدِ كامْكار. ۳

4. جُز نَقْدِ جان بَدَسْت نَدارَم؛ شَراب كو؛
كان نیز بَر كِرِشْمهٔ ساقی كُنَم نِثار. ۴

5. گَر فَوْت شُد سَحور، چه نُقْصان؛ صَبوح هَسْت؛
از مَیْ شَوَنْد روزه‌كُشا طالِبانِ یار. ۵

290.

6. تَرْسَم کِه روزِ حَشْر عِنان بَر عِنان رَوَنْد
تَسْبیحِ شَیْخ و خِرْقَهٔ رِنْدِ شَراب‌خوار. ۶

7. خوش دَوْلَتیسْت خُرَّم، و خوش خُسْرَوی کَریم؛
یا رَب زِ چَشْمِ زَخْمِ زَمانَش نِگاه دار. ۷

8. مَیْ خور بَشِعْرِ بَنْدَه، کِه زیبی دِگَر دِهَد
جامِ مُرَصَّعِ تو بَدین دُرِّ شاهْوار. ۸

9. زانْجا کِه پَرْدَه‌پوشیِ خُلْقِ کَریمِ تُسْت
بَر قَلْبِ ما بِبَخْش، کِه نَقْدیسْت کَم‌عِیار. ۹

10. حافِظ، چو رَفْت روزَه و گُل نیز می رَوَد،
ناچار مَیْ بِنوش، کِه از دَسْت رَفْت کار. ۱۰

290.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓–

1. صَبا زِ مَنْزِلِ جانان گُذَر دِریغ مَدار،
وَز او بَعاشِقِ مِسْکین خَبَر دِریغ مَدار. ۱

2. بَشُکْرِ آن کِه شِگُفْتی بَکامِ دِل ای گُل،
نَسیمِ وَصْل زِ مُرْغِ سَحَر دِریغ مَدار. ۲

3. کُنون کِه چَشْمَهٔ قَنْدَسْت لَعْلِ نوشینَت،
سُخَن بِگوی و زِ طوطی شَکَر دِریغ مَدار. ۳

4. حَریفِ عِشْقِ تو بودَم، چو ماهِ نَوْ بودی؛
کُنون کِه ماهِ تَمامی، نَظَر دِریغ مَدار. ۴

5. جَهان و هَر چِه دَر او هَسْت سَهْل و مُخْتَصَرَسْت؛
زِ اَهْلِ مَعْرِفَت اين مُخْتَصَر دِريغ مَدار. ٥

6. مَكارِمِ تو بِآفاق مى بَرَد شاعِر،
از او وَظيفَهٔ زادِ سَفَر دِريغ مَدار. ٦

7. چو ذِكْرِ خَيْر طَلَب مى كُنى، سُخَن اينَسْت
كِه: دَر بَهاىِ سُخَن سيم و زَر دِريغ مَدار. ٧

8. غُبارِ غَم بِرَوَد، حال بِه شَوَد، حافِظ؛
تو آبِ ديدِه از اين رَهْگُذَر دِريغ مَدار. ٨

291.

بحر رمل —◡——, ◡◡——, ◡◡——, ◡◡—

1. روى بِنْما و مَرا گو كِه: زِ جان دِل بَر گير.
پيشِ شَمْعِ آتِشِ پَرْوانه: بِجان، گو، دَر گير. ١

2. دَر لَبِ تِشْنَهٔ ما بين و مَدار آب دِريغ؛
بَر سَرِ كُشْتَهٔ خويش آى و زِ خاكَش بَر گير. ٢

3. تَرْكِ دَرْويش مَكُن، گَر نَبُوَد سيم و زَرَش؛
دَر غَمَت سيم شُمار اَشْك، و رُخَش را زَر گير. ٣

4. چَنْگ بِنْواز و بِساز؛ اَر نَبُوَد عود، چِه باك،
آتِشَم عِشْق و دِلَم عود و تَنَم مُجْمَر گير. ٤

5. دَر سَماع آى و زِ سَر خِرْقِه بِيَنْداز و بِرَقْص،
وَر نِه دَر گوشِه رَو و خِرْقَهٔ ما بَر سَر گير. ٥

6. صوف بَرکَش زِ سَر وُ بادهٔ صافی دَرکَش،
سیم دَرباز و بَزَر سیمبَری دَربَرگیر. ۶
7. دوسْت گو: یار شَوَد، هَر دو جَهان دُشْمَن باش.
بَخْت گو: پُشْت شَوَد، روی زَمین لَشْکَر گیر. ۷
8. مَیْلِ رَفْتَن مَکُن ای دوسْت، دَمی با ما باش،
بَر لَبِ جوی طَرَب جوی، و بَکَف ساغَر گیر. ۸
9. رَفْتَه گیر از بَرَم، وُ زاتِش و آبِ دِل و چَشم
گونهٔاَم زَرْد و لَبَم خُشْك و کَنارَم تَر گیر. ۹
10. حافِظ، آراسْتَه کُن بَزْم و بِگو واعِظ را
کِه: بِبین مَجْلِسَم وُ تَرْكِ سَرِ مِنْبَر گیر. ۱۰

292.

بحر مضارع — — ‿, — ‿ — ‿, ‿ — — ‿, — ‿ —

1. دیگَر زِ شاخِ سَرْوِ سَهی بُلْبُلِ صَبور
گُلْبانْگ زَد کِه: چَشْمِ بَد از رویِ گُل بَدور. ۱
2. ای گُل بَشُکْرِ آن کِه توئی پادْشاهِ حُسْن،
با بُلْبُلانِ عاشِقِ شَیْدا مَکُن غُرور. ۲
3. از دَسْتِ غَیْبَتِ تو شِکایَت نَمی کُنَم؛
تا نیسْت غَیْبَتی، نَدِهَد لَذَّتی حُضور. ۳
4. زاهِدْ اَگَر بَحور و قُصورَسْت اُمیدْوار،
ما را شَرابْخانَه قُصورَسْت و یار حور. ۴

5. مَیْ خور ببانگِ چَنْگ و مَخور غُصّه؛ وَر کسی
٥ گویَد تُرا کِه: باده مَخور. گو: هُوَ ٱلْغَفور.

6. گَر دیگَران بَعَیْش و طَرَب خُرَّمَنْد و شاد،
٦ ما را غَمِ نِگار بُوَد مایهٔ سُرور.

7. حافِظ، شِکایَت از غَمِ هِجْران چه می کُنی؛
٧ دَر هَجْر وَصْل باشَد و دَر ظُلْمَتَسْت نور.

293.

بحر هزج ◡———, ◡———, ◡——

1. شَب قَدْرَسْت و طَیْ شُد نامهٔ هَجْر؛
١ سَلامٌ فیهِ حَتّی مَطْلَعِ ٱلْفَجْر.

2. دِلا دَر عاشِقی ثابِت‌قَدَم باش،
٢ کِه دَرْ این رَه نَباشَد کار بی اَجْر.

3. مَن از رِنْدی نَخواهَم کَرْد تَوْبه،
٣ وَلَوْ آذَیْتَنی بِٱلْهَجْرِ وَٱلْحَجْر.

4. دِلَم رَفْت و نَدیدَم رویِ دِلْدار؛
٤ فِغان از این تَطاوُل، آه از این زَجْر.

5. بَر آ ای صُبْحِ روشَن‌دِل خُدا را،
٥ کِه بَس تاریک می بینَم شَبِ هَجْر.

6. وَفا خواهی، جَفاکَش باش حافِظ،
٦ فَاِنَّ ٱلرِّبْحَ وَٱلْخُسْرانَ فی ٱلتَّجْر.

294.

بحر مجتث ⏓⏓ ,⏑–⏑– ,⏑⏑–– ,⏑–⏑–

1. نَصیحَتی کُنَمَت، بِشْنَو و بَهانه مَگیر،
هَر آن چِه ناصِحِ مُشْفِق بِگویَدَت، بِپَذیر: ١

2. زِ وَصْلِ رویِ جَوانان تَمَتُّعی بَرگیر،
کِه دَر کَمینْگَهِ عُمْرَسْت مَکْرِ عالَمِ پیر. ٢

3. نَعیمِ هَر دو جَهان پیشِ عاشِقان بِجَوی،
کِه آن مَتاعِ قَلیلَسْت و این بَهایِ کَثیر. ٣

4. مُعاشِری خوش و رودی بِساز می خواهَم،
کِه دَرْدِ خویش بِگویَم بِنالهٔ بَم و زیر. ٤

5. بَر آن سَرَم کِه نَنوشَم مَی و گُنَه نَکُنَم،
اَگَر مُوافِقِ تَدْبیرِ مَن شَوَد تَقْدیر. ٥

6. بِعَزْمِ تَوْبه نِهادَم قَدَح زِ کَف صَد بار،
وَلی کِرِشْمَهٔ ساقی نَمی کُنَد تَقْصیر. ٦

7. مَیِ دوساله و مَحْبوبِ چارْدَه‌ساله
هَمین بَسَسْت مَرا صُحْبَتِ صَغیر و کَبیر. ٧

8. چو قِسْمَتِ اَزَلی بی حُضورِ ما کَرْدَنْد،
گَر اَنْدَکی نَه بِوَفْقِ رِضاسْت، خورْدَه مَگیر. ٨

9. چو لاله دَر قَدَحَم ریز ساقِیا مَیِ مُشْک،
کِه نَقْشِ خالِ نِگارَم نَمی رَوَد زِ ضَمیر. ٩

10. نگفتمت که: حذر کن ز زلفِ او ای دل.
١٠ که می کشند در این حلقه باد در زنجیر.
11. بیار ساغرِ یاقوتِ فیض و دُرِّ خوشاب،
١١ حسود گو: کرمِ آصفی ببین و بمیر.
12. دلِ رمیدهٔ ما را که پیش می گیرد.
١٢ خبر دهید ز مجنونِ جسته از زنجیر.
13. چه جایِ گفتهٔ خواجو و شعرِ سلمانست
١٣ که شعرِ حافظِ ما به ز نظمِ خوبِ ظهیر.
14. حدیثِ توبه در این بزمگه مگو حافظ،
١٤ که ساقیانِ کمان‌ابرویت زنند بتیر.

295.

بحر هزج ⏑– – –, ⏑– – –, ⏑– – –, ⏑– – –

1. دلا چندم بریزی خون؛ ز دیده شرم دار آخر؛
١ تو نیز ای دیده خوابی کن، مرادِ دل بر آر آخر.
2. منم یا رب که جانان را ز ساعد بوسه می چینم؛
٢ دعای صبحدم دیدی، که چون آمد بکار آخر.
3. مرادِ دنیی و عقبی بمن بخشید روزی‌بخش،
٣ بگوشم قولِ چنگ اوّل، بدستم زلفِ یار آخر.
4. چو باد از خرمنِ دونان ربودن خوشهٔ تا چند.
٤ ز همّت توشهٔ بر دار، و خود تخمی بکار آخر.

296.

5. نِگارِسْتانِ چین دانَم نَخواهَد شُد سَرایَت، لیک
بِنُوکِ کِلْکِ مُشْکْآمیز نَقْشی می نِگار آخِر. ٥
6. دِلا دَر مُلْکِ شَبْخیزی گَر از اَنْدوه نَگْریزی،
دَمِ صُبْحَت بَشارَتْها بِیارَد زان دِیار آخِر. ٦
7. بُتی چون ماه زانو زَد، مَئی چون لَعْل پیش آوَرْد،
تو گوئی: تائبم. — حافِظ، زِ ساقی شَرْم دار آخِر. ٧

296.

بحر خفیف ‒⏑‒‒ , ⏑‒⏑‒ , ‒⏑⏑‒

[1. ساقِیا مایَهٔ شَباب بِیار،
یَک دو ساغَر شَرابِ ناب بِیار. ١
2. داروِیِ دَرْدِ عِشْق یَعْنی مَیْ،
کوسْت دَرْمانِ شَیْخ و شاب، بِیار. ٢
3. آفْتابَسْت و ماه بادَه و جام:
دَر مِیانِ مَه آفْتاب بِیار. ٣
4. می کُنَد عَقْل سَرْکَشیٔ تَمام:
گَرْدَنَش را زِ مَیْ طَناب بِیار. ٤
5. بِزَن این آتِشِ مَرا آبی،
یَعْنی آن آتِشِ چو آب بِیار. ٥
6 گُل اَگَر رَفْت، گو: بَشادی رَو. —
بادَهٔ نابِ چون گُلاب بِیار. ٦

7. غُلْغُلِ بُلْبُل اَر نَمانْد، چِه غَم؛
قُلْقُلِ شیشَهٔ شَراب بِیَار. ٧

8. غَمِ دَوْران مَخور، کِه رَفْت بباد؛
نَغْمَهٔ بَرْبَط وُ رُباب بِیَار. ٨

9. وَصْلِ او جُز بَخواب نَتْوان دید،
داروئی کوشْت اَصْلِ خواب بِیَار. ٩

10. گَرْچِه مَسْتَم، سِه چار جام دِگَر
تا بَکُلّی شَوَم خَراب بِیَار. ١٠

11. یَک دو رِطْلِ گِران بَحافِظ دِه،
گَر گُناهَسْت و گَر ثَواب بِیَار. ١١]

297.

بحر خفیف ⏓⏑——, ⏑—⏑—, ⏓⏓—

[1. سَرْوِ بالابَلَنْدِ خَوش رَفْتار،
دِلْبَرِ نازَنینِ گُل رُخْسار، ١

2. دِلِ ما بُرْدَهٔ بَعَیّاری؛
از بَرایِ خُدا نِگاهَش دار. ٢

3. تا بِدیدَم دو چَشْمِ جادویَت،
دَر دِلِ مَن نَمانْد صَبْر و قَرار. ٣

4. سُنْبُلِ زُلْف اَگَر بَر اَفْشانی،
نَبُوَد مُشْك را دِگَر مِقْدار. ٤

5. بِیوَفائی مَکُن دِگَر پیشه،
بَوَفا کوش ای بُتِ عَیّار، ٥

6. گاه گاهَم بَبوسَهء بِنْواز،
تا کِه گَرْدی زِ عُمْر بَرْخوردار، ٦

7. حافِظِ مُسْتَمَنْد حَیْرانَسْت،
بَنْدَهء تُسْت بی زَر وُ دینار، [٧

X. حرف الزاء

298.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏑⏑–

1. مَنَم کِه دیده بَدیدارِ دوسْت کَرْدَم باز،
چِه شُکْر گویَمَت ای کارْسازِ بَنْده‌نُواز ١

2. نِیازْمَنْدِ بَلا گو: رُخ از غُبار مَشوی،
کِه کیمِیایِ مُرادَسْت خاکِ کویِ نِیاز. ٢

3. بِیَکْدو قَطْره، کِه ایثار کَرْدی ای دیده،
بَسا کِه بَر رُخِ دَوْلَت کُنی کِرِشْمه و ناز. ٣

4. طَهارَت اَر نَه بَخونِ جِگَر کُنَد عاشِق،
بَقَوْلِ مُفْتیءِ عِشْقَش دُرُسْت نیسْت نَماز. ٤

5. زِ مُشْکِلاتِ طَریقَت عِنان مَتاب ای دِل،
کِه مَرْدِ راه نَیَنْدیشَد از نِشیب و فِراز. ٥

6. مَن از نَسیمِ سُخُن‌چین چِه طَرْف بَر بَنْدَم،
چو سَرْوِ راسْت دَر این باغ نیسْت مَحْرَمِ راز. ٦

7. دَر این مَقامِ مَجازی بَجُز پِیاله مَگیر،
دَر این سَراچهءِ بازیچه غَیْرِ عِشْق مَباز. ٧

8. اَگَرْچِه حُسْنِ تو از عِشْقِ غَیْر مُسْتَغْنیسْت،
مَن آن نَیَم کِه از این عِشْقْبازی آیَم باز. ٨

9. چِه گویَمَت، کِه زِ سوزِ دَرون چِه می بینَم·
زِ اَشْک پُرْس حِکایَت، کِه مَن نَیَم غَمّاز. ٩

10. غَرَض کِرِشْمَهٔ حُسْنَسْت، وَر نه حاجَت نیست
جَمالِ دَوْلَتِ مَحمود را بَزُلْفِ اَیاز. ١٠

11. غَزَلسَرائیِ ناهید صَرْفَهٔ نَبرد
دَر آن مَقام، کِه حافِظ بَر آوَرَدْ آواز. ١١

299.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓

1. هَزار شُکْر کِه دیدَم بکامِ خویشَت باز،
زِ رویِ صِدْق و صَفا گَشْته با دِلَم دَمساز. ١

2. رَوَنْدَگانِ طَریقَت رَهِ بَلا سِپَرَنْد،
حَریفِ راه نَیَنْدیشَد از نِشیب و فِراز. ٢

3. غَمِ حَبیب نِهان بِه زِ جُسْتوجویِ رَقیب،
کِه نیسْت سینَهٔ اَرْبابِ کینه مَحْرَمِ راز. ٣

4. بَدین سِپاس کِه مَجْلِس مُنَوَّرَسْت بَدوسْت،
گَرَت چو شَمْع جَفائی رَسَد، بِسوز و بِساز. ٤

5. بَنیم بوسه دُعائی بِخَر زِ اَهْلِ دِلی،
کِه کَیْدِ دُشْمَنَت از جان و جِسْم دارَد باز. ٥

6. مَلالَتی کِه بَرویِ مَن آمَد از غَمِ تو،
تُوان کِه شَرْح دِهَمْ آصَفا بسالِ دَراز. ٦

7. فِکَنْد زَمْزَمَهٔ عِشْق دَر عِراق و حِجاز
نَوایِ بانْگِ غَزَلْهایِ حافِظِ شیراز. ٧

300.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ––

1. خوش آن شبی که در آئی بصد کرشمه و ناز،
کنی تو ناز بشوخی و من کشم بنیاز. ١

2. چو غنچه سرّ درونش کجا نهان ماند،
دل مرا که نسیم صباست محرم راز ٢

3. امید قدّ تو می داشتم ز بخت بلند،
نسیم زلف تو می خواستم ز عمر دراز. ٣

4. چه فتنه بود که مشّاطۀ قضا انگیخت،
که کرد نرگس شوخش سیه بسرمۀ ناز. ٤

5. چه حلقها که زدم بر در دل از سر سوز
ببوی روز وصال تو در شبان دراز. ٥

6. مرا چه فکر ز جور تو و جفای رقیب:
اسیر عشق ندارد غم از بلای دراز. ٦

7. صبا بمقدم گل روح روح می بخشد:
هزار رحمت حق باد بر چنین غمّاز. ٧

8. غبار خاطر ما چشم خصم کور کند:
تو رخ بخاک نه ای حافظ و بسوز و بساز. ٨

301.

بحر مجتث ⏓⏓– ,⏑–⏑– ,–––⏓⏓ ,⏑– ⏑

1. بَراهِ مَیْکَدَه عُشّاق راسْت دَر تَگْ و تاز
١ هَمان نِیاز، کِه حُجّاج را بَراهِ حِجاز.
2. تَنَم زِ هَجْرِ تو چَشْم از جَهان فِرو می دوخْت،
٢ اُمیدِ دَوْلَتِ وَصْلِ تو داد جانَم باز.
3. بَهیچ دَر نَرَوَم بَعْد از این زِ حَضْرَتِ دوسْت؛
٣ چو کَعْبه یافْتَم، آیَم زِ بُت‌پَرَسْتی باز.
4. شَبی چُنین بَسَحَرْگَه زِ بَخْت می خواهَم،
٤ کِه با تو شَرْحِ سَرَانْجامِ خود کُنَم آغاز.
5. زِ شَوْقِ مَجْلِسِ آن ماهِ خَرْگَهی، حافِظ،
٥ گَرَت چو شَمْع بِسوزَنْد، پای دار و بِساز.

302.

بحر مجتث ⏓⏓– ,⏑–⏑– ,––⏑⏑ ,–⏑–⏑

1. عَروسِ گُل دِگَر آمَد بَبَزْمِ گُلْشَن باز؛
١ کُجاسْت بُلْبُلِ خوش‌گو، بَر آوَرَد آواز.
2. دِلا زِ هَجْر مَکُن ناله، زان کِه دَر عالَم
٢ غَمَسْت و شادی و خار و گُل و نِشیب و فِراز.
3. دوتا شُدَم چو کَمان از غَم، و نَمی گویَم
٣ هَنوز تَرْکِ کَمان‌اَبْرُوانِ تیرانْداز.

4. زِ طُرَّهٔ تو پَریشانیِ دِلَم شُد فاش؛
غَریب نیسْت زِ مُشْك آری، اَر بُوَد غَمّاز. ۴

5. نه این زَمان مَنِ شوریده‌دِل نِهادَم روی
بَر آسْتانِ تو، کانْدَرْ اَزَل بَسوز و نِیاز. ۵

6. یَکیسْت صَعْب و سَهِل دَر طَریق حافِظ را؛
کِه مُرْغ را چِه تَفاوُت بُوَد نِشیب و فِراز. ۶

303.

‿–‿–, ‿‿––, ‿–‿–, ‿‿–– بحر مجتث

1. دَر آ، کِه دَر دِلِ خَسْتَه تُوان دَر آیَد باز؛
بِیا، کِه دَر تَنِ مُرْدَه رَوان دَر آیَد باز. ۱

2. بِیا، کِه فُرْقَتِ تُو چَشْمِ مَن چُنان دَر بَسْت،
کِه فَتْحِ بابِ وِصالَت مَگَر کُشایَد باز. ۲

3. غَمی کِه چون سِپَهِ زَنْگ دِل بَخون بِگْرِفت،
زِ خَیْلِ شادیِ رومِ رُخَت زِدایَد باز. ۳

4. بَپیشِ آئینهٔ دِل هَر آن چِه می دارَم،
بَجُز خِیالِ جَمالَت نَمی نُمایَد باز. ۴

5. بَدان مَثَل کِه شَب آبِسْتَنَسْت، دور از تو
سِتاره می شُمُرَم، تا کِه شَب چِه زایَد باز. ۵

6. بِیا، کِه بُلْبُلِ مَطْبوعِ خاطِرِ حافِظ
بَبویِ گُلْشَنِ وَصْلِ تو می سَرایَد باز. ۶

304.

– – ◡, – ◡ – ◡, ◡ – – ◡, – ◡ – بحر مضارع

1. ای سَرْوِ نازِ حُسْن کِه خوش می رَوی بناز،
١ عُشّاق را بنازِ تو هر لحظه صد نِیاز.

2. فرخُنْده باد خِلْعَتِ حُسْنَت، کِه دَرْ ازل
٢ بِبْریده اَنْد بَر قدِ سَرْوَت قبایِ ناز.

3. آن را کِه بویِ عَنْبَرِ زُلْفِ تو آرْزوسْت،
٣ چون عود، گو، بر آتِشِ سوزان بِسوز و ساز.

4. از طَعْنهٔ رَقیب نگَرْدَد عِیارِ مَن،
۴ چون زَرْ اگر بَرَنْد مَرا در دَهانِ گاز.

5. پَرْوانه را زِ شَمْع بُوَد سوزِ دِل، وَلی
۵ بی شَمْعِ عارِضِ تو دِلَم را بُوَد گُداز.

6. دِل کَز طَوافِ کَعْبهٔ کویَت وُقوف یافت،
۶ از شَوْقِ آن حَریم نَدارَد سَرِ حِجاز.

7. هَر دَم بخونِ دیده چه حاصِل وُضو، چو نیسْت
٧ بی طاقِ اَبْرویِ تو نَمازِ مَرا جَواز.

8. صوفی کِه بی تو تَوْبه زِ مَیْ کَرْده بود، دوش
٨ بِشْکَسْت عَهْد چون دَرِ مَیْخانه دید باز.

9. چون باده مَسْت بَر سَرِ خُم رَفْت کَف زَنان
٩ حافِظ، کِه دوش از لَبِ ساغَر شَنید راز.

305.

بحر رمل — ◡ — — , — ◡ — — , — ◡ — — , — ◡ —

1. بر نیامد از تمنّایِ لبت کامم هنوز،
بر امیدِ جامِ لعلت دُردی‌آشامم هنوز. ۱

2. روزِ اوّل رفت دینم در سرِ زلفینِ تو؛
تا چه خواهد شد در این سودا سرانجامم هنوز. ۲

3. ساقیا یک جرعه دِه زان آبِ آتش‌گون، کِه من
در میانِ پختگانِ عشقِ او خامم هنوز. ۳

4. از خطا گفتم شبی مویِ ترا مشکِ ختن؛
می زند هر لحظه تیغی مو بر اندامم هنوز. ۴

5. نامِ من رفتست روزی بر لبِ جانان بسهو،
اهلِ دل را بویِ جان می آید از نامم هنوز. ۵

6. پرتوِ رویِ ترا در خلوتم دید آفتاب،
می رود چون سایه هر دم بر در و بامم هنوز. ۶

7. در ازل دادست ما را ساقیِ لعلِ لبت
جرعهٔ جامی، کِه من مدهوشِ آن جامم هنوز. ۷

8. ای کِه گفتی: جان بده تا باشدت آرامِ دل.
جان بغمهایش سپردم، نیست آرامم هنوز. ۸

9. در قلم آورد حافظ قصّهٔ لعلِ لبت،
آبِ حیوان می رود هر دم ز اقلامم هنوز. ۹

306.

بحر خفیف ‒ ◡ ‒ ‒ , ◡ ◡ ‒ ◡ ‒ , ◡ ◡ ‒ ◡ ‒ ‒

1. حالِ خونین‌دلان کِه گوید باز
وَز فَلَک خونِ خُم کِه جوید باز ۱

2. شَرمَش از چَشمِ مَی‌پَرستان باد
نَرگِسِ مَست، اَگَر بِروید باز ۲

3. جُز فَلاطونِ خُم‌نِشینِ شَراب
سِرِّ حِکمَت بما کِه گوید باز ۳

4. هَر کِه چون لالَه کاسه‌گَردان بود،
زین جَفا رُخ بخون بِشوید باز ۴

5. بَس کِه دَر پَردَه چَنگ گُفت سُخَن،
بِبُرَش موی، تا نَموید باز ۵

6. بِگُشاید دِلَم چو غُنچَه، اَگَر
ساغَرِ لاله‌گون بِبوید باز ۶

7. گِردِ بَیتُ ٱلحَرامِ خُم حافِظ،
گَر تُواند، بَسَر بِپوید باز ۷

307.

بحر رمل ‒ ◡ ‒ ‒ , ◡ ◡ ‒ ‒ , ◡ ◡ ‒ ‒ , ◡ ◡ ‒ ‒

1. خیز و دَر کاسَهٔ زَر آبِ طَرَبناک اَنداز
پیشتَر زان کِه شَوَد کاسَهٔ سَر خاک‌اَنداز ۱

2. عاقبت منزلِ ما وادیِ خاموشانست،
٢ حالیا غلغله در گنبدِ افلاک انداز.

3. چشمِ آلوده‌نظر از رخِ جانان دورست،
٣ بر رخِ او نظر از آئینهٔ پاک انداز.

4. بسرِ سبزِ تو ای سرو که: چون خاک شوم،
۴ نازْ از سر بنه و سایه بر این خاک انداز.

5. دلِ ما را، که ز مارِ سرِ زلفِ تو بخست،
٥ از لبِ خود بشفاخانهٔ تریاک انداز.

6. ملکِ این مزرعه دانی که ثباتی نکند،
٦ آتشی از جگرِ جام در املاک انداز.

7. غسل در اشک زدم، کاهلِ طریقت گویند:
٧ پاک شو اوّل و پس دیده بر آن پاک انداز.

8. یا رب آن زاهدِ خودبین، که بجز عیب ندید،
٨ دودِ آهیش در آئینهٔ ادراک انداز.

9. چون گل از نکهتِ او جامه قبا کن حافظ،
٩ وان قبا در رهِ آن قامتِ چالاک انداز.

308.

بحر مجتث ‿–‿–, ‿‿––, ‿–‿–, ⏓⏓–

1. دلم ربودهٔ لولیوشیست شورانگیز
١ دروغ‌وعده و قتّال‌وضع و رنگ‌آمیز.

2. فدای پیرهن چاك ماهرویان باد
هزار جامهٔ تقوی و خرقهٔ پرهیز. ٢

3. بشکر آن که بحسن از ملك ببردی گوی،
بخواه جام و گلابی بخاك آدم ریز. ٣

4. فقیر و خسته بدرگاهت آمدم، رحمی،
که جز ولای توام نیست هیچ دستآویز. ۴

5. غلام آن کلماتم، که آتش افروزد،
نه آب سرد زند در سخن بر آتش تیز. ۵

6. بیا که هاتف میخانه دوش با من گفت
که: در مقام رضا باش وز قضا مگریز. ۶

7. مباش غرّه ببازوی خود، که در خبرست
هزار تعبیه در حکم پادشاه‌انگیز. ٧

8. پیاله بر کفنم بند، تا سحرگه حشر
بمی ز دل ببرم هول روز رستاخیز. ٨

9. میان عاشق و معشوق هیچ حائل نیست:
تو خود حجاب خودی، حافظ، از میان برخیز. ٩

309.

⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓ بحر مجتث

1. بیا و کشتیٔ ما در شط شراب انداز،
غریو و ولوله در جان شیخ و شاب انداز. ١

309.

2. مَرا بَکَشْتیء بادَه دَر اَفْکَن ای ساقی،
کِه گُفْتَه اَنْد: نِکوئی کُن و دَر آب اَنْداز. ۲

3. زِ کویِ مَیْکَدَه بَر گَشْتَه اَم زِ راهِ خَطا؛
مَرا دِگَر زِ کَرَم با رَهِ صَواب اَنْداز. ۳

4. بِیار از آن مَیِ گُلْرَنْگِ مُشْکبو جامی،
شَرارِ رَشْك و حَسَد دَر دِلِ گُلاب اَنْداز. ۴

5. اَگَرْچِه مَسْت و خَرابَم، تو نیز لُطْفی کُن،
نَظَر بَر این دِلِ سَرْگَشْتَهء خَراب اَنْداز. ۵

6. بَنیم‌شَبْ اَگَرَتْ آفْتاب می بایَد،
زِ رویِ دُخْتَرِ گُلْچِهْرِ رَز نِقاب اَنْداز. ۶

7. مَهِل، کِه روزِ وَفاتَم بِخاك بِسْپارَنْد؛
مَرا بِمَیْکَدَه بَر، دَر خُمِ شَراب اَنْداز. ۷

8. زِ جَوْرِ چَرْخ چو، حافِظ، بِجان رَسید دِلَت،
بِسویِ دیوِ مِحَن ناوَكِ شِهاب اَنْداز. ۸

XI. حرف السین

310.

بحر رمل —◡——, —◡——, —◡——, —◡—

1. ای صَبا گَر بِگْذَری بَر ساحِلِ رودِ اَرَس،
بوسه زَن بَر خاکِ آن وادی و مُشْکین کُن نَفَس. ۱

2. مَنْزِلِ سَلْمی، کِه بادَش هَر دَم از ما صَد سَلام،
پُر صَدایِ سارْبانان بینی و بانْگِ جَرَس. ۲

3. مَحْمِلِ جانان بِبوس، آنْگَه بِزاری عَرْضه دار:
کَز فِراقَت سوخْتَم، ای مِهْرْبان فَرْیاد رَس. ۳

4. مَن کِه قَوْلِ ناصِحان را خوانْدَمی قَوْلِ رُباب،
گوشْمالی دیدَم از هِجْران، کِه اینَم پَنْد بَس. ۴

5. عِشْرَتِ شَبْگیر کُن بی تَرْس، کانْدَر شَهْرِ عِشق
شَبْرَوان را آشْنائیهاسْت با میرِ عَسَس. ۵

6. عِشْقْبازی کارِ بازی نیسْت، ای دِل سَر بِباز،
وَر نَه گویِ عِشق نَتْوان زَد بَچوگانِ هَوَس. ۶

7. دِل بَرَغْبَت می سِپارَد جان بَچَشْمِ مَسْتِ یار،
گَرْچِه هُشْیاران نَدادَنْد اِخْتِیارِ خود بَکَس. ۷

8. طوطِیان دَر شَکَّرِسْتان کامْرانی می کُنَنْد،
وَز تَحَسُّر دَسْت بَر سَر می زَنَد مِسْکین مَگَس. ۸

9. نامِ حافِظ گَر بَر آید بَر زَبانِ کِلْکِ دوسْت،
از جَنابِ حَضْرَتِ شاهَم بَسَسْت این مُلْتَمَس. ۹

…inson .55-

311.

بحر مضارع

– – ᴗ, – ᴗ – ᴗ, ᴗ – – ᴗ, – ᴗ –

1. جانا تُرا کِه گُفْت کِه: اَحْوالِ ما مَپُرْس،
بیگانه گَرْد و قِصَّهٔ هیچ آشْنا مَپُرْس. ۱

2. زان جا کِه لُطْفِ شامِلِ و خُلْقِ کَریمِ تُسْت،
جُرْمی نَکَرْدِه عَفْو کُن وُ ماجَرا مَپُرْس. ۲

3. خواهی کِه روشَنَت شَوَد اَحْوالِ سوزِ عِشْق،
از شَمْع پُرْس قِصَّه، زِ بادِ صَبا مَپُرْس. ۳

4. هیچ آگَهی زِ عالَمِ دَرْویشیَش نَبود
آن کَس کِه با تو گُفْت کِه: دَرْویش را مَپُرْس. ۴

5. از دَلْق‌پوشِ صَوْمَعه نَقْدِ طَلَب مَجوی،
یَعْنی زِ مُفْلِسان سُخَنِ کیمیا مَپُرْس. ۵

6. ما قِصَّهٔ سِکَنْدَر و دارا نَخوانْدِه ایم؛
از ما بَجُز حِکایَتِ مِهْر وُ وَفا مَپُرْس. ۶

7. دَر دَفْتَرِ طَبیبِ خِرَد بابِ عِشْق نیسْت؛
ای دِل بَدَرْد خو کُن و نامِ دَوا مَپُرْس. ۷

8. حافِظ، رَسید مَوْسِمِ گُل، مَعْرِفَت مَگوی،
دَر یاب نَقْدِ وَقْت و زِ چون و چِرا مَپُرْس. ۸

312.

بحر رمل ـ‿ـ ـ ، ‿‿ـ ـ ، ‿‿ـ ـ ، ‿‿ـ

1. دارَم از زُلْفِ سِیاهَش گِلِه چَنْدان کِه مَپُرْس،
کِه چُنان زو شُدِه اَم بی سَر و سامان کِه مَپُرْس. ١

2. کَس بَاُمّیدِ وَفا تَرْکِ دِل و جان مَکُناد،
کِه چُنانَم مَن از این کَرْدِه پَشیمان کِه مَپُرْس. ٢

3. بَیَکی جُرْعِه، کِه آزارِ کَسَش دَر پَیْ نیسْت،
زَحْمَتی می کَشَم از مَرْدُمِ نادان کِه مَپُرْس. ٣

4. زاهِد، از ما بَسَلامَت بِگُذَر، کین مَیِ لَعْل
دِل و دین می بَرَد از دَسْت بَدان سان کِه مَپُرْس. ۴

5. گوشِه گیری و سَلامَت هَوَسَم بود، وَلی
شیوِهٔ می کُنَد آن نَرْگِسِ فَتّان کِه مَپُرْس. ۵

6. گُفْت وگوهاسْت دَر این راه، کِه جان بِگُدازَد؛
هَر کَسی عَرْبَدِهٔ این کِه مَبین، آن کِه مَپُرْس. ۶

7. گُفْتَم: از گویِ فَلَك صورَتِ حالی پُرْسَم.
گُفْت: آن می کَشَم اَنْدَر خَمِ چوگان کِه مَپُرْس. ٧

8. گُفْتَمَش: زُلْف بَکینِ کِه شِکَسْتی. گُفْتا:
حافِظ، این قِصّه دَرازَسْت، بَقُرْآن کِه مَپُرْس. ٨

313.

بحر خفیف ـ⏑⏑ـ ، ⏑ـ⏑ـ ، ⏑⏑ـ⏑⏑

1. دَرْدِ عِشْقی کَشیده اَم کِه مَپُرْس،
زَهْرِ هَجْری چَشیده اَم کِه مَپُرْس. ١

2. گَشْته اَم دَر جَهان و آخِرِ کار
دِلْبَری بَر گُزیده اَم کِه مَپُرْس. ٢

3. آنْچُنان دَر هَوایِ خاكِ دَرَش
می رَوَدْ آبِ دیده‌اَم کِه مَپُرْس. ٣

4. مَن بَگوشِ خود از دَهانَش دوش
سُخُنانی شَنیده اَم کِه مَپُرْس. ٤

5. سویِ مَن لَب چِه می گَزی کِه: مَگوی.
لَبِ لَعْلی گَزیده اَم کِه مَپُرْس. ٥

6. بی تو دَر کُلْبهٔ گَدائیِ خویش
رَنجْهائی کَشیده اَم کِه مَپُرْس. ٦

7. هَمْچو حافِظ غَریب دَر رَهِ عِشْق
بَمَقامی رَسیده اَم کِه مَپُرْس. ٧

314.

بحر مجتث ⏑ـ⏑ـ ، ⏑⏑ـ ـ ، ⏑ـ⏑ـ ، ⏑⏑ـ

1. دِلا رَفیقِ سَفَر بَخْتِ نیك‌خواهَت بَس،
نَسیمِ رَوْضهٔ شیراز پَیْكِ راهَت بَس. ١

315.

2. دِگَر زِ مَنْزِلِ جانان سَفَر مَکُن دَرْویش،
کِه سَیْرِ مَعْنَوی وُ کُنْجِ خانَقاهَت بَس. ۲

3. هَوایِ مَسْکَنِ مَأْلوف و عَهْدِ یارِ قَدیم
زِ رَهْرَوانِ سَفَرْکَرْدِه عُذْرْخواهَت بَس. ۳

4. بَصَدْرِ مَصْطَبه بِنْشین و ساغَرِ مَیْ نوش،
کِه این‌قَدَر زِ جَهان کَسْبِ مال و جاهَت بَس. ۴

5. وَگَر کَمین بِکُشایَد غَمی زِ گوشَهٔ دِل،
حَریمِ دَرْگَهِ پیرِ مُغان پَناهَت بَس. ۵

6. زِیادَتی مَطَلَب، کار بَر خَود آسان کُن،
کِه شیشَهٔ مَیِ لَعْل وُ بُتی چو ماهَت بَس. ۶

7. فَلَك بَمَرْدُمِ نادان دِهَد زِمامِ مُراد؛
تو اَهْلِ فَضْلی و دانِش، هَمین گُناهَت بَس. ۷

8. بَهیچ وِرْدِ دِگَر نیسْت حاجَتَت، حافِظ،
دُعایِ نیم‌شَب وُ دَرْسِ صُبْحْگاهَت بَس. ۸

9. بَمِنَّتِ دِگَران خو مَکُن، کِه دَر دو جَهان
رِضایِ ایزِد و اِنْعامِ پادْشاهَت بَس. ۹

315.

بحر رمل ⏓⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏓⏓–

1. گُلْعِذاری زِ گُلِسْتانِ جَهان ما را بَس،
زین چَمَن سایَهٔ آنِ سَرْوِ رَوان ما را بَس. ۱

2. مَن و هَمْصُحْبَتیِٔ اَهْلِ رِيا دورَم باد؛
از گِرانانِ جَهان رِطْلِ گِران ما را بَس. ۲

3. قَصْرِ فِرْدَوْس بِپاداشِ عَمَل می بَخْشَنْد،
ما کِه رِنْدیم و گَدا دَیْرِ مُغان ما را بَس. ۳

4. بِنِشین بَر لَبِ جوی و گُذَرِ عُمْر بِبین،
کین اِشارَت زِ جَهانِ گُذَران ما را بَس. ۴

5. نَقْدِ بازارِ جَهان بِنْگَر و آزارِ جَهان؛
گَر شُما را نه بَس این سود و زِیان، ما را بَس. ۵

6. یار با ماسْت، چه حاجَت کِه زِیادَت طَلَبیم؛
دَوْلَتِ صُحْبَتِ آن مونِسِ جان ما را بَس. ۶

7. از دَرِ خویش خُدا را بِبَهِشْتَم مَفِرِسْت،
کِه سَرِ کویِ تو از کَوْن و مَکان ما را بَس. ۷

8. حافِظ، از مَشْرَبِ قِسْمَت گِله بی اِنْصافیسْت؛
طَبْعِ چون آب و غَزَلهایِ رَوان ما را بَس. ۸

حرف الشین XII.

316.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏑⏑–

1. اَگَر رَفیقِ شَفیقی، دُرُسْت‌پَیْمان باش،
حَریفِ حُجْره و گَرْمابه و گُلِسْتان باش. ١

2. شِکَنْجِ زُلْفِ پَریشان بَدَسْتِ باده مَدِه،
مَگو کِه: خاطِرِ عُشّاق گو پَریشان باش. ٢

3. گَرَت هَوَاسْت کِه با خِضْر هَمْنِشین باشی،
نِهان زِ چَشْمِ سِکَنْدَر چو آبِ حَیْوان باش. ٣

4. زَبورِ عِشْق‌نَوازی نه کارِ هَر مُرْغیسْت:
بِیا و نَوْگُلِ این بُلْبُلِ غَزَل‌خوان باش. ٤

5. طَریقِ خِدْمَت و آئینِ بَنْدَگی کَرْدَن
خُدای را تو رَها کُن بما و سُلْطان باش. ٥

6. دِگَر بَصَیْدِ حَرَم تیغ بَر مَکَش زینْهار،
وَز آن چِه با دِلِ ما کَرْده‌ٔ پَشیمان باش. ٦

7. تو شَمْعِ اَنْجُمَنی، یَک‌زَبان و یَک‌دِل شَوْ:
خَیالِ کوشِشِ پَرْوانه بین و خَنْدان باش. ٧

8. کَمالِ دِلْبَری و حُسْن دَر نَظَربازیسْت،
بَشیوه‌ٔ نَظَر از نادِرانِ دَوْران باش. ٨

9. خَموش حافِظ، و از جَوْرِ یار ناله مَکُن:
تُرا کِه گُفْت کِه: دَر رویِ خوب حَیْران باش. ٩

317.

بحر رمل ⏓⏓– , –– ⏑⏑ , –– ⏑⏑ , ––⏑⏓

1. ای هَمَه شَکْلِ تو مَطْبوع و هَمَه جایِ تو خوش،
دِلَم از عِشْوهٔ یاقوتِ شَکَرْخایِ تو خوش. ۱

2. هَمْچو گُلْبَرْگِ طَری هَسْت وُجودِ تو لَطیف،
هَمْچو سَرْوِ چَمَنِ خُلْد سَراپایِ تو خوش. ۲

3. شیوه وُ نازِ تو شیرین، خَط و خالِ تو مَلیح،
چَشْم و اَبْرویِ تو زیبا، قَد و بالایِ تو خوش. ۳

4. هَم گُلِسْتانِ خِیالَم زِ تو پُر نَقْش و نِگار،
هَم مَشامِ دِلَم از زُلْفِ سَمَنْسایِ تو خوش. ۴

5. پیشِ چَشْمِ تو بِمیرَم، کِه بَدان بیماری
می کُنَد دَرْدِ مَرا از رُخِ زیبایِ تو خوش. ۵

6. دَر رَهِ عِشْق کِه از سَیْلِ بَلا نیسْت گُذار،
می کُنَم خاطِرِ خود را بِتَماشایِ تو خوش. ۶

7. دَر بیابانِ طَلَب گَرْچِه زِ هَر سو خَطَریسْت،
می رَوَد حافِظِ بیدِل بِتَوَلّایِ تو خوش. ۸

318.

بحر رمل ⏓⏓– , –– ⏑⏑ , –– ⏑⏑ , ––⏑⏓

1. فِکْرِ بُلْبُل هَمه آنَسْت، کِه گُل شُد یارَش،
گُل دَر اَنْدیشه، کِه چون عِشْوه کُنَد دَر کارَش. ۱

2. دلربائی همه آن نیست، که عاشق بکشد،
خواجه آنست، که باشد غم خدمتکارش. ٢

3. جای آنست، که خون موج زند در دل لعل
زین تغابن، که خزف می شکند بازارش. ٣

4. بلبل از فیض گل آموخت سخن، ور نه نبود
این همه قول و غزل تعبیه در منقارش. ۴

5. آن سفرکرده، که صد قافله دل همره اوست،
هرکجا هست، خدایا بسلامت دارش. ٥

6. ای که در کوچهٔ معشوقهٔ ما می گذری،
بر حذر باش، که سر می شکند دیوارش. ٦

7. صحبت عافیتت گرچه خوش افتاد ای دل،
جانب عشق عزیزست: فرو مگذارش. ٧

8. اگر از وسوسهٔ نفس و هوا دور شوی،
بی شکی راه بری در حرم دیدارش. ٨

9. صوفیٔ سرخوش از این دست که کج کرد کلاه،
بدو جام دگر آشفته شود دستارش. ٩

10. دل حافظ، که بدیدار تو خوگر شده بود،
نازپرورد وصالست: مجو آزارش. ١٠

319.

بحر هزج ‒‒⏑, ⏑‒‒⏑, ⏑‒‒⏑, ⏑‒‒

1. بـاز آی و دِلِ تَنْگِ مَرا مونِسِ جان باش،
۱ وین سـوخْته را مَحْرَمِ اَسْرارِ نِهان بـاش.
2. زان بادهٔ، کِه دَر مَیْکَدهٔ عِشْق فُروشَنْد،
۲ ما را دو سِه ساغَر بِدِه و گو: رَمَضان باش.
3. دَر خِرْقه چـو آتِش زَدی ای عـارِفِ سالِك،
۳ جُهْدی کُن و سَرْحَلْقهٔ رِنْدانِ جَهان باش.
4. آن یـار کِه گُفْتـا: بَتَوام دِل نِگَرانَسْت.
۴ گـو: مـی رَسَم اینَك بَسَلامـت، نِگَران باش.
5. خون شُد دِلَم از حَسْرَتِ آن لَعْلِ رَوان‌بَخْش؛
۵ ای دُرْجِ مَحَبَّت بَهَمان مِهْر و نِشان بـاش.
6. تـا بَـر دِلَش از غُصّه غُبـاری نَنِشینَد،
۶ ای سَیْلِ سِرِشْك از عَقَبِ نامه رَوان باش.
7. حـافِظ کِه هَوَس می کُنَدَش جامِ جَهان‌بین
۷ گـو: دَر نَظَرِ آصَفِ جَمْشیدْمَکان بـاش.

320.

بحر مجتث ⏑‒⏑‒, ⏑⏑‒‒, ⏑‒⏑‒, ⏓⏓

1. بَدَوْرِ لالـه قَدَح گیر و بی رِیا می باش،
۱ بَبـویِ گُل نَفَسی هَمْدَمِ صَبا مـی بـاش.

321.

2. گَرَت هَوَاسْت کِه چون جم بِسِرِّ غَیب رَسی،
بِیَا و هَمْدَمِ جامِ جهانْنُما می باش. ٢

3. نَگُویَمَت کِه: هَمَه سال مَیْپَرَسْتی کُن. —
سِه ماه مَیْ خور و نُه ماه پارْسا می باش. ٣

4. چو پیرِ سالِکِ عِشْقَت بِمَیْ حَوالَه کُنَد،
بِنوش و مُنْتَظِرِ رَحْمَتِ خُدا می باش. ۴

5. چو غُنْچَه گَرْچِه فُروبَسْتَگیسْت کارِ جهان،
تو هَمْچو بادِ بَهاری گِرِه‌کُشا می باش. ۵

6. وَفا مَجوی زِ کَس؛ وَر سُخَن نَمی شِنَوی،
بِهَرْزَه طالِبِ سیمُرْغ و کیمِیا می باش. ۶

7 مُریدِ طاعَتِ بیگانَگان مَشَوْ حافِظ،
وَلی مُعاشِرِ رِنْدانِ پارْسا می باش. ٧

321.

بحر رمل —◡——, —◡——, —◡——, —◡—

1. باغْبان گَر پَنْج‌روزی صُحْبَتِ گُل بایَدَش،
بَر جَفایِ خارِ هِجْران صَبْرِ بُلْبُل بایَدَش. ١

2. ای دِل اَنْدَر بَنْدِ زُلْفَش از پَریشانی مَنال؛
مُرْغِ زیرَک چون بِدام اُفْتَد، تَحَمُّل بایَدَش. ٢

3. با چُنین زُلْف و رُخَش بادا نَظَرْبازی حَرام
هَر کِه رویِ یاسْمین و جَعْدِ سُنْبُل بایَدَش. ٣

4. رِنْدِ عالَم‌سوز را با مَصْلَحَت‌بینی چه کار
کارِ مُلْکَسْت آن کِه تَدْبیر و تَأَمُّل بایَدَش. ۴

5. تَکْیه بَر تَقْوَی و دانِش دَر طَریقَت کافِریسْت
راهْرَو گَر صَد هُنَر دارَد تَوَکُّل بایَدَش. ۵

6. نازْها زان نَرْگِسِ مَسْتانه‌اَش بایَد کَشید
این دِلِ شوریده تا آن جَعْدِ کاکُل بایَدَش. ۶

7. ساقِیا دَر گَرْدِشِ ساغَر تَعَلُّل تا بَکَیْ
دَوْر چون با عاشِقان اُفْتَد تَسَلْسُل بایَدَش. ۷

8. کیسْت حافِظ تا نَنوشَد باده بی آوازِ رود
عاشِقِ مِسْکین چِرا چَنْدین تَجَمُّل بایَدَش. ۸

322.

بحر هزج ‿–––, ‿–––, ‿––

1. خَوشا شیراز و وَضْعِ بی‌مِثالَش
خُداوَندا نِگَه دار از زَوالَش. ۱

2. زِ رُکْناباد ما صَد لَوْحَشَ ٱللّه
کِه عُمْرِ خِضْر می بَخْشَد زُلالَش. ۲

3. مِیانِ جَعْفَرآباد و مُصَلّی
عَبیرآمیز می آیَد شَمالَش. ۳

4. بَشیراز آی و فَیْضِ روحِ قُدْسی
بِجْواه از مَرْدُمِ صاحِب‌کَمالَش. ۴

5. که نامِ قندِ مِصری بُرْد اینجا،
کِه شیرینان نَدادَند اِنْفِعالَش. ۵

6. صَبا، زان لولیءِ شَنْگولِ سَرمَسْت
چِه داری آگَهی، چونَسْت حالَش. ۶

7. مَکُن بیدار از این خوابَم خُدا را،
کِه دارم خَلْوَتی خوش با خِیالَش. ۷

8. گَر آن شیرین پُسَر خونَم بِریزَد،
دِلا چون شیرِ مادَر کُن حَلالَش. ۸

9. چِرا حافِظ، چومی تَرْسیدی از هَجْر،
نَکَرْدی شُکْرِ اَیّامِ وِصالَش. ۹

323.

بحر هزج ‿ – – – , ‿ – – – , ‿ – –

1. بِبُرْد از مَن قَرار وُ طاقَت وُ هوش
بُتِ سَنْگینْ‌دِلِ سیمینْ‌بُناگوش، ۱

2. نِگاری چابُکی شَنْگی پَری‌وَش
ظَریفی مَهْوَشی تُرْکی قَباپوش. ۲

3. زِ تابِ آتِشِ سَوْدایِ عِشْقَش
بَسانِ دیگ دائِم می زَنَم جوش. ۳

4. چو پیراهَن شَوَمْ آسوده‌خاطِر،
گَرَش هَمْچون قَبا گیرَم دَر آغوش. ۴

5. نمی رَنْجَم زِ جَوْرِ او، کِه بی خار
نَیابَد گُل کسی، بی نیش هَم نوش. ٥

6. اَگَر پوسیده گَرْدَد اُسْتُخوانَم،
نَگَرْدَد مِهْرَش از جانَم فَراموش. ٦

7. دِل وُ دینَم دِل وُ دینَم بِبُرْدَست
بَر وُ دوشَش بَر وُ دوشَش بَر وُ دوش. ٧

8. دَوایِ تُو دَوایِ تُسْت، حافِظ،
لَبِ نوشَش لَبِ نوشَش لَبِ نوش. ٨

324.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓–

1. دِلَم رَمیده شُد وُ غافِلَم مَنِ دَرْویش،
کِه آن شِکارِ سَرْگَشْته را چِه آمَد پیش. ١

2. چو بید بَر سَرِ ایمانِ خویش می لَرْزَم،
کِه دِل بَدَسْتِ کَمان اَبْرُوئیست کافِرْکیش. ٢

3. خِیالِ حَوْصَلهٔ بَحْر می پَزَم، هَیْهات؛
چِهاسْت دَر سَرِ این قَطْرهٔ مُحال اَنْدیش. ٣

4. بِنازَم آن مِژهٔ شوخِ عافِیَت کُش را،
کِه مَوْج می زَنَدَش آبِ نوش بَر سَرِ نیش. ٤

5. زِ آسْتینِ طَبیبان هَزار خون بِچَکَد،
گَرَم بَتَجْرِبه دَسْتی نِهَند بَر دِلِ ریش. ٥

6. بَکوی مَیْکَده گِرْیان و سَر فِکَنْده رَوَم،
چِرا کِه شَرْم هَمی آیَدَم زِ حاصِلِ خویش. ٦

7. نه عُمْرِ خِضْر بِمانَد نه مُلْکِ اِسْکَنْدَر،
نِزاع بَر سَرِ دُنْیایِ دون مَکُن دَرْویش. ٧

8. تو بَنْدَهٔ گِله از دوسْتان مَکُن یارا،
که شَرْطِ عِشْق نَباشَد شِکایَت از کَم و بیش. ٨

9. بَآن کَمَر نَرَسَد دَسْتِ هَر گَدا، حافِظ،
خَزینَهٔ بَکَف آوَر زِ گَنْجِ قارون بیش. ٩

325.

بحر رمل —◡—— , —◡—— , —◡—— , —◡—

1. دوش با مَن گُفْت پِنْهان کارْدانی تیزْهوش:
کَز شُما پوشیده نَتْوان داشْت رازِ مَیْفُروش. ١

2. گُفْت: آسان گیر بَر خود کارْها، کَز رویِ طَبْع
سَخْت می گیرَد جَهان بَر مَرْدُمانِ سَخْتکوش. ٢

3. وانْگَهَم دَر داد جامی، کَز فُروغَش بَر فَلَک
زُهْره دَر رَقْص آمَد، وْ بَرْبَط زَنان می گُفْت: نوش. ٣

4. گوش کُن پَنْد ای پِسَر، وَز بَهْرِ دُنْیا غَم مَخَور،
گُفْتَمَت چون دُر حَدیثی: گَر تُوانی، دار گوش. ٤

5. با دِلِ خونین لَبِ خَنْدان بَر آوَر هَمْچو جام،
نی گَرَت زَخْمی رَسَد آئی چو چَنْگ اَنْدَر خُروش. ٥

6. تا نگردی آشنا زین پرده رمزی نشنوی؛
گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش. ٦

7. در حریم عشق نتوان زد دم از گفت و شنید،
زان که آنجا جمله اعضا چشم باید بود و گوش. ٧

8. بر بساط نکته‌دانان خودفروشی شرط نیست؛
یا سخن دانسته گو ای مرد عاقل، یا خموش. ٨

9. ساقیا می ده، که رندیهای حافظ فهم کرد
آصف صاحب‌قران جرم‌بخش عیب‌پوش. ٩

326.

بحر مضارع – – ⏑, – ⏑ – ⏑, ⏑ – – ⏑, – ⏑ –

1. در عهد پادشاه خطابخش جرم‌پوش
حافظ قرابه‌کش شد و مفتی پیاله‌نوش. ١

2. صوفی ز کنج صومعه با پای خم نشست،
تا دید محتسب که سبو می کشد بدوش. ٢

3. احوال شیخ و قاضی و شرب الیهودشان
کردم سؤال صبحدم از پیر می‌فروش؛ ٣

4. گفتا: نه گفتنیست سخن، گرچه محرمی؛
درکش زبان و پرده نگه دار و می بنوش. ٤

5. ساقی، بهار می رسد و وجه می نماند؛
فکری بکن، که خون دل آمد ز غم بجوش. ٥

327.

6. عِشْقَسْت و مُفْلِسی، و جَوانی و نَوْبَهار؛
عُذْرَم پَذیر و جُرْم بَذَیْلِ کَرَم بِپوش. ٦

7. تا چَنْد هَمْچو شَمْع زَبان‌آوَری کُنی؛
پَرْوانهٔ مُراد رَسید، ای مُحِب خَموش. ٧

8. ای پادْشاهِ صورَت و مَعْنَی، کِه مِثْلِ تو
نا دیده هیچ دیده و نَشْنیده هیچ گوش، ٨

9. چَنْدان بِمان، کِه خِرْقهٔ اَزْرَق کُنَد قَبول
بَخْتِ جَوانَت از فَلَکِ پیرِ ژَنْده‌پوش. ٩

327.

بحر مجتث –– ,⏑–⏑– ,⏑⏑–– ,⏑–⏑–

1. سَحَر زِ هاتِفِ غَیْبَم رَسید مُژْده بَگوش
کِه: دَوْرِ شاه شَجاعَسْت، مَیْ دِلیر بِنوش. ١

2. شُد آن، کِه اَهْلِ نَظَر دَر کَنار می رَفْتَنْد
هَزار گونه سُخَن دَر دَهان و لَب خاموش. ٢

3. بَبانْگِ چَنْگ بِگوئیمْ آن حِکایَتْها،
کِه از نِهُفْتَنِ آن دیگِ سینه می زَد جوش. ٣

4. شَرابِ خانَگیٔ تَرْسِ مُحْتَسِب خورْده
بَروی یار بِنوشیم و بانْگِ نوشانوش. ٤

5. زِ کویِ مَیْکَده دوشَش بَدوش می بُرْدَنْد
اِمامِ خواجه، کِه سَجّاده می کَشید بَدوش. ٥

6. دِلا دَلالَتِ خَیْرَت کُنَم بَراهِ نَجات:
مَکُن بِفِسْق مُباهات، و زُهْد هَم مَفُروش. ۶

7. مَحَلِّ نورِ تَجَلّیسْت رایِ اَنْوَرِ شاه:
چو قُرْبِ او طَلَبی، دَر صَفایِ نِیَّت کوش. ۷

8. بِجُز ثَنایِ جَلالَش مَساز وِرْدِ ضَمیر،
کِه هَسْت گوشِ دِلَش مَحْرَمِ پَیامِ سَروش. ۸

9. رُموزِ مَصْلَحَتِ مُلْک خُسْرَوان دانَنْد:
گَدایِ گوشه‌نِشینی، تو حافِظا مَخُروش. ۹

328.

بحر هزج ⏑ – – – , ⏑ – – – , ⏑ – – – , ⏑ – – –

1. شَرابِ تَلْخ می خواهَم کِه مَرْدافْکَن بُوَد زورَش،
مَگَر یَکْدَم بَرآسایَم زِ دُنْیا وُ شَر وُ شورَش. ۱

2. بِیاوَر مَی، کِه نَتْوان شُد زِ مَکْرِ آسْمان ایمَن
بَلِعْبِ زُهْرهٔ چَنْگی و مِرّیخِ سِلَحْشورَش. ۲

3. سُماطِ دَهْرِ دون‌پَرْوَر نَدارَد شَهْدِ آسایِش:
مَذاقِ حِرْص و آز ای دِل بِشوی از تَلْخ و از شورَش. ۳

4. کَمَنْدِ صَیْدِ بَهْرامی بِیَفْکَن، جامِ جَم بَر دار،
کِه مَن پَیْمودَم این صَحْرا، نه بَهْرامَسْت و نه گورَش. ۴

5. نَظَر کَرْدَن بَدَرْویشان مُنافیِ بُزُرْگی نیسْت،
سُلَیْمان با چُنان حَشْمَت نَظَرْها بود با مورَش. ۵

6. بِیا، تا دَر مَیِ صافیت رازِ دَهْر بِنْمایَم
بَشَرْطِ آن، کِه نَنْمائی بَکَج‌طَبْعانِ دِل‌کورَش. ۶
7. شَرابِ لَعْل می نوشَم مَن از جامِ زُمُرُّدگون،
کِه زاهِد اَفْعَیِ وَقْتَسْت، می سازَم بَدین کورَش. ۷
8. کَمانِ اَبْروِیِ جانان نَمی پیچَد سَر از حافِظ،
وَلیکِن خَنْده می آیَد بَدین بازوِی بی‌زورَش. ۸

329.

بحر مضارع — — ◡, — ◡ — ◡, ◡ — — ◡, — ◡ —

1. صوفی، گُلی بِچین و مُرَقَّع بَخار بَخْش،
وین زُهْدِ تَلْخ را بَمَیِ خوشْگُوار بَخْش. ۱
2. طامات و شَطْح دَر رَهِ آهَنْگِ چَنْگ نِه،
تَسْبیح و طَیْلَسان بَمَی و مَیْگُسار بَخْش. ۲
3. زُهْدِ گِران، کِه شاهِد و ساقی نَمی خَرَنْد،
دَر حَلْقهٔ چَمَن بَنَسیمِ بَهار بَخْش. ۳
4. راهَم شَرابِ لَعْل زَد، ای میرِ عاشِقان،
خونِ مَرا بَچاهِ زَنَخْدانِ یار بَخْش. ۴
5. یا رَب بَوَقْتِ گُل گُنَهِ بَنْده عَفْو کُن،
وین ماجَرَی بَسَرْوِ لَبِ جویبار بَخْش. ۵
6. ای آن کِه رَه بَمَشْرَبِ مَقْصود بُرْدهٔ،
زین بَحْر قَطْرهٔ بَمَنِ خاکْسار بَخْش. ۶

7. شُکْرانه را کِه چَشْمِ تو رویِ بُتان نَدید،
مـا را بَعَفْو و لُطْفِ خُداوَنْدْگار بَبَخْش. ٧

8. ساقی، چو خواجه نوش کُنَد بادهٔ صَبوح،
گـو: جامِ زَر بَحافِظِ شَبْزِنْدِه‌دار بَبَخْش. ٨

330.

بحر هزج ‿––– , ‿––– , ‿––– , ‿–––

1. کَنارِ آب و پـایِ بید و طَبْعِ شِعْر و یـاری خَـوش
مُعاشِرِ دِلْبَری شیرین و سـاقـی گُلْعِذاری خَوش: ١

2. اَلا ای دَوْلَتِ طـالِـع کِـه قَـدْرِ وَقْت می دانی،
گُـوارا بـادَت این عِشْرَت، کِه داری روزْگاری خَوش. ٢

3. هَر آن کَس را کِه بَر خاطِر زِ عِشْقِ دِلْبَری باریسْت
سِپَنْدی گو بَر آتِش نِه، کِه داری کار و باری خَوش. ٣

4. عَـروسِ طَبْع را زیـوَر زِ فِـکْـرِ بِـکْـر می بَنْدَم،
بُـوَد کَـز نَقْشِ اَیّـامَم بَدَسْت اُفْتَد نِگاری خَوش. ٤

5. شَـبِ صُحْبَت غَنیمَت دان و دادِ خـوشْدِلی بِسْتان،
کِـه مَهْتابی دِلاَفروزَسْت و طَـرْفِ جویباری خَوش. ٥

6. مَـیی دَر کاسهٔ چَشْمَسْت سـاقـی را بَنامیزِد،
کِه مَسْتی می دِهَد با عَقْل و می آرَد خُماری خَوش. ٦

7. بَغَفْلَت عُمْر شُـد، حافِظ، بِیـا بـا مـا بَمَیْخانه،
کِـه شَنْگولانِ خَوشْباشَت بِیـامـوزَنْـد کاری خَـوش. ٧

331.

بحر رمل ⏓⏓ —, ⏑⏑——, ⏑⏑——, ⏓⏑——

1. مَجْمَعِ خوبی و لُطْفَسْت عِذارِ چو مَهَش،
لیکِنَش مِهْر و وَفا نیسْت، خُدایا بِدِهَش. ۱

2. دِلْبَرَم شاهِدِ طِفْلَسْت، و بَبازی روزی
بِکُشَد زارَم و دَر شَرْع نَباشَد گُنَهَش. ۲

3. مَن هَمان بِه کِه از او نیک نِگَه دارَم دِل،
کِه بَد و نیک نَدیدَسْت و نَدارَد نِگَهَش. ۳

4. چارْدَهسالَه بُتی چابُکِ شیرین دارَم،
کِه بَجان حَلْقَه بَگوشَسْت مَهِ چارْدَهَش. ۴

5. بویِ شیر از لَبِ هَمْچون شَکَرَش می آیَد،
گَرْچِه خون می چَکَد از شیوَهٔ چَشْمِ سِیَهَش. ۵

6. دَر پَیِ آن گُلِ نَوْرُسْتَه دِلِ ما یا رَب
خود کُجا شُد، کِه نَدیدیم دَر این چَنْد گَهَش. ۶

7. یارِ دِلْدارِ مَن ار قَلْب بَدینْسان شِکَنَد،
بِبَرَد زود بَجانْداریِ خود پادْشَهَش. ۷

8. جان بَشُکْرانَه کُنَم صَرْف، گَر آن دانَهٔ دُر
صَدَفِ دیدَهٔ حافِظ بُوَد آرامْگَهَش. ۸

332.

بحر مضارع ‒ ◡ ‒, ‒ ‒ ◡ ◡, ‒ ◡ ‒ ◡, ‒ ‒ ◡,

1. مـا آزْمـودهٔ ایـم دَر ایـن شَهْرِ بَخْتِ خـویش،
بیرون کَشید بایَد از این وَرْطه رَخْتِ خویش. ١

2. از بَـس کِـه دَسْـت مـی گَزَم وُ آه مـی کَشَم،
آتِش زَدَم چـو گُـل بَتَنِ لَخْت لَخْتِ خویش. ٢

3. دوشَم زِ بُلْبُلی چِه خَوش آمَد کِه می سُرود،
گُل پَهْن کَرْده گوش زِ شاخِ دِرَخْتِ خویش: ٣

4. کای دِل تـو شـاد بـاش، کِه آن یارِ تُنْدخو
بِسْیار تُـنْـدْخـوی نِشینَد زِ بَخْتِ خـویـش. ٤

5. خواهی کِه سَخْت و سُسْتِ جهان بَر تو بِگْذَرَد،
بِگْذَر زِ عَهْدِ سُسْت و سُخُنْهایِ سَخْتِ خویش. ٥

6. گَـر مَـوْجِ خیزِ حـادِثـه سَـر بَـر فَلَك زَنَـد،
عـارِف بَـآب تَـر نَکُنَد رَخْت و بَخْتِ خویش. ٦

7. ای حـافِـظ اَر وِصـالِ مُیَسَّر شُـدی مُدام،
جَمْشید نـیـز دور نَمانْدی زِ تَخْتِ خـویـش. ٧

333.

بحر سریع ‒ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒,

1. هـاتِـفی از گـوشـهٔ مَیْخـانـه دوش
گُـفـت: بِبَخْشَنْد گُـنَـه، مَیْ بِنوش. ١

2. عَفْوِ اِلٰهی بِکُنَد کارِ خویش،
مُژْدَهٔ رَحْمَت بِرَسانَد سَروش. ٢

3. لُطْفِ خُدا بیشْتَر از جُرْمِ ماسْت:
نُکْتَهٔ سَرْبَسْته چِه گوئی: خَموش. — ٣

4. این خِرَدِ خام بَمَیْخانه بَر،
تا مَیِ لَعْل آوَرَدَش خون بَجوش. ۴

5. گَرْچِه وِصالَش نه بَکوشِش دِهَنْد،
آن‌قَدَر ای دِل کِه تُوانی بِکوش. ٥

6. گوشِ مَن و حَلْقَهٔ گیسوی یار،
رویِ مَن و خاکِ دَرِ مَیْفُروش. ٦

7. رِنْدیِ حافِظ نه گُناهیسْت صَعْب
با کَرَمِ پادْشَهِ عَیْب‌پوش. ٧

8. داوَرِ دین شاه شَجاع آن، کِه کَرْد
روحِ قُدُس حَلْقَهٔ اَمْرَش بَگوش. ٨

9. ای مَلِكُ آلْعَرْش مُرادَش بِدِه،
وَز خَطَرِ چَشْمِ بَدَش دار گوش. ٩

334.

بحر رمل ‒⏓⏓ , ‒‒⏑⏑ , ‒‒⏑⏑ , ‒‒⏑⏓

1. یا رَب آن نَوْ گُلِ خَنْدان، کِه سِپُرْدی بَمَنَش،
مَی سِپارَم بَتو از چَشْمِ حَسودِ چَمَنَش. ١

2. گَرْچِه از کوئِ وَفا گَشْت بَصَد مَرْحَلَه دور،
دور باد آفَتِ دَوْرِ قَمَر از جان و تَنَش. ۲

3. گَر بِسَر مَنْزِلِ سَلْمَی رَسی ای بادِ صَبا،
چَشْم دارَم کِه سَلامی بِرَسانی زِ مَنَش. ۳

4. بَادَب نافهگشائی کُن از آن زُلْفِ سِیاه:
جایِ دِلْهایِ عَزیزَسْت، بِهَم بَر مَزَنَش. ۴

5. گو: دِلَم حَقِّ وَفا بَر خَط و خالَت دارَد،
مُحْتَرَم دار دَر آن طُرَّهء عَنْبَرْشِکَنَش. ۵

6. دَر مَقامی کِه بِیادِ لَبِ او مَیْ نوشَنْد،
سُفْله آن مَسْت کِه باشَد خَبَر از خویشْتَنَش. ۶

7. عِرْض و مال از دَرِ مَیْخانه نَشایَدْ اَنْدوخْت:
هَر کِه این آب خورَد، رَخْت بِدَرْیا فِکَنَش. ۷

8. هَر کِه تَرْسَد زِ مَلال، اَنْدُهِ عِشْقَش نه حَلال:
سَرِ ما وُ قَدَمَش یا لَبِ ما وُ دَهَنَش. ۸

9. شِعْرِ حافِظ هَمه بَیْتُ ٱلْغَزَل مَعْرِفَتَسْت:
آفَرین بَر نَفَسِ دِلْکَش و لُطْفِ سُخَنَش. ۹

335.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓

1. چو بَر شِکَسْت صَبا زُلْفِ عَنْبَرافْشانَش،
بِهَر شِکَسْته کِه پَیْوَسْت تازه شُد جانَش. ۱

336.

2. کُجاست هَمْنَفَسی، تا کِه شَرْحِ غُصّه دِهَم،
٢ کِه دِل چِه می کَشَد از روزْگارِ هِجْرانَش.
3. بَریدِ صُبْحِ وَفانامَهٔ کِه بُرْد بَدوسْت،
٣ زِ خونِ دیدَهٔ ما بود مُهْرِ عِنْوانَش.
4. زَمانه از وَرَقِ گُل مِثالِ رویِ تو ساخْت،
٤ وَلی زِ شَرْمِ تو دَر غُنْچه کَرْد پِنْهانَش.
5. تو خُفْتَهٔ، و نَشُد عِشْق را کَرانه پَدید؛
٥ تَبارَکَ ٱللّه از این رَه کِه نیسْت پایانَش.
6. جَمالِ کَعْبه مَگَر عُذْرِ رَهْرَوان خواهَد،
٦ کِه جانِ زِنْده‌دِلان سوخْت دَر بِیابانَش.
7. بَدین شِکَسْتَهٔ بَیْتُ ٱلْحَزَن کِه می آرَد
٧ نِشانِ یوسُفِ دِلْ از چَهِ زَنَخْدانَش.
8. بِگیرَم آن سَرِ زُلْف وُ بَدَسْتِ خواجه دِهَم،
٨ کِه دادِ مَن بِسِتانَد زِ مَکْر و دَسْتانَش.
9. سَحَر بَطَرْفِ چَمَن می شَنیدَم از بُلْبُل
٩ نَوایِ حافِظِ خوش‌لَهْجَهٔ خوش‌اَلْحانَش.

336.

بحر رمل ⏓⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏓⏓–

1. مَن خَرابَم زِ غَمِ یارِ خَراباتیٔ خویش،
١ می زَنَد غَمْزَهٔ او ناوَکِ غَم بَر دِلِ ریش.

2. گَر چَلیپایِ سَرِ زُلْف زِ هَم بِگْشایَد،
٢ بَس مُسُلْمان کِه شَوَد فِتْنَهٔ آن کافِرْکیش.

3. با تو پَیْوَسْتَم و از غَیْرِ تو بِبْریدَم دِل،
٣ آشْنایِ تو نَدارَد سَرِ بیگانه و خویش.

4. بَعِنایَت نَظَری کُن، کِه مَنِ دِلْشُده را
۴ نَرَوَد بی مَدَدِ لُطْفِ تو کاری از پیش.

5. آخِر ای پادْشَهِ مُلْکِ مَلاحَت چِه شَوَد،
٥ گَر لَبِ لَعْلِ تو ریزَد نَمَکی بَر دِلِ ریش.

6. خِرْمَنِ صَبْرِ مَنِ سوخْتهدِل داد بَباد
٦ چَشْمِ مَسْتِ تو، کِه بِگْشاد کَمین از پَس و پیش.

7. مَرْهَمی بَر دِلِ حافِظ نِه از آن حُقَّهٔ نوش،
٧ کِه جِگَر خون شُد از آن غَمْزَهٔ چون نِشْتَر و نیش.

337.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓–

1. چو جامِ لَعْلِ تو نوشَم، کُجا بِمانَد هوش.
١ چو چَشْمِ مَسْتِ تو بینَم، مَرا که دارَد گوش.

2. مَنَم غُلامِ تو، وَر زان کِه از مَن آزادی،
٢ مَرا بَکوزهفُروشِ شَرابْخانه فُروش.

3. بَبویِ آن کِه بَمَیْخانه کوزَهٔ یابَم،
٣ رَوَم سَبویِ خَراباتِیان کَشَم بَر دوش.

4. زِ شَوْقِ لَعْلِ تو سَقّایِ کویِ مَیْخواران
بَدیده آب زَنَنْد آسْتانِ باده‌فُروش. ۴

5. مَرا مَگُوی کِه: خاموش باش و دَم دَرکَش.
کِه دَر چَمَن نَتُوان گُفت مُرْغ را: خاموش. ۵

6. اَگَر نِشانِ تو جویَم، کُجاسْت صَبْر و قَرار.
وَگَر حَدیثِ تو گویَم، کِراسْت طاقَت و هوش. ۶

7. شَرابِ پُخْته بِجانْهایِ دِلْفُسُرْده دِهَنْد،
کِه باده آتِشِ تیزَسْت و پُخْتَگان دَر جوش. ۷

8. مَرا چو خِلْعَتِ سُلْطانِ عِشْق می دادَنْد،
نِدا زَدَنْد کِه: حافِظ بِپوش و باش خَموش. ۸

XIII. حرف الصاد

338.

بحر رمل ‒◡‒‒, ◡◡‒‒, ◡◡‒‒, ◡◡‒

1. نیسْت کَس را زِ کَمَنْدِ سَرِ زُلْفِ تو خَلاص؛
مى کَشى عاشِقِ مِسْکین و نَتَرْسى زِ قِصاص. ١

2. عاشِقِ سوخْته‌دِل تا بِبیابانِ فَنا
نَرَوَد، دَر حَرَمِ جان نَشَوَد خاصُّ الْخاص. ٢

3. ناوَکِ غَمْزهٔ تُو دَسْت بِبُرْد از رُسْتَم،
حاجِبِ اَبْروىِ تُو بُرْده گِرَو از وَقّاص. ٣

4. جان نِهادَم بمِیان شَمْع‌صِفَتْ از سَرِ صِدْق،
کَرْدَم ایثارِ تَنِ خویش زِ روىِ اِخْلاص. ۴

5. بَهَواداری و اِخْلاص چو پَرْوانه زِ شَوْق
تا نَسوزى، تو نَیابى زِ غَمِ عِشْق خَلاص. ٥

6. آتِشى دَر دِلِ پَرْوانهٔ ما اَفْکَنْدى،
گَرْچِه بودیم هَمیشه بَهَوایَت رَقّاص. ٦

7. کیمیاىِ غَمِ عِشْقِ تو تَنِ خاکىٔ ما
زَرِ خالِص کُنَد، اَر چَنْد بُوَد هَمْچو رَصاص. ٧

8. قیمَتِ دُرِّ گِرانمایه چِه دانَنْد عَوام؛
حافِظا گَوْهَرِ یَکْدانه مَدِه جُز بِخَواص. ٨

339.

بحر خفیف –⏓⏓ , –⏑–⏑ , ––⏑⏓

1. از رَقیبَت دِلَم نَیافْت خَلاص،
مَثَلُ ٱلْقاصِّ لا یُحِبُّ ٱلْقاص. ١

2. مُحْتَسِب خُم شِکَسْت و بَنْدهٔ سَرَش،
سِنَّ بِٱلسِّنِّ وَٱلْجُروحَ قِصاص. ٢

3. هَمْچو عیسیسْت جامِ مَیْ، کِه مُدام
مُرْده را زِنْده می کُنَد بَخَواص. ٣

4. مُطْرِبِ مَن رَهی بِزَن، کِه بَچَرْخ
مُشْتَری زُهْرهوَش شَوَد رَقّاص. ۴

5. حافِظ از دِل زِ مُصْحَفِ رُخِ دوسْت
خوانْد اَلْحَمْد و سورَهٔ اِخْلاص. ٥

حرف الضاد .XIV

340.

بحر رجز ‒◡◡‒, ◡‒◡‒, ‒◡◡‒, ◡‒◡‒

1. حُسْن و جَمالِ تُو جَهان جُمْله گِرِفْت طُول و عَرْض،
شَمْسِ فَلَك خَجِل شُدَه از رُخِ خوبِ ماهِ اَرْض. ١
2. دیدَنِ حُسْن و خوبِیَت بَر هَمه خَلْق واجِبَسْت،
رُؤْیَتِ روت بَلْکه بَر جُمْله مَلائِکَسْت فَرْض. ٢
3. از رُخِ تُسْت مُقْتَبِس خَور زِ چَهارُم آسْمان،
هَمْچو زَمینِ هَفْتَمین مانْده بَزیرِ بارِ قَرْض. ٣
4. جان کِه فِدایِ او نَشُد، مُرْدَهٔ جاوِدان بِمانْد:
تَن کِه اَسیرِ او نَشُد، لائِقِ اوسْت قَطْع و بَرْض. ٤
5. بوسه بَخاكِ پایِ او دَسْت کُجا دِهَد تُرا،
قِصّهٔ شَوْقِ حافِظا باد رَسانَدَت بَعَرْض. ٥

341.

بحر مجتث ◡‒◡‒, ◡◡‒‒, ◡‒◡‒, ⏓⏓

1. بِیا کِه می شِنَوَم بویِ جان از آن عارِض،
کِه یافْتَم دِلِ خَود را نِشان از آن عارِض. ١
2. مَعانیٔ کِه زِ حوری بَشَرْح می گُویَنْد،
زِ حُسْن و لُطْف بِپُرْسی بَیان از آن عارِض. ٢

3. بَگِل بِمانْدِه قَدِ سَرْوِ ناز از آن قامَت،
٣ خَجِل بِمانْدِه گُلِ گُلْسِتان از آن عارِض.
4. بَشَرْم مانْدِه تَنِ یاسْمین از آن اَنْدام،
۴ بَخون تِشْنِه دِلِ اَرْغَوان از آن عارِض.
5. گِرِفْتِه نافَهٔ چین بوی مِشْك از آن گیسو،
٥ گُلاب یافْتِه بوی جِنان از آن عارِض.
6. زِ مِهْرِ روی تو خَورْشید گَشْته غَرْقِ عَرَق،
٦ نِزار مانْدِه مَهِ آسْمان از آن عارِض.
7. زِ نَظْمِ دِلْکَشِ حافِظ چَکیدِه آبِ حَیات
٧ چُنان کِه خَویْ شُدِه جانْها چَکان از آن عارِض.

XV. حرف الطاء

342.

بحر رجز –◡◡–, ◡–◡–, –◡◡–, ◡–◡–

1. گِرْدِ عِذارِ يارِ ما تا بِنُوِشْت دَوْرِ خَط،
ماهِ فَلَك زِ رویِ او راسْت فُتاد دَر غَلَط. ١

2. از هَوَسِ لَبَش، كِه آن زآبِ حَيات خَوشْتَرَسْت،
گَشْته رَوان زِ دیدهاَم چَشْمهٔ آب هَمْچو شَط. ٢

3. گَه بَهَواش می دِهَم گَرْدمِثال جان و دِل،
گاه بَآب می كَشَمْ آتِشِ عِشْقِ او چو بَط. ٣

4. گَر بَغُلامیٔ خَودَم شاه قَبول می كُنَد،
تا بَمُبارَكی دِهَم بَنْده بَبَنْدَگیش خَط. ٤

5. آبِ حَيات حافِظا گَشْته خَجِل زِ نَظْمِ تو؛
كَس بَهَوایِ عِشْقِ او شِعْر نَگُفْت از این نَمَط. ٥

XVI. حرف الظاء

343.

بحر مجتث ⏑–⏑– ، ⏑⏑–– ، ⏑–⏑– ، ⏑⏑–

1. زِ چَشْمِ بَد رُخِ خوبِ تُرا خُدا حافِظ،
کِه کَرْد جُمْله نِکوئی بَجایِ ما، حافِظ. ١

2. بِیا کِه نَوْبَتِ صُلْحَسْت و دوسْتی و وَفا،
کِه با تو نیسْت مَرا جَنْگ و ماجَرا، حافِظ. ٢

3. اَگَرْچِه خونِ دِلَت خورْد لَعْلِ مَن، بِسِتان
بَجایِ او زِ لَبَم بوسه خون‌بَها، حافِظ. ٣

4. تو از کُجا و اُمیدِ وِصالِ او زِ کُجا،
بَدامَنَش نَرَسَد دَسْتِ هَر گَدا، حافِظ. ۴

5. بَزُلْف و خالِ بُتان دِل مَبَنْد دیگَر بار،
اَگَر بِجَسْتی از این بَنْد و این بَلا، حافِظ. ۵

6. بِیا بِخوان غَزَلی خوب و تازه وُ تَر و نَوْ،
کِه شِعْرِ تُسْت فَرَح‌بَخْش و غَمْزِدا، حافِظ. ۶

7. تو دَلْقِ شُعْبَده پوشیدهٔ، بِرَوْ زاهِد؛
تو دُرْد دُرْد بِنوشیدهٔ، بِیا حافِظ. ٧

8. بَوَقْتِ صُبْح چو رِنْدان بِنالْ از دِل و جان،
بَکارِ مَن بِکُن آن دَم یَکی دُعا، حافِظ. ٨

XVII. حرف العين

344.

بحر مجتث ⏓⏓ ,◡–◡– ,◡◡–– ,◡–◡–

1. قَسَم بِحَشْمَتِ جاه وُ جَلالِ شاه شَجاع
کِه: نیسْت با کَسَم از بَهْرِ مال و جاه نِزاع. ١

2. بَعاشِقان نَظَری کُن بَشُکْرِ این نِعْمَت،
کِه مَن غُلامِ مُطیعَم، تو پادْشاهِ مُطاع. ٢

3. بَفَیْضِ جُرْعَهٔ جامِ تو تِشْنه ایم، وَلی
نَمی کُنیم دِلیری، نَمی دِهیم صُداع. ٣

4. شَرابِ خانَگیَم بَس، مَیِ مُغانه مَیار:
حَریفِ باده رَسید، ای رَفیقِ تَوْبه وِداع. ۴

5. خُدای را بِمَیَم شُسْت‌وشویِ خِرْقه کُنید،
کِه مَن نَمی شِنَوَم بویِ خَیْر از این اَوْضاع. ۵

6. بِبین کِه رَقْص کُنان می رَوَد بَنالَهٔ چَنْگ
کَسی، کِه رُخْصه نَفَرْمودی اِسْتِماعِ سَماع. ۶

7. جَبین و چِهْرهٔ حافِظ خُدا جُدا مَکُناد
زِ خاکِ بارْگَهِ کِبْرِیایِ شاهِ شَجاع. ٧

345.

بحر مجتث ⏓⏓–, ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–

1. بفرّ دولت گیتی‌فروز شاه شجاع،
کہ با کسم نبود بهر مال و جاه نزاع. ١
2. بیار می، کہ چو خورشید مشعل افروزد،
رسد بکلبهٔ درویش نیز فیض شعاع. ٢
3. صراحیی و حریفی خوشم ز دنیا بس،
کہ غیر از این همه اسباب تفرقه‌ست و صداع. ٣
4. برو ادیب، بجامی بدل کن این شفقت،
کہ من غلام مطیعم نه پادشاه مطاع. ٤
5. ز مسجدم بخرابات می فرستد عشق؛
حریف باده رسید، ای رفیق توبه وداع. ٥
6. هنر نمی خرد ایام، غیر از اینم نیست؛
کجا روم بتجارت بدین کساد متاع. ٦
7. ز زهد حافظ و طامات او ملول شدم؛
بساز رود و غزل خوان، کہ می روم بسماع. ٧

346.

بحر رمل ⏓⏓–, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏓⏑––

1. بامدادان کہ ز خلوتگه کاخ ابداع
شمع خاور فکند بر همه اطراف شعاع، ١

2. بَر کَشَدْ آئنه از جَیْبِ اُفُق چَرْخ و دَر آن
روىِ گیتی بِنُمایَد بَهَزاران اَنْواع، ۲

3. دَر زَوایایِ طَرَبْخانهٔ جَمْشیدِ فَلَك
اَرْغَنون ساز کُند زُهْره بَآهَنْگِ سَماع، ۳

4. چَنْگ دَر غُلْغُله آیَد کِه: کُجا شُد مُنْکِر،
جام دَر قَهْقَهه آیَد کِه: کُجا شُد مَنّاع. ۴

5. وَضْعِ دَوْران بِنِگَر، ساغَرِ عِشْرَت بَر گیر،
کِه بَهَر حالَتی اینَسْت بِهینِ اَوْضاع. ۵

6. طُرّهٔ شاهِدِ دُنْیی هَمه بَنْدَسْت و فِریب،
عارِفان بَر سَرِ این رِشْته نَجویَنْد نِزاع. ۶

7. عُمْرِ خُسْرَوْ طَلَب، اَر نَفْعِ جَهان می طَلَبی،
کِه وُجودیسْت عَطابَخْش و کَریمی نَفّاع. ۷

8. مَظْهَرِ لُطْفِ اَزَل روشَنیٔ چَشْمِ اَمَل
جامِعِ عِلْم و عَمَل جانِ جَهان شاه شُجاع. ۸

9. حافِظا بَنْده‌صِفَت بَر دَرِ او باش مُقیم،
کِه جَهانْدارِ مُطیعَسْت و شَهَنْشاهِ مُطاع. ۹

347.

بحر رمل —◡—, —◡——, —◡——, —◡——

1. دَر وَفایِ عِشْقِ تُو مَشْهورِ خوبانَم چو شَمْع،
شَب‌نِشینِ کویِ سَرْبازان و رِنْدانَم چو شَمْع. ۱

2. روز و شب خوابم نمی آید بچشمِ غم‌پرست،
بس که در بیماریِ هجرِ تو گریانم چو شمع. ۲

3. رشتهٔ صبرم بمقراضِ غمت ببریده شد،
همچنان در آتشِ عشقِ تو خندانم چو شمع. ۳

4. در شبِ هجران مرا پروانهٔ وصلی فرست،
ور نه از دردت جهانی را بسوزانم چو شمع. ۴

5. گر کمیتِ اشکِ گلگونم نبودی گرم‌رو،
کی شدی روشن بگیتی رازِ پنهانم چو شمع. ۵

6. در میانِ آب و آتش همچنان سرگرمِ تست
این دلِ زار و نزارِ اشک‌بارانم چو شمع. ۶

7. کوهِ صبرم نرم شد چون موم در دستِ غمت،
تا در آب و آتشِ عشقت گدازانم چو شمع. ۷

8. بی جمالِ عالم‌آرایِ تو روزم شب‌ست،
با کمالِ عشقِ تو در عینِ نقصانم چو شمع. ۸

9. سرفرازم کن شبی از وصلِ خود، گردن‌کشا،
تا منور گردد از دیدارت ایوانم چو شمع. ۹

10. همچو صبحم یک نفس باقیست بی دیدارِ تو:
چهره بنما دلبرا، تا جان بر افشانم چو شمع. ۱۰

11. آتشِ مهرِ ترا حافظ عجب در سر گرفت:
آتشِ دل کی بآبِ دیده بنشانم چو شمع. ۱۱

حرف الغین .XVIII

348.

بحر مجتث ‒ ‒ ⏑ ‒ ⏑ ‒ ‒ , ⏑ ⏑ ‒ ‒ , ⏑ ‒ ⏑ ‒ , ⏑ ‒ ⏑ ‒

1. سَحَر بِبوی گُلِسْتان هَمی شُدَم دَر باغ،
کِه تا چو بُلْبُلِ بیدِل کُنَم عِلاجِ دَماغ. ۱

2. بَچِهْرَهٔ گُلِ سوری نِگاه می کَرْدَم،
کِه بود دَر شَبِ تاری بَروشَنی چو چِراغ. ۲

3. چُنان بَحُسْن و جَوانیٔ خویشْتَن مَغْرور،
کِه داشْت از دِلِ بُلْبُل هَزار گونه فِراغ. ۳

4. کُشاده نَرْگِسِ رَعْنا زِ حَسْرَت آب از چَشْم؛
نِهاده لالِه زِ سَوْدا بَجان و دِل صَد داغ. ۴

5. زَبان کَشیده چو تیغی بَسَرْزَنِش سوسَن؛
دَهان کُشاده شَقائق چو مَرْدُمِ اَیْغاغ. ۵

6. گَهی چو باده‌پَرَسْتان صَراحی اَنْدَر دَسْت،
گَهی چو ساقیٔ مَسْتان بَکَف گِرِفْته اَیاغ. ۶

7. نَشاط و عَیْش و جَوانی چو گُل غَنیمَت دان،
کِه حافِظا نَبُوَد بَر رَسول غَیْرِ بَلاغ. ۷

XIX. حرف الفاء

349.

بحر رجز —‿‿—, ‿—‿—, —‿‿—, ‿—‿—

1. طالع اگر مدد دهد، دامنش آورم بکف؛
گر بکشم، زهی طرب، ور بکشد، زهی شرف. ١

2. طرف کرم ز کس نبست این دل پرامید من،
گرچه سخن همی برد قصهٔ من بهر طرف. ٢

3. چند بناز پرورم مهر بتان سنگدل.
یاد پدر نمی کنند این پسران ناخلف. ٣

4. از خم ابروی توام هیچ گشایشی نشد؛
وه که در این خیال کج عمر عزیز شد تلف. ٤

5. ابروی دوست کی شود دستکش من ضعیف.
کس نزدست از این کمان تیر مراد بر هدف. ٥

6. من بخیال زاهدی گوشه‌نشین، و طرفه آنک
مغبچهٔ ز هر طرف می زندم بچنگ و دف. ٦

7. بیخبرند زاهدان، نقش بخوان ولا تقل؛
مست ریاست محتسب، باده بده ولا تخف. ٧

8. صوفی شهر بین که چون لقمهٔ شبهه می خورد؛
پاردمش دراز باد این حیوان خوش‌علف. ٨

9. حافظ، اگر قدم زنی در ره خاندان عشق،
بدرقهٔ رهت شود همت شحنهٔ نجف. ٩

حرف القاف .XX

350.

بحر مجتث ‿–‿– , ‿‿–– , ‿–‿– , ––

1. مَقامِ اَمْن و مَیِ بیغَش وُ رَفیقِ شَفیق
١ گَرَت مُدام مُیَسَّر شَوَد، زَهی تَوْفیق.

2. جَهان و کارِ جَهان جُمْله هیچ دَر هیچَسْت،
٢ هَزار بار مَن این نُکْته کَرْده اَم تَحْقیق.

3. بِمَأْمَنی رَو و فُرْصَت شُمُر غَنیمَتِ وَقْت،
٣ کِه دَر کَمینْگَهِ عُمْرَنْد قاطِعانِ طَریق.

4. دِریغ و دَرْد کِه تا این زَمان نَدانِسْتَم،
٤ کِه کیمیایِ سَعادَت رَفیق بود رَفیق.

5. بِیا کِه تَوْبه زِ لَعْلِ نِگار و خَنْدهٔ جام
٥ تَصَوُّریسْت، کِه عَقْلَش نمی کُنَد تَصْدیق.

6. مَلاحَتی کِه تُرا دَر چَهِ زَنَخْدانَسْت،
٦ بِکُنْهِ آن نَرَسَد صَد هَزار فِکْرِ عَمیق.

7. کُجاسْت اَهْلِ دِلی، تا کُنَد دَلالَتِ خَیْر:
٧ کِه ما بَدوسْت نَبُرْدیم رَه بَهیچ طَریق.

8. اَگَرْچه مویِ مِیانَت بِچون مَنی نَرَسَد،
٨ خوشَسْت خاطِرَم از فِکْرِ این خِیالِ دَقیق.

9. اَگَر بَرَنْگِ عَقیقَسْت اَشْکِ مَن، چه عَجَب:
٩ کِه مُهْرِ خاتَمِ چَشْمِ مَنَسْت هَمْچو عَقیق.

10. بَخَنْدَه كُفْت كِه: حافِظ، غُلامِ طَبْعِ تو اَم. —
بِبين كِه تا بَچِه حَدَّم هَمى كُنَد تَحْميق. ١٠

351.

بحر مجتث ‿–‿–, ‿‿––, ‿–‿–, ⏓⏓––

1. زَبانِ خامه نَدارَد سَرِ بَيانِ فِراق،
وَكَر نَه شَرْح دِهَم با تو داسْتانِ فِراق. ١

2. رَفيقِ خَيْلِ خِيَاليم و هَم رَكيبِ شِكيب،
قَرينِ آتِشِ هِجْران و هَم قِرانِ فِراق. ٢

3. دِريغ مُدَّتِ عُمْرَم كِه بَرْ اُميدِ وِصال
بَسَر رَسيد، و نَيامَد بَسَر زَمانِ فِراق. ٣

4. سَرى، كِه بَر سرِ كَرْدون بَفَخْر مى سودَم،
بَراسْتان كِه نِهادَم بَر آسْتانِ فِراق. ۴

5. چِه‌كونه باز كُنَم بال دَر هَواىِ وِصال،
كِه ريخْت مُرْغِ دِلَم پَر دَر آشِيَانِ فِراق. ٥

6. چِه كونه دَعْوىِ وُصْلَت كُنَم بَجان، كِه شُدَسْت
دِلَم وَكيلِ قَضا و تَنَم ضَمانِ فِراق. ٦

7. زِ سوزِ شَوْق دِلَم شُد كَباب، و دور از يار
مُدام خونِ جِكَر مى خورَم زِ خوانِ فِراق. ٧

8. كُنون چِه چارَه، كِه دَر بَحْرِ غَم بَكِرْدابى
فُتاد زَوْرَقِ صَبْرَم زِ بادْبانِ فِراق. ٨

9. بَسی نمانْد، کِه کَشْتیءِ عُمْر غَرْقه شَوَد
٩ زِ مَوْجِ شَوْقِ تو دَر بَحْرِ بیکَرانِ فِراق.

10. فَلَك چو دید سَرَم را اَسیرِ چَنْبَرِ عِشْق،
١٠ بِبَسْت گَرْدَنِ صَبْرَم بَرِیسْمانِ فِراق.

11. فِراق و هَجْر کِه آوَرْد دَر جهان یا رَب.
١١ کِه روزِ هَجْر سِیَه باد و خانَمانِ فِراق.

12. بِپایِ شَوْق گَر این رَه بَسَر شُدی، حافِظ،
١٢ بَدَسْتِ هَجْر نَدادی کَسی عِنانِ فِراق.

352.

بحر مجتث ––, ‿–‿–, ‿‿––, ‿–‿–

1. کَسی مَباد چو مَن خَسْته مُبْتَلایِ فِراق،
١ کِه عُمْرِ مَن هَمه بِگْذَشْت دَر بَلایِ فِراق.

2. غَریب و عاشِق و بیدِل فَقیر و سَرْگَرْدان
٢ کَشیده مِحْنَتِ اَیّام و داغْهایِ فِراق.

3. اَگَر بَدَسْتِ مَن اُفْتَد، فِراق را بِکُشَم،
٣ بَآبِ دیده دِهَم باز خونْبَهایِ فِراق.

4. کُجا رَوَم. چِه کُنَم. حالِ دِل کِرا گُویَم،
٤ کِه دادِ مَن بِسِتانَد، دِهَد سَزایِ فِراق.

5. فِراق را بَفِراقِ تو مُبْتَلا سازَم،
٥ چُنان کِه خون بِچِکانَم زِ دیدَهایِ فِراق.

352.

6. مَن از کُجا و فِراق از کُجا و غَم زِ کُجا۰
مَگَر بِزاد مَرا مادَر از بَرایِ فِراق؛ ۶

7. بَداغِ عِشْق چو حافِظْ از این جِهَت شَب و روز
بَبُلْبُلانِ سَحَر می زَنَم نَوایِ فِراق. ۷

حرف الکاف XXI.

353.

بحر رمل ⏓⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏓⏓–

1. ای دلِ ریشِ مرا بر لبِ تو حقِّ نمک؛
حق نگه دار، که من می روم، اللّهُ معک. ١
2. توئی آن گوهرِ پاکیزه، که در عالمِ قدس
ذکرِ خیرِ بود حاصلِ تسبیحِ ملک. ٢
3. در خلوصِ منت ار هست شکی، تجربه کن؛
کس عیارِ زرِ خالص نشناسد چو محک. ٣
4. گفته بودی که: شوم مست و دو بوست بدهم —
وعده از حد بشد، وُما نه دو دیدیم و نه یک. ٤
5. بگشا پستهٔ خندان و شکرریزی کن،
خلق را از دهنِ خویش مینداز بشک. ٥
6. چرخ برهم زنم، ار غیرِ مرادم گردد؛
من نه آنم که زبونی کشم از چرخِ فلک. ٦
7. چون برِ حافظِ خویشش نگذاری، باری
ای رقیب از برِ او یکدو قدم دورترک. ٧

354.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓

1. اَگَر شَراب خوری، جُرْعهٔ فِشان بَر خاک:
دَر آن گُناه، کِه نَفْعی رَسَد بِغَیْر، چِه باک. ۱

2. بِرَوْ، بِهَر چِه تو داری بِخَور، دِریغ مَخور،
کِه بیدِریغ زَنَد روزْگار تیغِ هَلاک. ۲

3. بِخاکِ پایِ تو ای سَرْوِ نازْپَرْوَرِ مَن،
کِه: روزِ واقِعه پا وا مَگیرَم از سَرِ خاک. ۳

4. چِه دوزَخی، چِه بَهِشْتی، چِه آدَمی، چِه مَلَک:
بِمَذْهَبِ هَمه کُفْرِ طَریقَتَسْت اِمْساک. ۴

5. مُهَنْدِسِ فَلَکی راهِ دَیْرِ شَشْجِهَتی
چُنان بِبَسْت، کِه رَه نیسْت زیرِ دامِ مَغاک. ۵

6. فِریبِ دُخْتَرِ رَز طُرْفه می زَنَد رَهِ عَقْل:
مَباد تا بِقِیامَت خَرابِ طارُمِ تاک. ۶

7. بِراهِ مَیْکَده حافِظ خوش از جَهان رَفْتی،
دُعایِ اَهْلِ دِلَت باد مُونِسِ دِلِ پاک. ۷

355.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓

1. هَزار دُشْمَنَم ار می کُنَنْد قَصْدِ هَلاک،
گَرَم تو دوسْتی، از دُشْمَنان نَدارَم باک. ۱

2. مَرا اُمیدِ وِصالِ تو زِنْده می دارد،
وَگَر نه صَد رَهَم از هَجْرِ تُسْت بیمِ هَلاك. ٢

3. نَفَس نَفَس اَگَر از باد نَشْنَوَم بویَت،
زَمان زَمان کُنَم از غَم چو گُل گَریبان چاك. ٣

4. رَوَد بَخواب دو چَشْم از خِیالِ تو هَیْهات.
بُوَد صَبور دِل اَنْدَر فِراقِ تو حاشاك. ۴

5. اَگَر تو زَخْم زَنی، بِه کِه دیگَری مَرْهَم،
وَگَر تو زَهْر دِهی، بِه کِه دیگَری تِرْیاك. ٥

6.] بِضَرْبِ سَیْفِكَ قَتْلِی حَیاتُنا أَبَدًا،
لِأَنَّ رُوحِی قَدْ طابَ أَنْ یَکُونَ فِداكَ. ٦]

7. عِنان مَپیچ، کِه گَر می زَنی بَشَمْشیرَم،
سِپَر کُنَم سَر و دَسْتَت نَدارَم از فِتْراك. ٧

8. تُرا چُنان کِه توئی هَر نَظَر کُجا بیند.
بَقَدْرِ بینِشِ خود هَر کَسی کُنَد اِدْراك. ٨

9. بَچَشْمِ خَلْق عَزیز آن زَمان شَوَد حافِظ،
کِه بَر دَرِ تو نِهَد رویِ مَسْکَنَت بَر خاك. ٩

XXII. حرف اللام

356.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓

1. اگر بکوی تو باشد مرا مجال وصول،
رسد بدولت وصل تو کار من باصول. ١

2. قرار برده ز من آن دو سنبل رعنا،
فراغ برده ز من آن دو نرگس مکحول. ٢

3. چو دل ز جوهر مهر تو صیقلی دارد،
بود ز زنگ حوادث هر آئنه مصقول. ٣

4. من شکسته بد حال زندگی یابم
در آن نفس، که بتیغ غمت شوم مقتول. ٤

5. چه جرم کرده ام ای جان و دل بحضرت تو،
که طاعت من بیدل نمی شود مقبول. ٥

6. چو بر در تو من بی‌نوای بی زر و زور
بهیچ باب ندارم ره خروج و دخول، ٦

7. کجا روم. چه کنم. چون شوم. چه چاره کنم.
که گشته ام ز غم جور روزگار ملول. ٧

8. خرابتر ز دل من غم تو جای نیافت،
که ساخت در دل تنگم قرارگاه نزول. ٨

9. بدرد عشق بساز و خموش شو حافظ،
رموز عشق مکن فاش پیش اهل عقول. ٩

357.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓–

1. بعهدِ گُل شُدَم از توبهٔ شراب خجل،
که کس مباد زِ کردارِ ناصواب خجل. ۱

2. صلاحِ مَن همه دامِ رهست، و مَن زین بحث
نیم زِ شاهدِ ساقی بهیچ باب خجل. ۲

3. زِ خون، که رفت شبِ دوش از سراچهٔ چشم،
شُدیم در نظرِ شبروانِ خواب خجل. ۳

4. تو خوبروتری از آفتاب، و شُکرِ خُدای
که نیستم زِ تو در رویِ آفتاب خجل. ۴

5. بُوَد که یار نپُرسد گُنه زِ خُلقِ کریم،
که از سُؤال ملولیم و از جواب خجل. ۵

6. رُخ از جنابِ تو عُمریست تا نتافته ام،
نیم بیاریٔ توفیق از این جناب خجل. ۶

7. چرا بزیرِ لبِ جامِ زهر خنده زند،
اگر نه از لبِ لعلِ تو شُد شراب خجل. ۷

8. رواست نرگسِ مست ار فکند سر در پیش،
که شُد زِ شیوهٔ آن چشمِ پُرعتاب خجل. ۸

9. نقابِ ظُلمت از آن بست آبِ خِضر، که گشت
زِ طبعِ حافظ و این شعرِ همچو آب خجل. ۹

10. از آن نهفت رخ خویش در نقاب صدف،
که شد ز لؤلؤی نظمم در خوشاب خجل. ١٠

358.

بحر رمل —⏑——, —⏑——, —⏑—

1. ای رخت چون خلد و لعلت سلسبیل،
سلسبیلت کرده جان و دل سبیل. ١

2. سبزپوشان خطت بر گرد لب
همچو مورانند گرد سلسبیل. ٢

3. یا رب این آتش، که در جان منست،
سرد کن زان سان که کردی بر خلیل. ٣

4. من نمی یابم مجال ای دوستان،
زان که او دارد جمال بس جمیل. ٤

5. پای ما لنگست و منزل چون بهشت،
دست ما کوتاه و خرما بر نخیل. ٥

6. ناوک چشم تو در هر گوشهٔ
همچو من افتاده دارد صد قتیل. ٦

7. حافظ از سرپنجهٔ عشق نگار
همچو مور افتاده شد در پای پیل. ٧

8. شاه عالم را بقا و عز و ناز
باد و هر چیزی که خواهد زین قبیل. ٨

359.

بحر رمل —⏑——, —⏑——, —⏑—

1. رَهرَوان را عِشق بَس باشَد دَلیل،
آبِ چَشْم اَنْدَر رَهَش کَرْدَم سَبیل. ۱

2. مَوْجِ اَشْکِ ما کَی آرَد دَر حِساب
آن کِه کَشْتی رانْد بَر خونِ قَتیل. ۲

3. اِخْتِیاری نیسْت بَدْنامیء مَن،
ضَلَّنِی فِی ٱلْعِشْقِ مَنْ یَهْدِی ٱلسَّبِیل. ۳

4. آتِشِ رویِ بُتان بَر خود مَزَن،
یا بَر آتِش خوش گُذَر هَمْچو خَلیل. ۴

5. یا بِنِه بَر خود کِه مَقْصِد گُم کُنی،
یا مَنِه پا اَنْدَر این رَه بی دَلیل. ۵

6. سالْها دَر فِکْرِ آن بَیْتَم، کِه گُفْت
پیلْبانی بَر لَبِ دَرْیایِ نیل: ۶

7. یا رُسومِ پیلْبانی یاد گیر،
یا مَرَوْ هِنْدوسْتان با یادِ پیل. ۷

8. یا مَکَش بَر چِهْرِه نیلِ عاشِقی،
یا فِرو بَر جامَهء تَقْوی بَنیل. ۸

9. بی مَی و مُطْرِب بِفِرْدَوْسَم مَخوان،
رَاحَتِی فِی ٱلرَّاحِ لا فِی ٱلسَّلْسَبِیل. ۹

10. حافِظا گَر مَعْنَئی داری، بِیار،
وَر نَه دَعْوَی نیسْت غَیْر از قال و قیل. ١٠

360.

بحر خفیف ‒ ⏓⏓ , ⏑‒⏑‒ , ‒‒⏑⏓

1. خوش‌خَبَر بادی ای نَسیمِ شَمال،
کِه بَما می رَسَد زَمانِ وِصال. ١

2. یا بَریدَ ٱلْحِمَی حَماكَ ٱللّه،
مَرْحَبًا مَرْحَبًا تَعالَ تَعال: ٢

3. مَا لِسَلْمَی وَمَنْ بِذِی سَلَمٍ،
أَیْنَ جیرانُنَا وَکَیْفَ ٱلْحال. ٣

4. عَرْصَهٔ بَزْمگاه خالی مانْد
از حَریفان و رِطْلِ مالامال. ۴

5. عَفَتِ ٱلدّارُ بَعْدَ عافِیَةٍ،
فَٱسْئَلُوا حالَها عَنِ ٱلْأَطْلال. ۵

6. سایه اَفْکَنْده حالِیًا شَبِ هَجْر:
تا چه بازَنْد شَبْرَوانِ خِیال. ۶

7. قِصَّةُ ٱلْعِشْقِ لا اِنْفِصامَ لَها،
فُصِمَتْ هَهُنا لِسانُ مَقال. ٧

8. تُرْکِ ما سوی کَس نمی نِگَرَد،
آه از این کِبْرِیا و جاه و جَلال. ٨

9. فِی جَمالِ ٱلْکَمالِ نِلْتَ مُنَی،
٩ صَرَفَ ٱللّٰهُ عَنْكَ عَیْنَ کَمال.

10. حافِظا عِشْق و صابِری تا چَنْد·
١٠ نالَهٔ عاشِقان خَوشَسْت، بِنال.

361.

بحر هزج — — ‿, ‿ — — ‿, ‿ — — ‿, ‿ — —

1. ای بُرده دِلَم را تو بَدین شَکْل و شَمائل،
١ پَرْوایِ کَسَت نیسْت، جَهانی بَتو مائل.

2. گَهْ آه کَشَمْ از دِل و گَه تیرِ تو ای جان؛
٢ پیشِ تو چِه گویَم، کِه چِها می کَشَم از دِل·

3. وَصْفِ لَبِ لَعْلِ تو چِه گویَم بَرَقیبان·
٣ نیکو نَبُوَد مَعْنَیِٔ رَنْگین بَرِ جاهِل.

4. هَر روز چو حُسْنَت زِ دِگَر روز فُزونَسْت،
٤ مَه را نَتُوان کَرْد بَرویِ تو مُقابِل.

5. دِل بُرْدی و جان می دِهَمَت، غَم چِه فِرِسْتی·
٥ چون نیك غَمینیم، چِه حاجَت بَتَحَصُّل·

6. حافِظ چو تو پا دَر حَرَمِ عِشْق نِهادی،
٦ دَر دامَنِ او دَسْت زَن وُ از هَمه بِگْسِل.

362.

بحر مجتث ⏓⏓ ,⏑–⏑– ,⏑⏑–– ,⏑–⏑–

1. بسحر لعبت چشم تو ای خجسته خصال،
بسرمز خط تو ای آیت همایون فال، ١
2. بنوش لعل تو ای آب زندگانیء من،
برنگ و بوی تو ای نوبهار حسن و جمال، ٢
3. بگرد راه تو یعنی که سایبان امید،
بخاک پای تو یعنی که رشک آب زلال، ٣
4. بجلوهای تو چون شیوهای رفتن کبک،
بغمزهای تو چون عشوهای چشم غزال، ٤
5. بطیب خلق تو و نفحهء شمامهء صبح،
ببوی زلف تو و نکهت نسیم شمال، ٥
6. بآن عقیق که ما راست مهر خاتم چشم،
بآن گهر که شما راست درّ درج مقال، ٦
7. بآن صحیفهء عارض که گشت گلشن عقل،
بآن حدیقهء بینش که شد مقام خیال، ٧
8. که در رضای تو حافظ گر التفات کنی،
بعمر باز نماند چه جای مال و منال. ٨

363.

بحر هزج ——u, u——u, u——u, u——

1. دارایِ جَهان نُصْرَتِ دین خُسْرَوِ کامِل
١ یَحْیَی بْنُ مُظَفَّر مَلِكِ عامِلِ عادِل؛

2. ای دَرْگَهِ اِسْلام‌پَناه، تو گُشاده
٢ بَر رویِ جَهان روزَنهٔ جان و دَرِ دِل.

3. تَعْظیمِ تو بَر جان و خِرَد واجِب و لازِم،
٣ وانْعامِ تو بَر کَوْن و مَکان فائض و شامِل.

4. روزِ اَزَل از کِلْکِ تو یَک قَطْره سِیاهی
۴ بَر رویِ مَه اُفْتاده، کِه شُد حَلِّ مَسائِل؛

5. خورْشید چو آن خالِ سِیَه دید، بَدِل گُفْت:
٥ ای کاج کِه مَن بودَمی آن هِنْدویِ مُقْبِل.

6. شاها فَلَك از بَزْمِ تو دَر رَقْص و سَماعَسْت،
٦ دَسْتِ طَرَب از دامَنِ این زَمْزَمه مَگْسِل.

7. مَیْ نوش و جَهان بَخْش، کِه از زُلْفِ کَمَنْدَت
٧ شُد گَرْدَنِ بَدْخواه گِرِفْتارِ سَلاسِل.

8. دَوْرِ فَلَکی یَکْسَره بَر مِنْهَجِ عَدْلَسْت:
٨ خوش باش، کِه ظالِم نَبَرَد راه بَمَنْزِل.

9. حافِظ، چو دَرِ شاهِ جَهان مَقْسَمِ رِزْقَسْت،
٩ از بَهْرِ مَعیشَت مَکُن اَنْدیشهٔ باطِل.

364.

بحر مجتث ‿–‿–, ‿‿––, ‿–‿–, ––

1. شَمَمْتُ رَوْحَ وِدادٍ وَشِمْتُ بَرْقَ وِصالْ
بِیا کِه بویِ تُرا میرَم ای نَسیمِ شَمالْ ۱

2. أَحادِیًا بِجَمالِ ٱلْحَبِیبِ قِفْ وَٱنْزِلْ
کِه نیسْت صَبْرِ جَمیلَم زِ اِشْتِیاقِ جَمالْ ۲

3. شِکایَتِ شَبِ هِجْران فِرو گُذار ای دِلْ
بَشُکْرِ آن کِه بَر اَفْکَنْد پَرْدِه روزِ وِصالْ ۳

4. چو یار بَر سَرِ صُلْحَسْت و عُذْر می خواهَد
تُوان گُذَشْت زِ جَوْرِ رَقیب دَر هَمِه حالْ ۴

5. بِیا کِه پَرْدِهٔ گُلْریزِ هَفْتْخانِهٔ چَشْم
کَشیدِه ایم بَتَحْریرِ کارْگاهِ خَیالْ ۵

6. بَجُز خَیالِ دَهانِ تو نیسْت دَر دِلِ تَنْگْ
کِه کَس مَباد چو مَن دَر پَیِ خَیالِ مُحالْ ۶

7. مَلالِ مَصْلَحَتی می نُمایَم از جانان
کِه کَس بَجِدْ نَنُمایَد زِ جانِ خویش مَلالْ ۷

8. قَتیلِ عِشْقِ تو شُد حافِظِ غَریب، وَلی
بَخاکِ ما گُذَری کُن، کِه خونِ مات حَلالْ ۸

365.

بحر مضارع — — ◡, — ◡ — —, — — ◡, — ◡ — —

1. هَر نُکْتَهٔ کِه گُفْتَم دَر وَصْفِ آن شَمائِل
هَر کو شَنید، گُفْتا: لِلّٰهِ دَرُّ قائِل. ١

2. گُفْتَم کِه: کَیْ بِبَخْشی بَر جانِ ناتُوانَم.
گُفْت: آن زَمان کِه نَبْوَد جان دَر مِیانَه حائِل. ٢

3. تَحْصیلِ عِشْق و رِنْدی آسان نُمُوْد اَوَّل،
جانَم بِسوخْت آخِر دَر کَسْبِ این فَضائِل. ٣

4. حَلّاج بَر سَرِ دار این نُکْتَه خَوش سَرایَد:
از شافِعی مَپُرْسید اَمْثالِ این مَسائِل. ۴

5. دِل دادَه اَم بَیاری شوخی کَشی نِگاری
مَرْضِیَّةُ اَلسَّجایا مَحْمُودَةُ اَلْخَصائِل. ٥

6. دَر عَیْنِ گوشَه‌گیری بودَم چو چَشْمِ مَسْتَت،
واکْنون شُدَم بِمَسْتان چون اَبْرُوِی تو مائِل. ٦

7. از آبِ دیدَه صَد رَه طوفانِ نوح دیدَم،
وَز لَوحِ سینَه نَقْشَت هَرْگِز نَگَشْت زائِل. ٧

8. دَرْدا کِه دَر بَرِ خود بارَم نَداد دِلْبَر،
چَنْدان کِه از جَوانِبْ اَنْگیخْتَم وَسائِل. ٨

9. ای دوسْت دَسْتِ حافِظ تَعْویذِ چَشْمِ زَخْمَست:
یا رَب کِه بِبینَم آن را دَر گَرْدَنَت حَمائِل. ٩

XXIII. حرف المیم

366.

بحر هزج ‿‒‒‒ ,‿‒‒‒ ,‿‒‒‒ ,‿‒‒‒

1. اگر بر خیزد از دستم که با دلدار بنشینم،
ز جامِ بخت می نوشم، ز باغِ وصل گل چینم. ١

2. شرابِ تلخِ صوفی‌سوز بنیادم بخواهد برد،
لبم بر لب نه ای ساقی و بستان جانِ شیرینم. ٢

3. مگر دیوانه خواهم شد، که از عشقِ تو شب تا روز
سخن با ماه می گویم، پری در خواب می بینم. ٣

4. لبت شکّر بمستان داد و چشمت می بمیخواران،
منم کز غایتِ حرمان نه با آنم نه با اینم. ٤

5. شبِ رحلت هم از بستر روم تا قصرِ حورُ ٱلْعین،
اگر در وقتِ جان دادن تو باشی شمعِ بالینم. ٥

6. چو هر خاکی که باد آورد فیضی بود از انعامت،
ز حالِ بنده یاد آور، که خدمتکارِ دیرینم. ٦

7. نه هر کو نقشِ نظمی زد، کلامش دلپذیر آمد؛
تذروِ طرفه من گیرم، که چالاکست شاهینم. ٧

8. اگر باور نمی داری، رو از صورتگرِ چین پرس،
که مانی نسخه می خواهد ز نوکِ کلکِ مشکینم. ٨

9. صباحُ ٱلْخیر زد بلبل؛ کجائی ساقیا، بر خیز،
که غوغا می کند در سر خروشِ چنگِ دوشینم: ٩

10. رُموزِ عِشق و سَرمَستی زِ مَن بِشنَو نه از حافِظ،
کِه با جام وُ قَدَح هَر شَب نَدیمِ ماه و پَروینَم. ١٠
11. وَفاداری و حَق‌گوئی نه کارِ هَر کَسی باشَد،
غُلامِ آصَفِ دَوران جَلالُ ٱلحَقّ و ٱلدّینَم. ١١

367.

بحر مضارع — ⏑ —, ⏑ — — ⏑, — ⏑ — ⏑, — — ⏑

1. بِگذار تا بِشارِعِ مَیخانه بِگذَریم،
کَز بَهرِ جُرعه‌ای هَمه مُحتاجِ این دَریم. ١
2. روزِ نُخُست چون دَمِ رِندی زَدیم و عِشق،
شَرط آن بُوَد کِه جُز رَهِ این شیوه نَسپُریم. ٢
3. جائی، کِه تَخت و مَسنَدِ جَم می رَوَد بِباد،
گَر غَم خوریم، خوش نَبُوَد، بِه کِه مَی خوریم. ٣
4. تا بو کِه دَست دَر کَمَرِ او تُوان زَدَن،
دَر خونِ دِل نِشَسته چو یاقوتِ اَحمَریم. ٤
5. واعِظ مَکُن نَصیحَتِ شوریدِگان، کِه ما
با خاکِ کویِ دوست بِفِردَوس نَنگَریم. ٥
6. چون صوفِیان بِحالَت رَقصَند مُقتَدا،
ما نیز هَم بِشُعبَده دَستی بَر آوَریم. ٦
7. از جُرعهٔ تو خاکِ زَمین قَدرِ لَعل یافت،
بیچاره ما کِه پیشِ تو از خاک کَمتَریم. ٧

8. زان پیشتر که عُمْرِ گِرانمایه بِگْذَرَد،
بِگْذار تا مُقابِلِ رویِ تو بِگْذَریم. ٨
9. حافِظ، چو رَه بِکُنْگُرهٔ کاخِ وَصْل نیست،
با خاكِ آسْتانهٔ این دَر بَسَر بَریم. ٩

368.

بحر طويل ⏑–⏑–, ⏑––, ⏑–––, ⏑––

1. أَلَمْ يَأْنِ لِلْأَحْبابِ أَنْ يَتَرَحَّموا،
وَلِلنّاقِضينَ ٱلْعَهْدِ أَنْ يَتَنَدَّموا. ١
2. أَلَمْ يَأْتِهِمْ إِنْباءُ مَنْ باتَ بَعْدَهُمْ
وَفى صَدْرِهِ نارُ ٱلْأَسَى تَتَضَرَّمُ. ٢
3. فَيا لَيْتَ قَوْمى يَعْلَمونَ بِما جَرى
عَلَى مُرْتَجٍ مِنْهُمْ، فَيَحْفوا وَيَرْحَموا. ٣
4. أَتَى مَوْسِمُ ٱلنَّيروزِ وَٱخْضَرَّتِ ٱلرُّبَى؛
فَما لِلْغَوانى ٱلْغيدِ لا تَتَرَنَّمُ. ٤
5. حَكَى ٱلدَّمْعُ عَنّى ما ٱلْجَوانِحُ أَضْمَرَتْ؛
فَيا عَجَبًا مِنْ صامِتٍ يَتَكَلَّمُ. ٥
6. شُهورٌ بِها ٱلْأَوْطارُ تُقْضَى مِنَ ٱلصِّبا،
وَفى شَأْنِنا عَيْشُ ٱلرَّبيعِ مُحَرَّمُ. ٦
7. بَنى عَمِّنا جودوا عَلَيْنا بِجُرْعَةٍ،
وَلِلْفَضْلِ أَسْبابٌ بِها يَتَوَسَّمُ. ٧

8. أَيَا مَنْ عَلَا كُلَّ ٱلسَّلَاطِينَ سَطْوَةً

تَرَحَّمْ، جَزَاكَ ٱللّٰهُ، فَٱلْخَيْرُ مَغْنَمُ. ٨

9. لِكُلٍّ مِنَ ٱلْخُلَّانِ ذُخْرٌ وَمُنْيَةٌ،

وَلِلْحَافِظِ ٱلْمِسْكِينِ فَقْرٌ وَمَغْرَمُ. ٩

369.

بحر مجتث ⏑–⏑– , ⏑⏑–– , ⏑–⏑– , ⏓⏓–

1. بَعَزْمِ تَوْبه سَحَر گُفْتَم: اِسْتِخاره کُنَم،

بَهارِ تَوْبه‌شِکَن می رَسَد، چه چاره کُنَم. ١

2. سُخُن دُرُسْت بِگُویَم: نَمی تُوانَم دید،

کِه مَیْ خورَنْد حَریفان و مَن نَظاره کُنَم. ٢

3. بَدَوْرِ لاله دَماغِ مَرا عِلاج کُنید،

گَر از مِیانهٔ بَزْمِ طَرَب کَناره کُنَم. ٣

4. بَتَخْتِ گُل بِنِشانَم بُتی چو سُلْطانی،

زِ سُنْبُل وُ سَمَنَش سازِ طَوْق و یاره کُنَم. ٤

5. زِ رویِ دوسْت مَرا چون گُلِ مُراد شِگُفْت،

حَوالهٔ سَرِ دُشْمَن بَسَنْگ‌خاره کُنَم. ٥

6. گَدایِ مَیْکَده اَم، لیک وَقْتِ مَسْتی بین،

کِه ناز بَر فَلَک وُ حُکْم بَر سِتاره کُنَم. ٦

7. مَرا کِه نیسْت رَه وُ رَسْمِ لُقْمه‌پَرْهیزی،

چِرا مَذَمَّتِ رِنْدِ شَرابْخواره کُنَم. ٧

370.

8. چو غُنْچه با لَبِ خَنْدان بِیادِ مَجْلِسِ شاه
پِیاله گیرَم و از شَوْق جامه پاره کُنَم. ٨

9. اَگَر زِ لَعْلِ لَبِ یار بوسهٔ رَسَدَم،
جَوان شَوَم زِ سَرُ و زِنْدَگی دوباره کُنَم. ٩

10. زِ باده خورْدَنِ پِنْهان مَلول شُد حافِظ،
بِبانْگِ بَرْبَط و نَیْ رازَش آشِکاره کُنَم. ١٠

370.

بحر هزج ‿———, ‿———, ‿———, ‿———

1. بِیَا تا گُل بَر اَفْشانیم و مَیْ دَر ساغَر اَنْدازیم،
فَلَك را سَقْف بِشْکافیم و طَرْحِ نَوْ دَر اَنْدازیم. ١

2. اَگَر غَم لَشْکَر اَنْگیزَد که خونِ عاشِقان ریزَد،
مَن وُ ساقی بَهَم تازیم و بُنْیادَش بَر اَنْدازیم. ٢

3. شَرابِ اَرْغَوانی را گُلاب اَنْدَر قَدَح ریزیم،
نَسیمِ عِطْرگَرْدان را شَکَر دَر مِجْمَر اَنْدازیم. ٣

4. چو دَر دَسْتَسْت رودی خوش، بِگو مُطْرِب سُرودی خوش،
که دَسْت اَفْشان غَزَل خوانیم و پاکوبان سَر اَنْدازیم. ٤

5. صَبا خاكِ وُجودِ ما بَدان عالی‌جَناب اَنْداز،
بُوَد کان شاهِ خوبان را نَظَر بَر مَنْظَر اَنْدازیم. ٥

6. یکی از عَقْل می لافَد، یکی طامات می بافَد؛
بِیَا کین داوَریها را بِپیشِ داوَر اَنْدازیم. ٦

7. بَهِشْتِ عَدْن اَگَر خواهی، بِیَا با ما بمَیْخانه،

کِه از پایِ خُمَت روزی بَحَوْضِ کَوْثَر اَنْدازیم. ٧

8. سُخُنْدانی و خَوشْخوانی نَمی وَرْزَنْد دَر شیراز؛

بِیَا حافِظ، کِه تا خود را بمُلْكِ دیگَر اَنْدازیم. ٨

371.

بحر رمل ‒‒⏑‒, ⏑⏑‒‒, ⏑⏑‒‒, ⏑⏑‒‒

1. بارْها گُفْتَه ام و بارِ دِگَر می گویَم

کِه: مَنِ دِلْشُدَه این رَه نَه بَخود می پویَم. ١

2. دَر پَسِ آئینَه طوطیصِفَتَم داشْتَه اَنْد،

آن چِه اُسْتادِ اَزَل گُفْت: بِگو ــ، می گویَم. ٢

3. مَن اَگَر خارَم و گَر گُل، چَمَنآرائی هَسْت،

کِه از آن دَسْت کِه می پَرْوَرَدَم می رویَم. ٣

4. دوسْتان عَیْبِ مَنِ بیدِلِ حَیْران مَکُنید،

گَوْهَری دارَم و صاحِبنَظَری می جویَم. ٤

5. گَرْچِه با دَلْقِ مُلَمَّع مَیِ گُلْگون عَیْبَسْت،

مَکُنَم عَیْب، کَزو رَنْگِ رِیَا می شویَم. ٥

6. خَنْدَه و گِرْیَهٔ عُشّاق زِ جایِ دِگَرَسْت؛

می سَرایَم بَشَب و وَقْتِ سَحَر می مویَم. ٦

7. حافِظَم گُفْت کِه: خاكِ دَرِ مَیْخانَه مَبوی.

گو: مَکُن عَیْب، کِه مَن مُشْكِ خُتَن می بویَم. ٧

372.

بحر هزج ‿——— ,‿——— ,‿——— ,‿———

1. بِمِژْگانِ سِیَه کَرْدی هَزاران رَخْنه دَر دِینَم،
بِیَا کَز چَشْمِ بیمارَت هَزاران دَرْد بَر چینَم. ۱

2. اَلا ای هَمْنِشینِ دِل کِه یارانَت بِرَفْت از یاد،
مَرا روزی مَباد آن دَم کِه بی یادِ تو بِنْشینَم. ۲

3. جَهان پیرَسْت و بی بُنْیَاد، از این فَرْهادْکُش فَرْیَاد،
کِه کَرْد اَفْسون و نیرَنْگَش مَلول از جانِ شیرینَم. ۳

4. جَهانِ فانی و باقی فِدایِ شاهِد و ساقی،
کِه سُلْطانیء عالَم را طُفَیْلِ عِشْق می بینَم. ۴

5. اَگَر بَر جایِ مَن غَیْری گُزینَد دوسْت، حاکِمْ اوسْت،
حَرامَم باد، اَگَر مَن جان بَجایِ دوسْت بِگْزینَم. ۵

6. زِ تابِ آتِشِ دوری شُدَم غَرْقِ عَرَق چون گُل،
بِیَار ای بادِ شَبْگیری نَسیمی زان عَرَقْ چینَم. ۶

7. حَدیثِ آرْزومَنْدی، کِه دَرْ این نامه ثَبْت اُفْتاد،
هَمانا بی غَلَط باشَد، کِه حافِظ داد تَلْقینَم. ۷

373.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏒⏒–

1. بَغَیْرِ از آن کِه بِشُد دِین و دانِش از دَسْتَم،
بِیَا بِگُو که زِ عِشْقَت چِه طَرْف بَر بَسْتَم. ۱

2. اَگَرْچِه خِرْمَنِ عُمْرَم غَمِ تو داد بَباد،
بَخاكِ پایِ عَزِیزَت، کِه عَهْد نَشْکَسْتَم. ۲

3. چو ذَرّه گَرْچِه حَقیرَم، بِبین بَدَوْلَتِ عِشْق،
کِه دَر هَوَایِ رُخَت چون بَمِهْر پَیْوَسْتَم. ۳

4. بِیَار بادَه، کِه عُمْریسْت تا مَن از سَرِ اَمْن
بَکُنْجِ عافِیَت از بَهْرِ عَیْش نَنْشَسْتَم. ۴

5. اَگَر زِ مَرْدُمِ هُشْیَاری ای نَصیحَت‌گوی،
سُخُن بَخاك مَیَفْکَن، چِرا کِه مَن مَسْتَم. ۵

6. چِه گونه سَر زِ خِجالَت بَر آوَرَم بَرِ دوسْت،
کِه خِدْمَتی بَسَزا بَر نَیَامَد از دَسْتَم. ۶

7. بِسوخْت حافِظ و آن یارِ دِلْنُوَاز نَگُفْت
کِه: مَرْهَمی بِفِرِسْتَم، چو خاطِرَش خَسْتَم. ۷

374.

بحر مضارع ‒ ◡ ‒, ◡ ‒ ‒ ◡, ◡ ‒ ◡ ‒, ◡ ‒ ‒

1. بازْ آی ساقِیا، کِه هَواخواهِ خِدْمَتَم،
مُشْتاقِ بَنْدَگی و دُعاگویِ دَوْلَتَم. ١

2. زان جا کِه فَیْضِ جامِ سَعادَت‌فُروغِ تُسْت
بیرون شُدَن نُمای زِ ظُلْماتِ حَیْرَتَم. ٢

3. هَرْچَنْد غَرْقِ بَحْرِ گُناهَم زِ صَد جِهَت،
تا آشْنایِ عِشْق شُدَم، زِاَهْلِ رَحْمَتَم. ٣

4. عَیْبَم مَکُن بِرِنْدی و بَدْنامی ای فَقیه،
کین بود سَرْنُوِشْت زِ دیوانِ قِسْمَتَم. ٤

5. مَیْ خور، کِه عاشِقی نه بِکَسْبَسْت و اِخْتِیار،
این مَوْهِبَت رَسید زِ میراثِ فِطْرَتَم. ٥

6. مَن کَز وَطَن سَفَر نَگُزیدَم بِعُمْرِ خویش،
دَر عِشْقِ دیدَنِ تو هَواخواهِ غُرْبَتَم. ٦

7. دورَم بِصورَت از دَرِ دَوْلَت‌پَناهِ تو،
لیکَن بِجان و دِل زِ مُقیمانِ حَضْرَتَم. ٧

8. دَرْیا و کوه دَر رَه و مَن خَسْته وُ ضَعیف،
ای خِضْرِ پَیْ‌خُجَسْته مَدَد دِه بِهِمَّتَم. ٨

9. گَر دَم زَنی زِ طُرَّهء مُشْکینِ آن نِگار،
فِکْری کُن ای صَبا زِ مُکافاتِ غَیْرَتَم. ٩

10. دَر اَبْروىِ تو تيرِ نَظَر تا بَكوشِ هوش
آوَرْده وُ كَشيده، و مَوْقوفِ فُرْصَتَم. ١٠

11. حافِظ بَپيشِ چَشْمِ تو خواهَد سُپُرْد جان؛
دَرْ اين خِيالَم، اَر بِدِهَد عُمْر مِهْلَتَم. ١١

375.

بحر مضارع — — ᴗ, — ᴗ — ᴗ, ᴗ — — ᴗ, — ᴗ —

1. بُشْرَى إِذِ ٱلسَّلامَةُ حَلَّتْ بِذِى سَلَم،
لِلَّهِ حَمْدُ مُعْتَرِفٍ غايَةَ ٱلنِّعَم. ١

2. آن خَوش‌خَبَر كُجاسْت، كِه اين فَتْحِ مُژْده داد؛
تا جان فِشانَمَش چو زَر وُ سيم دَر قَدَم. ٢

3. پَيْمان‌شِكَن هَر آئنه گَرْدَد شِكَسْته‌حال؛
إِنَّ ٱلْعُهودَ عِنْدَ مَليكِ ٱلنُّهَى ذِمَم. ٣

4. از بازْگَشْتِ شاه چِه خَوش طُرْفه نَقْش بَسْت
آهَنْگِ خَصْمِ او بَسَراپَرْدهٔ عَدَم. ٤

5. مى جُسْت از سَحابِ اَمَل رَحْمَتى، وَلى
جُز ديده‌اَش مُعايَنه بيرون نَداد نَم. ٥

6. دَر نيلِ غَم فُتاد و سِپِهْرَش بَطَنْز گُفْت:
أَلْآنَ قَدْ نَدِمْتَ وَمَا يَنْفَعُ ٱلنَّدَم. ٦

7. ساقى بِيا، كِه دَوْرِ گُلَسْت وُ زَمانِ عَيْش؛
پيش آر جام، و هيچ مَخور غَم زِ بيش و كَم. ٧

8. بِشْنَوْ زِ جامِ بادهٔ کِه: این زالِ نَوْعَروس
بِسْیار کُشت شَوْهَرِ چون کَیْقُباد و جَم. ٨

9. ای دِل تو مُلْکِ جَم مَطْلَب، جامِ مَیْ بِخواه؛
کین بود قَوْلِ بُلْبُلِ بُسْتان‌سَرایِ جَم. ٩

10. حافِظ بَکُنْجِ مَیْکَدهٔ دارَد قَرارْگاه
کَٱلطَّیْرِ فِی ٱلْحَدیقَةِ وَٱللَّیْثِ فِی ٱلْأَجَم. ١٠

376.

بحر رمل ⏑⏑–– ,⏑⏑–– ,⏑⏑–– ,⏑⏑–

1. بی تو ای سَرْوِ رَوان با گُل و گُلْشَن چِه کُنَم.
زُلْفِ سُنْبُل چِه کَشَم. عارِضِ سوسَن چِه کُنَم. ١

2. آه کَز طَعْنهٔ بَدْخواه نَدیدَم رویَت؛
نیسْت چون آئنه‌اَم روی زِ آهَن، چِه کُنَم. ٢

3. بِرَو ای ناصِح و بَر دُرْدکَشان خُرْده مَگیر؛
کارْفَرْمایِ قَدَر می کُنَد این، مَن چِه کُنَم. ٣

4. بَرْقِ غَیْرَت چو چُنین می جَهَد از مَکْمَنِ غَیْب،
تو بِفَرْما، کِه مَنِ سوخْته‌خِرْمَن چِه کُنَم. ۴

5. شاهِ تُرْکان چو پَسَنْدید و بَچاهَم اَنْداخْت،
دَسْتْگیر اَر نَشَوَد لُطْفِ تَهَمْتَن، چِه کُنَم. ٥

6. مَدَدی گَر بَچِراغی نَکُنَد آتِشِ طور،
چارهٔ تیره شَبِ وادیِ اَیْمَن چِه کُنَم. ۶

7. حافظا خلدِ برین خانهٔ موروثِ منست،
اَنْدر این مَنْزِلِ ویرانه‌نشیمن چه کُنَم. ۷

377.

بحر هزج ⏑–––، ⏑–––، ⏑––

1. بَتیغم گَر کُشَد، دَسْتَش نَگیرَم،
وَگَر تیرَم زَنَد، مِنَّت پَذیرَم. ۱

2. کَمان‌اَبْروی ما را گو: بِزَن تیر.
کِه پیشِ دَسْت و بازویَش بِمیرَم. ۲

3. غَمِ گیتی گَر از پایَم دَر آرَد،
بَجُز ساغَر کِه باشَد دَسْتگیرَم. ۳

4. بَر آ ای آفْتابِ صُبْحِ اُمّید،
کِه دَر دَسْتِ شَبِ هِجْران اَسیرَم. ۴

5. بَفَرْیادَم رَس ای پیرِ خَرابات؛
بَیَك جُرْعَه جَوانَم کُن، کِه پیرَم. ۵

6. بَگیسویِ تو خورْدَم دوش سَوْگَنْد
کِه: مَنْ از پایِ تُو سَر بَر نَگیرَم. ۶

7. بِسوز این خِرْقَهٔ تَقْوَی تو حافِظ،
کِه گَرْ آتِش شَوَم دَر وَیْ نَگیرَم. ۷

378.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓–

1. تُو هَمْچُو صُبْحی، و مَن شَمْعِ خَلْوَتِ سَحَرَم؛
تَبَسُّمی کُن و جان بین، کِه چون هَمی سُپُرَم. ١

2. چُنین کِه دَر دِلِ مَن داغِ زُلْفِ سَرْکَشِ تُسْت،
بُنَفْشه‌زار شَوَد تُرْبَتَم، چو دَر گُذَرَم. ٢

3. بَر آسْتانِ اُمیدَت گُشاده اَم دَرِ چَشْم،
کِه یَك نَظَر فِکَنی، خون فِکَنْدی از نَظَرَم. ٣

4. چِه شُکْر گویَمَت ای خَیْلِ غَم، عَفاكَ ٱللّٰه،
کِه روزِ بیکَسی آخِر نَمی رَوی زِ بَرَم. ۴

5. غُلامِ مَرْدُمِ چَشْمَم، کِه با سِیاه‌دِلی
هَزار قَطْره بِبارَد، چو دَرْد دل شُمُرَم. ٥

6. بَهَر نَظَر بُت ما جَلْوه می کُنَد، لیکن
کَس این کِرِشْمه نَبینَد کِه مَن هَمی نِگَرَم. ٦

7. بَخاكِ حافِظ اَگَر یار بِگْذَرَد چون باد،
زِ شَوْق دَر دِلِ آن تَنگْنا کَفَن بِدَرَم. ٧

379.

بحر مضارع ——◡, —◡—◡, ◡——◡, —◡—

1. تا سایهٔ مُبارَکَت اُفْتاد بَر سَرَم،
دَوْلَت غُلامِ مَن شُد و اِقْبال چاکَرَم. ١

2. شُد سالْها کِه از سَرِ مَن رَفْته بود بَخْت،
دَر دَوْلَتِ وِصالِ تو باز آمَد از دَرَم. ٢

3. بیدار دَر زَمانه نَدیدی کَسی مَرا،
دَر خواب اَگَر خِیالِ تو گَشْتی مُصَوَّرَم. ٣

4. مَن عُمْر دَر غَمِ تو بَپایان بَرَم، وَلی
باوَر مَکُن، کِه بی تو زَمانی بَسَر بَرَم. ٤

5. دَرْدِ مَرا طَبیب نَدانَد دَوا، کِه مَن
بی دوست خَسْتهخاطِر و با دوست خوشْتَرَم. ٥

6. گُفْتی: مَیار رَخْتِ اِقامَت بَکویِ مَن.
مَن خود بَجانِ تو کِه از این کوی نَگْذَرَم. ٦

7. هَر کَس غُلامِ شاهی و مَمْلوکِ آصَفیسْت؛
حافِظ، کَمینه بَنْدهٔ سُلْطانِ کِشْوَرَم. ٧

380.

بحر مضارع — — ⏑ ، — ⏑ — ⏑ ، ⏑ — — ⏑ ، — ⏑ —

1. جَوْزا سَحَر نِهاد حَمائِل بَرابَرَم:
یَعْنی غُلامِ شاهَم، و سَوْگَنْد می خَوَرَم. ١

2. ساقی بِیَا، کِه از مَدَدِ بَخْتِ کارْساز
کامی، کِه خواسْتَم زِ خُدا، شُد مُیَسَّرَم؛ ٢

3. جامی بِدِه، کِه باز بَشادیِء رویِ شاه
پیرانه‌سَر هَوایِ جَوانیسْت دَر سَرَم؛ ٣

4. راهَم مَزَن بَوَصْفِ زُلالِ خَضِر، کِه مَن
از جامِ شاه جُرْعه‌کَشِ حَوْضِ کَوْثَرَم. ۴

5. شاها مَن اَر بَعَرْش رَسانَم سَریرِ فَضْل،
مَمْلوکِ این جَنابَم و مِسْکینِ این دَرَم. ۵

6. مَن جُرْعه‌نوشِ بَزْمِ تو بودَم هَزار سال؛
کَیْ تَرْکِ آبْخورْد کُنَد طَبْعِ خوگَرَم. ۶

7. وَر باوَرَت نَمی شَوَد از بَنْده این حَدیث،
از گُفْتهءِ کَمال دَلیلی بِیاوَرَم: ٧

8. گَر بَر کُنَم دِل از تو و بَر دارَم از تو مِهْر،
این مِهْر بَر کِه اَفْکَنَم. آن دِل کُجا بَرَم. — ٨

9. عَهْدِ اَلَسْت مَن هَمه با مِهْرِ شاه بود،
وَز شاهْراهِ عُمْر بَدین عَهْد بِگْذَرَم. ٩

10. مَنْصور بِن مُحَمَّدِ غازیسْت حِرْزِ مَن،
وَزْ این خُجَسْته نام بَر اَعْدا مُظَفَّرَم. ١٠

11. گَرْدون چو کَرْد نَظْمِ ثُرَیّا بَنامِ شاه،
مَن نَظْمِ دُر چِرا نَکُنَم، از کِه کَمْتَرَم. ١١

12. شاهین صِفَت چو طُعْمه چَشیدَم زِ دَسْتِ شاه،
کَیْ باشَد اِلْتِفات بَصَیْدِ کَبوتَرَم. ١٢

13. ای شاهِ شیرْگیر چِه کَم گَرْدَد، اَر شَوَد
دَر سایهٔ تو مُلْکِ فَراغَت مُیَسَّرَم. ١٣

14. بال وُ پَری نَدارَم، و این طُرْفه‌تَر، کِه نیسْت
غَیْر از هَوایِ مَنْزِلِ سیمُرْغ دَر سَرَم. ١٤

15. شِعْرَم بَیُمْنِ مَدْحِ تو صَد مُلْکِ دِل کُشاد؛
گوئی کِه تیغِ تُسْت زَبانِ سُخَنْوَرَم. ١٥

16. بَر گُلْشَنی اَگَر بِگُذَشْتَم چو بادِ صُبْح،
نَه عِشْقِ سَرْو بود نَه شَوْقِ صَنَوْبَرَم. ١٦

17. بویِ تو می شَنیدَم، و بَر یادِ رویِ تو
دادَنْد ساقِیانِ طَرَب یَک دو ساغَرَم. ١٧

18. مَسْتی بَآبِ یَک دو عِنَب وَضْعِ بَنْده نیسْت،
مَن سالخورْده پیرِ خَراباتْ پَرْوَرَم. ١٨

19. با سَیْرِ اَخْتَر وُ فَلَکَم داوَری بَسیسْت؛
اِنْصافِ شاه باد دَر این قِصّه داوَرَم. ١٩

20. شُكْرِ خُدا كِه باز دَر این اَوْجِ بارْگاه
طاؤُسِ عَرْش مى شِنَوَد صیتِ شَهْپَرَم. ٢٠

21. شِبْلُ ٱلْاَسَد بَصَیْدِ دِلَم حَمْله كَرْد، و مَن
گَر لاغَرَم وَگَر نَه شِكارِ غَضَنْفَرَم. ٢١

22. نامَم زِ كارْخانهٔ عُشّاق مَحْو باد،
گَر جُز مُحَبَّتِ تو بُوَد شُغْلِ دیگَرَم. ٢٢

23. اى عاشِقانِ رویِ تو از ذَرّه بیشْتَر،
مَن كَیْ رَسَم بَوَصْلِ تو كَز ذَرّه كَمْتَرَم. ٢٣

24. بِنْما بَمَن كِه مُنْكِرِ حُسْنِ رُخِ تو كیسْت،
تا دیدهاَش بَكَزْلَكِ غَیْرَت بَر آوَرَم. ٢۴

25. بَر مَن فُتاد سایهٔ خورْشیدِ سَلْطَنَت،
اَكْنون فَراغَتَسْت زِ خورْشیدِ خاوَرَم. ٢۵

26. مَقْصود از این مُعامَله بازارِ تیز نیسْت،
نَه جَلْوه مى فُروشَم و نَه عِشْوه مى خَرَم. ٢۶

27. حافِظ زِ جان مُحِبِّ رَسولَسْت و آلِ او،
حَقّا بَر این گُواسْت خُداوَنْدِ داوَرَم. ٢٧

381.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏑⏑–

1. چرا نه در پیِ عزمِ دیارِ خود باشم
چرا نه خاکِ سرِ کویِ یارِ خود باشم ۱

2. غمِ غریبی و محنت چو بر نمی تابم
بشهرِ خود روم و شهریارِ خود باشم ۲

3. زِ محرمانِ سراپردهٔ وصال شوم
زِ بندگانِ خداوندگارِ خود باشم ۳

4. چو کارِ عمر نه پیداست باری آن اولی
که روزِ واقعه پیشِ نگارِ خود باشم ۴

5. همیشه پیشهٔ من عاشقی و رندی بود
دگر بکوشم و مشغولِ کارِ خود باشم ۵

6. زِ دستِ بختِ گران‌خواب و کارِ بی‌سامان
گرم بود گلهٔ رازدارِ خود باشم ۶

7. مگر که لطفِ ازل رهنمون شود حافظ
وگر نه تا بابد شرمسارِ خود باشم ۷

382.

بحر هزج ‎◡–––, ◡–––, ◡–––, ◡–––

1. صَلاح از ما چِه می جوئی٬ کِه مَسْتان را صَلا گُفْتیم٬
بَدَوْرِ نَرْگِسِ مَسْتَت سَلامَت را دُعا گُفْتیم. ١

2. دَرِ مَیْخانه‌اَم بِگْشا٬ کِه هیچ از خانَقَه نَگْشود٬
گَرَت باوَر بُوَد وَر نی٬ سُخُن این بود و ما گُفْتیم. ٢

3. مَن از چَشْمِ تو ای ساقی خَراب اُفْتاده اَم٬ لیکِن
بَلائی کَز حَبیب آید هَزارَش مَرْحَبا گُفْتیم. ٣

4. قَدَت گُفْتیم شِمْشادَسْت٬ و بَس خَجْلَت ببار آوَرْد٬
کِه این نِسْبَت چِرا کَرْدیم و این بُهْتان چِرا گُفْتیم. ٤

5. اَگَر بَر مَن نَبَخْشائی٬ پَشیمانی خَوری آخِر٬
بَخاطِر دار این مَعْنَی٬ کِه دَر خِدْمَت کُجا گُفْتیم. ٥

6. جِگَر چون نافه‌اَم خون گَشْت٬ و کَم زینَم نَمی بایِسْت
جَزایِ آن٬ کِه با زُلْفَش سُخُن از چین خَطا گُفْتیم. ٦

7. تو آتِش گَشْتی ای حافِظ٬ وَلی با یار دَر نَگْرِفْت٬
زِ بَدْعَهْدیِ گُل گوئی حِکایَت با صَبا گُفْتیم. ٧

383.

بحر مضارع — — ◡, — ◡ — ◡, ◡ — — ◡, — ◡ —

1. چِهل سال رَفْت و بیش، کِه این لاف می زَنَم،
گَز چاکَرانِ پیرِ مُغان کَمْتَرین مَنَم. ١

2. هَرْگِز بَیُمْنِ عاطِفَتِ پیرِ مَیْفُروش
ساغَر تَهی نَشُد زِ مَیِ صاف و روشَنَم. ٢

3. دَر جاهِ عِشْق و دَوْلَتِ رِنْدانِ پاکْباز
پَیْوَسْتَه صَدْرِ مَیْکَدَها بود مَسْکَنَم. ٣

4. دَر شانِ مَن بَدُرْدْکَشی ظَنِّ بَد مَبَر،
کالوده گَشْت خِرْقَه، وَلی پاکْدامَنَم. ٤

5. شَهْبازِ دَسْتِ پادْشَهَم؛ یا رَب از چِه روی
از یاد بُرْده اَنْد هَوایِ نِشیمَنَم. ٥

6. حَیْفَسْت، بُلْبُلی چو مَن اَنْدَر چُنین چَمَن
با این لِسانِ عَذْب کِه خامُش چو سوسَنَم. ٦

7. آب و هَوایِ فُرْس عَجَب سِفْلَه‌پَرْوَرَسْت؛
کو هَمْرَهی، کِه خَیْمه از این خاك بَر کَنَم. ٧

8. حافِظ، بَزیرِ خِرْقَه قَدَح تا بَکَیْ کَشی؛
دَر بَزْمِ خواجَه پَرْده زِ کارَت بَر اَفْکَنَم. ٨

9. توران‌شَهِ خُجَسْتَه، کِه دَر مَن یَزیدِ فَضْل،
شُد مِنَّتِ مَواهِبِ او طَوْقِ گَرْدَنَم. ٩

384.

بحر مضارع ——◡, —◡—◡, ◡——◡, —◡—

1. حاشا کِه مَن بَمَوْسِمِ گُل تَرْکِ مَی کُنَم؛
مَن لافِ عَقْل می زَنَم، این کار کَیْ کُنَم. ١

2. مُطْرِب کُجاسْت، تا هَمه مَحْصولِ زُهْد و عِلْم
دَر کارِ چَنْگ و بَرْبَط و آوازِ نَیْ کُنَم. ٢

3. از قال و قیلِ مَدْرَسه حالی دِلَم گِرِفْت؛
یَک چَنْد نیز خِدْمَتِ مَعْشوق و مَیْ کُنَم. ٣

4. کَیْ بود دَر زَمانه وَفا. جامِ مَیْ بِیار،
تا مَن حِکایَتِ جَم و کاوُس و کَیْ کُنَم. ٤

5. از نامهٔ سِیاه نَتَرْسَم، کِه روزِ حَشْر
با فَیْضِ لُطْفِ او صَد از این نامه طَیْ کُنَم. ٥

6. کو پَیْکِ صُبْح، تا گِلَهایِ شَبِ فِراق
با آن خُجَسْته‌طالِع و فَرْخُنْده‌پَیْ کُنَم. ٦

7. خاکِ مَرا چو دَر اَزَل از مَیْ سِرِشْته اَنْد،
با مُدَّعی بِگو، کِه چِرا تَرْکِ مَیْ کُنَم. ٧

8. این جانِ عارِیَت کِه بَحافِظ سُپُرْد دوسْت
روزی رُخَش بِبینَم، و تَسْلیمِ وَیْ کُنَم. ٨

385.

بحر مجتث ⏑–⏑– , ⏑⏑–– , ⏑–⏑– , ––

1. حِجابِ چِهْرَهٔ جان می شَوَد غُبارِ تَنَم؛
خوشا دَمی کِه از این چِهْره پَرْده بَر فِکَنَم. ١

2. چُنین قَفَس نه سَزایِ چو مَن خوش‌اَلْحانیسْت؛
رَوَم بَگُلْشَنِ رِضْوان، کِه مُرْغِ آن چَمَنَم. ٢

3. عِیان نَشُد کِه چِرا آمَدَم، کُجا بودَم؛
دِریغ و دَرْد کِه غافِل زِ کارِ خویشْتَنَم. ٣

4. چِه گونه طَوْف کُنَم دَر فَضایِ عالَمِ قُدْس،
چو دَر سَراچَهٔ تَرْکیب تَخْته‌بَنْدِ تَنَم. ٤

5. مَرا کِه مَنْظَرِ حورَسْت مَسْکَن و مَأْوی،
چِرا بَکویِ خَراباتِیان بُوَد وَطَنَم. ٥

6. اَگَر زِ خونِ دِلَم بویِ مُشْک می آید،
عَجَب مَدار، کِه هَمْدَرْدِ نافَهٔ خُتَنَم. ٦

7. طِرازِ پیرَهَنِ زَرْکَشَم مَبین چون شَمْع،
کِه سوزْهاسْت نِهانی دَرونِ پیرَهَنَم. ٧

8. بِیا و هَسْتیٔ حافِظ زِ پیشِ او بَر دار،
کِه با وُجودِ تو کَس نَشْنَوَد زِ مَن کِه مَنَم. ٨

386.

بحر هزج ‿—— ,‿——‿ ,‿——‿ ,‿——

1\. گَر دَسْت دِهَد خاکِ کَفِ پایِ نِگارَم،
۱ بَر لَوْحِ بَصَر خَطِّ غُباری بِنِگارَم.

2\. پَرْوانهٔ او گَر رَسَدَم دَر طَلَبِ جان،
۲ چون شَمْع هَمان دَم بَدَمی جان بِسِپارَم.

3\. گَر قَلْبِ دِلَم را نَنِهَد دوسْت عِیاری،
۳ مَن نَقْدِ رَوان دَر رَهَش از دیده شُمارَم.

4\. دامَن مَفِشان از مَنِ خاکی، کِه پَس از مَرْگ
۴ زین دَر نَتُوانَد کِه بَرَد باد غُبارَم.

5\. بَر بویِ کَنارِ تو شُدَم غَرْق، و اُمیدَسْت
۵ از مَوْجِ سِرِشْکَم کِه رَسانَد بَکَنارَم.

6\. زُلْفَیْنِ سِیاهِ تو بَدِلْداریِ عُشّاق
۶ دادَنْد قَراری و بِبُرْدَنْد قَرارَم.

7\. اِمْروز مَکَش سَر زِ وَفایِ مَن، و اَنْدیش
۷ زان شَب کِه مَن از غَم بَدُعا دَسْت بَر دارَم.

8\. ای بادْ از آن بادهٔ نَسیمی بِمَن آوَر،
۸ کان بوی شِفا می دِهَد از رَنْجِ خُمارَم.

9\. با وَصْفِ سَرِ زُلْفِ تو می شُد سُخَنِ مَن،
۹ پِیْوَسْته از آن هَمْنَفَسِ مُشْکِ تَتارَم.

10. حافِظ، لَبِ لَعْلَش چو مَرا جانِ عَزیزَسْت،
عُمْری بُوَد آن لَحْظه کِه جان را بَلَب آرَم. ١٠

387.

بحر رمل ‒ ⏓⏓ ,‒ ‒ ◡◡ ,‒ ‒ ◡◡ ,‒ ‒ ◡ ⏓

1. حالِیا مَصْلَحَتِ وَقْت دَر آن مِی بینَم،
کِه کَشَم رَخْت بِمَیْخانه و خوش بِنْشینَم. ١

2. جُز صُراحی و کِتابَم نَبُوَد یار و نَدیم،
تا حَریفانِ دَغا را زِ جَهان کَم بینَم. ٢

3. جامِ مَیْ گیرَم و از اَهْلِ رِیا دور شَوَم،
یَعْنی از خَلْقِ جَهان پاکدِلی بِگُزینَم. ٣

4. بَس کِه دَر خِرْقهٔ آلوده زَدَم لافِ صَلاح،
شَرْمْسارِ رُخِ ساقی و مَیِ رَنْگینَم. ٤

5. سَر بَآزادَگی از خَلْق بَر آرَم چون سَرْو،
گَر دِهَد دَسْت کِه دامَن زِ جَهان دَر چینَم. ٥

6. بَر دِلَم گَرْدِ سِتَمهاسْت؛ خُدایا مَپَسَنْد،
کِه مُکَدَّر شَوَد آئینهٔ مِهْرآئینَم. ٦

7. سینهٔ تَنْگِ مَن و بارِ غَمِ او هَیْهات؛
مَرْدِ این بارِ گِران نیسْت دِلِ غَمْگینَم. ٧

8. مَن اَگَر رِنْدِ خَراباتَم وگَر حافِظِ شَهْر،
این مَتاعَم کِه هَمی بینی و کَمْتَر زینَم. ٨

9. بَنْدهٔ آصَفِ عَهْدَم؛ دِلَم آزْرده مَدار،
كِه اَگَر دَم زَنَم از چَرْخ، بِخواهَد كينَم. ۹

388.

بحر رمل ‒ ⏓⏓ ، ⏑⏑ ‒ ‒ ، ⏑⏑ ‒ ‒ ، ⏓⏑ ‒ ‒

1. خیز تا خِرْقهٔ صوفی بَخَرابات بَریم،
دَلْقِ طامات بَبازارِ خُرافات بَریم. ۱

2. گوش بَسْتیم و زِ اَفْسانهٔ واعِظ رَسْتیم؛
چَنْد چون بیخَبَران نَنْگِ خُرافات بَریم. ۲

3. تا هَمَه خَلْوَتیان جامِ صَبوحی گیرَنْد،
چَنْگِ صُبْحی بَدَرِ پیرِ خَرابات بَریم. ۳

4. سوِیِ رِنْدانِ قَلَنْدَر بَرَهآوَرْدِ سَفَر
دَلْقِ پَشْمینه و سَجّادهٔ طامات بَریم؛ ۴

5. وَر نِهَد دَر رَهِ ما خارِ مَلامَت زاهِد،
از گُلِسْتانْش بَزِنْدانِ مُكافات بَریم. ۵

6. شَرْمِمان باد زِ پَشمینهٔ آلودهٔ خویش،
گَر بِه این فَضْل و هُنَر نامِ کَرامات بَریم. ۶

7. قَدْرِ وَقْت اَر نَشِناسَد دِل و کاری نَکُنَد،
بَس خِجالَت کِه از این حاصِلِ اَوْقات بَریم. ۷

8. فِتْنه می بارَد از این سَقْفِ مُقَرْنَس؛ بَر خیز،
تا بَمَیْخانه پَناه از هَمه آفات بَریم. ۸

9. دَر بِیابانِ هَوا گُم شُدَن آخِر تا چَنْد.
رَه بِپُرْسیم، مَگَر پَیْ بَمُهِمّات بَریم. ٩

10. با تو آن عَهْد، کِه دَر وادیء اَیْمَن بَسْتَم،
هَمْچو موسَی اَرِنِی‌گُوی بَمیقات بَریم. ١٠

11. کوسِ ناموسِ تو از کُنْگُرَهء عَرْش زَنیم،
عَلَمِ عِشْقِ تو بَر بامِ سَماوات بَریم. ١١

12. خاکِ کویِ تو بَصَحْرایِ قِیامَت فَرْدا
هَمه بَر فَرْقِ سَر از بَهْرِ مُباهات بَریم. ١٢

13. حافِظ، آبِ رُخِ خود بَر دَرِ هَر سِفْله مَریز:
حاجَت آن بِه کِه بَرِ قاضیء حاجات بَریم. ١٣

389.

بحر رمل —⏓⏓, ——⏑⏑, ——⏑⏑, ——⏑⏓

1. خیز تا از دَرِ مَیْخانه گُشادی طَلَبیم،
دَر رَهِ دوسْت نِشینیم و مُرادی طَلَبیم. ١

2. زادِ راهِ حَرَمِ وَصْل نَداریم، مَگَر
بَگَدائی زِ دَرِ مَیْکَده زادی طَلَبیم. ٢

3. اَشْکِ آلودهء ما گَرْچه رَوانَسْت، وَلی
بَرِسالَت سویِ او پاک‌نِهادی طَلَبیم. ٣

4. لَذَّتِ داغِ غَمَت بَر دِلِ ما باد حَرام،
اَگَر از جَوْرِ غَمِ عِشْقِ تو دادی طَلَبیم. ٤

390.

5. نُقْطهٔ خالِ تو بر لَوْحِ بَصَر نَتْوان زد،
٥ مگر از مَرْدُمَكِ ديده مَدادى طَلَبيم.

6. عِشْوهٔ از لَبِ شيرينِ تو دِل خواسْت بجان؛
٦ بَشَكَرْخَنْده لَبَت گُفْت: مَزادى طَلَبيم.

7. تا بُوَد نُسْخهٔ عِطْرى دِلِ سَوْدازده را،
٧ از خَطِ غاليه‌ساىِ تو سَوادى طَلَبيم.

8. چون غَمَت را نَتْوان يافت مگر در دِلِ شاد،
٨ ما بِاُمّيدِ غَمَت خاطِرِ شادى طَلَبيم.

9. بر دَرِ مَدْرَسه تا چَنْد نِشينى حافِظ·
٩ خيز تا از دَرِ مَيْخانه كُشادى طَلَبيم.

390.

بحر مجتث ⏑–⏑–, ⏑⏑––, ⏑–⏑–, ⏓⏓

1. خيالِ روىِ تو چون بِگْذَرَد بگُلْشَنِ چَشْم،
١ دِل از پىِ نظر آيد بَسوىِ روزَنِ چَشْم.

2. بِيا كِه لَعْل و گُهَر دَر نِثارِ مَقْدَمِ تو
٢ زِ گَنْج‌خانهٔ دِل مى كَشَم بمَخْزَنِ چَشْم.

3. سَزاىِ تَكْيه‌گَهِت مَنْظَرى نَمى بينَم؛
٣ مَنَم زِ عالَم و اين گوشهٔ مُعَيَّنِ چَشْم.

4. نُخُسْت روز كِه ديدَم رُخِ تو، دِل مى گُفْت:
٤ اگر رَسَد خَلَلى، خونِ مَن بَگَرْدَنِ چَشْم.

5. سَحَر سِرِشْکِ رَوانَم سَرِ خَرابی داشْت،
گَرَم نه خونِ جِگَر می گِرِفْت دامَنِ چَشْم. ٥

6. بِبوی مُژْدهٔ وَصْلِ تو تا سَحَر شَبِ دوش
بَراهِ باد نِهادَم چِراغِ روشَنِ چَشْم. ٦

[7. بَر اِنْتِظارِ کَسی رَحْم کُن، کِه شَب هَمه شَب
بَرُخ رَوانه کُنَد خونِ دِل ز روزَنِ چَشْم. ٧]

8. بِمَرْدُمی کِه: دِلِ دَرْدمَنْدِ حافِظ را
مَزَن بَناوَکِ دِلْدوزِ مَرْدُم‌اَفْکَنِ چَشْم. ٨

391.

بحر رمل ⏓⏑——, ⏑⏑——, ⏑⏑——, —⏓⏓

1. خُرَّم آن روز کَزین مَنْزِلِ وَیْران بِرَوَم،
راحَتِ جان طَلَبَم وَز پَیِ جانان بِرَوَم. ١

2. گَرچِه دانَم کِه بَجائی نَبَرَد راه غَریب،
مَن بَبویِ خوشِ آن زُلْفِ پَریشان بِرَوَم. ٢

3. چون صَبا با دِلِ بیمار و تَنِ بیطاقَت
بَهَواداریِ آن سَرْوِ خِرامان بِرَوَم. ٣

4. دِلَم از وَحْشَتِ زِنْدانِ سِکَنْدَر بِگِرِفْت،
رَخْت بَر بَنْدَم و تا مُلْکِ سُلَیْمان بِرَوَم. ٤

5. تازِیان را چو غَمِ حالِ گِران‌باران نیسْت،
پارْسایان مَدَدی، تا خَوش و آسان بِرَوَم. ٥

6. در ره او چو قلم گر بسرم باید رفت،
٦ با دل زخم‌کش و دیدهٔ گریان بروم.

7. نذر کردم گر از این غم بدر آیم روزی،
٧ تا در میکده شادان و غزلخوان بروم.

8. بهواداری او ذرّه‌صفت رقص کنان
٨ تا لب چشمهٔ خورشید درخشان بروم.

9. ور چو حافظ نبرم ره ز بیابان بیرون،
٩ همره کوکبهٔ آصف دوران بروم.

392.

بحر رمل ‒ᴗ‒‒ , ᴗᴗ‒‒ , ᴗᴗ‒‒ , ᴗᴗ‒

1. در خرابات مغان نور خدا می بینم؛
١ این عجب بین، که چه نورست و کجا می بینم.

2. کیست دردی‌کش این میکده یا رب، که درش
٢ قبلهٔ حاجت و محراب دعا می بینم.

3. منصب عاشقی و رندی و شاهدبازی
٣ همه از تربیت لطف شما می بینم.

4. جلوه بر من مفروش ای ملک الحاج، که تو
٤ خانه می بینی و من خانه‌خدا می بینم.

5. کس ندیدست ز مشک ختن و نافهٔ چین
٥ آن چه من هر سحر از باد صبا می بینم.

6. نیسْت دَر دائرَه جُز نُقْطَهٔ وَحْدَت کَم و بیش،
کِه مَن این مَسْئَلَه بی چون و چِرا می بینَم. ٦

7. خواهَم از زُلْفِ بُتان نافه‌کُشائی کَرْدَن،
فِکْرِ دورَسْت هَمانا کِه خَطا می بینَم. ٧

8. سوزِ دِلْ، اَشْکِ رَوان، نالَهٔ شَبْ، آهِ سَحَر:
این هَمَه از نَظَرِ لُطْفِ شُما می بینَم. ٨

9. هَر دَم از رویِ تو نَقْشی زَنَدَم راهِ خِیال؛
با کِه گویَم کِه دَر این پَرْدَه چِها می بینَم. ٩

10. دوسْتان، عَیْبِ نَظَرْبازیٔ حافِظ مَکُنید،
کِه مَن او را زِ مُحِبّانِ شُما می بینَم. ١٠

393.

بحر رمل ⏓ ⏑ — —, ⏑ ⏑ — —, ⏑ ⏑ — —, ⏓ ⏓

1. دوسْتان، وَقْتِ گُل آن بِه کِه بِعِشْرَت کوشیم؛
سُخُنِ پیرِ مُغانَسْت، بَجان بِنْیوشیم. ١

2. نیسْت دَر کَس کَرَم و وَقْتِ طَرَب می گُذَرَد،
چاره آنَسْت، کِه سَجّادَه بَمَیْ بِفْروشیم. ٢

3. خَوش هَوائیسْت فَرَح‌بَخْش، خُدایا بِفِرِسْت
نازَنینی، کِه بَرویَش مَیِ گُلْگون نوشیم. ٣

4. اَرْغَنون‌سازِ فَلَک رَهْزَنِ اَهْلِ هُنَرَسْت؛
چون از این غُصَّه نَنالیم و چِرا نَخْروشیم. ٤

394.

5. گُل بجوش آمد، و از مَیْ نَزَدیمَش آبی؛
لاجَرَم زآتِشِ حِرْمان و هَوَس می جوشیم. ٥

6. می کَشیم از قَدَحِ لاله شَرابِ مَوْهوم؛
چَشْمِ بَد دور، کِه بی مُطْرِب و مَیْ مَدْهوشیم. ٦

7. حافِظ، این حالِ عَجَب با کِه تُوان گُفْت، کِه ما
بُلْبُلانیم کِه دَر مَوْسِمِ گُل خاموشیم. ٧

394.

بحر مضارع — — ⏑ . — ⏑ — ⏑ , ⏑ — — ⏑ , — ⏑ —

1. دی شَب بَسَیْلِ اَشْك رَهِ خواب می زَدَم،
نَقْشی بِیادِ خَطِّ تو بَرْ آب می زَدَم. ١

2. اَبْروِی یار دَر نَظَر و خِرْقه سوخْته
جامی بِیادِ گوشهٔ مِحْراب می زَدَم. ٢

3. روی نِگار دَر نَظَرَم جَلْوه می نُمود،
وَز دور بوسه بَر رُخِ مَهْتاب می زَدَم. ٣

4. چَشْمَم بَروِی ساقی و گوشَم بَقَوْلِ چَنْگ،
فالی بِچَشْم و گوش دَر این باب می زَدَم. ٤

5. نَقْشِ خَیالِ روی تو تا وَقْتِ صُبْحْدَم
بَر کارْگاهِ دیدهٔ بیخواب می زَدَم. ٥

6. ساقی بَقَوْلِ این غَزَلَم کاسه می گِرِفْت،
می گُفْتَم این سُرود و مَیِ ناب می زَدَم. ٦

7. هَر مُرغِ فِکر کَز سَرِ شاخِ طَرَب پَرید،
بازَش زِ طُرّهٔ تو بمِضراب می زَدَم. ٧

8. خوش بود وَقتِ حافِظ، و فالِ مُراد و کام
بَر نامِ عُمر و دَولَتِ اَحباب می زَدَم. ٨

395.

بحر رمل —◡——, —◡——, —◡——, —◡—

1. دوش سَودایِ رُخَش گُفتَم زِ سَر بیرون کُنَم.
گُفت: کو زَنجیر، تا تَدبیرِ این مَجنون کُنَم. ١

2. قامَتَش را سَرو گُفتَم؛ سَر کَشید از مَن بخِشم.
دوستان، از راست می رَنجد نِگارَم، چون کُنَم. ٢

3. نُکته ناسَنجیده گُفتَم: دِلبَرا مَعذور دار،
عِشوه فَرمای، تا مَن طَبع را مَوزون کُنَم. ٣

4. زَردرویی می کَشَم زان طَبعِ نازِک بیگُناه؛
ساقِیا جامی بِدِه، تا چِهره را گُلگون کُنَم. ٤

5. ای نَسیمِ مَنزِلِ لَیلی خُدا را، تا بَکی
رَبع را بَرهَم زَنَم، اَطلال را جَیحون کُنَم. ٥

6. مَن کِه رَه بُردَم بگَنجِ حُسنِ بی‌پایانِ دوست
صَد گَدایِ هَمچو خود را بَعد از این قارون کُنَم. ٦

7. ای مَهِ صاحِب‌قِران از بَندهٔ حافِظ یاد کُن،
تا دُعایِ دَولَتِ آن حُسنِ روزاَفزون کُنَم. ٧

Druck von F. A. Brockhaus in Leipzig.

Allama Iqbal Library
19296
KASHMIR UN…

THE JAMMU & KASHMIR UNIVERSITY
LIBRARY.

DATE LOANED

Class No. 915.814 Book No. 21192

Vol. ______ Copy ______

Accession No. 19894

Acc. No. ۱۹۴۹۴
Class No. ۸۹۱۵ ح۱۴ Book No. ۱۱۹۲
Author حافظ
Title دیوان حافظ

Borrower's No.	Issue Date	Borrower's No.	Issue Date

The Jammu & Kas
University Library,
Srinagar.

1. Overdue charge of one *anna* per-day will be charged for each volume kept after the due date.
2. Borrowers will be held responsible for any damage done to the bo
while in their posse